



การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิด
เชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา
ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF TRAINING CURRICULUM TO ENHANCE COMPETENCY
OF DHARMA TEACHING BASED ON ACTIVE LEARNING FOR MONKS TEACHING
MORAL IN ELEMENTARY SCHOOLS



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy CURRICULUM AND INSTRUCTION
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

60253907 : หลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาคุชภีบัณฑิต

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม, สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

พระปลัด นนทณัฐ ศฤงคาร: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม 4) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม และ 5) รับรองหลักสูตรฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Method) เสริมด้วยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยมีกลุ่มเป้าหมายในภาคทฤษฎีที่ใช้ในการอบรม คือพระสอนศีลธรรม จำนวน 15 รูป และภาคปฏิบัติที่ใช้ในการปฏิบัติการสอนจริง คือพระสอนศีลธรรมที่ผ่านการอบรม จำนวน 6 รูป ได้มาจากการสมัครใจ (Voluntary Selection) เป็นการวิจัยแบบอนุเวลา (Time Series Design) เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรม 2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ 3) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน 4) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอน 5) แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า การสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา และจากการสอบถามพระสอนศีลธรรม พบว่ามีความต้องการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษิตตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก
2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) โครงสร้าง 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการสอน 7) การวัดและประเมินผล มีหน่วยการเรียนรู้ 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) วิชาหลักเชิงรุก 2) ประยุกต์หลักธรรม 3) การวัดและประเมินผล 4) สื่อสอนธรรม 5) ออกแบบสร้างสรรค์ 6) สอนสร้างสุข และหน่วยการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 7) ออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม 8) การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนจัดอบรม (Pre Test) จัดอบรมภาคทฤษฎี จำนวน 3 วัน ในระหว่างการฝึกอบรมประเมินชิ้นงาน และหลังการฝึกอบรมประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม และทำการทดสอบ (Post Test) หลังการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมแล้ว 7 วัน นิเทศ ติดตามผล พระสอนศีลธรรม 3 ครั้ง ระยะห่างครั้งละ 5- 7 วัน โดยให้ครูเป็นผู้ช่วยนิเทศ ทำการประเมินการสอนของพระสอนศีลธรรมและประเมินความพึงพอใจของนักเรียน
4. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 4.1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ของพระสอนศีลธรรมหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม 4.2) พัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ของพระสอนศีลธรรมสูงขึ้นทุกด้าน 4.3) พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ของพระสอนศีลธรรมสูงขึ้นทุกด้าน 4.4) ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด 4.5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา อยู่ในระดับมาก
5. ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมได้

60253907 : Major CURRICULUM AND INSTRUCTION

Keyword : TRAINING CURRICULUM, COMPETENCY OF DHARMA TEACHING

PHRAPALAD NONTANAT SARINGKARN : THE DEVELOPMENT OF TRAINING CURRICULUM TO ENHANCE COMPETENCY OF DHARMA TEACHING BASED ON ACTIVE LEARNING FOR MONKS TEACHING MORAL IN ELEMENTARY SCHOOLS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR CHANASITH SITHSUNGNOEN, Ph.D.

The objectives of this study were 1) to study needs assessment for developing the training curriculum 2) to develop the training curriculum 3) to implement the training curriculum 4) to evaluate the effectiveness of the training curriculum, and 5) to guarantee the training curriculum. This research was mixed-methods study involving quantitative methods followed by qualitative methods. The participants of the research were 15 monks teaching moral joining theoretical section and 6 monks joining practical section. They were obtained from voluntary selection. This research used Time Series Design. The instruments of the research were 1) the training curriculum 2) knowledge and understanding test 3) evaluation form of designing learning and teaching activities ability 4) evaluation form of teaching ability 5) evaluation form of satisfaction towards the training curriculum, and 6) evaluation form of satisfaction towards learning and teaching. The statistics used to analyze the data were content analysis, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. According to studying needs assessment for developing the training curriculum, from interviewing Buddhism teaching experts and monks teaching moral, it was found that needs of the training course for enhancing competency of dharma teaching based on Active Learning for monks teaching moral in elementary schools was at the high level.
2. According to developing the training curriculum, the training curriculum consisted of 7 components; 1) principle 2) objectives 3) content 4) structure 5) learning and teaching activities 6) instruction media, and 7) measurement and evaluation. The training curriculum consisted of 8 units. Theoretical section consisted of 6 units; 1) knowing active learning 2) applying dharma 3) measurement and evaluation 4) media for teaching dharma 5) creative designing 6) teaching for happy learning. Practical section consisted of 2 units; 7) designing learning and teaching activities based on Active Learning by applying dharma and 8) teaching based on Active Learning by applying dharma. The quality of the training curriculum was at the highest level.
3. According to implementing the training curriculum, Pre-test was conducted to evaluate knowledge and understanding before training, followed by theoretical section training for 3 days. During training, the tasks were evaluated. After training, evaluating satisfaction towards the training curriculum and doing Post-Test were conducted to collect the data. Seven days after training, monks teaching moral were supervised for 3 times, 5-7 days apart for each time. Teachers were supervisor helpers evaluating teaching of monks teaching moral and evaluating students' satisfaction.
4. According to the effectiveness of the training curriculum, the results were as follows: 4.1) knowledge and understanding of monks teaching moral about learning and teaching after training was higher than before training 4.2) the progress of designing learning and teaching activities ability of monks teaching moral was higher in all aspects 4.3) the progress of teaching ability of monks teaching moral was higher in all aspects 4.4) satisfaction of monks teaching moral towards the training curriculum was at the highest level, and 4.5) satisfaction of students towards teaching of monks teaching moral was at the high level.
5. According to guaranteeing the training curriculum, curriculum was appropriate and could be used for developing competency of monks teaching moral.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา” สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คาวีรัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอเจริญพร ขอบคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ (ผศ.ดร.) พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ (ผศ.ดร.) พระศรีธรรมภาณี (ดร.) พระปลัดโฆสิต โฆสิต (ดร.) และ ขอเจริญพรขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระจ่างวงศ์ ดร.เมธี ดิษฐ์ศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด ชาตยานนท์ และ ดร.อาทิตย์ญา โพธิ์สวย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มีความครอบคลุมและมีคุณภาพ และกรุณาเข้าร่วมอภิปรายกลุ่มเพื่อประเมินตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทุกท่านได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูปริยัติยาภิรม พระครูปริยัติคุณาวุธ ที่อนุเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณพระครูสิริธรรมวัฒน์นาร พระครูสุตธรรมสิทธิ์ และพระครูกิตติกาญจนวิสุทธิ์ ที่ได้เมตตาตอบคำถามให้กำลังใจเสมอมา

ขอเจริญพร นางสาวเบญจวรรณ ชูโลก นายนิคม บัวแก้ว นางวราภรณ์ จันทร์ทองพูน นายสมหมาย เทพนุ้ย ร.ต.ต.สุวรรณ พุ่มพวง ที่กรุณาเป็นผู้ช่วยนิเทศ

ขอขอบคุณ พระมหาวิฑูริวัฒน์ นพศร และขอเจริญพร ขอบคุณ คุณชัย แก้วยศ คุณจักรี นาคหมื่นไวยคุณนันทกา ชุมหัชชาลกุล คุณปรินทร์ หาญวารศาสตร์ คุณวรรณิ์ จินจุง คุณอาลัย จินจุง คุณสุตาพร คงอินทร์ คุณพานิ คำฉวาง คุณอารีย์ เดชไกรทอง คุณอศุภาภรณ์ สิทธิฤทธิ คุณจินตนา ศฤงคาร คุณวีระชัย คล้ายคง คุณจุไรวรรณ ศฤงคาร บุญออก คุณไพฑูรย์ บุญออก คุณศันสนีย์ ดอนกลาง คุณวิภาทรงศิริ มาสุข และญาติโยมบ้านบางเตาที่ช่วยอนุเคราะห์ให้ยามที่ขัดสน ตลอดจนขอเจริญพร ขอบคุณเพื่อน ๆ รุ่น 10 รุ่นพี่ รุ่นน้องสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และกัลยาณมิตรทุกท่านสำหรับความช่วยเหลือและมิตรภาพที่ดีงามยิ่ง

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัย บิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน มอบความเมตตาปรารถนาดี คอยให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งแก่ผู้วิจัยตลอดมา

พระปลัด นนทณัฏฐ์ ศฤงคาร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
3. คำถามของการวิจัย.....	11
4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
5. สมมติฐานของการวิจัย.....	13
6. ขอบเขตของการวิจัย.....	13
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
8. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	17
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
1. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์.....	18
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา.....	26
3. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม.....	28
4. หลักการแนวคิดการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา.....	44
5. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).....	49

6. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	61
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	79
1. ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R ₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	82
2. ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D ₁) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอน ศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	94
3. ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R ₂) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอน ศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	128
4. ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D ₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	132
5. ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm : C) รับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอน ศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	136
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	140
1. ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	142
2. ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับ ประถมศึกษา	159

3. ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับ ประถมศึกษา	178
4. ตอนที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ เรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น.....	189
5. ตอนที่ 5 ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับ ประถมศึกษา โดยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน.....	200
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	202
1. สรุปผลการวิจัย	203
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	208
3. ข้อเสนอแนะ.....	218
รายการอ้างอิง.....	220
ภาคผนวก	227
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....	228
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	232
ภาคผนวก ค ค่าระดับการประเมิน.....	282
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	289
ภาคผนวก จ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตาม แนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	309
ประวัติผู้เขียน	338

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสตร์.....	25
ตารางที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา.....	33
ตารางที่ 3 องค์ประกอบของหลักสูตร	35
ตารางที่ 4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม.....	43
ตารางที่ 5 ขอบข่ายการเรียนการสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษา.....	46
ตารางที่ 6 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).....	53
ตารางที่ 7 รูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).....	59
ตารางที่ 8 สมรรถนะของพระสอนศีลธรรม.....	65
ตารางที่ 9 สรุปขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R ₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	92
ตารางที่ 10 วิเคราะห์แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	111
ตารางที่ 11 สรุปขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D ₁) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	127
ตารางที่ 12 สรุปขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D ₂) ประเมินประสิทธิผลของสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	136
ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสาเหตุที่ต้องการฝึกอบรม	150
ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาในการจัดการเรียน การสอนธรรมศึกษา.....	151

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแนวพุทธศาสตร์ที่ต้องการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนธรรมศึกษา 152

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในการฝึกอบรม153

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีที่ต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม 154

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่ต้องการการฝึกอบรม 155

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสถานที่ที่ต้องการฝึกอบรม 156

ตารางที่ 20 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับจำนวนวันที่เหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม156

ตารางที่ 21 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงอบรมที่เหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม 157

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับความต้องการให้เทศิตตามผลหลังการฝึกอบรม 157

ตารางที่ 23 ผลการอภิปรายกลุ่มของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 168

ตารางที่ 24 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 171

ตารางที่ 25 ผลการประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 173

ตารางที่ 26 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม..... 190

ตารางที่ 27 ผลการพัฒนาศักยภาพความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม 191

ตารางที่ 28 ผลการพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม	193
ตารางที่ 29 ผลความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	195
ตารางที่ 30 ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	198
ตารางที่ 31 ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	200
ตารางที่ 32 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	233
ตารางที่ 33 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา.....	234
ตารางที่ 34 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของพระสอนศีลธรรม ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา.....	236
ตารางที่ 35 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของประเด็นการอภิปรายกลุ่มของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	238
ตารางที่ 36 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของประเด็นการอภิปรายกลุ่มของหน่วยการเรียนรู้หน่วยที่ 1-6 ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา.....	239
ตารางที่ 37 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	240
ตารางที่ 38 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	249

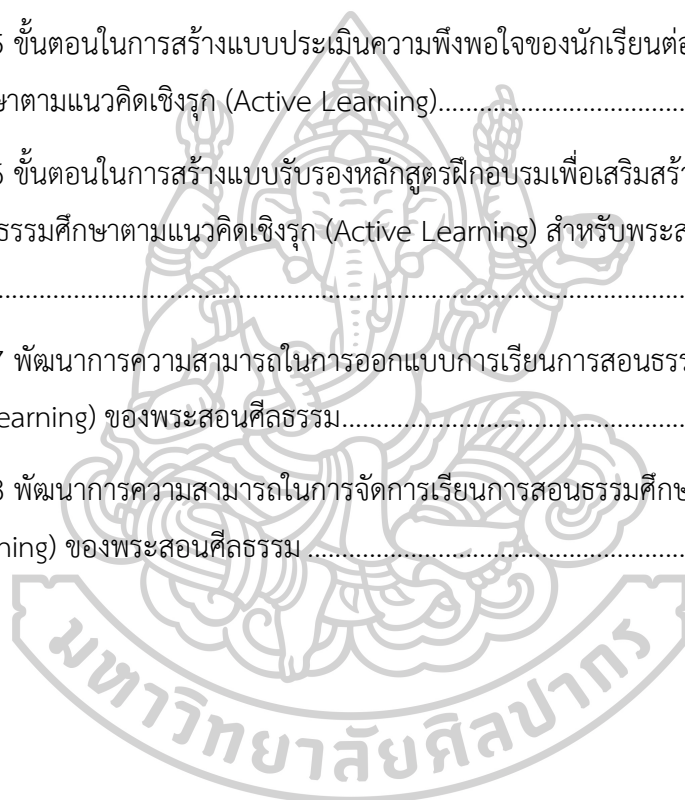
ตารางที่ 39 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	265
ตารางที่ 40 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	274
ตารางที่ 41 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	277
ตารางที่ 42 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	279
ตารางที่ 43 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	283
ตารางที่ 44 ผลการประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา.....	285



สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	10
แผนภาพที่ 2 วิธีการผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ	27
แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	80
แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R ₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	81
แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนในการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร	84
แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	87
แผนภาพที่ 7 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	91
แผนภาพที่ 8 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D ₁)	93
แผนภาพที่ 9 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา	100
แผนภาพที่ 10 ขั้นตอนในการพัฒนาหน่วยเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา	108
แผนภาพที่ 11 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)	114

แผนภาพที่ 12 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	117
แผนภาพที่ 13 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	120
แผนภาพที่ 14 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	123
แผนภาพที่ 15 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning).....	126
แผนภาพที่ 16 ขั้นตอนในการสร้างแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	138
แผนภาพที่ 17 พัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม.....	192
แผนภาพที่ 18 พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม	194



บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทิศทางการศึกษาของประเทศไทยตามกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีที่ทำให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยมีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่ใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปีต่อจากนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประเด็นที่สำคัญเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริงตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน คือ การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพของมนุษย์ โดยพัฒนาคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 54 วรรคสามได้กำหนดไว้ว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความสามารถ เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) นอกจากนี้แผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2565) ด้านศาสนศึกษา มีแนวทางการดำเนินการคือสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา โดยการปลูกฝังความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผ่านการศึกษาพระปริยัติธรรม ธรรมศึกษา บาลีศึกษา เพิ่มศักยภาพทางปัญญาแก่ศาสนทายาทพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ โดยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล

เช่น ผู้บริหารศาสนศึกษา ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี พระปริยัตินิเทศก์ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง (พระราชวรเมธี, 2560) และพระราชบัญญัติ การศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 กล่าวว่าจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมเพื่อให้ พุทธศาสนิกชนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้องและ ตามมาตราที่ 17 ข้อ 2 การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในคุณค่าแห่งหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. สำนักกฎหมาย, 2562)

จากการศึกษาค้นคว้าข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาใน สถานศึกษาระหว่างสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพบว่า มีจุดประสงค์เพื่อให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมที่ถูกต้อง มีความรู้คู่คุณธรรม เสริมสร้างศีลธรรม เป็นพลเมืองดีมี คุณภาพ สร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนห่างไกลอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และนำไปสู่ความสงบ เรียบร้อยของสังคม (คณะสงฆ์และรัฐบาล, 2558)

จากเหตุผลดังกล่าวโครงการพระสอนศีลธรรมเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2546 โดยกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนให้พระสงฆ์เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้คู่ คุณธรรม สามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิตได้ (กรมการศาสนา, 2553) ต่อมาใน ปีงบประมาณ 2551 ได้เปลี่ยนบทบาทการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้โอนภาระ งานพร้อมงบประมาณให้กระทรวงศึกษาธิการรับดำเนินการ และได้มอบให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รับโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มาดำเนินการจัดเข้าในพันธกิจประเภทงานให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย, 2562) อย่างไรก็ตามการสอนศีลธรรมในโรงเรียนยังไม่พร้อมอยู่หลายด้านโดยเฉพาะพระที่เข้าไปสอน ศีลธรรมในโรงเรียนมีการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นจนนักธรรมชั้นเอกก็สามารถเข้าไปสอนได้ ซึ่งผู้สอนไม่ได้มีความรู้ทางวิชาชีพรู้อย่างตรง (กรมการศาสนา, 2554)

แม้ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวถึงปัจจุบันพระสอนศีลธรรม ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา สอดคล้องกับ พระมานิตย์ โชติธมโม (อรรคชาติ) (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพบว่า พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ความเข้าใจและ ทักษะในการจัดทำแผนการสอน ขาดการวางแผนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ขาดความรู้และทักษะในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้และทักษะการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนการสอนได้ ขาด

ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้รับการนิเทศความรู้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้โดย ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ไม่มีการเตรียมความพร้อมของ ผู้เรียนก่อนการใช้สื่อการเรียนการสอน ไม่ได้ทดลองใช้สื่อการสอนก่อนการนำสื่อการเรียนการสอนไป ใช้จริง สื่อการสอนที่มีอยู่ล้าสมัยไม่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อ การสอนไม่ตรงกับเนื้อหาที่สอน ไม่ได้ดำเนินการประเมินผลความพร้อมของผู้เรียนก่อนการเรียนการ สอน ไม่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดความรู้ และทักษะการสร้างเครื่องมือวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ไม่ดำเนินการวัดผลและ ประเมินผลให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ได้รับการนิเทศเกี่ยวกับเทคนิคการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ขาดการติดตามความรู้ ใหม่ ๆ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียนในอยู่เกณฑ์ระดับปานกลางซึ่งแสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมสมควรได้รับ การฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้ง พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล (ใจชื่อสมบุญ) (2554) ยังพบว่าพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ด้านเนื้อหาและหลักสูตรคือ ขาดความรู้ในการเขียนแผนการจัดการ การเรียนรู้ ด้านการผลิต และการการใช้สื่อ คือ ขาดความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อประกอบการสอน ด้านการดำเนินการสอนคือ ไม่มีครูช่วยควบคุมชั้นเรียน ทำให้ควบคุมนักเรียนได้ไม่ดี และด้านการ วัดผลประเมินผลคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง กระบวนการจัดการ เรียนการสอนธรรมศึกษา ยังไม่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอน ทางพระพุทธศาสนาได้อย่างแท้จริง

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเน้นการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) คือการ นำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการออกแบบแผนการสอนและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนในชั้น เรียนทั้งผู้เรียนและผู้สอน การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นการจัดการเรียน การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (มหาวิทยาลัย ศิลปากร. คณะศึกษาศาสตร์, 2561) การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับความแตกต่างของ ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ ได้สำรวจ เสาะแสวงหาความรู้ ช่วยกันคิด วิเคราะห์ ได้แสดงความคิดเห็น ได้มีโอกาสฝึกทักษะวิเคราะห์การแก้ปัญหาที่มีการร่วมมือในการทำ กิจกรรมทั้งกิจกรรมเดี่ยว คู่และกลุ่ม ผู้เรียนร่วมมือกันและแบ่งปันกันมีโอกาสทำโครงการหรือชิ้นงาน

ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตจริงนอกชั้นเรียน (authentic tasks/projects) ใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน ในการวัดและประเมินผลทุกคนมีโอกาสในการประเมิน เช่น ครูประเมินผู้เรียน ผู้เรียนประเมินเพื่อน ผู้เรียนประเมินตนเองผู้เรียนได้สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้และนำมาแลกเปลี่ยนกันผลป้อนกลับเพื่อเกิดการพัฒนาใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายวิธีและเน้นการปฏิบัติจริงมีเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลชัดเจนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้องเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการประเมิน (เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์, 2562) และ วัชร เกษพิชัยณรงค์ และน้ำค้าง ศรีวัฒนโรทัย (2555) ได้ให้ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนี้ คือ 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การแสดงความคิดเห็น การสะท้อนการเรียนรู้ การเขียนเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไป เป็นต้น 2) ผู้เรียนได้เรียนรู้การแบ่งหน้าที่ในการทำงาน ฝึกความรับผิดชอบในงานของตนเองและงานของส่วนรวม มีวินัยในการทำงาน โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย 3) สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการเรียนรู้พร้อมกันหลายๆ ด้าน เช่น การอ่าน การเขียน การรับฟังผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น การให้เหตุผล เพื่อแก้ปัญหาหรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย 4) ผู้เรียนสามารถค้นคว้าและบูรณาการข้อมูลข่าว สารสนเทศ ทฤษฎี หรือหลักการต่าง ๆ ที่มีเพื่อสร้างวิธีการแก้ปัญหา สามารถคิดรวบยอดด้วยตนเอง อีกทั้ง ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด สร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมีความรับผิดชอบร่วมกันมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบควรสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองเน้นทักษะการคิดขั้นสูง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด และสอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองเกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปทบทวนของผู้เรียนจึงแสดงได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ซึ่งทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกัน ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้ด้วยการค้นพบแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนให้สนุกสนานมีแบบเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำเนื้อหาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริง เพิ่มช่องทางสื่อสารกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความคงทนในการจดจำข้อมูลและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เป็นการเตรียมเส้นทางให้ผู้เรียนเห็นคุณค่ายอมรับและได้รับสิ่งตอบแทน ทำให้ผู้สอนมีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เพื่อเตรียมจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ทำให้มีส่วนร่วมสำหรับผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้วิจัยหลาย ๆ ท่าน สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนได้ เช่น วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุ้ง พบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังการพัฒนาเพิ่มขึ้น สมรรถนะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (สุพักษ์ สมสา, 2560) สอดคล้องกับ พรรณี ผุคเกตุ (2555) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียน ในจังหวัดสงขลา พบว่า ศักยภาพด้านการสอนตามสมรรถนะ ด้านความรู้ ความเข้าใจใน สารวิชาชีพรู ตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ส่วนด้านทักษะปฏิบัติ พบว่าสามารถปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามสมรรถนะที่กำหนดได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติได้ดีมากที่สุด คือ สามารถนำประมวลรายวิชาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูปการเรียนการสอน ในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนให้มีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ครูลดบทบาทการสอนจากให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง ไปเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ กระตือรือร้นในการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเน้นจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ตลอดเวลาเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

นอกจากนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แนวพุทธศาสตร์โดย อัญไอรินทร์ ราชวงศ์ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 61.48 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมตามวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ คมสินธุ์ ต้นสินนท์ (2561) การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการในรายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ พบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผลส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ คิดถูกวิธี คิดในแนวทางที่เป็นกุศลเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และนำวิธีการคิดที่ถูกต้องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ วารี โศกเตี้ย

(2562) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา ระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนหัวนา จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาในระดับชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหัวนา จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาสังคมสูงขึ้น อีกทั้ง พัทธนันท์ สังขระมย์ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สอดแทรกผังกราฟิก หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สอดแทรกผังกราฟิก หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สอดแทรกผังกราฟิกอยู่ในระดับมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียนในการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว พระสอนศีลธรรมซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สอนจึงควรได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาจนมีความเชี่ยวชาญสามารถถ่ายทอดหลักธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นพระสอนศีลธรรมจึงควรเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา เพื่อให้พระสอนศีลธรรม ได้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทั่วไป อย่างเป็นรูปธรรมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะหากพระสอนศีลธรรมมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนก็ย่อมจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากพระสอนศีลธรรมได้รับการพัฒนาหรือมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน ก็จะสามารถให้การศึกษาแก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพได้อันจะส่งผลให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและเป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียนอีกทั้งการเรียนธรรมะมีความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจนำไปสู่การปฏิบัติตนอย่างถูกต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ปฏิบัติตนด้วยความไม่ประมาท สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติต่อไป

2. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่ประกอบด้วยกลุ่มแนวคิด 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก 4) สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

การเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์เป็นการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) การสอนแบบอริยสัจ (สาโรช บัวศรี, 2526) 2) การสอนแบบโยนิโสมนสิการ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2529; สามารถ ยิ่งยืน, 2563; พระมหาสุรศักดิ์ มุ่งซ้อนกลาง, 2557) 3) การสอนแบบไตรสิกขา (สุหัชชา พิมพ์เนา, 2561) 4) การสอนแบบเบญจขันธ์ มาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนามนุษย์ให้เกิดปัญญาส่งเสริมองค์ความรู้ทางด้านคุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สมบูรณ์ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และปัญญา (สุมน อมรวิวัฒน์, 2545; พระราชมุนี (ประยูร ธมฺมจิตโต), 2543; มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547)

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Curriculum Development)

การพัฒนาหลักสูตร โดยผู้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ (Tyler, 1949; Taba, 1962; Saylor, Alexander, and Lewis, 1974; Oliva, 2009; Beauchamp, 1981; Murray Print, 1993; ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน, 2564; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554; รัตนะ บัวสนธ์, 2551; และฉวีวรรณ ตาลสุก, 2556) เป็นแนวคิดทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ ในแต่ละขั้นตอนของแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยนำแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิจัยมาสนับสนุนโดยการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา ได้เลือกแนวคิดมาสนับสนุนและดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นโดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา และสอบถามพระสอนศีลธรรม ถึงความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยการนำผลของการวิจัยระยะที่ 1

มาสังเคราะห์ ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมโดยวิธีการทำอภิปรายกลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ (Group Discussion) จำนวน 7 คนและประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา ประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (rating scale) 5 ระดับ โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้าง 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อการสอน 7) การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ใช้แบบแผนการภาคทฤษฎี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) และภาคปฏิบัติ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบอนุกรมเวลา (One Group Time Series Design) โดยเก็บข้อมูลหลายครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกันหลังการทดลองเพื่อให้ทราบพัฒนาการของกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ 1) การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 2) การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 3) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 4) การประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 5) การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm : C) รับรองหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning)

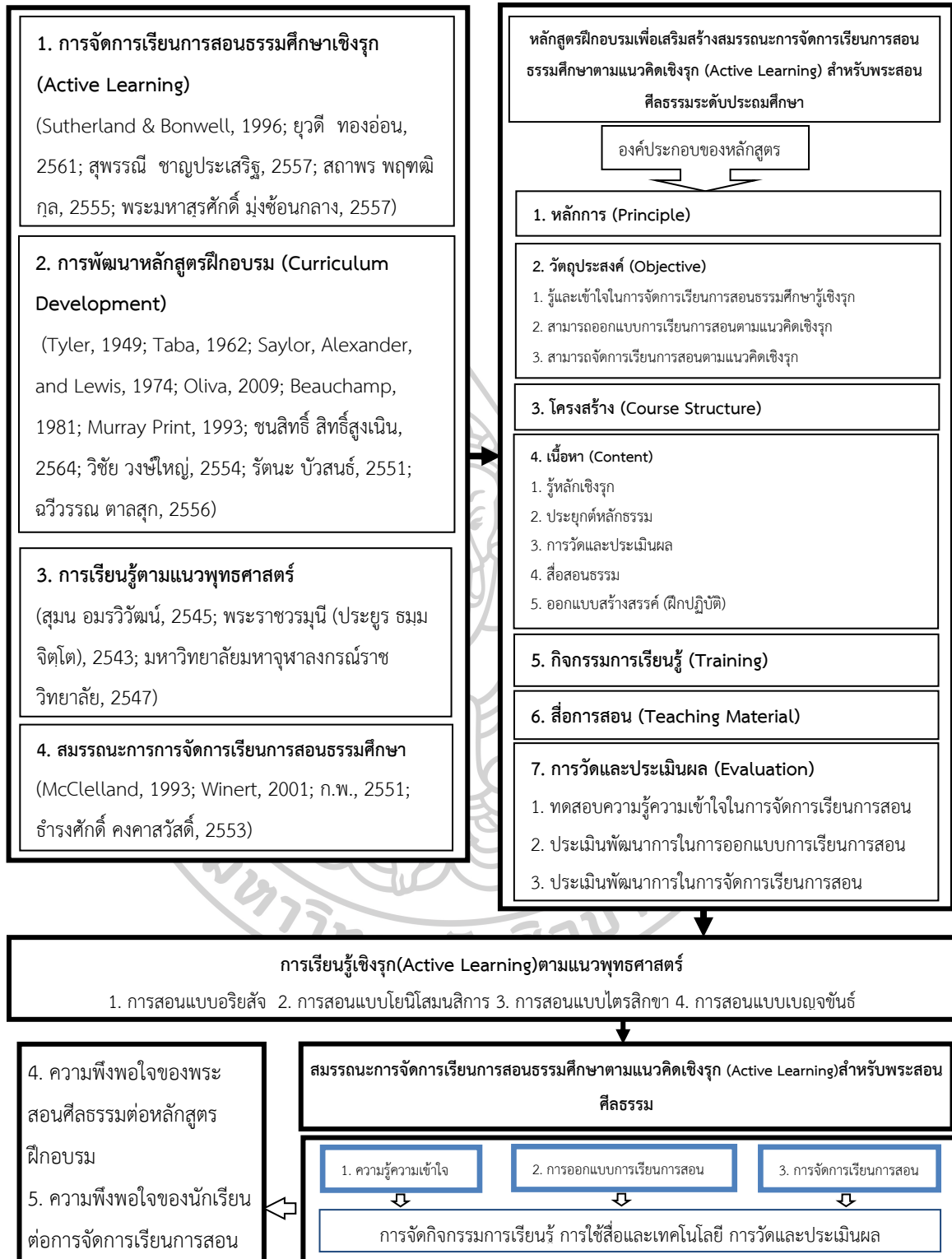
การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นได้จากประสบการณ์จากกิจกรรม จึงเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ โดยจากการโต้ตอบ การเขียน การอ่าน การวิเคราะห์ปัญหา โดยการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนมีบทบาทอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ผู้สอนจึงควรต้องสร้างกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน หรือการอภิปราย การการสะท้อนหรือการแก้ปัญหา (Sutherland & Bonwell, 1996; ยุวดี ทองอ่อน, 2561; สุพรรณณี ชาญประเสริฐ, 2557; สถาพร พงษ์พิบูล, 2555) โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) นั้นผู้สอนสามารถ

เลือกใช้วิธีสอนได้หลากหลายรูปแบบ เช่น 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน (วรรณวิชา ปั่นคุ่ม และนัทธี เพชรบุรี, 2562; NSCALL, 2006) 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นทักษะปฏิบัติ (Simpson, 1972; Davies, 1971, อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2560) 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบภาระงาน (Richards and others, 1986; Prabu, 1979; Ellis, 2003) 4) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA MODEL) (ทิศนา แคมมณี, 2560) โดยมี เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 1) การฟังบรรยาย (Lecture Method) 2) การลงมือปฏิบัติ (Practice) 3) การเรียนรู้จากการอภิปราย (Discussion Method) 4) การระดมสมอง (Brainstorming) 5) การสาธิต (Demonstration Method) 6) เพื่อนคู่คิด (think-pair-share) 7) การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม (Questioning Method) 8) การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Play) 9) การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ (Collaborative learning group) 10) การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (ICT Classroom)

4. สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของพระสอนศีลธรรมที่เกิดจากการแสดงออกของบุคคลถึงความรู้ความสามารถทักษะและเจตคติในการกระทำหรือการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (McClelland, 1993; Winert, 2001; ก.พ., 2551; อารังศักดิ์ คงคาสวัสดิ์, 2553) ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวประกอบไปด้วย 1) ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล 2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล 3) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล

ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสืบทอดพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้เรียนมีเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสามารถนำพาชีวิตให้มีความสุข ดังรายละเอียดในกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ดังแผนภูมิที่ 1



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. คำถามของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีคำถามการวิจัย ดังนี้

1. พระสอนศีลธรรมมีความต้องการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับใด

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และคุณภาพอยู่ในระดับใด

3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา เป็นอย่างไร

4. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

4.1 ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นหรือไม่

4.2 พัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังฝึกการฝึกอบรมสูงขึ้นหรือไม่

4.3 พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นหรือไม่

4.4 ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับใด

4.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับใด

5. ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา เป็นอย่างไร

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

4. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

4.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม

4.2 ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรม

4.3 ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรม

4.4 ศึกษาระดับความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

4.5 ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

5. เพื่อรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

5. สมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม
2. พัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมสูงขึ้น
3. พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมสูงขึ้น
4. ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก
5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมาก

6. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี คือพระสอนศีลธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 รูป ได้มาโดยการคัดเลือกแบบสมัครใจ (Voluntary Selection) และภาคปฏิบัติ คือพระสอนศีลธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 6 รูป ได้มาโดยการคัดเลือกแบบสมัครใจ (Voluntary Selection)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย ดังนี้

2.2.1 ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

2.2.2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

2.2.3 ความสามารถการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

2.2.4 ความพึงพอใจพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 24 ชั่วโมง ดังนี้

3.1 ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม จำนวน 18 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวัดและประเมินผล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข

3.2 ภาคปฏิบัติ 2 หน่วยการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม

4. ขอบเขตของระยะเวลา

ขอบเขตของระยะเวลาในการวิจัย แบ่งออกเป็นดังนี้คือ

4.1 ภาคทฤษฎี ฝึกอบรมจำนวน 3 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง

4.2 ภาคปฏิบัติ นำไปปฏิบัติ 2 หน่วยการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มี นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม 4) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม และ ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm : C) รับรองหลักสูตรฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทำให้มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) สมรรถนะ (Competency) ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาของผู้เข้าอบรมให้มีประสิทธิภาพที่สุด

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับ ประถมศึกษา หมายถึง โปรแกรมการจัดการศึกษาระยะสั้น เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ฝึกอบรม 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) โครงสร้าง 5) กิจกรรมการเรียนรู้อ 6) สื่อการสอน 7) การวัดและประเมินผล

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นได้จากประสบการณ์จากกิจกรรม ผู้เรียนจึงเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย โดยการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนมีบทบาทอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงมือปฏิบัติ การอภิปราย การระดมสมอง การสาธิต เพื่อนคู่คิด การใช้คำถาม การแสดงบทบาทสมมุติ การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

4. สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากการแสดงออกของบุคคลถึงความรู้ (Knowledge) ความสามารถ (ability) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (attitude) ในการกระทำหรือการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ตามมาตรฐานที่คาดหวัง

5. สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

5.1 ความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยประกอบเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ รู้ลักษณะสำคัญในการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี คือ มีความรู้ในการประยุกต์ใช้สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล คือ มีความรู้ในการสร้างแบบทดสอบให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมซึ่งประเมินได้จากการทดสอบความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี 3) การวัดและประเมินผล

5.2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม สื่อการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งประเมินได้จากการวัดพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี 3) การวัดและประเมินผล เป็นแบบ Scoring Rubric 3 ระดับ

5.3 ความสามารถการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การผสมผสานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน นำไปสู่ความสามารถในการไปปฏิบัติการสอนได้เหมาะสมทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียน การวางแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งประเมินได้จากการวัดพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี 3) การวัดและประเมินผล เป็นแบบ Scoring Rubric 3 ระดับ

6. ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรม หมายถึง ระดับเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ความรู้ 2) การนำไปใช้ 3) กิจกรรมการเรียนรู้ 4) สื่อประกอบการฝึกอบรม 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม เป็นแบบ Rating Scale 3 ระดับ ได้จากการสอบถามความคิดเห็น

7. ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ระดับเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยี 3) การวัดและประเมินผล เป็นแบบ Rating Scale 3 ระดับ ซึ่งประเมินได้จากการสอบถามความคิดเห็น

8. การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนในหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีการจัดการเรียนการสอนและดำเนินการสอบธรรมศึกษาตามหลักสูตรของแม่กองธรรมสนามหลวง

9. พระสอนศีลธรรม หมายถึง พระภิกษุผู้ทำหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

10. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมทำการสอนธรรมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคการศึกษาที่ 2/2564

8. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รู้หลักปฏิบัติ เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นความสุขความเจริญในชีวิต เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคมส่วนรวม ประเทศชาติได้

2. พระสอนศีลธรรมมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในระดับประถมศึกษาได้

3. คณะสงฆ์ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะให้พระสอนศีลธรรม

4. โรงเรียนมีพระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์
2. การวิจัยและพัฒนา
3. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
4. การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา
5. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
6. การพัฒนาสมรรถนะ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

1.1 ความหมายของการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

สุนทร อมรวิวัฒน์ (2542) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เป็น กระบวนการการเรียนรู้แบบสัมผัสของอาตมภายในและนอกทั้ง 6 ของมนุษย์ คือ ตา เห็นรูป หู ได้ยินเสียง จมูก ได้กลิ่น ลิ้น ได้รู้รส กาย ได้สัมผัส และใจ รับรู้ธรรมารม เมื่อสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เกิดการรับรู้ คือ รู้สึกรู้หมาย รู้คิด รู้แจ้ง และมีการกระทำโต้ตอบเกิดฝึกฝนอบรมตนเองจนเกิดคุณภาวะ คือเกิดความรู้คู่ความดี มีสมรรถภาวะ เกิดสุข และอิสระ โดยสรุปหลักการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ มีดังนี้

1. มนุษย์เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น
2. สามารถได้รับการสั่งสอน ฝึกฝนและอบรมบ่มนิสัยได้
3. มนุษย์จะมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้
4. การเรียนรู้เป็นองค์รวมของ กาย วาจา ใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ไปตามความเจริญเติบโตของชีวิต
5. การเรียนรู้ของมนุษย์มีแกนหลัก 3 แกน คือ ศีล สมาธิ ปัญญา
6. มุ่งพัฒนาปัญญา คือการแสวงหาความรู้ (สุตมยปัญญา) การฝึกฝนคัมภีร์ (จินตามยปัญญา) และการฝึกฝนตนเอง (ภาวนามยปัญญา)

พระราชวรมุณี (ประยูร ธรรมจิตโต) (2543: 2-23) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยพุทธวิธี เป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนามนุษย์ให้เกิดปัญญาโดยแท้ โดยส่งเสริมองค์ความรู้ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้เห็นแจ้งตามสภาพจริงที่ปรากฏ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สมบูรณ์ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และปัญญา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2547: 33) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามศักยภาพของผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม

จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ หมายถึง การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนามนุษย์ให้เกิดปัญญาส่งเสริมองค์ความรู้ทางด้านคุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สมบูรณ์ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และปัญญา

1.2 เทคนิควิธีสอนของพระพุทธเจ้า

1. ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย โดยการใช้วิธีการต่าง ๆ ให้ตรงกับจริตของผู้เรียน การกิจการสั่งสอนประชาชนส่วนหนึ่งเพราะพระองค์ทรงใช้เทคนิควิธีการทำของยากให้ง่าย เช่น 1) การใช้อุปมาอุปไมย วิธีนี้เป็นวิธีทรงใช้บ่อยที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพและเข้าใจง่ายโดยไม่ต้องเสียเวลาอธิบายความให้อืดยาว 2) ยกนิทานประกอบ เป็นเทคนิคหรือกลวิธีหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงใช้บ่อย 3) ใช้อุปกรณหรือสื่อการสอน เทคนิควิธีสอนด้วยการกระทำของยากให้ง่ายหรือทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม นอกจากใช้อุปมาอุปไมยและเล่านิทานประกอบแล้ว ยังมีอีกวิธีหนึ่งอันเป็นวิธีที่พระพุทธองค์ทรงใช้มากพอ ๆ กับสองวิธีข้างต้น คือ การใช้สื่ออุปกรณหรือใช้สื่อการสอน

2. ทำตนเป็นตัวอย่างในแง่ของการสอนอาจแบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ 1) ทำให้ดูหรือสาธิตให้ดู 2) ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง 3) ใช้ถ้อยคำเหมาะสมการสอนที่จะประสบผลสำเร็จ ผู้สอนจะต้องรู้จักใช้คำ ต้องให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณพูดด้วยเมตตาจิต มิใช่พูดด้วยความมุ่งร้าย 4) เลือกสอนเป็นรายบุคคลผู้สอนต้องรู้ว่าคนฟังนั้นต่างภูมิหลัง ต่างความสนใจ ต่างระดับสติปัญญาการเรียนรู้ เพราะฉะนั้นการเลือกสอนเป็นรายบุคคลจะช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ถ้าทำได้ก็ควรใช้วิธีนี้ แม้จะสอนเป็นกลุ่มก็ต้องเอาใจใส่นักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคลให้ได้ 5) รู้จักจังหวะและโอกาสดูความพร้อมของผู้เรียน รู้จักคอยจังหวะอันเหมาะสม 6) ยืดหยุ่นในการใช้เทคนิควิธีบางอย่างให้ได้ผลในวันนี้ ต่อไปวันข้างหน้าอาจใช้ไม่ได้ก็ได้ จึงควรยืดหยุ่นวิธีการ 7) การเสริมแรงมีคำพุทธสรรเสริญพระพุทธเจ้าว่า “ทรงชมคนที่ควรชม ตำหนิคนที่ควรตำหนิ” การชมเป็นการยอมรับ

ความสามารถหรือให้กำลังใจให้ทำอย่างนั้นยิ่ง ๆ ขึ้นไป การดำเนินเป็นการตักเตือนมิให้ประพฤตินั้นอีกต่อไป

1.3 หลักสำคัญของผู้สอนตามแนวพุทธศาสตร์

หลักสำคัญคือหลักการใหญ่ ๆ ของการสอนไม่ว่าจะสอนเรื่องอะไรก็มีอยู่ 3 หลัก คือ 1) หลักเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน 2) หลักเกี่ยวกับตัวผู้เรียน 3) หลักเกี่ยวกับตัวการสอน

1.3.1 หลักเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน

ผู้สอนจะต้องมีความเชี่ยวชาญในการสอนคือรู้เนื้อหาที่จะสอน รู้เป้าหมาย รู้จักวิธีการจัดการเรียนการสอน มีกระบวนการและเทคนิคในการสอน พระพุทธเจ้าทรงแนะนำว่าผู้สอนต้องคำนึงเสมอว่าต้องสอนสิ่งที่รู้เห็นหรือเข้าใจง่ายไปหาสิ่งที่เข้าใจยาก คือ

- 1) จัดการเรียนการสอนไปตามลำดับของเนื้อหา
- 2) จัดการเรียนการสอนให้ข้อมูลตามความเป็นจริง
- 3) จัดการเรียนการสอนให้ถูกต้องตรงตามเนื้อหา
- 4) จัดการเรียนการสอนโดยการใช้หลักเหตุและผล
- 5) เนื้อหาควรมีเหมาะสมกับผู้เรียน
- 6) จัดการเรียนการสอนอย่างมีความหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

1.3.2 หลักเกี่ยวกับตัวผู้เรียน

1) พระพุทธองค์จะแสดงธรรมแก่ใคร ก็จะต้องดูจริตของผู้รับการสอนหรือผู้เรียนก่อนว่าบุคคลนั้น ๆ มีลักษณะนิสัยอย่างไร มีพื้นฐานความรู้มากน้อยเพียงใดหรือความพร้อมแค่ไหนและควรสอนอะไร อย่างไร

- 2) ดูลักษณะความแตกต่างของผู้เรียนแล้ว
- 3) ให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 4) จัดการเรียนรู้อย่างร่วมมือ
- 5) สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เข้าใจปัญหาของผู้เรียน

1.3.3 หลักเกี่ยวกับตัวผู้สอน

1) ผู้สอนต้องกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

2) สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ปลอดโปร่ง

3) มุ่งสอนเนื้อหา มุ่งให้ผู้ฟังเกิดความรู้ความเข้าใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดี

4) ตั้งใจสอน สอนโดยเคารพ ถือว่างานสอนเป็นงานสำคัญ

5) ใช้ภาษาเหมาะสม ผู้สอนคนอื่นควรมีความสามารถในการสื่อสาร ใช้คำพูดที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ และควรมีคุณสมบัติของกัลยาณมิตร มี 7 ประการคือ

- (1) ปิโย มีความน่ารัก

- (2) ครู เป็นที่น่าเคารพ
- (3) ภาวนีโย นายกองอสรเสริญ
- (4) ผลวดตา จ พุดมีเหตุ
- (5) วจนกขโม พุดถูกกาลเทศ
- (6) คมภีรณจ กถ กตดา รู้แจ้งแทงตลอด
- (7) จฏฐาเน นิโยชเย เป็นตัวอย่างที่ดีโน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยูร

ปยุตโต), 2547)

1.4 หลักการสอนแนวพุทธวิธี

พระพุทธเจ้านั้นทรงเป็นพระบรมครู ยอดครูของผู้สอน พระองค์ทรงมีหลักการในการสอนมากมายหลายหลักการ เรียกว่า “หลัก 4 ส” คือ

- 1) สันตัสสนา อธิบายให้เห็นชัดแจ้ง
- 2) สมาทปนา เอาไปปฏิบัติให้เห็นจริง
- 3) สมุตเตชนา เข้าใจให้แจ่มกระจ่าง
- 4) สัมปหังสนา สุข สนุก ร่าเริง เบิกบาน

โดยพระพุทธเจ้ามีวิธีการสอนแบบสนทนา (ธรรมสภาจฉา) เป็นการสนทนาซึ่งพระพุทธองค์จะให้ความรู้แบบเป็นขั้นตอนชวนให้คิด ชี้ให้เห็นจริง เปรียบดั่งหางของที่คว่ำให้พิสูจน์ให้เห็นจริงและเปิดให้โอกาสผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็น การสอนแบบตอบปัญหา (ปุจฉา-วิสัชนา) การสอนแบบใช้คำถามพระพุทธองค์สำรวจผู้สนทนาว่าจะเกิดประโยชน์อย่างไร พระพุทธองค์ตรัสรู้ว่าการตอบปัญหาใด ๆ ต้องดูลักษณะของปัญหาและเลือกวิธีตอบให้ถูกต้องเหมาะสม พระองค์จำแนกประเภทของปัญหาไว้ 4 ประการ คือ 1) ปัญหาบางอย่างต้องตอบตรงไปตรงมา 2) ปัญหาบางอย่างต้องย้อนถามก่อนจึงตอบ 3) ปัญหาบางอย่างต้องแยกความตอบ 4) ปัญหาบางอย่างต้องตัดบทไปเลยไม่ตอบ และการสอนแบบปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง การจะสอนสิ่งใดผู้สอนควรเข้าใจสิ่งนั้นอย่างถ่องแท้ และปฏิบัติให้เห็นจริงตามคำที่สอน พระพุทธองค์เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนาย่อมบัญญัติในสิ่งที่พระองค์ชี้ให้เห็นจริง

1.5 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

1.5.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4

สาโรช บัวศรี (2526) อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี (2560) ได้จัดการเรียนรู้แบบการแก้ปัญหา โดยประยุกต์หลักอริยสัจสี่ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักอริยสัจสี่ อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาใช้ควบคู่กับกิจในอริยสัจสี่ ซึ่งประกอบด้วย ปริยญา คือ การกำหนดรู้ ปหานะ คือ การละ สัจฉิกิริยา คือ การทำให้แจ้ง และ

ภาวนา คือ การเจริญ หรือลงมือปฏิบัติ โดยได้เสนอแนะกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นทุกข์ เป็นการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง ด้วยความรอบคอบ และพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งนักเรียนจะต้องคิดแก้ไขให้ได้
2. ขั้นสมุทัย เป็นการตั้งสมมติฐานโดยการพิจารณาว่าสาเหตุของปัญหาที่ยกขึ้นมา นั้นมีอะไรบ้าง สร้างความเข้าใจถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหา
3. ขั้นนิโรธ ผู้เรียนต้องกระทำด้วยตนเองตามหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้เมื่อได้ผลประการใด ต้องทดลองหรือบันทึกผลแต่ละอย่าง ไว้เพื่อพิจารณาในขั้นต่อไป
4. ขั้นมรรค คือข้อสรุปที่เกิดขึ้นจากการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองได้แนวทางในการปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติได้จริงตามแนวทางการปฏิบัตินั้น

1.5.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2551) ได้ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการว่า การคิดของบุคคลที่ต้องมีสติปัญญาเป็นตัวกำกับ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถคิดเป็น วิเคราะห์ มีเหตุผล เกิดการเชื่อมโยงของคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติ

การสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด มุ่งเน้นการฝึกผู้เรียนให้ใช้ความคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น จัดเป็นสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นขั้นของการสร้างปัญญาที่บริสุทธิ์ เป็นอิสระทำให้ผู้เรียนสามารถช่วยตัวเองได้และนำไปสู่จุดหมายของการเรียนรู้อย่างแท้จริง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2551) ได้สรุปถึงวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการไว้ 4 ข้อ คือ

1. อุบายมนสิการ หมายถึง การคิดหรือพิจารณาโดยอุบาย คือคิดได้ถูกวิธีที่ทำให้เข้าถึงความจริงหรือหยั่งรู้ตัวสภาวะลักษณะและสามัญลักษณะ คือกฎของไตรลักษณ์ ในแง่ของการประยุกต์ก็คือครูจะต้องหาวิธีการสอนที่เน้นให้เด็กได้วิธีคิดที่ดี ถูกต้องและเป็นการคิดด้วยตัวของเขาเอง ครูเป็นแต่เพียงผู้ให้แนวทางเท่านั้น
2. ปถมนสิการ หมายถึง การคิดได้ถูกทาง คิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนหรือลำดับของการคิดต่อเนื่องกัน สามารถเชื่อมโยงจากเนื้อหาไปสู่แนวปฏิบัติได้
3. การณมนสิการ หมายถึง การคิดแบบมีเหตุผล เป็นการคิดแบบสืบค้นตามความสัมพันธ์กันของเหตุและปัจจัย ซึ่งสามารถคิดได้ 2 ทาง คือคิดจากเหตุไปหาผลว่า เหตุนี้จะนำไปสู่ผลในลักษณะไหนอย่างไร หรือจากผลไปหาเหตุว่า ผลนี้เกิดมาจากเงื่อนไขหรือสาเหตุใดก็ได้
4. อุปาทกมนสิการ หมายถึง การใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ เช่น การคิดหาวิธีการที่จะทำให้หายโกรธ มีสติหรือทำจิตใจให้เข้มแข็ง เป็นต้นข้อสำคัญเกี่ยวกับการสอนแบบนี้ ก็

คือ ครูจะต้องทำหน้าที่เพียงผู้ให้หลักการหรือแนวทางเท่านั้น ส่วนหน้าที่ของการคิดค้นหาคำตอบหรือความจริงเป็นหน้าที่ของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้

สามารถ ยั่งยืน (2552) ได้สรุปวิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน
 - เป็นการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีบรรยากาศในการเรียนที่เหมาะสม
 - การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนตลอดถึงบุคลิกภาพของครู
 - การนำเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ
2. ขั้นสอน มีขั้นตอนดังนี้
 - ครูกำหนดวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายการเรียนรู้ เน้นสาระสำคัญของการเรียนรู้ให้ตรงประเด็นกับเนื้อหาการเรียนรู้
 - ครูแนะแหล่งการเรียนรู้และแหล่งข้อมูล
 - นักเรียนฝึกการเก็บรวบรวมข้อมูล จากความรู้ที่ผ่านการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และสังคม
 - จัดกิจกรรมที่เร้าให้เกิดการคิดวิธีต่าง ๆ เช่น คิดสืบค้นต้นเค้า คิดสืบสาวตลอดสาย คิดสืบค้นต้นปลาย คิดโยงสายความสัมพันธ์
 - ฝึกการสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทดสอบ สอบถาม สัมภาษณ์ มาสรุปเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา
 - ประเมินความคุ้มค่าและตัดสินใจ
 - ลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อพิสูจน์ผลการตัดสินใจ
3. ขั้นสรุป
 - ครูและนักเรียนร่วมกันสังเกตและตรวจสอบ สรุปบทเรียน วัดและประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องร่วมกันซักถามอภิปรายข้อสงสัย

พระมหาสุรศักดิ์ มุ่งซ้อนกลาง (2557) ได้เสนอขั้นตอนการสอนแบบโยนิโสมนสิการไว้ดังนี้

 1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนเพื่อเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป
 2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.1 คิดถุกวิธี โดยใช้คำถาม What ให้นักเรียนอภิปราย ความหมายองค์ประกอบและความสำคัญของหลักธรรม

2.2 คิดเป็นขั้นตอน โดยใช้ How ให้นักเรียนใช้ความรู้ในหลักธรรมที่เรียนแล้ว มาวิเคราะห์สถานการณ์

2.3 คิดมีเหตุผล โดยใช้คำถาม Why ให้นักเรียนระบุเงื่อนไขหรือความจำเป็นที่ต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2.4 คิดให้เกิดประโยชน์ โดยใช้คำถาม How to ให้นักเรียนอภิปรายและวิเคราะห์ถึงประโยชน์ของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. ชั้นสรุป ครู และนักเรียนช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้ครูตรวจสอบโดยการวัดและประเมินผล

1.5.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงแล้วพิจารณาผลการปฏิบัตินั้นให้เห็นประโยชน์ คุณโทษ ตามความเป็นจริงด้วยตนเอง แล้วนำความรู้นั้นมาเป็นหลักในการปฏิบัติอย่างจริงจัง เน้นการปฏิบัติฝึกหัดอบรมตนด้วยหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเองและควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขามี 5 ขั้นตอนดังนี้ (สุหัชชา พิมพ์เนา, 2561)

1. ชั้นนำสู่บทเรียน ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดประเมินผลในขั้นตอนต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจ

2. ชั้นศีล ครูแนะนำการประพฤติตนให้ผู้เรียนทั้งทางกาย วาจาให้อยู่ในระเบียบวินัย ความดีงามตามมารยาททางสังคมในกรอบของศีลธรรม

3. ชั้นสมาธิ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฟังและปฏิบัติตนตามกิจกรรมการเรียนการสอน ควบคุมจิตใจของตนเองให้อยู่ในเรื่องที่จะเรียนตั้งใจฟังและปฏิบัติตนตามกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ชั้นปัญญา เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำความเข้าใจเรื่องที่จะเรียน จนกระทั่งเกิดความชัดเจนสามารถพบแนวทางการแก้ปัญหาหรือมีความกระจ่างชัดแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติได้ถูกต้องตามสภาพที่เหมาะสมตามหลักคุณธรรม

5. ชั้นสรุปและประเมินผล ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญที่เรียน ประโยชน์ที่ได้รับและการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จากนั้นทำการประเมินผล

1.5.4 การสอนแบบเบญจขันธ์

เบญจขันธ์ หมายถึง สภาพธรรมที่มีจริงทั้ง 5 เป็นสภาพธรรมที่ทรงไว้ซึ่งความว่างเปล่าจากความเป็นตัวตน สัตว์ บุคคล เกิดแล้วก็ดับไป ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ได้แก่ รูปขันธ์ (ได้แก่รูปธรรมทั้งหมด) สัญญาขันธ์ (สภาพธรรมที่จำ) เวทนาขันธ์ (สภาพธรรมที่รู้สึก) สังขารขันธ์ (เจตสิกธรรม มี

ผัสสะ เจตนา เป็นต้น) และ วิญญาณชั้น (จิตทุกประเภท) ต่างก็เป็นสภาพธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย แล้วก็ดับไปทั้งสิ้นโดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเบญจชั้น มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรูป เป็นการกำหนดสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นเวทนา เป็นการรับรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาหรือช่วงวัยของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสัญญา เป็นการวิเคราะห์เหตุผลโดยครูคอยตั้งคำถามให้นักเรียนเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์

ขั้นที่ 4 ขั้นสังขาร เป็นขั้นให้ผู้เรียนเชิงเหตุผล

ขั้นที่ 5 ขั้นวิญญาณ ให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าในตน

ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม ไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสตร์

อริยสัจ	โยนิโสมนสิการ		ไตรสิกขา	การสอนแบบเบญจชั้น
สาโรช บัวศรี (2526)	สามารถ ยั่งยืน (2552)	พระมหาสุรศักดิ์ มุ่ง ซ้อนกลาง (2557)	สุหัชชา พิมพ์เนา (2561)	
1. ขั้นทุกข์	1. ขั้นนำ	1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	1. ขั้นนำสู่บทเรียน	1. ขั้นรูป
2. ขั้นสมุทัย	2. ขั้นสอน	2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้	2. ขั้นศีล	2. ขั้นเวทนา
3. ขั้นนิโรธ	3. ขั้นสรุป	3. ขั้นสรุป	3. ขั้นสมาธิ	3. ขั้นสัญญา
4. ขั้นมรรค			4. ขั้นปัญญา	4. ขั้นสังขาร
			5. ขั้นสรุปและ ประเมินผล	5. ขั้นวิญญาณ

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสตร์ หมายถึง การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่นการสอนแบบอริยสัจ 4 การสอนแบบโยนิโสมนสิการ การสอนแบบไตรสิกขา การสอนแบบเบญจชั้น มาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมส่งผลให้ผู้เรียน มีความสมบูรณ์ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และปัญญา

2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

2.1 การวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นการศึกษาที่เป็นทั้งการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) และการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) มีจุดมุ่งหมายในการออกแบบนวัตกรรมหรือสิ่งผลิตใหม่ๆ นำมาใช้ในการแสวงหาและพัฒนาความรู้ด้านการศึกษา เป็น การวิจัยก่อนแล้วนำผลการวิจัยพัฒนาเป็นนวัตกรรม (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R_1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพการปฏิบัติ ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือการประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย การวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้มาสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Develop: D_1) คือ การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา โดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 (R_1) มาพัฒนานวัตกรรม ทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R_2) คือ การนำนวัตกรรมไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายและต้องมีการประเมินระหว่างใช้

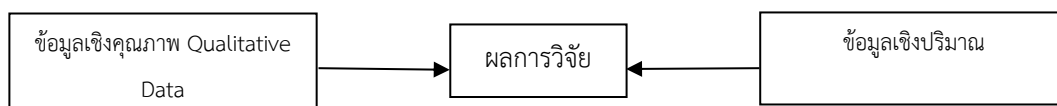
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Develop: D_2) ประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมหรือบางกรณี อาจจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามจุดประสงค์ ก็สามารถดำเนินการปรับปรุงนวัตกรรมอีกครั้ง

2.2 การวิจัยแบบผสมผสานวิธี

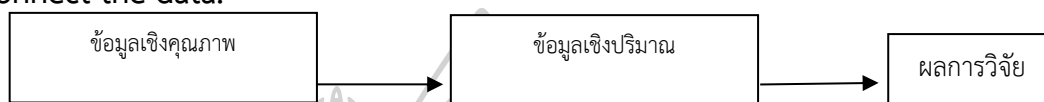
การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการศึกษาที่ผสมผสานวิธีการรวบรวมและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน ทั้งที่เกิดขึ้นภายในขั้นตอน (Within-Stage Mixed Design) หรือตามแนวขวางระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ (Across-Stage Mixed Design) ในการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กระบวนการผสมผสานวิธีการทั้งสองนี้นักวิจัยจะต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมีวิจารณญาณตัดสินใจที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ (องอาจ นัยวัฒน์, 2551) วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยการผสมผสานนั้นเกิดขึ้นภายในขั้นตอนของการวิจัย อาจเน้นไปที่การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปพร้อมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ สอดคล้องกับ Creswell and Clark (2011) ให้แนวคิดและวิธีการผสมผสานข้อมูลว่า การผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพทำให้นักวิจัยเข้าใจปัญหาที่ขึ้นกว่าการใช้ข้อมูลด้านเดียว การผสมผสานข้อมูลมี 3 วิธี คือ (1) Merge the Data เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แล้วนำผลวิเคราะห์มารวมกันในขั้นตอนการแปลผล (2) Connect the Data เป็นการเชื่อมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลชุดที่ 1

นำไปสู่ความต้องการของข้อมูลชุดที่ 2 และ (3) Embed the Data ผู้วิจัยให้ความสำคัญของข้อมูล 2 ประเภทไม่เท่ากัน ข้อมูลเชิงปริมาณมีมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากข้อมูลเชิงคุณภาพฝังตัวข้างในของข้อมูลเชิงปริมาณทำให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณดังแผนภาพที่ 2

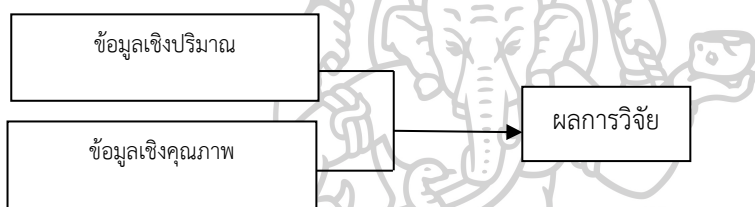
Merge the data:



Connect the data:



Embed the data:



แผนภาพที่ 2 วิธีการผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลรูปแบบของการผสมผสานวิธีมี 7 ขั้นตอน คือ

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมด้วยกระบวนการทางสถิติและเขียนสรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ
- 2) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ 3) แปลงข้อมูลจากข้อมูลเชิงปริมาณเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพหรือจากข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ 4) แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลเชิง ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ 5) รวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างชุดของ ข้อมูลใหม่ (6) เปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลากหลายและ (7) บูรณาการข้อมูลให้มีความสอดคล้องกันในภาพรวม (Creswell and Clark, 2011) ซึ่งแบ่งขั้นตอนกระบวนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาความต้องการจำเป็น 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ 4) การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม 5) การรับรองหลักสูตรฝึกอบรม โดยเชื่อมโยงผลการวิจัยกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตีพิมพ์บทความงานวิจัย และนำไปใช้ในการปฏิบัติและการวิจัยในอนาคตต่อไป

3. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการฝึกอบรม จะต้องสอดคล้องกับการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม หลังจากที่ได้ฝึกอบรมผู้เข้าฝึกอบรมต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับประสบการณ์ระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้คือการนำหลักสูตรไปใช้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดต่าง ๆ ของหลักสูตรและการฝึกอบรมมาประกอบพิจารณา รายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

Taba (1962) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ชี้ให้เห็นถึงการเลือกและการจัดเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสุดท้ายหลักสูตรจะรวมแผนการประเมินผลเข้าไว้ด้วย

Oliva (1992) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ กิจกรรมของการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษาที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียนโดยตามแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามที่ต้องการเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

Sowell (1996) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ สิ่งที่สอนให้แก่ผู้เรียนซึ่งหมายความรวมถึงความรู้ ทักษะและเจตคติต่าง ๆ ที่สื่อสารถึงผู้เรียนในโรงเรียนทั้งที่ตั้งใจไว้และไม่ตั้งใจไว้

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ณัฐวิภา วิริยา (2553) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนหรือแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กิตติธัช คงชะวัน (2553) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วรารุณี มั่นสุขผล (2557) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถและเจตคติที่ดี เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ช่วยพัฒนาศักยภาพบุคคลากรในองค์กร

Goldstein (1993) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นโครงการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ อันจะช่วยปรับปรุงในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Walla (1991) ระบุว่า การฝึกอบรมเป็นการถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะเฉพาะทางให้แก่ผู้เข้าร่วมอบรม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของผู้เข้าอบรมให้มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด และใช้ระยะเวลาระยะสั้น

สรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา หมายถึง โปรแกรมการจัดการศึกษาระยะสั้น เพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับพระสอนศีลธรรม เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และทำให้พระสอนศีลธรรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือทำให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

Taba (1962) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้ ทั้งด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และอื่น ๆ ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรคือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐาน หรือรูปแบบของหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

Oliva (2009) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการ และการกำกับประสบการณ์เหล่านั้น วัตถุประสงค์ในการให้แนวทางและทำให้หลักสูตรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัตน์ะ บัวสนธิ์ (2551) กล่าวถึงความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตรโดยอาศัยกระบวนการวิจัยในการดำเนินงานสร้าง ตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตร เมื่อผลสุดท้ายที่ได้รับจากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยสองส่วน ในส่วนแรกคือ หลักสูตรที่ผ่านกระบวนการสร้างและตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพ จนกระทั่งสามารถนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ สำหรับส่วนที่สองของผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ เอกสารประกอบการใช้หลักสูตร เช่น คู่มือครู และแผนการใช้หลักสูตร เป็นต้น

ฉวีวรรณ ตาลสุก (2556) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสมบูรณ์ขึ้น กับการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานและมวล

ประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษาซึ่งมีกระบวนการวางแผน การสร้าง ทดลองใช้ ประเมินปรับปรุงหลักสูตร

ผู้วิจัยสังเคราะห์ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการวิจัย ในการดำเนินงานสร้าง ตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้จนกระทั่งสามารถนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3.3 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

Tyler (1949) พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักการเรียนรู้ ที่รู้จักกันดี คือ หลักสูตรและ เหตุผลพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. การกำหนดการเรียนการสอนว่าควรมีจุดมุ่งหมายเป็นอย่างไร
2. การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตามที่กำหนดไว้
3. ให้การสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัดการเรียนการสอนอย่างไร
4. จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ควรมีการประเมินผลของการเรียนการสอนการตัดสินใจว่า

บรรลุถึงอย่างไร โดยรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler เริ่มจาก

1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยจะต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น แหล่งที่ หนึ่ง ค่านิยม ความเชื่อ และแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตและความมุ่งหวังของสังคม แหล่งที่สอง เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน ที่ตรงกับคุณลักษณะที่ประเทศชาติต้องการ และแหล่งที่สามก็คือ คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือจากผลการวิจัยมาประมวลเข้าด้วยกันจนเป็นจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ ของหลักสูตร

2) การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกพฤติกรรม และ เรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ การกำหนดกิจกรรมและประสบการณ์นั้นควรจะทำให้ผู้เรียน พึงพอใจที่จะปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ได้ระบุไว้ในจุดประสงค์ กิจกรรมและประสบการณ์นั้นควรจะอยู่ในขอบข่ายความพอใจที่พึงปฏิบัติได้กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เพียงหนึ่งอย่างอาจ ตอบสนองจุดประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

นอกจากนั้น Tyler ยังเน้นเกี่ยวกับการพิจารณาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่าต้อง คำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลา และเนื้อหา ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดดังนี้ 1) ความต่อเนื่อง (Continuity) 2)การจัดช่วงลำดับ (sequence) 3) บูรณาการ (Integration) 4) การประเมินผล เพื่อที่จะตรวจสอบว่าการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ สมควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนใดบ้าง ควรพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้ 1) กำหนดจุดประสงค์ที่จะวัด และพฤติกรรมที่คาดหวัง 2) วิเคราะห์สถานการณ์ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้น 3) ศึกษาสำรวจ ข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือที่จะวัดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม 4) ตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ 1) ความเป็นปรนัย (Objectivity) 2) ความเชื่อมั่นได้

(Reliability) 3) ความเที่ยงตรง (Validity) 4) ความถูกต้อง (Accuracy) 5) ผลการประเมินให้เป็นประโยชน์เพื่ออธิบายผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

Taba (1962) แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของทาบ่า (Hilden Taba) มีลักษณะจากล่างขึ้นบน (grassroots approach) โดยใช้วิธีอุปนัย ทาบ่าเสนอไว้ว่า หลักสูตรควรมาจากครูผู้สอนมากกว่าผู้บริหารระดับสูง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่ามีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม ศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และธรรมชาติของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก ควรเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง และเป็นแนวทางในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่คัดเลือกรวบรวมลงในหลักสูตรจะต้องมีความสำคัญและถูกต้อง

ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนใดหลัง ซึ่งจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษถึงกระบวนการเรียนรู้ และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จะต้องวางแผนเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ชนะเลิศ สิริสูงเนิน (2564) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 การกำหนดลักษณะและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 3 การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางในการประเมินผล

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นที่ 7 การประเมินหลักสูตร

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) เสนอรูปแบบและแนวคิดขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา อย่างสม่ำเสมอ 2) สร้างเนื้อหาสาระ โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ กำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน ทำบันทึกการสอน ผลิตสื่อการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล 3) ทดลองใช้หลักสูตร (นำร่อง) ถ้ามีข้อบกพร่องก็ทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ 4) ชี้แจงพร้อมประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ 5) นำหลักสูตรไปใช้ โดยมีกิจกรรมการใช้หลักสูตรใหม่มี 4 ประการ คือ 5.1) การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน มีการจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารหลักสูตร สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็นที่จะต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน 5.2) ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคลากร วัสดุหลักสูตร และบริการต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่อบรมครูและบุคลากรฝ่ายสนับสนุน การใช้หลักสูตร ห้องสมุด ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการสอนทุกชนิด รวมทั้งจัดงบประมาณสนับสนุนการบริหารหลักสูตร 5.3) การสอน เป็นหน้าที่ของผู้สอนประจำการทั่วไปที่ต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5.4) การประเมินผล เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร จากนั้นดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป การประเมินผลมี 2 ประเภท คือ การประเมินผลการเรียนของผู้เรียน และการประเมินผลหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ การประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และประเมินผลการใช้หลักสูตร ในการประเมินผลหลักสูตรนั้นจะต้องประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมปัจจุบันย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสาร เครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพแต่ละสาขาวิชา

พีระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีขั้นตอนหลักในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนได้แก่ 1. การศึกษาความต้องการของครู นักเรียน นักวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้เรียน สังคม ชุมชน เนื้อหาวิชา รวมทั้งปรัชญาทางการศึกษา จิตวิทยา การศึกษา รวมทั้งกฎเกณฑ์ข้อระเบียบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นขั้นตอนการศึกษาสภาพทั่วไปก่อนการพัฒนาหลักสูตร 2. กำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร การจัดเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน 3. การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4. การวัดผลและประเมินผล

ณัฐวิภา วิริยา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาศาสตร์ประยุกต์เบื้องต้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาความต้องการของผู้เข้าอบรมและของสังคม 2) กำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหาสาระ 4) การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ 5) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ 6) การประเมินผล

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอน	Tyler (1949)	Taba (1962)	ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564)	วิชัย วงใหญ่ (2554)	พีระพรรณ ทองศูนย์ (2556)	ณัฐวิภา วิริยา (2553)	ผู้วิจัย
วิเคราะห์ปัญหา		√	√		√	√	√
กำหนดจุดมุ่งหมาย	√	√	√	√	√	√	
ยกร่าง				√			√
ทดลองนำร่อง				√			
เนื้อหาสาระ		√	√			√	
การรวบรวมข้อมูล		√				√	
การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้	√	√	√				
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	√	√	√	√		√	
นำไปใช้			√	√	√		√
การประเมินผล	√	√	√		√	√	√
การรับรองหลักสูตร			√				√

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่าขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) ศึกษาความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2)

ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมและ ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm) รับรองหลักสูตรฝึกอบรม

3.4 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 1) หลักการ (Principle) 2) จุดมุ่งหมาย (Objective) 3) โครงสร้าง เนื้อหา และเวลาเรียน (Content) 4) แนวทางในการจัดการเรียนการสอน (Activities) 5) แหล่งการเรียนรู้และสื่อ (Media and Learning Resources) 6) สรุปลวิเคราะห์และประเมินผล (Evaluation)

พิระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สารระการเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อประกอบการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล

วารุณี อัสวโกคิน (2554) องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 4 ประการ คือ 1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Objective) หมายถึงเป้าหมายของการสอนเป็นส่วนที่กำหนดคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน 2. เนื้อหา (Content) เป็นเครื่องกำหนดขอบเขตและความเข้มข้นของสาระความรู้ทักษะและประสบการณ์ 3. การเรียนการสอน (instructional activity) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4. การประเมิน (Evaluation) คือการตรวจสอบผลการเรียนการสอนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไรเพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของหลักสูตร

ฉวีวรรณ ตาลสุก (2556) ได้พัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ชื่อว่า “OCLE” ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา/สาระ 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2558) ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา (school curriculum) ไว้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2.) พันธกิจ 3) จุดมุ่งหมาย 4) สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน (เป็นทักษะหลักในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต) 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน 5.1) การรู้จักคิด 5.2) คุณธรรมจริยธรรม 5.3) ทักษะทางสังคมและจิตอาสา 6) โครงสร้างเวลาเรียน 7) คำอธิบายสาระการเรียนรู้ 8) การจัดการเรียนรู้ 9) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 10. การวัดและประเมินผล

พัชรี ม้าล่อเพชร และศิริวรรณ วัฒนวัฒนวรชัย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติศาสตร์เมืองกาญจนบุรี กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วย 1) มาตรฐาน 2) ตัวชี้วัด 3) คำอธิบายรายวิชา 4) โครงสร้างรายวิชา 5) เวลาเรียน 6) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 7) สื่อการเรียนรู้ 8) แผนการจัดการเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล ผู้วิจัยจึงได้สรุปดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบ	ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564)	พีระพรรณ ทองศูนย์ (2556)	วารุณี อัครโกศล (2554)	ฉวีวรรณ ตาลสุก (2556)	วิชัย วงษ์ใหญ่และ มารุต พัฒนา (2558)	พัชรี ม้าล่อ เพชรและ ศิริวรรณ วัฒนวัฒนวรชัย (2558)	ผู้วิจัย
วิสัยทัศน์					✓		
พันธกิจ					✓		
หลักการ	✓	✓					✓
จุดมุ่งหมาย	✓	✓	✓	✓	✓		✓
มาตรฐาน						✓	
ตัวชี้วัด						✓	
สมรรถนะที่สำคัญ					✓		
คุณลักษณะอันพึง ประสงค์					✓		
โครงสร้าง	✓				✓	✓	✓
เวลาเรียน	✓					✓	
แผนการเรียนรู้						✓	
สาระการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓		✓
การจัดการเรียนรู้		✓	✓	✓	✓	✓	✓
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	✓				✓		
สื่อการเรียนรู้	✓	✓					✓
การวัดและ ประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 3 องค์ประกอบของหลักสูตรจึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้าง 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการสอน และ 7) การวัดและประเมินผล

3.5 ความจำเป็นในการฝึกอบรม

องค์การต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน รวมถึงสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการฝึกอบรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาวะการณ์ของโลกในปัจจุบัน ซึ่งมีการสื่อสารที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การที่บุคลากรจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับความเป็นไปของโลก ความจำเป็นในการฝึกอบรม หมายถึง สภาพสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่สามารถแก้ไขด้วยการฝึกอบรม ความจำเป็นในการฝึกอบรมเกิดจากความแตกต่างของสภาพภาพของการปฏิบัติงานที่ต้องการ หรือคาดหวังกับสภาพการทำงานที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยแก้ไขได้ด้วยการให้ความรู้ความชำนาญ ทักษะคติใหม่ต่อบุคลากรในองค์กร เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ ดังนั้น นับวันความจำเป็นในการฝึกอบรมจึงเพิ่มมากขึ้น โดยองค์การจะจัดในรูปแบบของการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบขึ้นโดยตรง หรืออาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมทั้งภายในประเทศหรือต่างประเทศ บางองค์การกำหนดงบประมาณเพื่อการฝึกอบรมไว้ถึงร้อยละ 15 ของงบประมาณทั้งหมด นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2542) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการฝึกอบรมมีดังนี้

1. สภาพแวดล้อมในการทำงานของแต่ละองค์การมักจะมี ความแตกต่างกัน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดกับบุคลากรที่จะพึงเริ่มทำงานใหม่ ทางองค์การจึงมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมก่อนเริ่มต้นปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรใหม่ได้ทราบถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้เกิดความคุ้นเคยกับผู้ร่วมงาน และยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ทักษะคติที่ดีให้แก่บุคลากรใหม่ด้วย

2. ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของนโยบายภายในประเทศ หรือการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการแข่งขัน บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรม สำหรับนำมาปฏิบัติ เพื่อให้ก้าวทันเหตุการณ์โลก

3. การฝึกอบรมเป็นการช่วยส่งเสริมการพัฒนาความรู้ให้แก่บุคลากร โดยสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสถาบัน มาผสมผสานกับความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสถาบัน มาผสมผสานกับความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมในระหว่างการทำงาน แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. จากการที่บุคลากรปฏิบัติการในตำแหน่งเดิมไปได้ระยะหนึ่ง จะเริ่มเกิดความเคยชินกับการปฏิบัติงาน ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ อาจไม่เกิดขึ้น หรือเมื่อเกิดการสับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่ง ทั้งสองกรณี จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการกระตุ้นขวัญ และกำลังใจ โดยวิธีการฝึกอบรมเพื่อให้ได้รับรู้เทคนิคแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน

5. การฝึกอบรมจะสามารถช่วยแก้ไขและลดปัญหา ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้อย่างไม่เต็มที่ ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ที่อาจเกิดจากการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ หรือการไม่มางานบ่อย ๆ ทำให้ผลงานต่ำกว่าเกณฑ์ กรณีดังกล่าวการฝึกอบรมจะช่วยแก้ปัญหาให้ได้ นอกจากนี้การจัดการฝึกอบรมในแต่ละครั้ง จะต้องมีการเรียนรู้สถานการณ์หรือปัญหาในการหาความจำเป็นในแต่ละครั้งที่ต้องการฝึกอบรม เพื่อที่จะได้ตอบสนองในองค์กร เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร

วิจิตร อวระกุล (2540) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่องค์กรต้องทำการฝึกอบรม จากสาเหตุดังนี้

1. บุคลากรใหม่อาจจะปฏิบัติงานในองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ จะต้องมีการสอนงาน การอบรมงาน เพื่อปรับความรู้ที่ได้ศึกษามาให้ได้มาประยุกต์ใช้กับองค์กร จึงจำเป็นต้องฝึกอบรมบุคลากรขององค์กร ให้ตรงตามกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร เพื่อความก้าวหน้าและมีชื่อเสียงขององค์กรและทันต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน

3. สร้างบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพิ่ม ตามขนาดของงานที่ขยายออกไป และการเจริญเติบโตขององค์กร

4. เพิ่มความรู้ความสามารถในการปรับตัว ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม หรือชุมชน หรือให้ความรู้ด้านวิทยาการใหม่ๆ

5. เพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกันในองค์กร ให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรมาเป็นเวลานานเพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจ

6. วางแผนพัฒนาบุคลากรที่จะฝึกอบรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น งานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถพิเศษ งานเทคนิควิชาการที่ยาก ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียมและฝึกอบรมเป็นระยะเวลานาน การฝึกอบรมประเภทนี้จึงต้อง จัดต่อเนื่องกันอย่างมีแผนและมีระบบจึงบรรลุผล

7. เมื่อจำนวนบุคลากรและปริมาณการขยายตัวมากขึ้น อาจก่อให้เกิดปัญหาในการประสานงาน ทำให้งานไม่เสร็จตามกำหนดเวลา การจัดการฝึกอบรมจะสามารถช่วยลดข้อขัดแย้งหรือปัญหาดังกล่าวได้ ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องใด ๆ เรื่องใดเรื่องหนึ่งในการปฏิบัติงาน เช่น ความรู้ไม่พอ และความเข้าใจ ความชำนาญและสามารถที่จะแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม โดยทั่วไปผู้ปฏิบัติงานไม่

ดี เพราะขาดสิ่งเหล่านี้ 1) (K = Knowledge) ขาดความรู้ ความรู้ไม่พอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย 2) ทศนคติ (A = Attitude) ขาดทศนคติที่ถูกต้อง ขาดความรักงาน ขาดความทุ่มเท 3) การฝึกปฏิบัติ (P = Practice) การปฏิบัติที่ไม่ถูกวิธี ขาดหลักวิธีการทำงานที่ถูกต้อง ไม่ตั้งใจ มุ่งง่าย ไม่เอาใจใส่ 4) ทักษะ (S = Skill) ทักษะไม่พอ เนื่องจากฝึกฝนมาน้อย ต้องฝึกอบรมเพิ่มเติม ใช้ความสามารถไม่เต็มที่ 5) ความสนใจ (I = interest) เนื่องจากขาดแรงจูงใจที่ดีและเหมาะสม ความเข้าใจในวิธีการทำงาน (U = Understanding) เรียนน้อย อบรมมาน้อย ทำงานได้ไม่สมบูรณ์

จึงสรุปได้ว่าความจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ถือเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุดของการจัดฝึกอบรม เพื่อที่จะสามารถทราบได้ว่าความต้องการในการพัฒนา หรือปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นเป็นลักษณะใด ต้องการฝึกอบรมในเรื่องลักษณะใด เพื่อให้ตรงตามความต้องการของพระสอนศีลธรรม และยังสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามเป้าหมาย เพิ่มเติมความรู้ ความชำนาญและทัศนคติใหม่ ๆ และพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของการบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์ ดังนั้นก่อนที่จะทำการฝึกอบรม ผู้จัดการฝึกอบรมจะต้องหาความจำเป็นที่จะต้องทำการฝึกอบรมเสียก่อน

3.6 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการฝึกอบรม เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงาน และเป็นการพัฒนาบุคลากรให้ก้าวหน้าและมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีความรับผิดชอบตลอดจนมีความพร้อม เพื่อที่จะได้มีความก้าวหน้าต่อไป ทองฟู ชินะโชติ (2540) แบ่งวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไว้ ดังต่อไปนี้

1. มุ่งเพิ่มทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรม
2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดทัศนคติที่ดี เกิดความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ
3. มุ่งสร้างความพร้อม ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ วิจิตร อวาระกุล (2540) ยังกล่าวถึงการฝึกอบรมในองค์กรนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อความมุ่งหมายเพิ่มความรู้พัฒนาและปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในเทคนิคการปฏิบัติงานหรือสังคม
2. การมีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ เฉพาะเรื่องที่ทำงานรับผิดชอบ หรือด้านใดด้านหนึ่ง ย่อมส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลง
3. ปรับปรุง ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดให้สอดคล้องกับในสถานะที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
4. ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงาน
5. ส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนักในการทำงาน ตั้งใจทำงานเต็มความสามารถ

6. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะพัฒนาตนเอง และพัฒนางานให้ดีขึ้น

นอกจากวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมดังกล่าวมา การจัดการกิจกรรมหรือการให้ความรู้ การฝึกอบรมขององค์กรก็เป็นการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ไปตาม วัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งเป้าหมายของการฝึกอบรมในแต่ละครั้งอาจจะแตกต่างกันดังต่อไปนี้ (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2542) 1) เพื่อที่จะเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคคลที่ผ่านการ ฝึกอบรมจะเกิดทักษะความชำนาญ ในการทำงานมากขึ้น 2) เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิต เมื่อบุคคล ได้รับการฝึกอบรมย่อมส่งผลให้คุณภาพการผลิตผลงานสูงขึ้นตามไปด้วย 3) เพื่อให้บุคลากรของ องค์กรมีความเข้าใจใน นโยบาย กระบวนการดำเนินงานขององค์กร ทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากร ในองค์กรเป็นไปในรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน 4) เพื่อลดอัตราการหมุนเวียนของบุคลากร เมื่อ บุคลากรได้รับการฝึกอบรม ทำให้เกิดความเข้าใจและมีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน

ดังนั้นการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตาม แนวคิดเชิงรุก (Active learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ โดยรวมเพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาเชิงรุก มี สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก สามารถนำเทคนิคการจัดการเรียน การสอนเชิงรุกไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ ให้พระสอนศีลธรรมเกิดความรู้ความเข้าใจ และเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และสามารถพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ผู้ เข้ารับการฝึกอบรมให้มีความคิดอย่างรอบคอบ เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

3.7 ประเภทของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมมีหลายชนิด นอกจากการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะเรื่อง ให้กับบุคลากรแล้ว ก็ยังมีการอบรมในลักษณะอื่น ๆ เช่น การฝึกอบรมเพื่อฟื้นฟูความรู้ใหม่ ๆ (Refresher Training) หรือการฝึกกิจกรรมในลักษณะที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน (Continuing Education) การฝึกอบรมจะรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความจำเป็น และ งานการฝึกอบรมก็แบ่งได้ เป็น 2 ลักษณะ คือ คือลักษณะการฝึกที่เป็นทางการ (Formal Training) และลักษณะการฝึกที่ไม่เป็น ทางการ (Informal Training) แต่หากจะแบ่งประเภทของการฝึกอบรมให้เป็นไปตามขั้นตอน จงกล นิชิตมาเทวินทร์ (2542) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ก่อนประจำการ (Pre-Entry Training) เพื่อฝึกอบรมให้กับผู้เข้างานใหม่ หรือเพิ่งจะ เริ่มโครงการใหม่ โดยทั่วไปผู้เข้าอบรมมักจะอยู่ในระยะทดลองงาน
2. ระหว่างประจำการ (In-Service Training) การอบรมในช่วงที่เข้าไปทำงานแล้ว หรือ ผ่านระยะการทดลองงานแล้ว

3. โครงการ (Project Related Training) การอบรมที่จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ

4. พัฒนาตนเอง (Self-Development Training) การพัฒนาตนเอง เพื่อจะได้รับความรู้ ทักษะความชำนาญที่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และ นงลักษณ์ สิ้น สืบผล (2542) ได้แบ่งเป็นประเภทของการฝึกอบรมดังนี้ คือ

1. การอบรมปฐมนิเทศ (Orientation) สำหรับผู้ปฏิบัติงานใหม่ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เช่น แนะนำให้รู้จักการจัดองค์การโดยทั่วไปเกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ สร้างเสริมขวัญในการปฏิบัติงานให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

2. การให้ทดลองงาน (On-the-job training) เป็นการสาธิตให้ดูพร้อมทั้งอธิบายแนะนำ และให้ผู้รับการฝึกอบรมมาทดลองปฏิบัติ หากมีข้อบกพร่องก็จะทำการแก้ไข จนแน่ใจว่าสามารถทำได้

3. การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงาน (Skill Training) คือ พนักงานจำเป็นต้องพัฒนาทักษะเพิ่มสนองความต้องการขององค์กร ดังนั้นการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

4. การฝึกอบรมระดับหัวหน้างาน (Supervisory training) หากองค์กรมีการเติบโตขึ้น งานก็ขยายขึ้น ความจำเป็นที่ต้องมีหัวหน้างานมีมากขึ้นด้วย

5. การฝึกอบรมระดับการจัดการ (Managerial training) เป็นการอบรมระดับหัวหน้างานที่มีภาระความรับผิดชอบสูงกว่าหัวหน้างานทั่ว ๆ ไป หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมระดับนี้เป็นวิชาเฉพาะเป็นส่วนใหญ่

6. การฝึกฝนตัวเอง (Self-training) การตั้งใจฝึกฝนตนเองให้ทันกับเหตุการณ์ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นแบบกันเอง ศึกษาหาความรู้จากเอกสารวิชาการอื่น ๆ เข้าร่วมประชุมสัมมนาเมื่อมีโอกาสเป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการ ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ถือเป็นประสบการณ์เหมือนเป็นการอบรมไปในตัว

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นควรว่าการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ควรจะนำข้อดีของการฝึกอบรมในแต่ละประเภทมาประยุกต์ใช้ โดยคำนึงถึงตัวแปร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมด้วย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.8 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

รูปแบบการประเมิน เป็นกรอบความคิด หรือแนวทาง หรือแบบแผนวิธีการในการประเมิน โดยแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการประเมิน เครื่องมือในการประเมิน และวิธีการประเมินในแต่ละส่วน ซึ่งผู้วิจัย ได้นำรูปแบบการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมมาดำเนินการวิจัยดังนี้

3.8.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม

Stufflebeam (1971) ได้เสนอสำหรับการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย/จุดมุ่งหมาย โครงการ/การดำเนินงาน (Planning Decision) การกำหนดกลยุทธ์วิธี แผนงาน และการดำเนินงาน (Structuring Decision) การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์วิธี แผนงาน การดำเนินงานให้มีความเหมาะสม (Implementing Decision) และการตัดสินใจเกี่ยวกับ การปรับเปลี่ยน คน - ขยาย ยุบ - เลิกโครงการ (Recycling Decision) และยังเสนอแนะว่า นักประเมินจะต้องออกแบบประเมินให้สอดคล้องกับ สภาพการตัดสินใจของฝ่ายบริหารโดยการระบุประเภท ระดับ และคาดคะเนสถานการณ์ของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้น กำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ และแนวทางการประเมิน จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผล และยังได้อธิบาย ความหมายของการประเมินผลทางการศึกษาเอาไว้ว่าเป็นกระบวนการบรรยายการหาข้อมูล และการให้ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจหาทางเลือก ฉะนั้นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่ช่วยในการตัดสินใจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด ตามปกติ สถานการณ์ในการตัดสินใจ (Decision Settings)

3.8.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

Tyler (1950) อ้างถึงในศิริชัย กาญจนวาสี (2550) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่ยึด วัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมินเป็นหลักในการประเมินความสำเร็จ (Goal - Based (Behavioral Adjectives Approach) วัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมินจึงเป็นทั้งเป้าหมายของการประเมินและ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ซึ่งสามารถนำมาเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินผลสำเร็จของการดำเนินงาน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมิน จึงต้องมีความชัดเจนในรูปของวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรม เพื่อที่นักประเมินจะวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอัน เป็นการตัดสินผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม โดยจุดมุ่งหมายของการประเมินตามความคิดของ Tyler คือ 1) เพื่อตัดสินใจว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตรงตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมหรือไม่ 2) ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ได้หรือไม่ จะเห็นได้ว่า การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน โดยมีการจัดลำดับขั้นตอนของการเรียนการสอนและการ ประเมินผลไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมให้ชัดเจนเฉพาะเจาะจงตาม พฤติกรรมที่ต้องการวัด 2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ 3) เลือก วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้ได้อย่าง ครบถ้วน 4) การวัดและประเมินผล โดยการ 4.1) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (achievement test) 4.2) การวิเคราะห์และการสังเกต 4.3) ในการตัดสินใจความสำเร็จควรยึดความ คิดเห็นของคนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ 4.4) การตีความจากคะแนนที่ได้จากการสอบควรมีลักษณะเป็น

เอกพันธ์ (homogeneity) 4.5) มีการวัดพฤติกรรมก่อนและหลังเรียน (pre-post measurement of performance)

3.8.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Stake (The Stake's Congruence Contingency Model, 1979)

เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เป็นการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรซึ่ง โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการตัดสินคุณค่า มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินผลหลักสูตร โดยการประเมินส่วนประกอบของการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ ส่วน โดยไม่เพียงพิจารณาเฉพาะผลที่จะเกิดจากการใช้หลักสูตรเท่านั้น ดังนั้น Stake จึงเสนอว่าควรมีการพิจารณาข้อมูลเพื่อประเมินหลักสูตร 3 ด้าน คือ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546)

1. ด้านสิ่งที่มาก่อน หรือสภาพก่อนเริ่มโครงการ (Antecedent) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นให้เกิดผลจากหลักสูตรและเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนการใช้หลักสูตรอยู่แล้ว ประกอบด้วย 7 หัวข้อ คือ 1) บุคลิกและนิสัยของนักเรียน 2) บุคลิกและนิสัยของครู 3) เนื้อหาในหลักสูตร 4) วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน 5) อาคารสถานที่ 6) การจัดโรงเรียน 7) ลักษณะของชุมชน

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน (Instructional Process or Transactions) เป็นขั้นตอนของการใช้หลักสูตรซึ่งเป็นการประเมินปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะมีการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 หัวข้อ คือ 1) การสื่อสาร 2) การจัดแบ่งเวลา 3) การลำดับเหตุการณ์ 4) การให้กำลังใจ 5) บรรยากาศของสิ่งแวดล้อม

3. ด้านผลผลิต หรือผลที่ได้รับจากโครงการ (Outcomes) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 5 หัวข้อ คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2) ทักษะของนักเรียน 3) ทักษะของนักเรียน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับครู และ 5) ผลที่เกิดขึ้นกับองค์กร

จากรูปแบบการประเมินดังที่กล่าวมา บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดที่มุ่งหมายหรือไม่ การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา จึงสรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

Stufflebeam. (1971)	Tyler (1949)	Stake (1979)	ผู้วิจัย
1. บริบท (C)	จุดมุ่งหมาย (G)	สิ่งที่มาก่อน	1. บริบท (C)
2. ปัจจัยเบื้องต้น (I)	การจัดประสบการณ์ (PPM)	กระบวนการเรียนการสอน	2. ปัจจัยเบื้องต้น (I)
3. ประเมินกระบวนการ (P)	ผลสัมฤทธิ์ (S)	ผลผลิต	3. ประเมินกระบวนการ (P)
4. ประเมินผลผลิต (P)			4. ประเมินผลผลิต (P)

จากตารางที่ 4 สรุปว่ารูปแบบการประเมิน เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ตามแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam มาประยุกต์ใช้โดยการประเมิน 4 ด้าน คือ 1. ด้านประเมินบริบท (Context Evaluation) ศึกษาความต้องการและวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้แบบสำรวจความต้องการ 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ประเมินจากโครงสร้างของหลักสูตร องค์ประกอบลักษณะภาระงาน ความสัมพันธ์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมินโดยสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงก่อนที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้จริง และประเมินในสถานการณ์จริงในกระบวนการการฝึกอบรม โดยประเมินจากความพึงพอใจ และ 4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ประเมินได้จาก 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล 2) พัฒนาการในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล 3) พัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล 4) ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม 5) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

3.9 ประสิทธิภาพของการฝึกอบรม

คำว่าประสิทธิภาพตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายว่าผลสำเร็จที่เกิดขึ้นสามารถทำให้เกิดผลในงาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) และเพื่อให้การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามความหมายดังกล่าวข้างต้น สมชาติ กิจจรวยง (2550) ได้กล่าวถึงการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพต้องคำนึงดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ฟัง ผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมจะมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ทักษะ ค่านิยม ขนาดของกลุ่ม ตลอดจนความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้จัดทำโครงการฝึกอบรมจะต้องนำไปวิเคราะห์ เป็นข้อมูลในการกำหนดสิ่งต่าง ๆ ในหลักสูตรฝึกอบรม

2. สถานที่ สภาพแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอบรม จะมีอิทธิพล ต่อผลของการฝึกอบรมมาก เช่น สถานที่ฝึกอบรม ควรจะเป็นห้องที่ปราศจากเสียงรบกวน มีขนาดแสงสว่าง อุณหภูมิ การจัดที่นั่งเหมาะสม ตลอดจนมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้สูง ห้องฝึกอบรมที่ดีไม่ควรมีเสาภายในห้อง เพื่อให้สื่อสารกับผู้ฟังได้อย่างชัดเจนและทั่วถึง

3. บรรยากาศและแรงจูงใจ การฝึกอบรมที่ดีจะต้องมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การร่วมมือในกิจกรรมการอบรม การจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม มีความตื่นตัวให้ผู้เข้ารับการอบรมอยากที่จะเรียนรู้

4. จิตวิทยาการเรียนรู้ การฝึกอบรมจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งต้องคำนึงถึงการรับรู้ ความจำ ตลอดจนเรื่องที่ ฝึกอบรมจะต้องสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโดยตรง

5. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น เวลา ทรัพยากร และงบประมาณ ก็เป็นสิ่งที่ผู้จัดทำโครงการต้องพิจารณาเพื่อให้จัดทำโครงการได้อย่างเหมาะสม

4. หลักการแนวคิดการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

4.1 ประวัตินักธรรมและธรรมศึกษา

การศึกษาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยแต่โบราณมา นิยมศึกษาเป็นภาษาบาลีที่เรียกว่าการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ยากสำหรับภิกษุสามเณรทั่วไป จึงปรากฏว่าภิกษุสามเณรที่มีความรู้ในพระธรรมวินัยอย่างทั่วถึงมีจำนวนน้อย เป็นเหตุให้สังฆมณฑลขาดแคลนพระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยกิจการพระศาสนาทั้งในด้านการศึกษา การปกครอง และการแนะนำสั่งสอนประชาชนจึงมีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม หรือที่เรียกกันว่านักธรรม เพื่อให้ภิกษุสามเณรสามารถศึกษาพระธรรมวินัยได้สะดวกพื้นฐานนำไปสู่สัมมาปฏิบัติ

ตลอดจนเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกเป็นภาษาไทยโดยกำหนดหลักสูตรการสอนให้ภิกษุสามเณรได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาแบ่งเป็น 4 วิชาคือ 1) วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม เป็นการหัดแก้กระทู้ธรรมสุภาสิตโดยแบ่งเป็นหมวด ๆ และมีรูปแบบการเขียนที่เป็นการประมวลความรู้ทุกวิชามาเขียนเป็นเรียงความ 2) วิชาพุทธประวัติ เป็นการศึกษาประวัติของพระพุทธเจ้าและมีเนื้อหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับศาสนพิธี 3) วิชาธรรมวิภาค เป็นการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 4) วิชาวินัยมุข เป็นการศึกษาในหมวดศีล สำหรับประชาชนทั่วไปเรียกว่าวิชาเบญจศีล และเบญจธรรม และหลักสูตรนักเรียนสำหรับฆราวาส เรียกว่าธรรมศึกษามีครบทั้ง 3 ชั้นคือ ธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโท ธรรมศึกษาชั้นเอก ในแต่ละชั้นแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ประถม มัธยม อุดมศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาคล้ายกันแต่มีเนื้อหาที่เรียนน้อยกว่ากับหลักสูตรนักเรียนภิกษุสามเณร ได้เปิดสอบธรรมศึกษาชั้นตรีครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2472 และเปิดสอบครบทุกชั้นในเวลาต่อมา มีฆราวาสทั้งหญิงและชายเข้าสอบเป็นจำนวนมาก นับเป็นการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

และในปีพ.ศ. 2557 มีการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาระหว่างสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง มีความรู้คู่คุณธรรม เสริมสร้างศีลธรรม เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ สร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนห่างไกลอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และนำไปสู่ความสงบเรียบร้อยของสังคมเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและบังเกิดเป็นรูปธรรมอันจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ธรรมศึกษา ชั้นตรี โท เอก เพื่อให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาธรรม วิชาพุทธ และวิชาวินัยและ พ.ศ. 2561 ได้มีการจัดทำหลักสูตรขบช่ายการเรียนการสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษาใหม่โดยแบ่งเป็น 9 ช่วงชั้นคือ ระดับประถม ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก ระดับมัธยม ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก และระดับอุดมศึกษา ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก (สำนักงานปลัดกระทรวง. สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา, 2558)

4.2 ขอบข่ายการเรียนการสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษาระดับประถมศึกษา

ขอบข่ายการเรียนการสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ขอบข่ายการเรียนรู้การสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษา

วิชากระฐี (ธศ 111)	วิชาธรรม (ธศ 112)	วิชาพุทธ (ธศ 113)	วิชาวินัย(ธศ 114)
<p>1. ชั้นดีวรรค คือ หมวดอดทน</p> <p>1.1 ขนดี ประมัตตไป ตีติกา. ขนดีคือความอดทน เป็นตบะอย่างยิ่ง.</p> <p>1.2 ขนดี หิตสุขาวหา. ความอดทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข.</p> <p>1.3 มนาก็ โหติ ขนดีโก. ผู้มีความอดทน ย่อมเป็นที่ชอบใจ (ของคนอื่น).</p> <p>2. ทานวรรค คือ หมวดทาน</p> <p>2.1 ทน มิตตานิ คนถดี. ผู้ให้ ย่อมผูกไมตรีไว้ได้.</p> <p>2.2 ทพมาโน ปิโย โหติ. ผู้ให้ ย่อมเป็นที่รัก.</p> <p>2.3 มนาก็ ปายี ลกเต มนาก็. ผู้ให้สิ่งที่ชอบใจ ย่อมได้สิ่งที่ชอบใจ.</p> <p>2.4 ทนโต บุณญ์ ปวพตติ. เมื่อให้ บุณญ์เพิ่มขึ้น.</p> <p>3. สติวรรค คือ หมวดสติ</p> <p>3.1 สติ โลกสมิ ชาคโร. สติเป็นธรรมเครื่องตั้งอยู่ในโลก.</p> <p>3.2 สติมโต สทา ภาท. คนผู้มีสติ มีความเจริญทุกเมื่อ.</p> <p>3.3 สติมา สุขเมธติ. คนมีสติ ย่อมได้รับความสุข.</p>	<p>1. หมวด 2</p> <p>1.1. ธรรมมีอุปการะมาก</p> <p>1.2 ธรรมเป็นโลกบาล</p> <p>1.3 ธรรมอันทำให้งาม</p> <p>1.4 บุคคลหาได้ยาก</p> <p>2. หมวด 3</p> <p>2.1 รตนะ</p> <p>2.2 โอวาทของพระพุทธเจ้า</p> <p>3. หมวด 4</p> <p>3.1 วุฑฒิ</p> <p>3.2 อิทธิบาท</p> <p>3.3 พรหมวิหาร</p> <p>4. หมวด ๕</p> <p>4.1 อนันตริยกรรม</p> <p>4.2 ฆัมมัสสวนานิสงส์</p> <p>5. คิหิปฏิบัติ</p> <p>5.1 ภิภูธัมมิกัตถประโยชน์ ๔</p> <p>5.2 ฆราวาสธรรม</p> <p>5.3 มิตรปฏิรูป</p> <p>5.4 มิตรแท้</p> <p>5.5 สมบัติของอุบาสก</p>	<p>ปริเฉทที่ 1</p> <p>-ชมพูทวีปและประชาชน</p> <p>-วรรณะ 4</p> <p>ปริเฉทที่ 2</p> <p>-ศากยวงศ์</p> <p>-ลำดับศากยวงศ์</p> <p>ปริเฉทที่ 3</p> <p>-ประสูติ</p> <p>-ทรงอภิเษกสมรส</p> <p>ปริเฉทที่ 4</p> <p>-เสด็จออกบรรพชา</p> <p>ปริเฉทที่ 5</p> <p>-ตรัสรู้</p> <p>ปริเฉทที่ 6</p> <p>-แสดงปฐมเทศนา</p> <p>-แสดงอนัตตลักขณสูตร</p> <p>ปริเฉทที่ 7</p> <p>-ทรงส่งสาวกไปประกาศพระศาสนา</p> <p>-โปรดยสกุลบุตร</p> <p>ปริเฉทที่ 8</p> <p>-เสด็จเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ</p> <p>-ทรงได้พระอัครสาวก</p> <p>ปริเฉทที่ 9</p> <p>-มหาสันนิบาตแห่งพระสาวก</p> <p>-ทรงแสดงทศ 6 โปรดสังคาลกมาณพ</p> <p>ปริเฉทที่ 10</p> <p>-โปรดพระพุทธบิดา</p> <p>-นันทกุมารออกบวช</p> <p>-ราหุลบรรพชา</p> <p>ปริเฉทที่ 11</p> <p>-เสด็จแคว้นโกศล</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๒</p>	<p>บทที่ 1 ว่าด้วยวินัย</p> <p>1. ระเบียบวินัย</p> <p>2. ศิลเป็นแม่บทของวินัย</p> <p>3. ความหมายของศีล</p> <p>4. ศิลคือการรักษาปกติของมนุษย์</p> <p>5. ความมุ่งหมายในการรักษาศีล</p> <p>บทที่ 2 ว่าด้วยเบญจศีล</p> <p>1. เบญจศีล 5 ลิกขาบท</p> <p>2. อธิบายเบญจศีล 5 ลิกขาบท</p> <p>ข้อที่ 1 เว้นการฆ่าสัตว์</p> <p>ข้อที่ 2 เว้นการลักทรัพย์</p> <p>ข้อที่ 3 เว้นการประพฤติดิคนกาม</p> <p>ข้อที่ 4 เว้นการพูดเท็จ</p> <p>ข้อที่ 5 เว้นการดื่มสุราเมรัย</p> <p>บทที่ 3 ว่าด้วยอานิสงส์ของเบญจศีล</p> <p>1. ประโยชน์ของการรักษาศีล 5</p> <p>- ผลต่อตนเอง</p> <p>- ผลต่อสังคม</p> <p>2. อานิสงส์ของการรักษาศีล 5</p> <p>- ถึงสุดได้ด้วยศีล</p> <p>- มีโอกาสปฏิบัติได้ด้วยศีล</p> <p>- บรรลุนิพพานได้ด้วยศีล</p>

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วิชากระทุ้ (ธศ 111)	วิชาธรรม (ธศ 112)	วิชาพุทธ (ธศ 113)	วิชาวินัย(ธศ 114)
		<ul style="list-style-type: none"> -ทรงปรองอายุสังขาร เสด็จบ้านเวฬุคาม -นายจุนทะถวายปัจจัยมิมิณฑบาต เสด็จเมืองปาวา -ทรงแสดงสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล -อุปัชฌ์บุคคล ๔ -โปรดสุภทัตปริพาชก -ปัจฉิมโอวาท -ปรินิพพาน บริเวณที่ ๑๓ -ถวายพระเพลิงพระพุทธรูป -แจกพระบรมสารีริกธาตุ ศาสนพิธี -อารัมภบท -พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ -วันมาฆบูชา -วันวิสาขบูชา -วันอัฐมีบูชา -วันอาสาฬหบูชา -พิธีถวายทาน -พิธีแสดงความเคารพ พระรัตนตรัย -คำอาราธนาศีล ๕ -คำอาราธนาพระปริตร -สรณคมน์และศีล ๕ -คำอาราธนาธรรม -วิธีประเคนของถวายพระ -วิธีกรวดน้ำ 	

4.3 การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน

คณะสงฆ์ไทย โดยมหาเถรสมาคมได้มอบหมายให้แม่กองธรรมสนามหลวง บริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมในส่วนของการวัดผล ได้แก่ การออกข้อสอบ การจัดการสอบ การประกาศผลสอบ การออกหนังสือสำคัญอันเป็นหลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา ที่เรียกว่า ประกาศนียบัตร และการจัดทำสถิติผลการสอบ โดยมีอำนาจหน้าที่ในส่วนของการกำหนดหลักสูตร การเรียนการสอน รวมถึงการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นสำหรับการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม ให้เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของเจ้าสำนักเรียน เจ้าสำนักศาสนศึกษา (เจ้าอาวาส) ที่จะต้องดำเนินการให้ผู้เรียนในสังกัดได้รับการศึกษา พร้อมทั้งจัดหาสถานที่เรียนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และผู้สอน ตลอดจนงบประมาณ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในแต่ละสำนักมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่แตกต่างกันทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายการส่งเสริมการศึกษาของเจ้าสำนักเป็นสำคัญ

4.4 ระดับและหลักสูตรการศึกษาธรรมศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนธรรมศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น 9 ระดับ คือ 1) ระดับประถม ประกอบด้วยธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโท ธรรมศึกษาชั้นเอก 2) ระดับมัธยม ประกอบด้วยธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโท ธรรมศึกษาชั้นเอก และ 3) ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโท ธรรมศึกษาชั้นเอก ในการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม คณะสงฆ์ได้เปิดทำการสอนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม (หลังวันวิสาขบูชา 1 สัปดาห์) ถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

4.5 การวัดผลและประเมินผลธรรมศึกษา

แม่กองธรรมสนามหลวง กำหนดให้มีการวัดผลและประเมินผลการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ที่เรียกว่า สอบธรรมสนามหลวง โดยเริ่มออกข้อสอบ การให้นำข้อสอบไปเปิดสอบ ณ สนามสอบทั่วประเทศ กำกับการจัดสอบและควบคุมการสอบให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตรวจข้อสอบ ประกาศผลสอบ และออกหนังสือสำคัญอันเป็นหลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ที่เรียกว่าประกาศนียบัตรให้แก่ผู้สอบผ่านในแต่ละชั้น

4.6 การนิเทศการสอนธรรมศึกษา

การนิเทศการสอนธรรมศึกษามีความสำคัญและเป็นประโยชน์เนื่องจากเป็นกิจกรรมการให้คำแนะนำและช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมเพื่อพัฒนาให้พระสอนศีลธรรมให้มีความรู้ ความสามารถ และเกิดทักษะเพียงพอในการพัฒนาการเรียนการสอน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของนักเรียนในที่สุดโดยมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือในการพัฒนา

ครูเพื่อพัฒนาความรู้ด้านวิชาการเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและเพื่อสร้างขวัญ กำลังใจและความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพในและสร้างจิตสำนึกในหน้าที่และ (จันทร์ทิพย์ วงศ์ประชา รัตน์, 2556 : 44) และการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน ของครูและบุคลากรในโรงเรียนโดยการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิด การทำงานร่วมกันและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานเป็นการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และ พัฒนาวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพการศึกษาอันจะส่งผลต่อ คุณภาพของผู้เรียนและโรงเรียนในที่สุด (ภณฉิรา สุปการ, 2557) และมีแนวทางในการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้ ก่อนการสอน ต้องวิเคราะห์ความต้องการที่ต้องการพัฒนาร่วมกัน เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมาย ในการพัฒนาให้ผู้รับการนิเทศเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในระหว่างการสอน สังเกตการ จัดการเรียนการสอน โดยผู้นิเทศจะต้องเลือกใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีในการสังเกตและบันทึกผลการ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาสะท้อนผลร่วมกับผู้รับการนิเทศในขั้นตอนต่อไป และ หลังการสอน เป็นการสะท้อนผลการเรียนรู้การประเมิน ผลการสอนงาน และการให้คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโดยในขั้นตอนนี้ ควรกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศสะท้อนผลการจัดการเรียน การสอนและเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้รับการสอนงานฝึกฝนการค้นหาแนว ทางการแก้ปัญหา และเปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนงานได้ดียิ่งขึ้นจะต้องอาศัยการเสริมพลัง อำนาจซึ่งเป็นการเสริมแรงและการให้กำลังใจในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนด (ศุภวรรณ สัจจพิบูล, 2560)

5. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

5.1 ความหมายของการเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning)

Sutherland and Bonwell (1996) การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การเรียนการสอนที่ ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน และมีการควบคุมตัวเอง อยู่ในระดับสูง ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยลักษณะของกิจกรรมจะครอบคลุม กระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจัดกิจกรรมเป็น รายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ลักษณะการสอนตรงกันข้ามกับการสอนแบบบรรยาย และ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้น จูงใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร เกิด ความรู้สึกสนุกสนานขณะเรียน เกิดทัศนคติทางบวกในการเรียน เพิ่มขึ้น และเป็นการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่ผู้เรียนมีกิจกรรมร่วมกันในลักษณะของการร่วมแรงร่วมใจ ได้ทำงานเป็นกลุ่ม โดยมี ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน

ยิวดี ทองอ่อน (2561) Active Learning เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การลงมือปฏิบัติซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นได้จากประสบการณ์จากกิจกรรมจึงเป็นกระบวนการ

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียวผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยจากการโต้ตอบการเขียนการอ่านการวิเคราะห์ปัญหาการสังเคราะห์การประเมินค่าผู้เรียนจึงเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายโดยการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันผู้สอนมีบทบาทตามหน่วยความสะกดและจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายผู้สอนจึงควรต้องเสริมสร้างกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพูดการเขียนหรือการอภิปรายการสะท้อนหรือการแก้ปัญหา

สุพรรณิ ชาญประเสริฐ (2557) ได้ให้ความหมายว่า หลักการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning การนำเอาวิธีการสอนเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน

สถาพร พงษ์พิบูล (2555) กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำกระตุ้น หรือ อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูงกล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Active Learning หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นได้จากประสบการณ์จากกิจกรรม ผู้เรียนจึงเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายโดยการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนมีบทบาทที่อำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน หรือการอภิปราย การสะท้อนการคิดหรือการแก้ปัญหา

5.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจารณ์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและมีการใช้วิจารณ์ญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นมุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาสไตล์การเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการมีวิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ สนับสนุนส่งเสริมให้

เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จ ในภาพรวม ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน มีแรงจูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึง ความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ใน สภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือก เรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่ง สู่ความสำเร็จ

Bonwell and Eison (1991) ได้ให้ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งลดกระบวนการสื่อสารที่มีการถ่ายทอดเนื้อหาให้กับนักเรียนเพียง อย่างเดียวและเน้นการพัฒนาการคิดระดับสูง
2. ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติมากกว่าฟังคำบรรยาย
3. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น อ่าน เขียน และอภิปราย
4. เน้นการสำรวจเจตคติและคุณค่าที่มีอยู่ในตัวนักเรียน
5. เน้นการวัดและประเมินด้านการคิดระดับสูง โดยกระบวนการทั้งหมดนี้จะทำให้ครู และนักเรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับจากการสะท้อนความคิดอย่างรวดเร็ว

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2559) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทำให้เกิดองค์ความรู้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์ได้ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้อย่างสูงสุดได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน มีวินัยในการทำงาน และการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ จัดกิจกรรมที่ได้อ่าน พูด ฟัง คิด และเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสมากพอ และบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ ได้ด้วยตนเอง และอาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง

สุพรรณณี ชาญประเสริฐ (2557) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะการคิดขั้นสูง เน้นให้ ผู้เรียนมีการลงมือปฏิบัติ ทำงาน คิดและแก้ปัญหาพร้อมกัน ผู้เรียนมีอิสระและมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้อย่างมากและมีผู้เรียนส่วนมากร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตัวเองและ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

วัชรวิ เกษพิชัยณรงค์ และน้ำค้าง ศรีวัฒนโรทัย (2555) ได้ให้ลักษณะสำคัญของการ เรียนรู้เชิงรุก Active Learning เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เรียนรู้ เช่น การแสดงความคิดเห็น การสะท้อนการเรียนรู้ การเขียนเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไป เป็น

ต้น แบ่งหน้าที่ในการทำงาน ฝึกความรับผิดชอบในงานของตนและงานของส่วนรวม มีวินัยในการทำงาน โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน หลายๆ ด้าน เช่น การอ่าน การเขียน การรับฟังผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น การให้เหตุผล เพื่อแก้ปัญหาหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายและผู้เรียนสามารถค้นคว้าและบูรณาการข้อมูลข่าวสารสนเทศ ทฤษฎี หรือหลักการต่าง ๆ ที่มีเพื่อสร้างวิธีการแก้ปัญหา สามารถคิดรวบยอดด้วยตนเอง

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ดังนี้

1. เน้นการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
 2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
 3. สร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 4. มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
 5. มีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
 6. สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 7. เน้นทักษะการคิดขั้นสูง
 8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด
 9. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
 10. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน
- ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning สรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ลักษณะสำคัญ	Bonwell and Eison (1991)	แพทยศาสตร์ ศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ (2559 : 3)	สุพรรณิ ขาญ ประเสริฐ (2557:3-6)	วัชรวิทย์ เกษพิชัย ณรงค์ และน้ำค้าง ศรีวัฒนาโรทัย (2555)	ไชยยศ เรือง สุวรรณ, (2553)
ลดกระบวนการสื่อสาร	✓				
เน้นการปฏิบัติ 2	✓	✓	✓		✓
นักเรียนมีส่วนร่วม 1	✓	✓		✓	✓
แบ่งกลุ่มย่อย				✓	
ใช้ทักษะการเรียนรู้หลายด้าน				✓	
เรียนรู้ด้วยตนเอง 3		✓	✓		✓
ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ 4		✓			✓
เน้นคุณค่าในตัวตน	✓				
เน้นการคิด 5	✓		✓	✓	✓
ข้อมูลย้อนกลับ	✓				

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่าลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ประกอบด้วย 1) มีส่วนร่วม คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เกิดการสร้างองค์ความรู้ร่วมมือกันเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน 2) เน้นการปฏิบัติ คือ ผู้เรียนมีการลงมือเรียนรู้จนมีองค์ความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง 3) เรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ผู้เรียน สืบค้น เสาะแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองจากกิจกรรมที่ได้อ่าน ฟัง คิด วิเคราะห์ ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ 4) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ คือ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสามารถสร้างองค์ความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง 5) เน้นการคิด คือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง ปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดองค์ความรู้ พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เกิดทักษะการคิดระดับสูง ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

5.3 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ในเนื้อหารายวิชา
2. ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสร้างการทำงานเป็นทีมเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกัน ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการค้นพบแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้สนุกสนานมีแบบเรียนรู้อันหลากหลาย
5. สามารถนำเนื้อหาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริง
6. เพิ่มช่องทางสื่อสารกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน
7. ช่วยสร้างความคงทนในการจดจำข้อมูลและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้
8. เป็นการเตรียมเส้นทางให้ผู้เรียนเห็นคุณค่ายอมรับและได้รับสิ่งตอบแทน
9. ทำให้ผู้สอนมีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เพื่อเตรียมจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน
10. ทำให้มีส่วนร่วมสำหรับผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน

5.4 บทบาทผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning

ณัชนันท์ แก้วชัยเจริญกิจ (2550) กล่าวว่า การจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน ผู้สอนต้องวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และมีวิธีการสอนที่หลากหลายจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียนเปิดโอกาสยอมรับในความสามารถที่แตกต่าง และความคิดของผู้เรียน

5.5 รูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning)

5.5.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) หมายถึง การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นแนวการสอนแบบใหม่ที่ไม่เน้นให้เด็กท่องจำ แต่เน้นการคิดวิเคราะห์และเรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้ทำจริง (Learning by doing) ฝึกการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง (High-order thinking skill) โดยการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดกระบวนการคิดและ

สะท้อนความคิดจากสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553; ญัฐวุฒิ สกุนี, 2559) โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน 5 ขั้น ได้แก่ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ครูชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2) ชี้นำสอน ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาบทเรียนที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ 3) ชี้นำปฏิบัติ กิจกรรม ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่จัดเตรียมไว้ 4) ชี้นำสรุป ผู้เรียนสะท้อนความคิดและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และ 5) ประเมินผล ประเมินผลการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เรียนและทำกิจกรรม (วรรณวิษา ปั่นคุ้ม และนันทิ เพชรบุรี, 2562; NSCALL, 2006)

5.5.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นทักษะปฏิบัติ

ทักษะสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็ว ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็ว ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ของรูปแบบคือมุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก (Simpson, 1972. Davies, 1971: 50-56, อ้างใน ทิศนา ขัมมณี, 2560) มีกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ คือ 1) เป็นขั้นของการเลียนแบบ ผู้สอนต้องสาธิตให้ผู้เรียนดูตั้งแต่ต้นจนจบโดยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้โดยภาพรวม ผู้สอนมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน ควรชี้แนะจุดสำคัญ 2) ชี้นำปฏิบัติตามสั่ง เมื่อผู้เรียนเข้าใจในความรู้ทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะเป็นย่อย ๆ แบ่งการกระทำออกเป็นส่วนๆ ให้ลงมือปฏิบัติจนค้นพบปัญหาเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ 3) ชี้นำให้ผู้เรียนปฏิบัติ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงหากติดขัดหรือสงสัยให้ผู้สอนให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ให้ทำในส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ เช่นนี้ เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน 4) ชี้นำให้เทคนิควิธีการ ให้เทคนิคและวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น 5) ชี้นำให้ผู้เรียนเชื่อมโยง เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติ แต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถเชื่อมโยงปฏิบัติทักษะในแต่ละส่วนได้อย่างสมบูรณ์และชำนาญ

5.5.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบภาระงาน

ภาระงานคือ กิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหรือสำเร็จที่ตั้งไว้โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่ผ่านกระบวนการคิดซึ่งผ่านกระบวนการสองขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมปฏิบัติงาน (Pre-task) และขั้นการปฏิบัติจริง (Task) (Richards and others, 1986) นอกจากนี้ (Candlin, 1987) กล่าวว่าภาระงาน หมายถึง กิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการคิดและสื่อความหมายทำให้เกิดความรู้

ใหม่ สามารถนำไปใช้ได้เลยโดยใช้กิจกรรมประเภทจำแนกความแตกต่างการเรียงลำดับ การแก้ปัญหา ได้มีนักศึกษาเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานไว้ดังนี้

Prabhu (1984) เชื่อว่าในการที่ผู้เรียนจะมีพัฒนาการได้นั้นต้องให้ผู้เรียนทราบถึง ปัญหาหรืองานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ดังนั้น Prabu จึงได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติภาระงานไว้ 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมปฏิบัติภาระงาน (Pre-Task) และขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน (Task) ขั้นตอนเตรียมปฏิบัติภาระงาน (Pre-Task) เป็นวิธีการที่ครูใช้กับนักเรียนทั้งชั้นเรียนหนึ่งกลุ่มหรือหนึ่งคน เพื่อแสดงหรือสาธิตกิจกรรมก่อน เป็นการลดความยากของกิจกรรมและมุ่งสร้างความสนใจของนักเรียน เป็นการให้ผู้เรียนได้คิดถึงภาษาที่ต้องนำมาใช้ในการทำกิจกรรมนั่นเองขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน (Task) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติจริงซึ่งส่วนใหญ่จะให้นักเรียนปฏิบัติเดี่ยวและหลังปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวครูจะให้ป้อนข้อมูล

Ellis (2003) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมงานปฏิบัติ (Pre-Task) เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถทำงานปฏิบัติได้โดยเป็นแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้นั้นมีวิธีการ 4 วิธี ดังต่อไปนี้ 1) ต้องสนับสนุนผู้เรียนปฏิบัติงานในลักษณะเหมือนกับงานปฏิบัติงานจริง 2) ให้ผู้เรียนสังเกตการทำงานปฏิบัติ 3) กระตุ้นผู้เรียนให้ทำกิจกรรมที่เสริมความพร้อมที่ปฏิบัติงานในขั้นต่อไป 4) วางแผนอย่างเป็นระบบสำหรับงานปฏิบัติหลักหากถูกต้องตรงกับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติ

2. ขั้นระหว่างการปฏิบัติงาน (During-Task) ในระหว่างการปฏิบัติงานควรศึกษา 2 ลักษณะคือ 1) คุณลักษณะงานปฏิบัติ (Task Performance Options) คือ งานที่ฝึกปฏิบัติสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยผู้สอนสามารถวางแผนการสอนล่วงหน้าได้ 2) คุณลักษณะทางด้านกระบวนการ (Process Options) คือ กระบวนการต่าง ๆ มีขั้นตอนของการปฏิบัติงานสามารถส่งผลให้ผู้เรียนทำตามงานปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์หรือไม่

3. ขั้นหลังปฏิบัติงาน (Post-Task) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนรายงานผลการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและหากงานไม่ถูกต้องหรือไม่ผ่านเกณฑ์ต้องฝึกปฏิบัติใหม่เพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

5.5.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA MODEL)

ชิปปา (CIPPA) เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน การจัดการกระบวนการเรียนการสอน สามารถใช้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจัดเป็นแบบแผนได้หลายรูปแบบได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบของชิปปา ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอน ดังนี้ (ทิตินา แซมมณี, 2560)

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิมดึงความรู้เก่าของผู้เรียนเพื่อช่วยให้มีความพร้อมช่วย
ให้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นที่ 2 การแนะนำในการหาความรู้ใหม่จากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การเชื่อมโยงความรู้ใหม่และความรู้เดิมทำความเข้าใจข้อมูลด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ สามารถสรุปองค์ความรู้อย่างบูรณาการได้

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติชิ้นงาน และแสดงผลงานการสร้างความรู้
ของตนให้ผู้อื่นรับรู้

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนในการนำความรู้ความ
เข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความชำนาญ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาขั้นตอนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก
(Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา จากนักวิชาการและงานวิจัย
เพิ่มเติมดังนี้

Baldwin and Williams (1988) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ 4 ขั้นตอน
ดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อม ผู้สอนนำเข้าสู่เนื้อหา โดยการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนเกิด
ความกระตือรือร้นในความต้องการที่จะเรียนรู้
2. ขั้นปฏิบัติงานกลุ่ม จัดกลุ่มผู้เรียนให้เป็นกลุ่มย่อย เพื่อทำงานร่วมกัน
3. ขั้นประยุกต์ใช้ เป็นการทดสอบให้ผู้เรียนเพื่อประเมินความรู้ความสามารถของ
ผู้เรียน

4. ขั้นติดตามผล โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ทำบันทึก รายงาน สรุปความรู้

Moore (1994) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนี้

1. ขั้นนำ นำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ
2. ขั้นปฏิบัติ ให้ผู้เรียนค้นหาค้นหาโนคติของเนื้อหาที่สอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม และให้
ผู้เรียนเสนอโนคติที่ค้นพบ
3. ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียนร่วมสรุปเนื้อหาพร้อมกัน
4. ขั้นประเมินผล ผู้สอนให้ผู้เรียนทำการประเมินผลการเรียนรู้ โดยการทำแบบฝึกหัด
สังเกตพฤติกรรม ใบงาน

เกษม ศรีเดิมา (2551) ได้กล่าวถึงว่า ขั้นตอนการสอนแบบเชิงรุก มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (ประสบการณ์)
2. การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (สะท้อนความคิดและอภิปราย)

3. การนำเสนอความรู้ (ความคิดรวบยอด)
4. การลงมือปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ (ประยุกต์แนวคิด)

พระวีรกุล วรธมโมและคณะ (2562) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแบบ Active learning ในรายวิชาการจัดการการตลาด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการตลาด มีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. ขั้นนำ ใช้เทคนิค Brainstorming เทคนิคนี้แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มด้วยกลุ่มละ 4-5 ผู้สอนกำหนดหัวข้อ รายการสินค้าของแต่ละบริษัท และกำหนดเวลา ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่ม แล้วทุกคนนำเสนอแนวคิดของตนและบันทึกทุกแนวคิดที่มีผู้นำเสนอ
2. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ใช้เทคนิคการเขียนพร้อมกันรอบวง Simultaneous round table เทคนิคนี้เหมือนการเขียนรอบวง แตกต่างที่เน้นให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเขียนคำตอบพร้อมกัน ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียน อธิบายสินค้าของบริษัทแต่ละชนิดที่ผู้สอนนำมาให้ดูว่าเป็นสินค้าประเภทใดและให้ตอบพร้อมกัน
3. ขั้นสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน ใช้เทคนิค Team - pair - solo เป็นเทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่และทำคนเดียว โดยผู้สอนกำหนดปัญหาเรื่อง ระดับผลิตภัณฑ์คาดหวัง ให้แล้วผู้เรียนทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนงานสำเร็จ จากนั้นจะแยกทำงานเป็นคู่จนงานสำเร็จ สุดท้ายผู้เรียนแต่ละคนแยกมาทำเองจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง
4. ขั้นนำเสนอความรู้ ใช้เทคนิค Time Discussion โดยผู้สอนกำหนดโจทย์ให้ผู้เรียนเรื่อง ส่วนประสมผลิตภัณฑ์ที่ดี ให้ผู้เรียนและสมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันคิดและอภิปรายพร้อมกัน
5. ขั้นลงมือปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ ใช้เทคนิค Team - pair - solo และ เทคนิค Concept map โดยผู้สอนกำหนดเรื่องการแบ่งระดับผลิตภัณฑ์ และส่วนประสมผลิตภัณฑ์ ให้ผู้เรียนร่วมกันคิดและสร้างผังความคิด (Concept map) เพื่อนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนโดยมาคู่ และให้สมาชิกแต่ละคนสรุปแผนผังความคิดของตนเองจากหัวข้อที่กำหนดให้แล้วนำมาเสนอความคิดของตนเองต่อผู้สอน
6. ขั้นประเมินผล การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ ได้ทำการศึกษา ดังนี้
 - 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว
 - 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการการตลาด ก่อนเรียนและหลังเรียนของที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว
 - 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการจัดการการตลาด ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ
 - 4) ความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว
 ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไว้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ขั้นตอน	กิจกรรมเป็น ฐาน (วรรณวิชา ชั้นคัม และ นัทธี เพชรบุรี, 2562. NSCALL, 2006)	เน้นทักษะปฏิบัติ (Simpson,1972. Davies, 1971)	แบบภาระ งาน (Ellis, 2003)	แบบซิปปา (ทีศนา แขมมณี, 2560)	เชิงรุก (เกษม ศรี เดิมา ,2549)	เชิงรุก (พระวีรกุล วธรรมโธและ คณษ,2562)	ผู้วิจัย
นำเข้าสู่บทเรียน	√	√	√	√		√	√
แลกเปลี่ยน ประสบการณ์	√			√	√	√	√
นำเสนอความรู้	√			√	√	√	√
สร้างองค์ความรู้ ร่วมกัน				√	√	√	√
ชั้นลงมือปฏิบัติ	√	√	√	√	√	√	√
ประยุกต์ใช้				√	√		√
ขั้นประเมินผล	√	√	√			√	√
สรุป			√	√			

จากตารางที่ 7 สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ผู้วิจัย
สังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active
Learning) มี 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. เข้าสู่บทเรียน ผู้สอนจูงใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ผู้เรียนตั้งประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงหรืออธิบาย แล้ว
นำไปสู่การขบคิดเพื่อเกิดข้อสรุปหรือองค์ความรู้ใหม่ และแบ่งปันประสบการณ์ของตนกับผู้อื่นนำไปสู่
การเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกัน
3. นำสู่เนื้อหาให้ผู้เรียนนำเสนอความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกันคิดและประมวลความรู้
สู่การนำเสนอที่เป็นรูปธรรม
4. ปรึกษาหารือ สรุปประเด็นสำคัญ หาข้อสรุปร่วมกัน
5. ลงมือปฏิบัติ จัดกลุ่มผู้เรียนให้เป็นกลุ่มย่อย เพื่อทำงานร่วมกัน และสรุปความคิดเห็น
ของกลุ่มและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอื่น
6. ประเมินผล ประเมินจากกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ผลงาน ที่สะท้อนถึงความ
เข้าใจ

7. ประยุกต์ใช้ ผู้เรียนได้นำความคิดรวบยอดหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ รู้จักการนำไปใช้ในชีวิตจริง และสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

5.6 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลายมาใช้ทดลองสอน ดังต่อไปนี้

5.6.1 การลงมือปฏิบัติ (Practice) ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในเนื้อหาการฝึกอบรม ซึ่งมีทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม โดยมีวิทยากรคอยชี้แนะ การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยจากผล การปฏิบัติงานจริงก่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

5.6.2 การเรียนรู้จากการอภิปราย (Discussion Method) โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนาทำให้ ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

5.6.3 การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมกลุ่มย่อย 4 - 5 คน ทุกคน ในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทักสนคติ อย่างเสรีในกลุ่มยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกัน และกันทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้

5.6.4 การสาธิต (Demonstration Method) ให้ผู้เรียนสาธิตบทบาทในการแสดง ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการแสดงหรือการกระทำให้เป็นตัวอย่าง พร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการสังเกต แล้วให้ผู้เรียนได้ ซักถาม อภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต

5.6.5 เพื่อนคู่คิด (think-pair-share) เป็นเทคนิคที่ผู้สอน ใช้คู่กับวิธีการสอนแบบ อื่นเรียนว่าเทคนิคคู่คิด เป็นเทคนิคที่ผู้สอนตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นใบ งาน กิจกรรม หรือแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบของตนเองก่อน แล้วจับคู่กับเพื่อน อภิปรายคำตอบพร้อมกัน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของคุณถูกต้องแล้วจึงนำคำตอบไปอธิบายให้เพื่อนทั้งชั้น ฟัง

5.6.6 การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม (Questioning Method) เป็นวิธีการสอนที่ใช้ การถามในการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความคิดใหม่ ๆ โดยกระบวนการถามจะช่วยขยายทักษะการคิด เกิดการตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความคิด โดยผู้สอนใช้คำถามที่ตรงกับวัตถุประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาสาระผู้สอนสามารถใช้คำถามในทุก ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.6.7 การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และ เข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้ การแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิด และท่าทางการแสดง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความสุขสนทนและเพลิดเพลิน

5.6.8 การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ (Collaborative learning group) เป็นการแบ่งกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอาจจะเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ สมาชิกในกลุ่มอาจจะมีความสามารถที่แตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

5.6.9 การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (ICT Classroom) เป็นการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดความน่าสนใจในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป คลิปวีดีโอ วีดีโอเกม เกมออนไลน์ หรือ เกมที่สร้างมาสำหรับสมาร์ตโฟน สามารถเข้าถึงผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่มีการเข้าถึงอุปกรณ์การสื่อสารและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้ง่าย

6. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

สมรรถนะการสอนของครูถือเป็นหัวใจสำคัญของอาชีพครูเพราะในการประกอบอาชีพครูนั้น ครูผู้สอนจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับความเป็นครูการจัดการศึกษา จึงจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติการสอนจึงจะสามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญดังกล่าวการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสมรรถนะการสอนของครูให้ชัดเจน สามารถที่จะนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูต่อไปซึ่งในสวนนี้จะกล่าวถึงแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสมรรถนะและสมรรถนะของครูซึ่งสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมสามารถเทียบเคียงคุณสมบัติของสมรรถนะของครู ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) มีหลายความหมายด้วยกันถึงแสดงให้เห็นถึงความสามารถ มีทักษะที่เชี่ยวชาญ และเกิดทัศนคติที่ดี ในบางครั้งก็อธิบายว่าเกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ด้วงาน ผลลัพธ์ และผลที่ได้จากการทำงาน แต่ในบางครั้งก็อธิบายถึงลักษณะของบุคคลและความมุ่งมั่น (Commitments) ซึ่งโดยทั่วไปค่านิยมของสมรรถนะมักจะแตกต่างกันออกไปดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า “สมรรถนะ” หมายถึง ความสามารถที่ส่งผลต่อการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้ความรู้ทักษะและความสามารถที่บุคคลหนึ่งพึงมีสามารถแสดงออกให้เห็นพฤติกรรมทางความรู้เจตคติและการกระทำที่ดี

McClelland (1993) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) คือ บุคลิกลักษณะของบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายใน เป็นปัจเจกบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ได้อย่างสูงสุดตามที่ตนรับผิดชอบ

Wienert (2001) ได้นำเสนอสมรรถนะในลักษณะทั่วไปว่า เป็นระบบที่มีลักษณะพิเศษอันหนึ่งของความสามารถ (Abilities) ศักยภาพ (Proficiencies) หรือ ทักษะ (Skills) ซึ่งจำเป็นหรือเพียงพอ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ให้ความหมายของสมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ทักษะความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่น

চারঙ্গক্তি কংকাস্বিস্তী (2553) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถความชำนาญ แรงจูงใจหรือคุณลักษณะที่เหมาะสมของบุคคลที่จะสามารถปฏิบัติงาน ให้ประสบผลสำเร็จ

จากความหมายสมรรถนะดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าสมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากการแสดงออกของบุคคลถึงความรู้ (Knowledge) ความสามารถ (ability) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (attitude) ในการกระทำหรือการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ตามมาตรฐานที่คาดหวัง

6.2 องค์ประกอบของสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะได้แพร่หลายในปี ค.ศ.1970 โดย เดวิด แมคเคิลแลนด์ได้ศึกษาหาเครื่องมือในการวัดผลการปฏิบัติงานให้สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อย่างแม่นยำแทนแบบทดสอบเก่าซึ่งไม่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานเนื่องจากคนได้คะแนนดีแต่ปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จจึงต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ซึ่งต่อมาเดวิด แมคเคิลแลนด์ได้เขียนบทความ “ Testing for Competence Rather Than for Intelligence” ในวารสาร American Psychologist เพื่อเผยแพร่แนวคิดและสร้างแบบประเมินแบบใหม่ที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) เป็นเครื่องมือประเมินที่ค้นหาผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีซึ่งเขาเรียกว่าสมรรถนะ (Competency) บทความของแมคเคิลแลนด์ที่ตีพิมพ์ในปี 1973 ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา Competency ให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกเหนือไปจากการวัดเชาวน์ปัญญาและใช้กันต่อ ๆ มาจนถึงทุกวันนี้ แนวคิดเรื่องสมรรถนะมักมีการอธิบายด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ซึ่งอธิบายว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็ง โดยมีส่วนที่เห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ง่ายคือส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำนั่นคือองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่บุคคลมีอยู่และส่วนใหญ่มองเห็นได้ยากอยู่ใต้น้ำ ได้แก่แรงจูงใจอุปนิสัยภาพลักษณ์ภายในและบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมส่วนที่อยู่ใต้น้ำนี้มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลอย่างมากและเป็นส่วนที่พัฒนาได้ยาก หลักตามแนวคิดของแมคเคิลแลนด์มี 5 ส่วน คือ

1. ความรู้ (Knowledge) คือความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ

2. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self – concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่คุณคิดว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

5. แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

6.3 สมรรถนะพระสอนศีลธรรม

Anderson (1992) ให้ความหมายของสมรรถนะว่า หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกซึ่งความสามารถสังเกตได้และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อการเรียนรู้ในทางบวกของผู้เรียนเช่นสมรรถนะในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมสมรรถนะในการใช้เทคนิคคำถามเป็นต้นทักษะโมทัศน์และเจตคติที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนหรือการทำงานทุกชนิดและสามารถนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่เป็นจริง

Coker (1996) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะของครูว่า หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ครูที่สามารถแก้ปัญหาได้เฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเรียกว่ามีสมรรถนะเฉพาะด้าน ส่วนครูที่มีสมรรถนะสูงหมายถึงครูที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทุกด้าน

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2560) กล่าวถึงทักษะ 7 c ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งที่ครูต้องปฏิบัติและ พึงมีตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ดังกล่าวในหมวด 4 แนวทางจัดการการศึกษา ทักษะ 7 c ได้แก่ 1) ทักษะการสร้างหลักสูตร C1 Curriculum construction skills 2) ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ C2 Child-oriented management skills 3) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน C3 Classroom innovation implementation skills 4) ทักษะการประเมินการเรียนรู้ C4 Classroom learning assessment skills 5) ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน C5 Classroom action research skill 6) การจัดการชั้นเรียน C6 Classroom management skills 7) ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย C7 Character development skills

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะครูของประเทศไทย ที่กำหนดโดยหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยสามารถสังเคราะห์สมรรถนะได้ 16 ด้าน

และมีสมรรถนะแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา 3) ด้านการพัฒนา และออกแบบหลักสูตร 4) ด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ 6) ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน 7) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ นวัตกรรมทาง การศึกษา 8) ด้านการวัด และการประเมินผล 9) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 10) ด้าน จิตวิทยาสำหรับครู 11) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ 13) ด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม 14) ด้านการพัฒนาตนเอง และ วิชาชีพ 15) ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน 16) ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

กัณฑ์วรรณ มีสมสาร (2560) กล่าวว่าสมรรถนะที่คาดหวังประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้าน หลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการ เรียนรู้ ด้านการวัดและ การประเมินผล

สุเทพ เชื้อสมุทร (2556) กล่าวว่า สมรรถนะของพระสอนศีลธรรมมี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน เนื้อหาและ หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านผลิตและการใช้สื่อ 4) ด้านการวัดและ ประเมินผล 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 6) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ

Romine (1997) กล่าวว่าสมรรถนะที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ คือ 1) บุคลิกภาพ ของครู 2) ด้านการจัดและเตรียมการสอน 3) ด้านการสอน 4) ด้านเนื้อหา 5) ด้านการประเมินผล 6) ด้านช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติม

จากสมรรถนะดังที่มีผู้ให้คำนิยามไว้ข้างต้นพอสรุปได้ว่า สมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ควรมีดังนี้คือ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก ความสามารถในการออกแบบการเรียน การสอนเชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก ความสามารถในการวัดและ ประเมินผล พึงมีในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และมีลักษณะ ดังตาราง ที่ 8

ตารางที่ 8 สมรรถนะของพระสอนศีลธรรม

องค์ประกอบ	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพียร ยินดีสุข (2560)	สำนักงาน เลขาธิการ สภา การศึกษา (2551)	กัณฑ์ธรรม มีสมสาร (2560)	เทพ เชื้อ สมุทร (2556)	Romi ne (1997)	ผู้วิจัย
ด้านความรู้		✓		✓	✓	✓
ด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา		✓				
ด้านการพัฒนาและออกแบบหลักสูตร	✓	✓	✓			
ด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้		✓	✓	✓	✓	✓
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	✓	✓			✓	
ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน	✓	✓				
ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ นวัตกรรม ทางการศึกษา	✓	✓	✓	✓		✓
ด้านการวัด และการประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	✓	✓		✓		
ด้านจิตวิทยาสำหรับครู		✓				
ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน		✓				
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพ		✓				
ด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม		✓				
ด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ	✓	✓		✓	✓	
ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน		✓			✓	
ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์		✓				

จากตารางที่ 8 สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาเชิงรุก (Active Learning) โดยประกอบเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง มีความรู้ในการจัดกิจกรรมเรียนการสอนแนวพุทธศาสตร์มาบูรณาการการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกได้หลากหลายวิธีและสามารถเลือกเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนให้เข้ากับแต่ละสถานการณ์ แต่ละสิ่งแวดล้อม เข้ามาใช้บูรณาการในการจัดกิจกรรมการจัดการ

เรียนการสอน 2) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวคือ มีความรู้ในการเข้าถึง (access) อย่างรวดเร็ว และรู้แหล่ง การประเมินความน่าเชื่อถือ นำมาใช้อย่างสร้างสรรค์มีความรู้ใช้เครื่องมือสร้างสื่อ สื่อสารออกไปได้หลากหลายทาง เช่น วิดีโอ (video) ออดิโอ (audio), เป็นต้น มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เครื่องมือสื่อสาร เชื่อมโยงเครือข่าย (คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นมีเดีย ฯลฯ) และ social network อย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อเข้าถึง (access) จัดการ (manage) ผสมผสาน (integrate) ประเมิน (evaluate) และสร้าง (create) สารสนเทศ เพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ให้มีประสิทธิภาพ 3) การวัดและประเมินผล มีความรู้ในการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก คือความสามารถของพระสอนศีลธรรมในการกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม เหมาะสม กับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง และสามารถประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/และใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้

3. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก คือการผสมผสานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน นำไปสู่ความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนทั่วไป ปฏิบัติการสอนได้เหมาะสมทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน การวางแผนการเรียนการสอน วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนสื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน สามารถปฏิบัติการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.4 การวัดสมรรถนะ

การวัดและประเมินสมรรถนะแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ 3 กลุ่มคือ

1. Tests of Performance เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้รับการทดสอบทำงานบางอย่าง เช่น การเขียนอธิบายคำตอบการเลือกตอบข้อที่ถูกที่สุดหรือการคิดว่าถ้ารูปทรงเรขาคณิตที่แสดงบนจอหมุนไปแล้วจะเป็นรูปใดแบบทดสอบประเภทนี้ออกแบบมาเพื่อวัดความสามารถของบุคคล (Can do)

ภายใต้เงื่อนไขของการทดสอบตัวอย่างของแบบทดสอบประเภทนี้ได้แก่แบบทดสอบความสามารถทางสมองโดยทั่วไป (General mental ability) แบบทดสอบที่วัดความสามารถเฉพาะเช่น Spatial ability หรือความเข้าใจด้านเครื่องยนต์กลไกและแบบทดสอบที่วัดทักษะหรือความสามารถทางด้านร่างกาย

2. Behavior Observations เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบในบางสถานการณ์แบบทดสอบประเภทนี้ต่างจากประเภทแรกตรงที่ผู้เข้ารับการทดสอบไม่ต้องพยายามทำงานอะไรบางอย่างที่ออกแบบมาเป็นอย่างดีแล้วแต่จะวัดจากการสังเกตและประเมินพฤติกรรมในบางสถานการณ์เช่นการสังเกตพฤติกรรมการเข้าสังคมพฤติกรรมการทำงาน การสัมภาษณ์ก็อาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย

3. Self-Reports เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ตอบรายงานเกี่ยวกับตนเองเช่นความรู้สึกทัศนคติความเชื่อความสนใจแบบทดสอบบุคลิกภาพแบบสอบถามแบบสำรวจความคิดเห็นต่าง ๆ การตอบคำถามประเภทนี้อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ตอบก็ได้ทำการทดสอบบางอย่างเช่นการสัมภาษณ์อาจเป็นการผสมกันระหว่าง Behavior Observations และ Self-Reports เพราะการถามคำถามในการสัมภาษณ์อาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกความคิดและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์และในขณะที่เดียวกันผู้สัมภาษณ์ก็สังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมดังนั้น สำหรับบริบทของการจัดการเรียนการสอนนั้นการวัดหรือประเมินที่สอดคล้องที่สุดคือการสังเกตพฤติกรรมในการสังเกตพฤติกรรมนั้นมีสมมุติฐาน 2 ประการที่จะทำให้การสังเกตพฤติกรรมมีความถูกต้องกล่าวคือ 1) ผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) และประเมินต้องทำด้วยความตรงไปตรงมา 2) ผู้ที่สังเกตและประเมินต้องใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่ถูกประเมินได้ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะเป็นผู้ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโดยผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะทำความเข้าใจกับความหมายและระดับของสมรรถนะที่จะประเมินในกรอบการประเมินที่กำหนดไว้และประเมินว่าพฤติกรรมการสอนโดยรวมๆของนักศึกษาผู้นั้นสอดคล้องกับระดับสมรรถนะที่ระดับใดโดยผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานของผู้ที่ถูกประเมินไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เป็นหลักฐานยืนยันในกรณีที่ถูกประเมินไม่เห็นด้วยกับระดับสมรรถนะที่ได้รับการประเมิน

การวัดสมรรถนะการปฏิบัติทำได้ค่อนข้างลำบากจึงอาศัยวิธีการหรือใช้เครื่องมือบางชนิดเพื่อวัดสมรรถนะของบุคคลดังนี้

1. ประวัติการทำงานของคุณคิดว่าทำอะไรบ้างมีความรู้ทักษะหรือความสามารถอะไรเคยมีประสบการณ์อะไรมาบ้างจากประวัติการทำงานทำให้ได้ข้อมูลส่วนบุคคล

2. ผลประเมินการปฏิบัติงาน (Performance appraisal) ซึ่งจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานใน 2 ลักษณะคือ

2.1 ผลการปฏิบัติที่เป็นเนื้องาน (Task performance) เป็นการทำงานที่ได้เนื้องาน
 แท้ๆ

2.2 ผลงานการปฏิบัติที่ไม่ใช่เนื้องานแต่เป็นบริบทของเนื้องาน (Contextual performance) ได้แก่ลักษณะพฤติกรรมของคนปฏิบัติงานเช่นการมีน้ำใจเสียสละช่วยเหลือคนอื่น เป็นต้น

2.3 ผลการสัมภาษณ์ (interview) ได้แก่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจจะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างคือกำหนดคำถามสัมภาษณ์ไว้แล้ว สัมภาษณ์ตามที่กำหนดประเด็นไว้กับการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างคือสอบถามตามสถานการณ์คล้ายกับเป็นการพูดคุยกันธรรมดาๆแต่ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมคำถามไว้ในใจโดยใช้กระบวนการสนทนาให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สบายใจให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพจริงมากที่สุด

2.4 ศูนย์ประเมิน (Assessment center) จะเป็นศูนย์รวมเทคนิคการวัดทางจิตวิทยาหลายๆอย่างเข้าด้วยกันรวมทั้งการสนทนากลุ่มแบบไม่มีหัวหน้ากลุ่มรวมอยู่ด้วยในศูนย์นี้

2.5 การประเมินรอบด้าน (360 Degree feedback) ได้แก่การประเมินจากเพื่อนร่วมงานผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และลูกค้าเพื่อตรวจสอบความรู้ทักษะและคุณลักษณะ

จึงสรุปได้ว่าการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีการประเมินดังนี้

1. การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. ประเมินสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

3. ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์

วีระพงษ์ สิงห์ครุฑ (2558) ผลการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและทักษะทางสังคม สาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และทักษะทางสังคม สาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 2 ชั่วโมง) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา และแบบวัดทักษะทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระพระพุทธศาสนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะ มีเจตคติต่อการเรียน สาระพระพุทธศาสนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะ มีทักษะทางสังคม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัญไอรินทร์ ราชวงศ์ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรมตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบอริยสัจสี่มีประสิทธิภาพ 85.45/88.64แสดงว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.6148 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 61.48 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสาระการเรียนรู้ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 21.20 คิดเป็นร้อยละ 53.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 32.80คิดเป็นร้อยละ 82.00 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรมตามวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

จิตรลดา ผึ้งทอง (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการสอนแบบอริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

6 โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนเรื่องหลักกรรมก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 36 คน ของโรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2554 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ แบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักกรรมของนักเรียนที่เรียนจากวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความสามารถทางการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยของนักเรียนที่เรียนจากวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คมสินธุ์ ต้นสินนท์ (2561) การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการในรายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอมะเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการพบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผลส่งผลให้เกิดการพัฒนา ด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ คิดถูกวิธี คิดในแนวทางที่เป็นกุศลเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม และนำวิธีการคิดที่ถูกต้องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

พระพิทักษ์ อริยปุตุโต (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางโยนิโสมนสิการเรื่องพุทธศาสนิกชนสำหรับโรงเรียนมัธยมวัดแม่ใจ จังหวัดอุดรดิตถ์” ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนแนวทางโยนิโสมนสิการในโรงเรียนมัธยมวัดแม่ใจ จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นที่น่าสนใจสำหรับนักเรียนที่สามารถศึกษาร่วมกับกลุ่มและกลุ่มย่อยได้อย่างสมเหตุสมผล นำเสนอ คำถาม และแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกันตามแนวทางโยนิโสมนสิการ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ หลังเรียนคะแนนสูงกว่าเดิมและมีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทศพล โสมะนันท์ (2562) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาต่อการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ของกลุ่มทดลองในระยะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาต่อการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์สูงขึ้นกว่าในระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 และผลจากการวิเคราะห์บันทึกการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนว่า จะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนที่จะโพสต์ออนไลน์หรือเผยแพร่สื่อออนไลน์ต่อ นอกจากนั้นจะระมัดระวังในการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นส่วนตัวและเลือกรับสื่อออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง

วาริ โศกเตี้ย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา ระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนหัวนา จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาระดับชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหัวนา จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาสังคมสูงขึ้น

พัทธนันท์ สังขะรัมย์ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สอดแทรกผังกราฟฟิก หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สอดแทรกผังกราฟฟิก หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ์สอดแทรกผังกราฟฟิกอยู่ในระดับมาก

7.2 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

สุรางค์ ฐปบุชากร (2553) วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำ School mapping ใช้ระเบียบวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์กรความรู้ School mapping 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping 3) ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ School mapping ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School mapping ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม School mapping เครื่องมือในการวิจัยคือ 1) แบบวิเคราะห์เนื้อหา 2) แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง 3) แบบยืนยัน องค์กรความรู้ School mapping 4) หลักสูตรฝึกอบรม School mapping 5) แบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ฝึกอบรม School mapping กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 48 คน สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Two way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์กรความรู้ School mapping ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา 2) การคาดคะเนและประมาณความต้องการวางแผนการศึกษา 3) การจัดทำข้อเสนอแนะการวางแผนทาง การศึกษา 2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม School napping ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) การร่างโครงสร้างของ หลักสูตร 2) การหาคุณภาพของหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การหาประสิทธิภาพของหลักสูตร องค์กรประกอบ

ของหลักสูตร ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลของหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา แบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หลักสูตรฝึกอบรม 3. ประสิทธิภาพของหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรม School mapping มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก และผลสัมฤทธิ์หลักสูตรเกิดจากกระบวนการฝึกอบรมที่แท้จริง

กานตฤทธิ ตรีบุญนิธิ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู ของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวิเคราะห์สมรรถนะ การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม การนำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสังเกตการสอน และแบบทดสอบ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวน 15 คน อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 12 คน อาจารย์นิเทศ จำนวน 5 คน และหัวหน้าภาควิชา จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ผลการศึกษาได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะวิชาชีพครู ที่ต้องเสริมสร้างให้นักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มี 3 ด้าน คือ การสอนงานปฏิบัติ การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน การนิเทศนักศึกษา 2. หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์ 80/80 3. ภายหลังจากผ่านการอบรมหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูแล้ว 3.1 นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการสอนงานปฏิบัติ โดยมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.458 3.2 นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.422 3.3 นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการนิเทศนักศึกษา โดยมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.507 4. นักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูช่วยให้ มีความรู้ ความสามารถในการสอนงานปฏิบัติ การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการนิเทศนักศึกษา โดยระดับ คะแนนความพึงพอใจต่อหลักสูตรเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.37 ในกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงระดับค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.62 กลุ่มอาจารย์ นิเทศระดับค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.70

พิระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้การวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 12 คน จาก 79 โรงเรียนในอีสานใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตรฝึกอบรมครู แบบประเมินตนเอง ก่อน/หลังฝึกอบรม แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินหลักสูตร แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองของผู้นิเทศ แบบประเมินตนเองของผู้รับการนิเทศ แบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย () ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที่แบบอิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากการสัมภาษณ์บุคคลและการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า หลักสูตรประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้าง เวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

2. หลักสูตรฝึกอบรมมี จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ได้รับการออกแบบและพัฒนา โดยใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ได้ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร PSAMN MODEL ซึ่งประกอบด้วยหน่วย การฝึกอบรมที่ 1 เรื่อง การวางแผนพัฒนาหลักสูตร การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Planning : P) หน่วยการฝึกอบรมที่ 2 การเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรอิงมาตรฐานกับหลักสูตรสถานศึกษา (Standard based Curriculum : S) หน่วยการฝึกอบรมที่ 3 นำแนวคิดการจัดการความรู้ (CSKTL) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ หน่วยการฝึกอบรมที่ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Management System: M) หน่วยการฝึกอบรมที่ 5 การสร้างเครือข่ายหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม (Networking : N)

3. การทดลองใช้หลักสูตร พบว่าครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การประเมินหลักสูตรและการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า หลักสูตรประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีความเหมาะสม

สาลินี อุดมผล และมาเรียม นิลพันธุ์ (2559) การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการอาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตร 5) ขยายผลการใช้หลักสูตร กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2558 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หลักสูตรบูรณาการอาชีพ คู่มือการใช้ และหน่วยการจัดการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านอาชีพ 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมาก และผลการหาค่าประสิทธิภูมามีค่าเท่ากับ 82.40/92.39 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) ประสิทธิภาพของหลักสูตร พบว่า ด้านเอกสารหลักสูตร คู่มือหน่วยการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและสอดคล้องในการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผลการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านอาชีพในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5) ผลการขยายผลหลักสูตร พบว่า ด้านผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านอาชีพในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

7.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สุพักษ์ สมสา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ปัญหา และความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู แบ่งเป็น 5 ชั้น คือ การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการพัฒนา การออกแบบและวางแผนการพัฒนา การดำเนินการ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ทบทวนและสะท้อนผล และมีความเหมาะสมและสอดคล้องเชิงโครงสร้าง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการพัฒนาเพิ่มขึ้น สมรรถนะการจัดการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมจากการประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา ประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

นนทลี พรธาดาวิทย์ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้อิงรุกในรายวิชาการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลกระทบของการเรียนรู้อิงรุกต่อนักเรียนในวิชาการจัดการเรียนรู้ และเพื่อประเมินคุณลักษณะของผู้สอนในการจัดการการเรียนรู้อิงรุก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการเรียนรู้ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบคลัสเตอร์เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม มีนักเรียน 67 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แบบจำลอง รูปแบบการเรียนรู้อิงรุกแบบร่วมมือ รูปแบบการบรรลุตามแนวคิด รูปแบบการสอนและการเรียนรู้แบบอุปนัย รูปแบบการสอนแบบกราฟฟิกรอร์แกนไนเซอร์ การอภิปรายกลุ่ม กรณีศึกษา เกม การเรียนรู้ฐานปัญหา และวีดิทัศน์คอนสตรัคติวิสต์ในวิชาการจัดการเรียนรู้ 15 สัปดาห์ พบว่า โดยความรู้และความสามารถของผู้สอนในระดับสูงสุด

รองลงมาคือความพร้อมของผู้สอนในการสอน และอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษา

7.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้ทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ได้ประยุกต์แนวคิดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ UNESCO Model ซึ่งประกอบด้วย 2 วงจรคือ วงจรที่ 1 วงจรการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการประเมินความต้องการจำเป็น 2) ขั้นการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (3) ขั้นการทดลองและปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ (4) ขั้นการประเมินผลหลักสูตรฐานสมรรถนะ สำหรับ วงจรที่ 2 วงจรการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 5) ขั้นการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร รายวิชาฐานสมรรถนะ 6) ขั้นการนิเทศและการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร รายวิชาฐานสมรรถนะ 7) ขั้นการนำแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะไปใช้จริง และ 8) ขั้นการประเมินผลแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ พบว่า ครูผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะโดยผ่านเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 ทุกด้าน และปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะผ่านเกณฑ์การสอนที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อการนำความรู้และทักษะของครูที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการนำความรู้และทักษะของครูที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจของครูฝึกในสถานประกอบการต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้เรียนที่เรียนโดยการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยรายการที่ครูฝึกในสถานประกอบการ มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านทักษะปฏิบัติงานได้ตามขั้นตอนที่กำหนดรองลงมาคือ ด้านเจตคติความปลอดภัยในการทำงาน และด้านทักษะการวางแผนการทำงานได้ตามลำดับ

กัณฑ์วรรณ มีสมสาร (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ทั้งสมรรถนะที่เป็นจริงและสมรรถนะที่คาดหวัง 2) ศึกษาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะฯ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะฯ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย จำนวน 384 คน และผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสมรรถนะฯ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ทั้งสมรรถนะที่เป็นจริงและสมรรถนะที่คาดหวังประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัด และการประเมินผลอยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะฯ มี 3 ระดับ คือ 3.1) หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมการให้โอกาสอย่างเสมอภาคในการพัฒนาครู จัดอบรม สนับสนุน การพัฒนาระบบสารสนเทศและสร้างคลังข้อมูล ส่งเสริมให้มีการถอดบทเรียนครู ที่ประสบความสำเร็จ และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 3.2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกระตุ้น และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จัดระบบครูพี่เลี้ยง จัดระบบการฝึกอบรมพัฒนาในงาน จัดระบบนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งจัดคลินิกครูและจัดระบบเพื่อนช่วยเพื่อน จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดระบบการกำกับติดตาม และประสานความร่วมมือ และ 3.3) ครูผู้สอน ควรพัฒนาตนเองโดยศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เข้ารับการอบรมหรือศึกษาต่อ เปลี่ยนบทบาทตนเองจากผู้สอน เป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยนำวิธีการ ที่ได้ผลดีมา แบ่งปันกับเพื่อนครู

สุเทพ เชื้อสมุทร (2556) ได้วิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ ศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ตอนที่ 3 ตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะได้แก่ พระที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ภาค 13 จำนวน 398 รูปและผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 7 รูป คน และผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เกี่ยวกับ

การตรวจสอบรูปร่างแบบการพัฒนา สมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความเหมาะสม ด้านความสอดคล้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์จำนวน 32 รูป และผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา จำนวน 24 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และการสนทนา (Focus Groups) และการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมมี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหา และ หลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (3) ด้านผลิตและการใช้สื่อ (4) ด้านการวัดและประเมินผล (5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน (6) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ตามลำดับ 2. ผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนามกลุ่มทุกคน มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีคุณภาพระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ สำหรับด้านความเป็นไปได้อาจมีความคิดเห็นในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญในการ สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญที่ยืนยันเช่นเดียวกัน

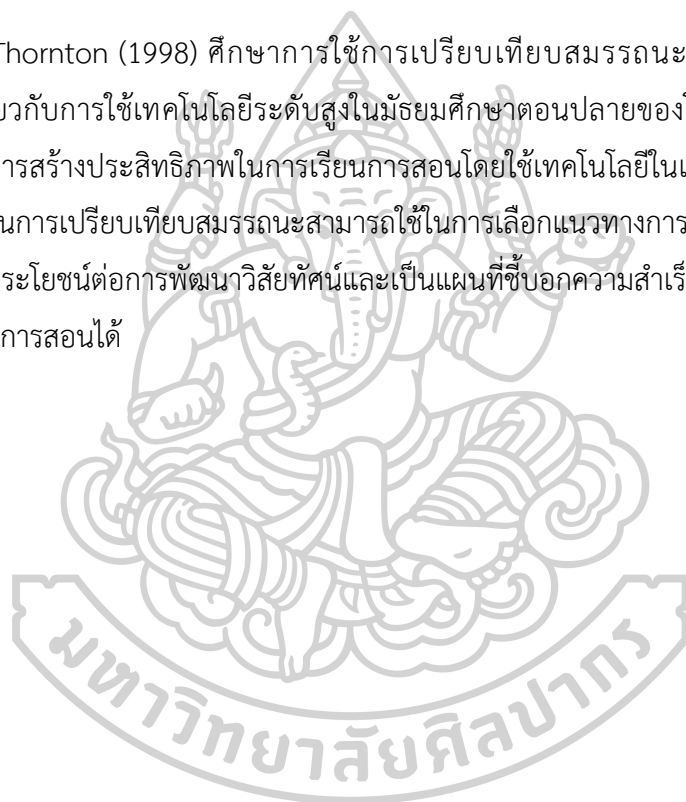
พรณี ผุดเกิด (2555) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ในวิชาชีพครูตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบและ 2) ด้านทักษะปฏิบัติ โดยประเด็นการพัฒนามีทั้งความรู้ และทักษะวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพด้านการสอนตามสมรรถนะที่กำหนดของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจใน สาระวิชาชีพครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในจังหวัดสงขลา ที่เข้าร่วมพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจในสาระวิชาชีพครูตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ส่วนด้านทักษะปฏิบัติ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ที่เข้าร่วมพัฒนาตาม รูปแบบสามารถปฏิบัติการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามสมรรถนะที่กำหนดได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติได้ดีมากที่สุด คือ สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Romine (1997) ได้ศึกษาสมรรถนะที่เกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนได้ เรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์คณะต่าง ๆ และนักศึกษามหาวิทยาลัยโคโรลาโด สหรัฐอเมริกา พบว่า สมรรถนะที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ คือ 1) บุคลิกภาพของครู เป็นผู้กระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้นสนใจในวิชาที่ตนสอน 2) ด้านการจัดและเตรียมการสอน มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในวิชาที่ตนสอน 3) ด้านการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ร่วมในการเรียน มิใช่เป็นเพียงผู้ฟัง 4) ด้านเนื้อหา 5) ด้านการประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับการเสริมแรงทางการเรียน ต้องมีการทดสอบหรือรายงานเมื่อประเมินผลแล้วต้องแจ้งให้

ผู้เรียนทราบและให้รู้ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นด้วย 6) ด้านช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติม มีการจัดเวลาเพื่อสอนเป็นกลุ่มพิเศษ

Pehi (1992) ได้ศึกษาการประเมินสมรรถภาพครูในโรงเรียนประถมศึกษา ของอเมริกัน ซามัวร์ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีวุฒิ การศึกษา ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรีและครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี และน้อยกว่า 10 ปี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมครู ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมครูมีสมรรถภาพใน ระดับที่เหมาะสม และเมื่อเปรียบเทียบครูทั้ง 2 กลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ

Thornton (1998) ศึกษาการใช้การเปรียบเทียบสมรรถนะในการวัดตัวบ่งชี้ การ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีระดับสูงในมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนนานาชาติ เพื่อ เป็นแนวทางการสร้างประสิทธิภาพในการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีในเมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น พบว่า กระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะสามารถใช้ในการเลือกแนวทางการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิสัยทัศน์และเป็นแผนที่ชี้บอกความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีมา ใช้ในการเรียนการสอนได้



บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

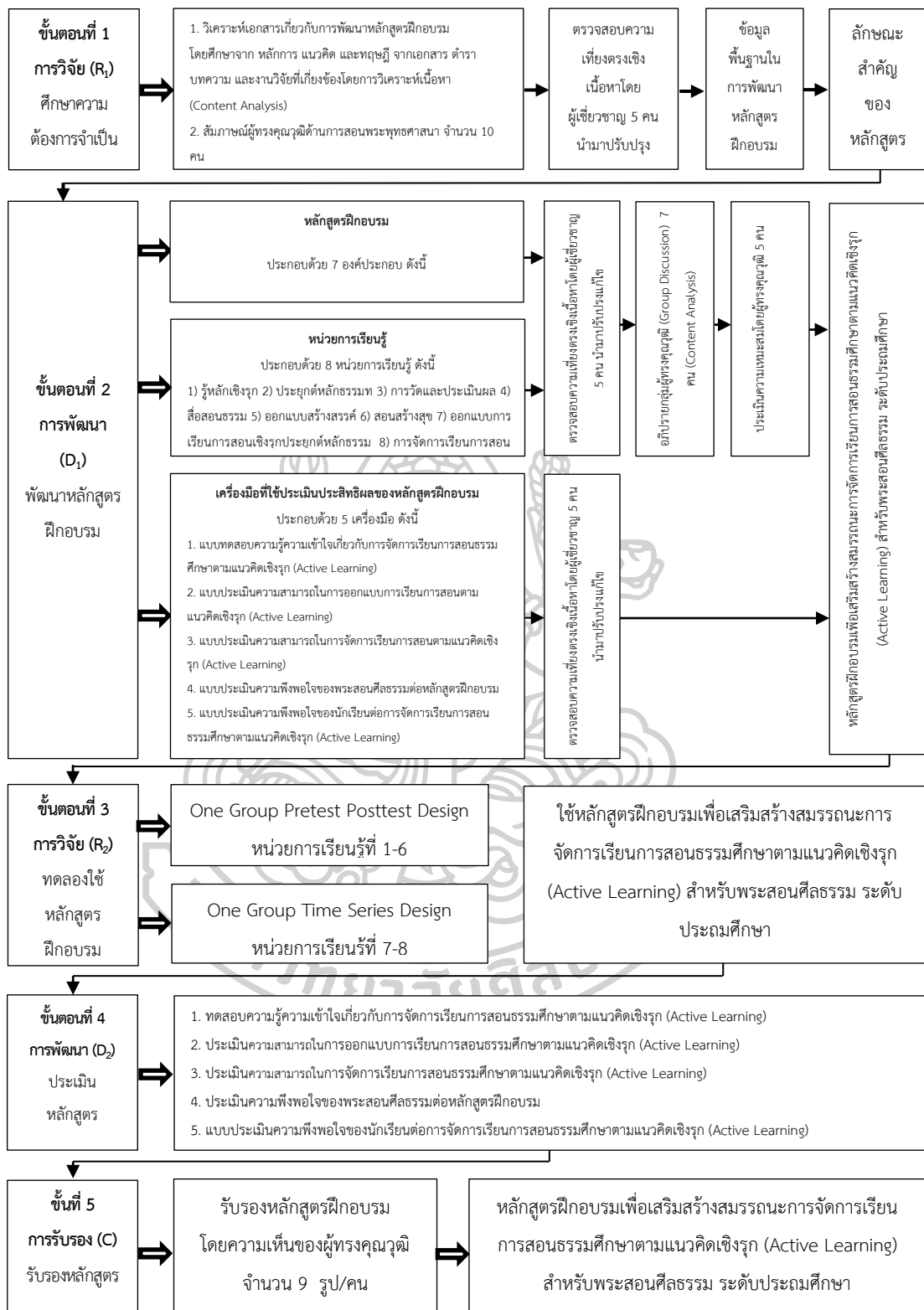
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

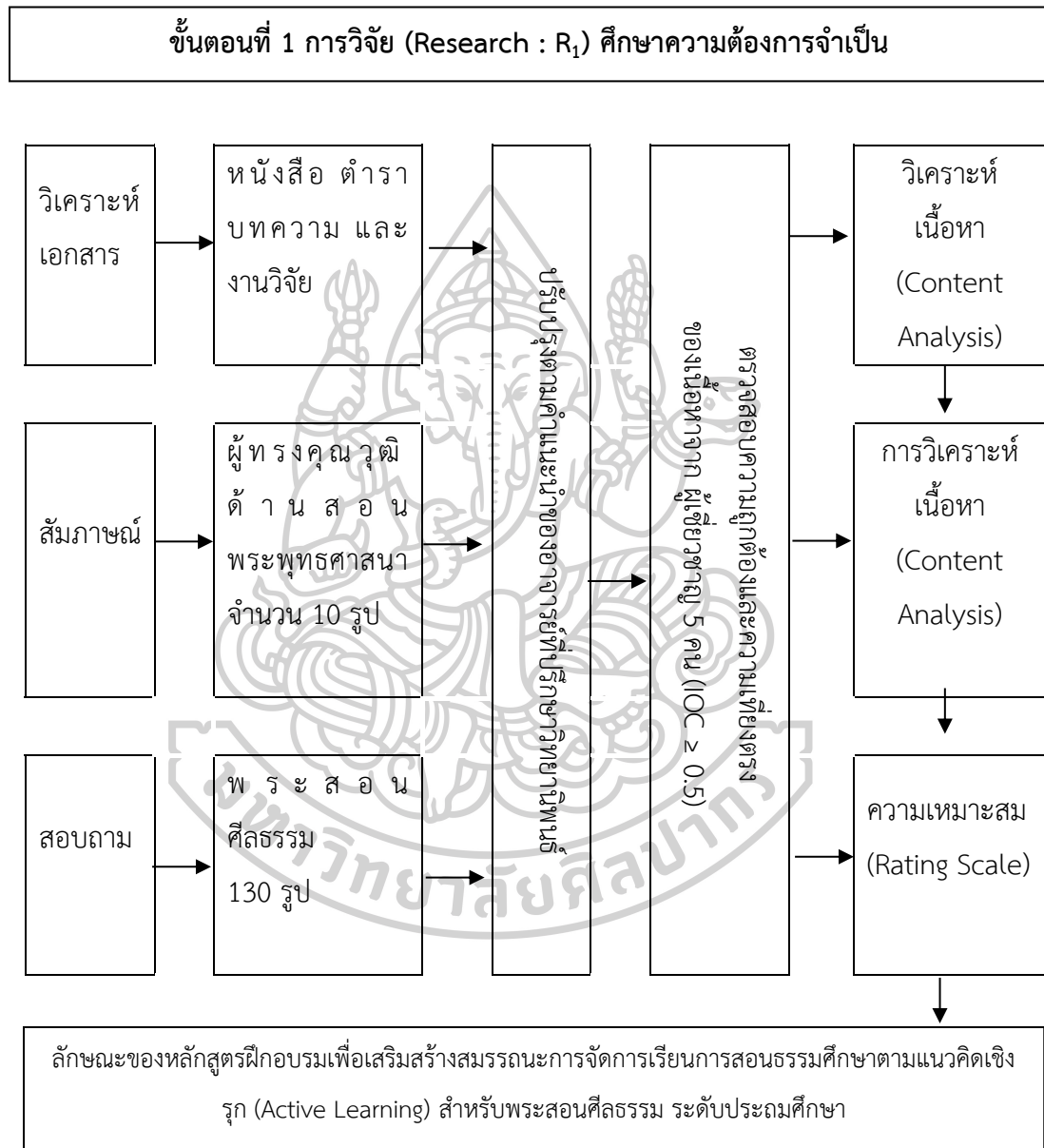
ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm : C) รับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

รายละเอียดขั้นตอนการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ดังแผนภาพที่ 3



แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

การศึกษาความต้องการจำเป็นของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่มีขั้นตอนในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 4



แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

1. ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา สำหรับขั้นตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
3. การสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา.

1.1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

1.1.2 แหล่งข้อมูล

ศึกษาและวิเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวข้องกับการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา จากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัย ประกอบด้วย

1. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์
2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
3. หลักการแนวคิดการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษา
4. แนวคิด แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
5. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

1.1.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. วิเคราะห์ความต้องการ กับสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

3. สร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย 8 ประเด็น ดังนี้ 1) ประเภทของเอกสาร 2) ชื่อเอกสาร 3) ชื่อผู้แต่ง 4) ปีที่พิมพ์ 5) หน้าที่ 6) สถานที่พิมพ์ 7) สำนักพิมพ์ 8) หัวข้อ 9) สาระสำคัญ

4. นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมและนำไปปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่แก้ไขปรับปรุงแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน 1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

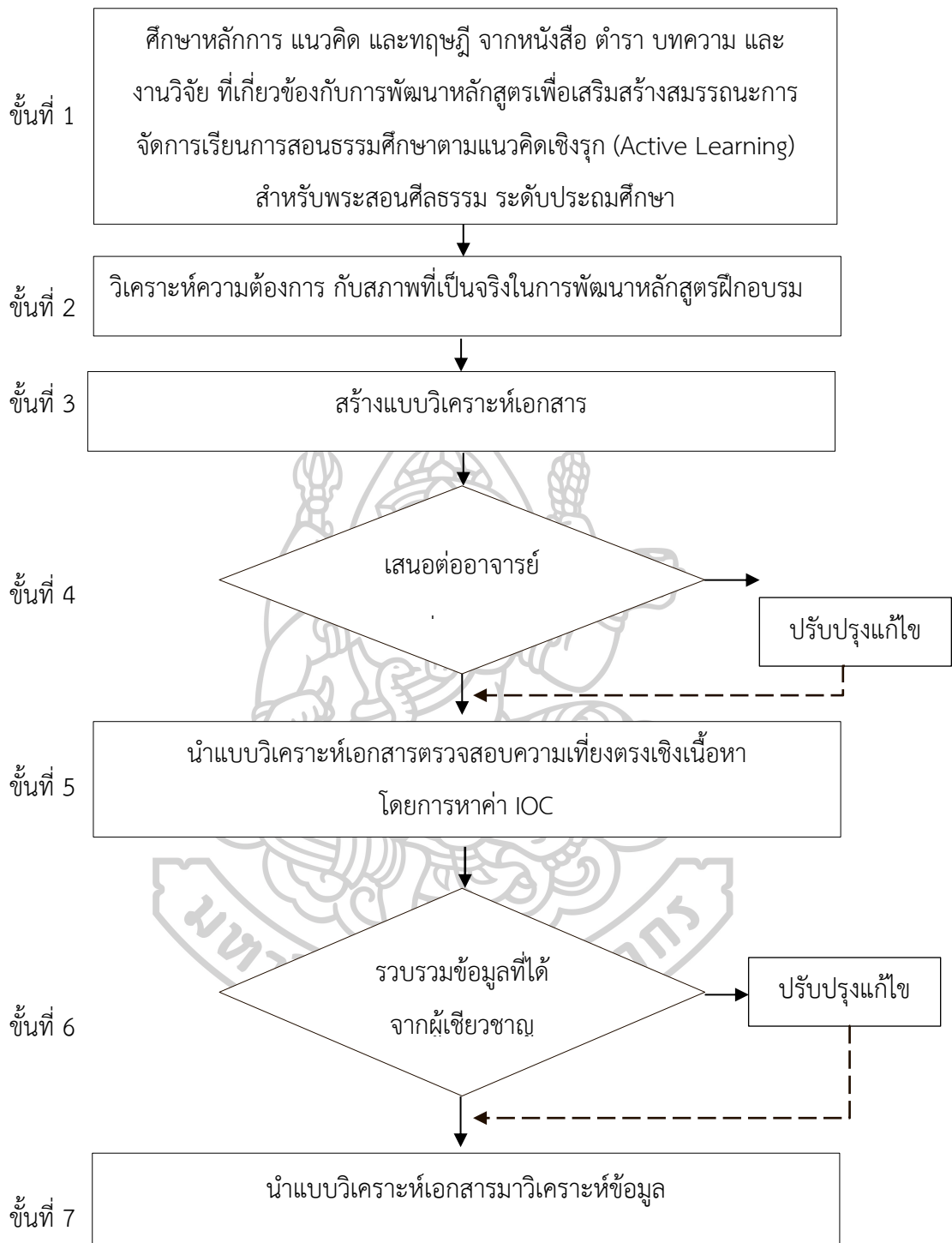
R คือ คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

6. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแก้ไขในด้านเนื้อหา และข้อความต่าง ๆ ให้กระชับมากยิ่งขึ้น

7. นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสารดังแผนภาพที่ 5



แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนในการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2 การสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

เป็นการสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 รูป

1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

1.2.2 แหล่งข้อมูล

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 รูป โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีคุณสมบัติดังนี้ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านการสอนพระพุทธศาสนา อย่างน้อย 10 ปี และ 2) มีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท

1.2.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. นำผลจากการวิเคราะห์เอกสารมาวิเคราะห์ความต้องการ กับสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

2. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย 1) ชื่อ 2) ฉายา 3) อายุ 4) พรรษา 5) ตำแหน่ง 6) วุฒิการศึกษาทางธรรม 7) วุฒิการศึกษาทางโลก 8) ประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน 9) ข้อมูลในการติดต่อ

ส่วนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่จะเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประเด็นคำถามจำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย 1) สาเหตุในการฝึกอบรม 2) สมรรถนะที่จะเสริมสร้างให้พระสอนศีลธรรม 3) การสอนแนวคิดตามแนวพุทธศาสนาที่จะเสริมสร้างสมรรถนะ 4) กิจกรรมในการ

ฝึกอบรมที่จะทำให้มีสมรรถนะ 5) สื่อและเทคโนโลยีในการฝึกอบรมที่จะทำให้มีสมรรถนะ 6) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมที่จะทำให้มีสมรรถนะ

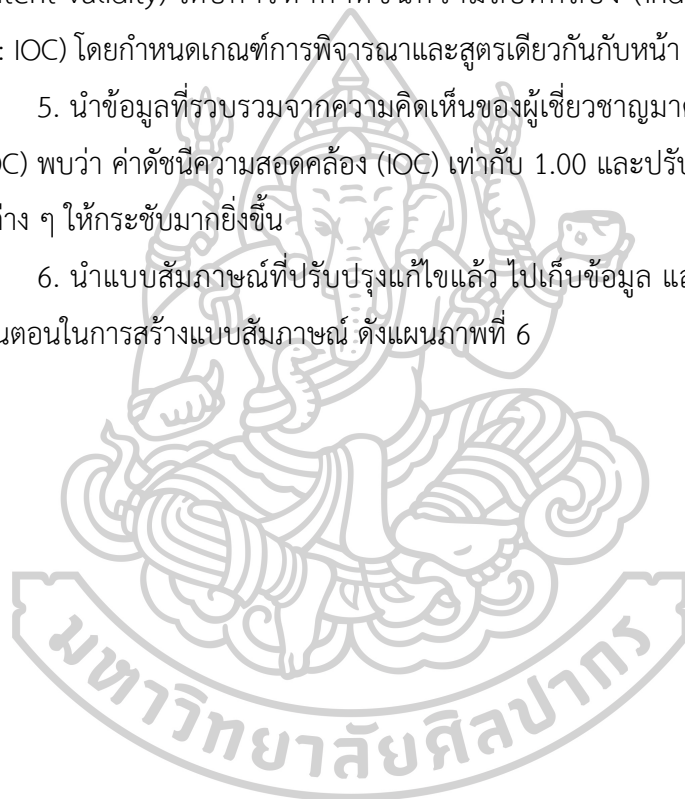
ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ (ภาคผนวก ง)

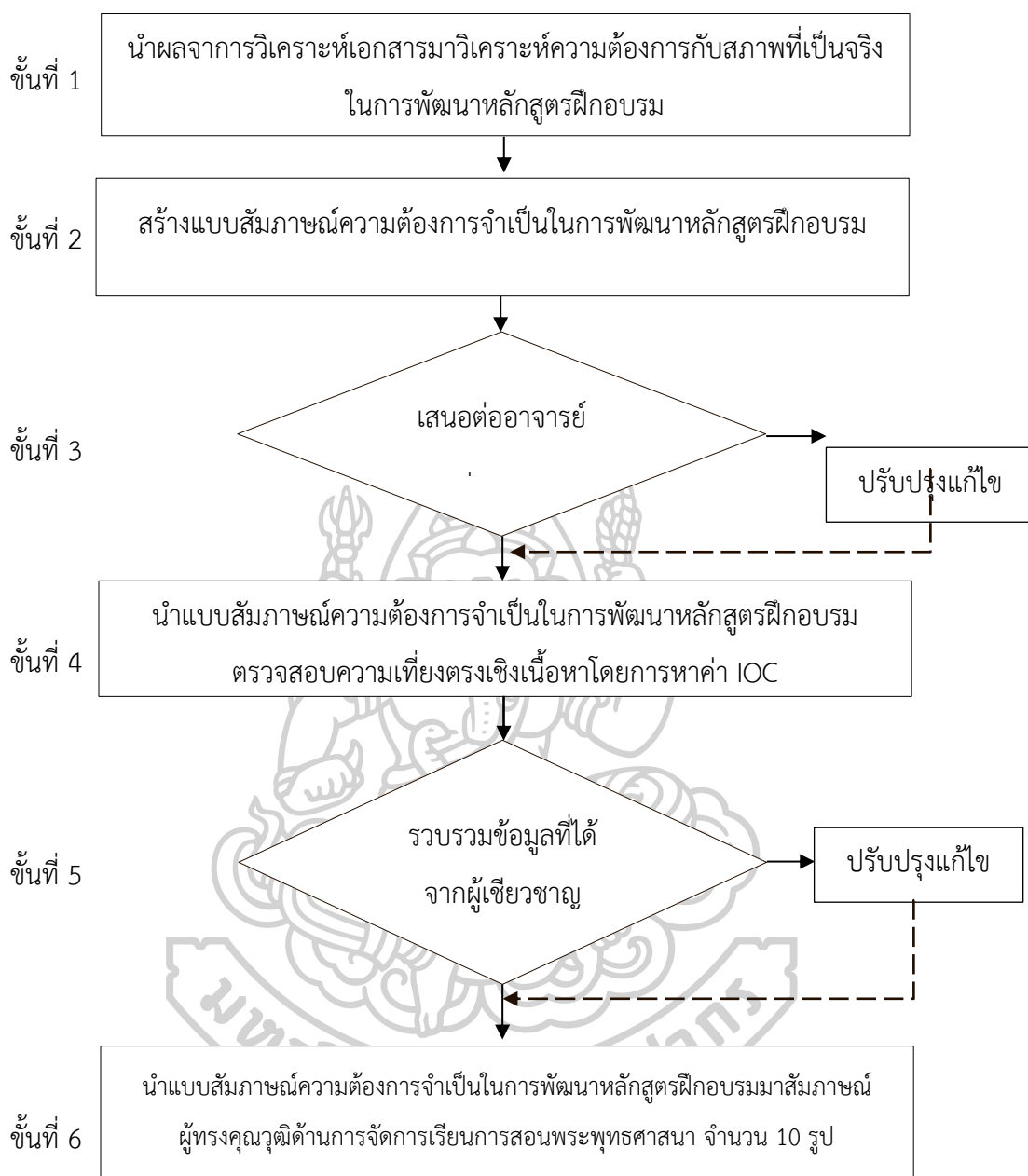
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมและนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเดียวกับหน้า 76

5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแก้ไขในด้านเนื้อหาและข้อความต่าง ๆ ให้กระชับมากยิ่งขึ้น

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังแผนภาพที่ 6





แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา
2. กำหนดวันเวลา ที่จะสัมภาษณ์และแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบล่วงหน้า
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการแนะนำตนเองพร้อมบอกวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ขออนุญาตบันทึกวิดีโอ

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.3 การสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

เป็นการสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของพระสอนศีลธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 130 รูป

1.3.1 เครื่องที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Mixed Questionnaire)

1.3.2 แหล่งข้อมูล

พระสอนศีลธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 130 รูป โดยการคัดเลือกแบบสมัครใจ (Voluntary Selection)

1.3.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. นำผลจากการวิเคราะห์เอกสารมาวิเคราะห์ความต้องการ กับสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย 1) อายุ 2) พรรษา 3) วุฒิการศึกษา นักรธรรม 4) วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม 5) วุฒิการศึกษาสามัญ 6) ประสบการณ์ในการสอนธรรมศึกษา 7) ตำแหน่งการปกครองทางคณะสงฆ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) แบบจัดอันดับความสำคัญ (Rank Order) ประกอบด้วย 1) เหตุผลที่ต้องการฝึกอบรม จำนวน 4 ข้อ 2) สมรรถนะที่ท่านต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษา จำนวน 5 ข้อ 3) รูปแบบการสอนแนวพุทธศาสตร์ที่ท่านต้องการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนธรรมชาติศึกษา จำนวน 5 ข้อ 4) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ท่านต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม จำนวน 6 ข้อ 5) สื่อและเทคโนโลยีที่ต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม จำนวน 4 ข้อ 6) การวัดและประเมินผลที่ต้องการในการฝึกอบรม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 28 โดยการประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

และมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแบบต่อเนื่อง ตามแนวของ Best (1981) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.01 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความพร้อมในการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย 1) สถานที่ที่ต้องการฝึกอบรม 2) จำนวนวันที่ฝึกอบรม 3) จำนวนชั่วโมงที่ฝึกอบรม 4) ความต้องการในการวัดและประเมินและการนิเทศติดตามผล

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ (ภาคผนวก ง)

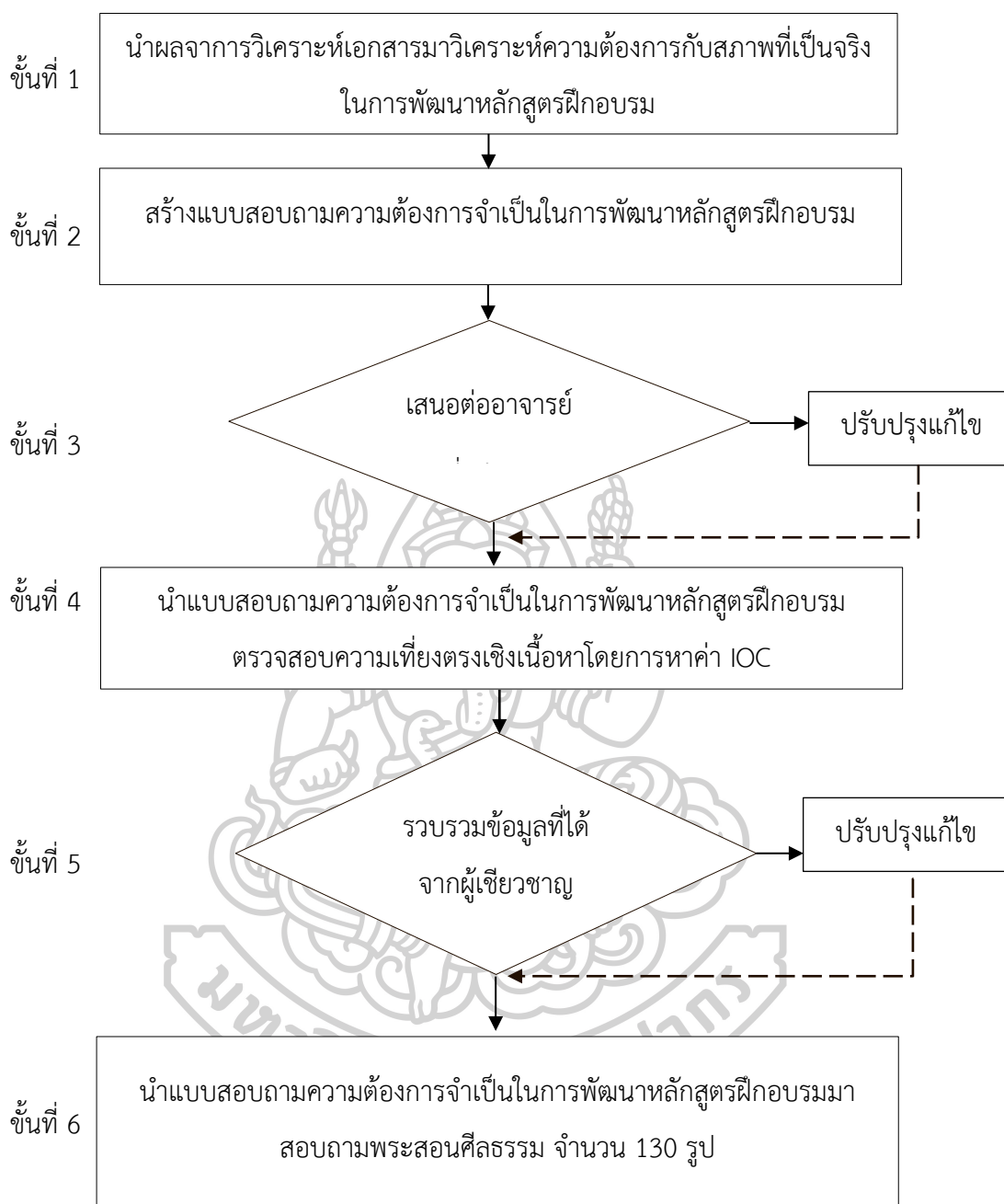
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมและนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเดียวกับหน้า 83

5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแก้ไขในด้านเนื้อหา และข้อความต่าง ๆ ให้กระชับมากยิ่งขึ้น

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปโดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดังแผนภาพที่ 7





แผนภาพที่ 7 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงพระสอนศีลธรรมผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ทำหนังสือแจ้งพระสอนศีลธรรม บอกรัฐประสงคในการจัดรวบรวมข้อมูลให้ทราบล่วงหน้าทาง Application Line
3. จัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วย Program Google form
4. รวบรวมข้อมูลด้วย Program Google Sheets

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

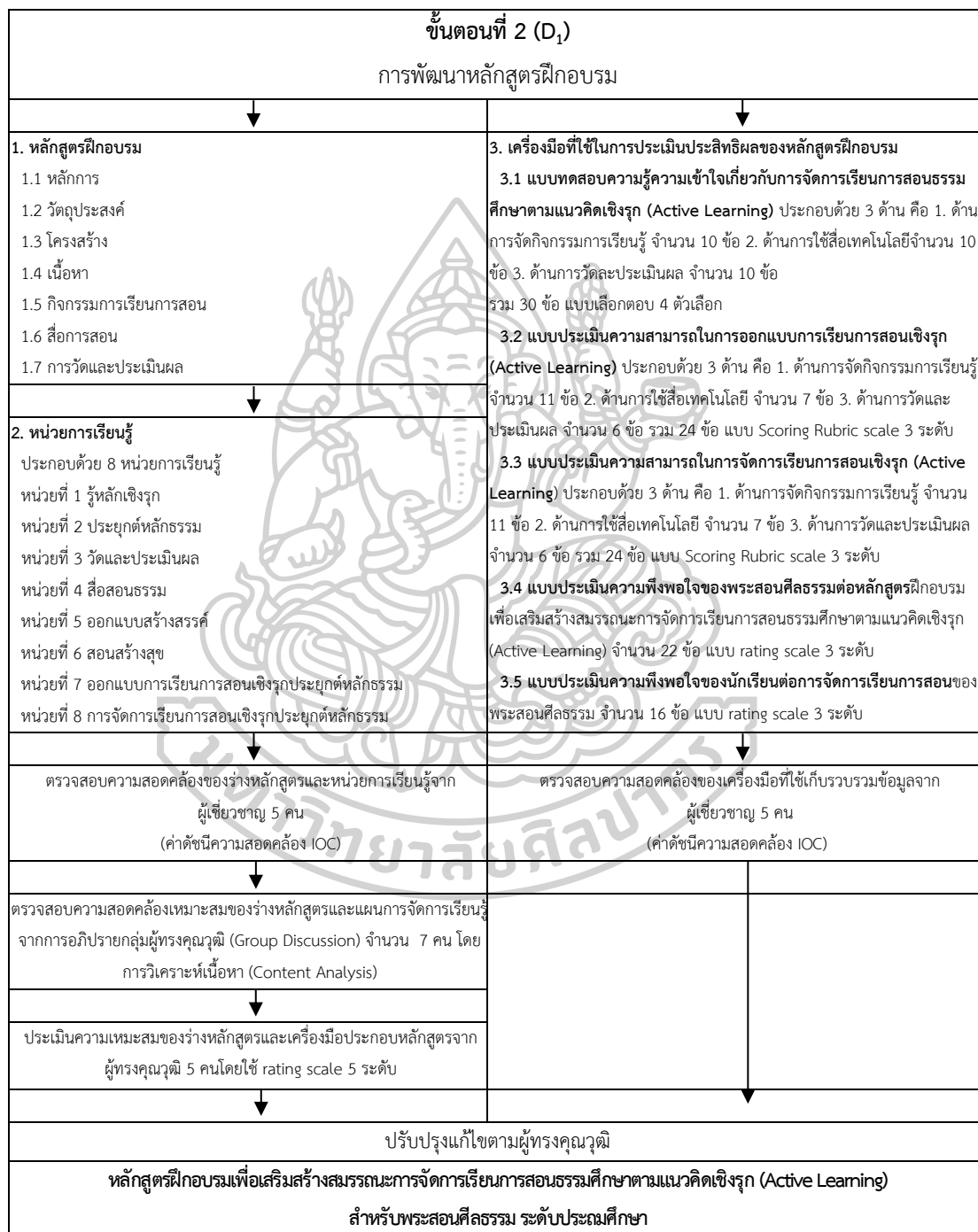
ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปชั้นความต้องการจำเป็นการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สรุปขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R ₁) ศึกษา ความ ต้องการ จำเป็น	1. เพื่อศึกษา ข้อมูลพื้นฐานใน การพัฒนา หลักสูตร	1.1 ศึกษา ความต้องการ จำเป็นจาก แหล่งข้อมูล เอกสาร	ตำรา เอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ การพัฒนา หลักสูตร	แบบวิเคราะห์ เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	ร่างหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้าง สมรรถนะการ จัดการเรียนการ สอนธรรมศึกษา ตามแนวคิดเชิง รุก (Active Learning) สำหรับ พระสอน ศีลธรรมระดับ ประถม ศึกษา
	2. เพื่อศึกษาความ ต้องการจำเป็น	2.1 สอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป	แบบสัมภาษณ์	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	
		2.2 สอบถาม พระสอน ศีลธรรม	พระสอน ศีลธรรม 130รูป	แบบสอบถาม	ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	

การพัฒนา (Development : D₁) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีขั้นตอนดังแผนภาพที่ 8



แผนภาพที่ 8 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁)

2. ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา สำหรับขั้นตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
2. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
3. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.1 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสาร
2. เพื่ออภิปรายสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาโดยวิธีการทำอภิปรายกลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) จำนวน 7 คน
3. เพื่อประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 5 คน

2.1.1 เพื่อร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.1.1.1 วิธีการศึกษา

1. นำผลการจากวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยสรุปองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 1 มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้าง 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อการเรียนการสอน 7) การวัดผลประเมินผล

2. นำหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.1.2 เพื่ออภิปรายหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.1.2.1 วิธีการศึกษา

การอภิปรายหลักสูตรและอภิปรายหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) ประกอบด้วย เครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึก

2.1.2.3 แหล่งข้อมูล

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. มีประสบการณ์ด้านการจัดทำหลักสูตร 2. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3. มีตำแหน่งวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1. มีประสบการณ์ด้านการสอนระดับประถมศึกษา อย่างน้อย 5 ปี 2. มีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท

3. ด้านการสอนพระพุทธศาสนา จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1. มีประสบการณ์ด้านการสอนพระพุทธศาสนา อย่างน้อย 5 ปี 2. มีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท

4. ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1. มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลอย่างน้อย 5 ปี 2. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3. มีตำแหน่งวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์

2.1.2.4 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. นำผลจากการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มาสร้างประเด็นการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) รูปแบบคำถามแบบปลายเปิดเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการศึกษา

ส่วนที่ 2 ประเด็นการอภิปรายกลุ่มประกอบด้วยสาระสำคัญขององค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของหลักสูตร
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3. เนื้อหาของหลักสูตร
4. โครงสร้างของหลักสูตร
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. สื่อการสอน
7. การวัดและประเมินผล
8. ระยะเวลาในการฝึกอบรม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. นำแบบอภิปรายกลุ่มของหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมและนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบอภิปรายกลุ่มที่แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเดียวกันกับหน้า 83

4. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแก้ไขในด้านเนื้อหา และข้อความต่าง ๆ ให้กระชับมากยิ่งขึ้น

5. นำประเด็นการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล และมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.1.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอลหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กำหนดวันเวลา ที่จะอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) และแจ้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบล่วงหน้า

3. ดำเนินการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) โดยการแนะนำตนเองพร้อมบอกวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกไปปรับปรุงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ไปประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมต่อไป

2.1.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.1.3 เพื่อประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.1.3.1 วิธีการศึกษา

ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน แบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

2.1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมว่ามีคุณภาพในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.1.3.3 แหล่งข้อมูล

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. มีประสบการณ์ด้านการจัดทำหลักสูตร 2. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3. มีตำแหน่งวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1. มีประสบการณ์การสอนระดับประถมศึกษา อย่างน้อย 5 ปี 2. มีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท
3. ด้านการจัดการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. มีประสบการณ์การสอนพระพุทธศาสนา อย่างน้อย 5 ปี 2. มีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท
4. ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลอย่างน้อย 5 ปี 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก และ 3) มีตำแหน่งวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์

2.1.3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาการดำเนินการหลักสูตร มีดังนี้

1. นำผลการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) จากขั้นที่ 2 ของหลักสูตรฝึกอบรมมาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยสร้างประเด็นการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วยสาระสำคัญ 7 ประเด็น คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้าง 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อการสอน 7 การวัดผลประเมินผล โดยการประเมินความเหมาะสม เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ ประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิว่าหลักสูตรฝึกอบรม โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนความคิดเห็นดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และเกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ผู้วิจัย ได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแบบต่อเนื่อง ตามแนวของ Best (1981) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. นำแบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล และมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

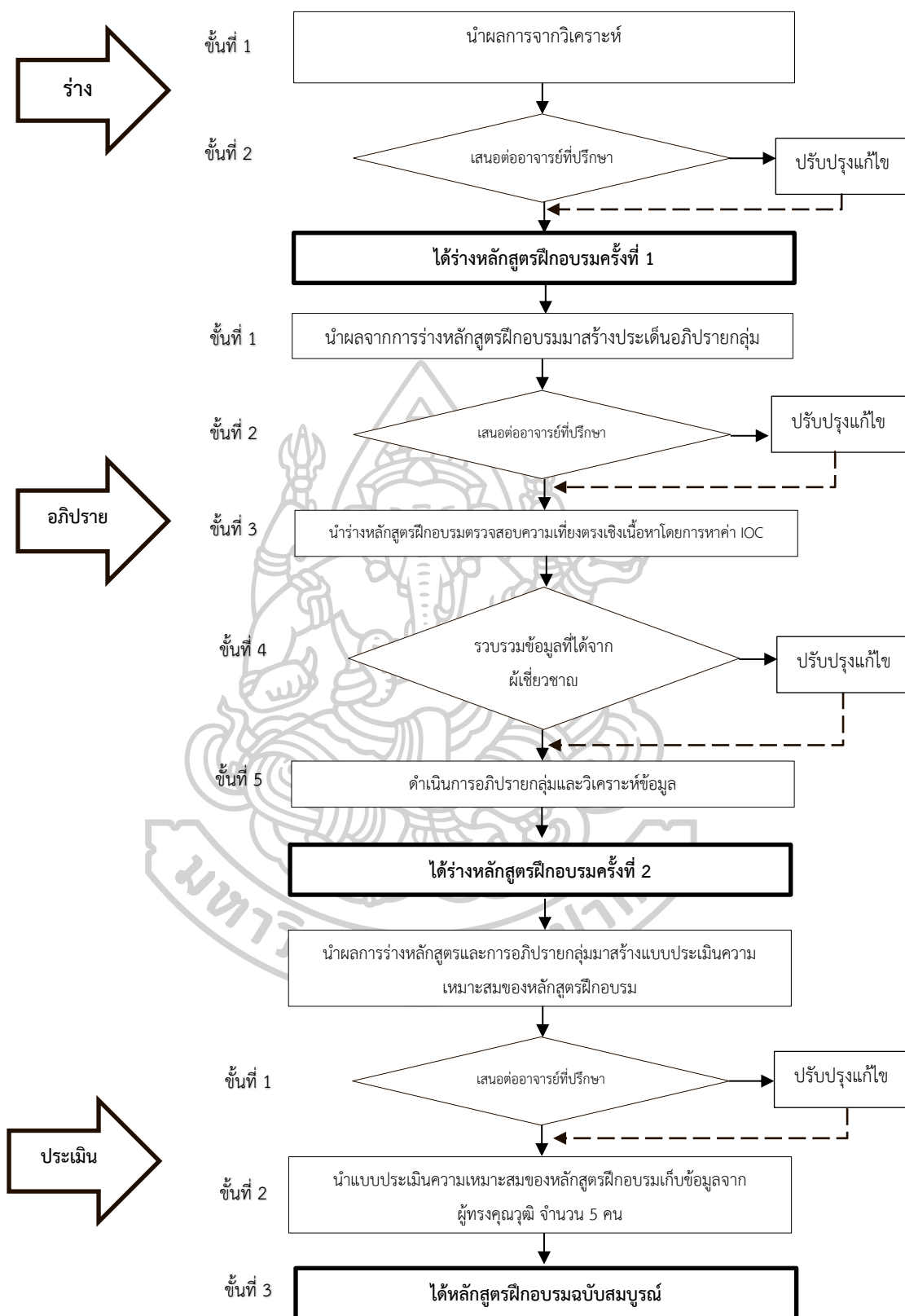
2.1.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ
2. กำหนดวันเวลา ที่จะประเมินและแจ้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบล่วงหน้า
3. ส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมิน
4. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาเพื่อทดลองใช้ฝึกอบรม ต่อไป

2.1.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดังแผนภาพที่ 9



แผนภาพที่ 9 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

2.2 พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ รวม 18 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 8 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 24 ชั่วโมง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ร่างหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
2. อภิปรายกลุ่มหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
3. ประเมินคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.2.1 ร่างหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.2.1.1 วิธีการศึกษา

1. นำผลการจากวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อมาจัดทำร่างหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นแล้ว โดยนำมากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้โดยมีเนื้อหา रूपแบบและการพัฒนาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา ดังนี้

1) หน่วยการเรียนรู้

ภาคทฤษฎี จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข

ภาคปฏิบัติ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม และหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม

2) จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

3) สาระสำคัญ กำหนดสาระสำคัญในการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

4) เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

5) ชิ้นงาน/ภาระงาน กำหนดชิ้นงาน/ภาระงานของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

6) กิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้หลักที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

7) สื่อการเรียนรู้ กำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมการฝึกอบรมตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย โดยใช้สื่อการฝึกอบรม ดังนี้

7.1) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

7.2) สื่อ Power Point สำหรับการบรรยาย หน่วยที่ 1-6

7.3) ใบงานที่ 1.1 ออกแบบชิ้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

7.4) ตัวอย่างแผนการสอนที่ 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบชิปปา (CIPPA MODEL) ธรรมศึกษาชั้นตรี วิชาธรรม

7.5) ใบงานที่ 2.1 การออกแบบชิ้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประยุกต์หลักธรรม

7.6) ตัวอย่างแผนการสอนที่ 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบอริยสังข์ ธรรมศึกษาชั้นตรี วิชาวินัย - เบญจศีล

7.7) ตัวอย่างแผนการสอนที่ 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบโยนิโสมนสิการ ธรรมศึกษาชั้นตรี วิชาวินัย - เบญจธรรม

7.8) ตัวอย่างแผนการสอนที่ 2.3 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบไตรสิกขาธรรมศึกษาชั้นตรี กระทำ

7.9) ใบงานที่ 3.1 ออกแบบการวัดและประเมินผลธรรมศึกษา

7.10) ใบงานที่ 4.1 เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ

7.11) ใบงานที่ 5.1 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ธรรมศึกษา

8) การวัดและประเมินผล กำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมการฝึกอบรม ตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย การวัดและประเมินผล โดยเครื่องมือวัดและประเมินผลมีรายละเอียด ดังนี้

8.1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เป็นแบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง โดยเลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ

8.2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) การใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Scoring Rubric 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 3	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน 1	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	พอใช้
และมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้			
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	พอใช้

8.3) แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) การใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Scoring Rubric 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 3	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน 1	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	พอใช้
และมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้			

ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	พอใช้

9) ระยะเวลาการฝึกอบรม เป็นการกำหนดช่วงเวลาและระยะเวลาการฝึกอบรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการฝึกอบรมในแต่ละคุณลักษณะที่กำหนดขึ้น โดยกำหนดการฝึกอบรมที่ใช้สำหรับทดสอบความรู้ความเข้าใจ ระหว่างวันที่ 22-24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 ใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 วัน จำนวน 18 ชั่วโมง มีเนื้อหาสาระ 6 หน่วยการเรียนรู้ และที่ใช้สำหรับวัดพัฒนาการ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ โดยเข้าไปนิเทศ และประเมินความสามารถ จำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ครั้งที่ 1 หลังจากอบรม 7 วัน ครั้งที่ 2 หลังจากประเมินครั้งที่ 1 ภายใน 7 วัน ครั้งที่ 3 หลังจากประเมินครั้งที่ 2 ภายใน 7 วัน

2. นำหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.2.2 อภิปรายหน่วยเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.2.2.1 วิธีการศึกษา

อภิปรายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6 เพื่อใช้ประกอบในการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) ประกอบด้วย เครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึก

2.2.2.3 แหล่งข้อมูล

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันกับหน้า 95

2.2.2.4 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. สร้างประเด็นอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) แบบรูปแบบคำถามแบบปลายเปิดเพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการศึกษา

ตอนที่ 2 ประเด็นอภิปรายกลุ่ม ประกอบ 6 หน่วยการเรียนรู้ และ 7 ประเด็น ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จุดประสงค์ 2) สารสำคัญ 3) เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ 4) ชิ้นงาน/ภาระงาน 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล และ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ภาคผนวก ง หน้า 264)

2. นำแบบอภิปรายกลุ่มของหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมและนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบอภิปรายกลุ่มของหน่วยการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก หน้า 212) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและ สูตรเดียวกันกับหน้า 83

4. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแก้ไขในด้าน เนื้อหา และข้อความต่าง ๆ ให้กระชับมากยิ่งขึ้น

5. นำแบบการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล และมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.2.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ
2. กำหนดวัน เวลา ที่จะอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) และแจ้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบล่วงหน้า

3. ดำเนินการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) โดยการแนะนำตนเองพร้อมบอกวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกไปปรับปรุงแก้ไขหน่วยการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. นำข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขที่สมบูรณ์แล้วไปประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ ต่อไป

2.2.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.2.3 ประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.2.3.1 วิธีการศึกษา

ประเมินหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อการตรวจสอบความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 8 หน่วยการเรียนรู้

2.2.3.3 แหล่งข้อมูล

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับหน้า 98

2.2.3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาการดำเนินการหลักสูตร มีดังนี้

- นำผลจากการวิเคราะห์และผลการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) เกี่ยวกับองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้มา มาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยการประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน 6 ประเด็น คือ 1) จุดประสงค์ 2) สาระสำคัญ 3) เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ 4) ชิ้นงาน/ภาระงาน 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล โดยแบบประเมิน เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ ประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิว่าหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนความคิดเห็นและเกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเหมือนกันกับหน้า 89

- นำแบบประเมินหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระ

สอนศิลปกรรม ระดับประถมศึกษา ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบประเมินหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล และมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.2.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

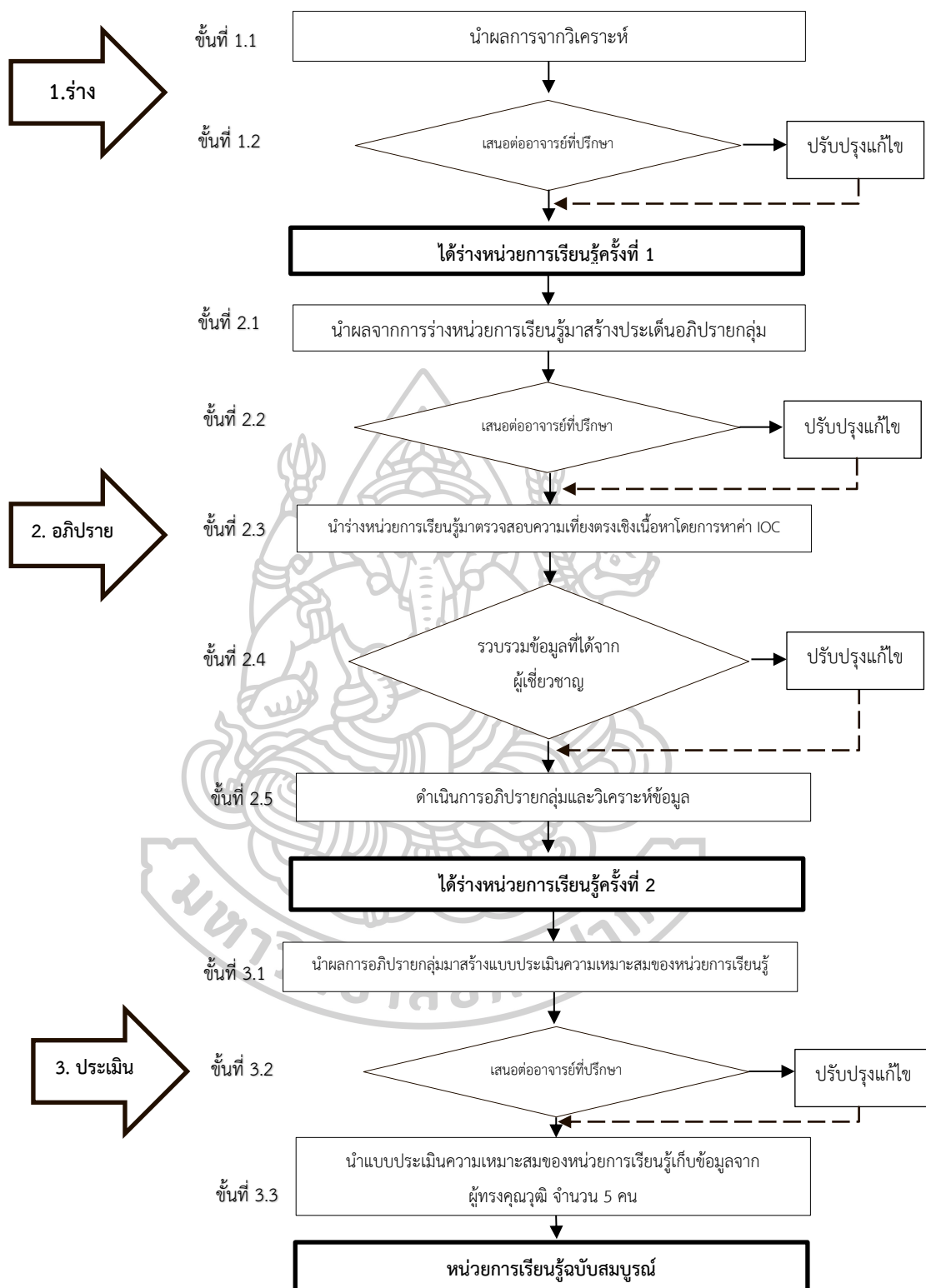
1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ
2. กำหนดวันเวลา ที่จะประเมินและแจ้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบล่วงหน้า
3. ดำเนินการประเมินโดยส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมิน
4. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศิลปกรรม ระดับประถมศึกษา ต่อไป

2.2.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศิลปกรรม ระดับประถมศึกษา ดังแผนภาพที่ 10





แผนภาพที่ 10 ขั้นตอนในการพัฒนาหน่วยเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

2.3 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
3. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
4. แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ในการจัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่างและตรวจสอบคุณภาพของ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.1.1 วิธีการศึกษา

นำหลักสูตรฝึกอบรมและเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 1- 5 ที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรมภาคทฤษฎีของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มาวิเคราะห์เพื่อออกเป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ให้ครอบคลุมตามเนื้อหาและถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.1.3 แหล่งข้อมูล

เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2.3.1.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมและเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1- 5 ที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรมภาคทฤษฎี มาวิเคราะห์ประเด็นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

2. สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง โดยเลือกข้อข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 14 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 16 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 17 ข้อ รวมทั้งหมด 47 ข้อ โดยมุ่งวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 วิเคราะห์แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษา
ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับพฤติกรรม						พุทธิพิสัย
		R	U	A	A	E	C	
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
1.1	Active Learning มีความหมายอย่างไร		✓					เข้าใจ
1.2	Active Learning คือ อะไร	✓						จำ
1.3	การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีข้อดีอย่างไร		✓					เข้าใจ
1.4	กิจกรรมเพื่อส่งเสริม Active Learning ในชั้นเรียนนั้นอยู่บนพื้นฐานของทักษะใด		✓					เข้าใจ
1.5	พื้นฐานแนวคิดของรูปแบบ Active Learning มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร		✓					เข้าใจ
1.6	การเรียนรู้คืออะไร	✓						จำ
1.7	ธรรมชาติของการเรียนรู้ ขั้นตอนใดสำคัญที่สุด				✓			วิเคราะห์
1.8	องค์ประกอบของการเรียนรู้ ขั้นตอนใดสำคัญที่สุด				✓			วิเคราะห์
1.9	สุ จี ปุ ลิ เป็นการเรียนรู้แบบใด		✓					เข้าใจ
1.10	พฤติกรรมใดที่เกิดจากการเรียนรู้		✓					เข้าใจ
1.11	พฤติกรรมใดเป็นการรับรู้		✓					เข้าใจ
1.12	เครื่องมือที่สำคัญนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร		✓					เข้าใจ
1.13	การตั้งสมมติฐานของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตรงกับขั้นตอนใดของอริยสัจสี่		✓					เข้าใจ
1.14	รูปแบบการสอนบูรณาการระหว่างวิชา		✓					เข้าใจ
2.	ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี							
2.1	สื่อการสอนใด ที่ครูต้องจัดทำขึ้นเอง		✓					เข้าใจ
2.2	สิ่งใดที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้		✓					เข้าใจ
2.3	สื่อการสอนที่มีคุณสมบัติสำคัญที่สุด					✓		ประเมิน
2.4	สื่อการสอนประเภทใด ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนใช้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง		✓					เข้าใจ
2.5	สิ่งใดที่ช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น		✓					เข้าใจ

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับพฤติกรรม						พุทธิพิสัย
		R	U	A	A	E	C	
2.6	สื่อที่สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น เป็นสื่อการสอนประเภทใด		✓					เข้าใจ
2.7	สื่อประเภทใดที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี		✓					เข้าใจ
2.8	สื่อการสอนมีคุณค่ากับผู้เรียน อย่างไร		✓					เข้าใจ
2.9	ตัวเลือกใดไม่ใช่องค์ประกอบในการเรียนการสอน		✓					เข้าใจ
2.10	นวัตกรรมใดเหมาะสมสำหรับเป็นนวัตกรรมที่ครูนำไปใช้ประโยชน์โดยตรง		✓					เข้าใจ
2.11	ตัวเลือกใดไม่ใช่บทบาทของสื่อในการเรียนการสอน		✓					เข้าใจ
2.12	สื่อการเรียนรู้ใดเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน		✓					เข้าใจ
2.13	การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ไม่ต้องคำนึงถึงปัจจัยใด		✓					เข้าใจ
2.14	สิ่งใดเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทเทคนิค/วิธีการ		✓					เข้าใจ
2.15	สิ่งใดไม่ใช่สื่อประเภทอุปกรณ์		✓					เข้าใจ
2.16	สื่อการเรียนการสอน มีบทบาทอย่างไร		✓					เข้าใจ
3.	ด้านการวัดและประเมินผล							
3.1	การวัดผลการศึกษาเชิงปริมาณ คือการวัดสิ่งใด		✓					เข้าใจ
3.2	การวัดผลสิ่งใดต้องวัดจากพฤติกรรมการแสดงออก		✓					เข้าใจ
3.3	การวัดผลการศึกษาจะมีความคลาดเคลื่อนมาจากสาเหตุใด		✓					เข้าใจ
3.4	ผลการสอบของนักเรียน ได้คะแนน 60 คะแนน สามารถสรุปได้อย่างไร		✓					เข้าใจ
3.5	ผลที่ได้จากการวัด คือ อะไร	✓						จำ
3.6	กระบวนการที่นำข้อมูลจากการวัดผลมาวินิจฉัยตัดสินคุณภาพโดยใช้กฎเกณฑ์		✓					เข้าใจ
3.7	ผู้ประเมินจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดการตัดสินใจ		✓					เข้าใจ
3.8	สิ่งใดที่ผู้ประเมินไม่ต้องคำนึงถึงในการประเมินผลการศึกษา		✓					เข้าใจ
3.9	ในการประเมินผลการศึกษาสามารถกระทำได้เมื่อใด		✓					เข้าใจ
3.10	การประเมินผลการเรียนควรรู้อะไรก่อน		✓					เข้าใจ

ตารางที่ 10 (ต่อ)

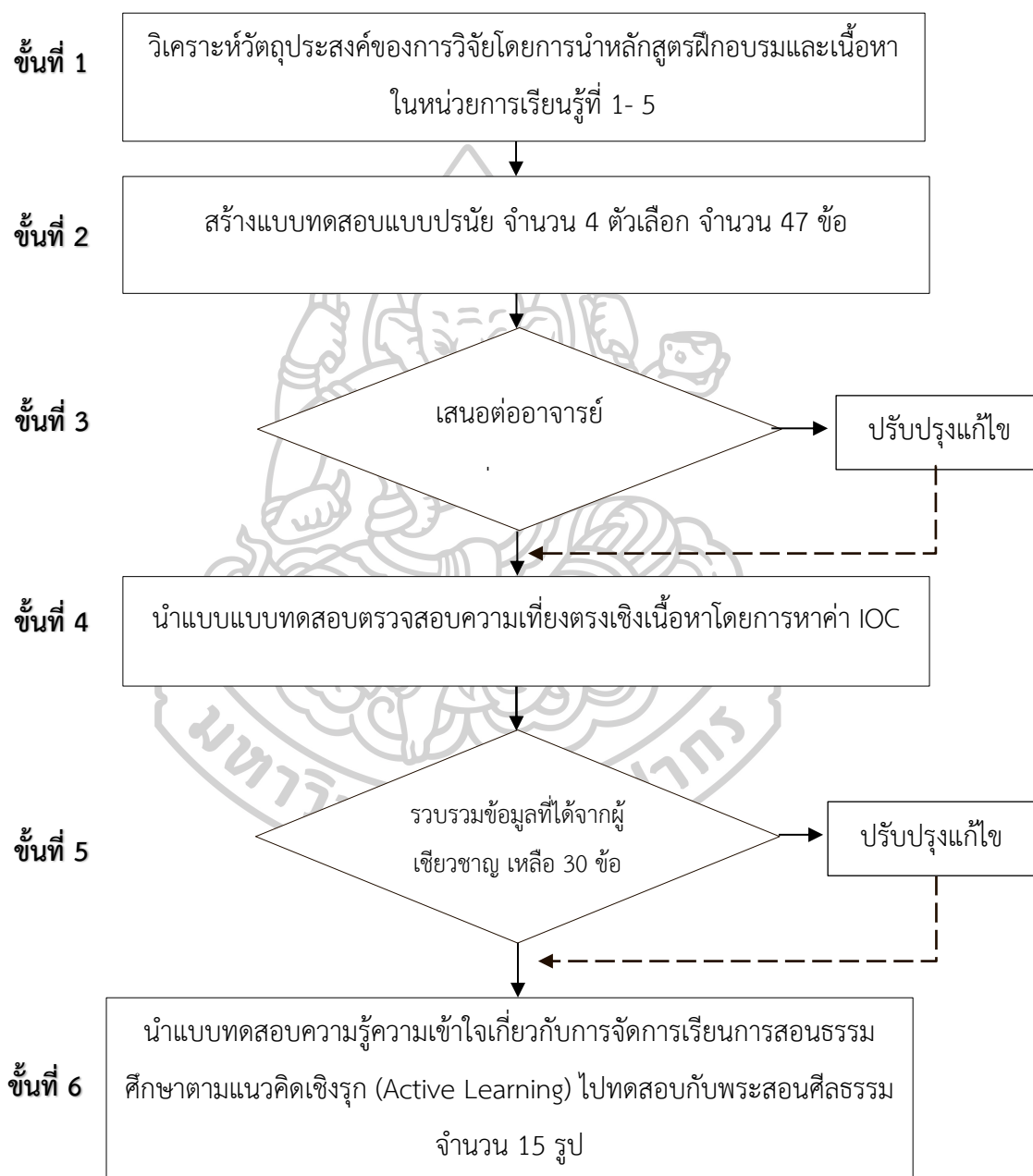
ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับพฤติกรรม						พุทธิพิสัย
		R	U	A	A	E	C	
3.11	การวัดผลและประเมินผลการเรียนมีผลให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ข้อใด		✓					เข้าใจ
3.12	การทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน นำผลการประเมินมาเปรียบเทียบกับความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน การประเมินแบบใด		✓					เข้าใจ
3.13	ตัวเลือกใดไม่ใช่สาเหตุให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ		✓					เข้าใจ
3.14	การประเมินผลการศึกษาเพื่อดูพื้นฐานความรู้ ความสามารถและปัญหาของนักเรียน เกิดประโยชน์กับใครมากที่สุด		✓					เข้าใจ
3.15	การทดสอบ หมายถึง อะไร		✓					เข้าใจ
3.16	การประเมินผลจากแบบทดสอบของแมงกอนธรมสนามหลวงเป็นแบบใด		✓					เข้าใจ
3.17	การทดสอบไม่ควรวัดในระดับใด		✓					เข้าใจ

3. นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเดียวกับหน้า 83

5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.8 และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเหลือด้านละ 10 ข้อ ได้ข้อสอบจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ฉบับสมบูรณ์ ไปทดสอบกับพระสอนศีลธรรมต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ดังแผนภาพที่ 11



แผนภาพที่ 11 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ (%)

2.3.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ในการจัดทำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่างและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.2.1 วิธีการศึกษา

นำหลักสูตรฝึกอบรมและ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6 ภาคทฤษฎีของหลักสูตรฝึกอบรม มาวิเคราะห์เพื่อออกเป็นแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ให้ครอบคลุมตามเนื้อหาและถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.2.3 แหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนเป็นชุดเดียวกันกับการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

2.3.2.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมและเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1- 6 ที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรมภาคทฤษฎี มาวิเคราะห์ประเด็นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่ได้รับการพัฒนา

2. สร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) การใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 3	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี

คะแนน 1 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ พอใช้
และเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

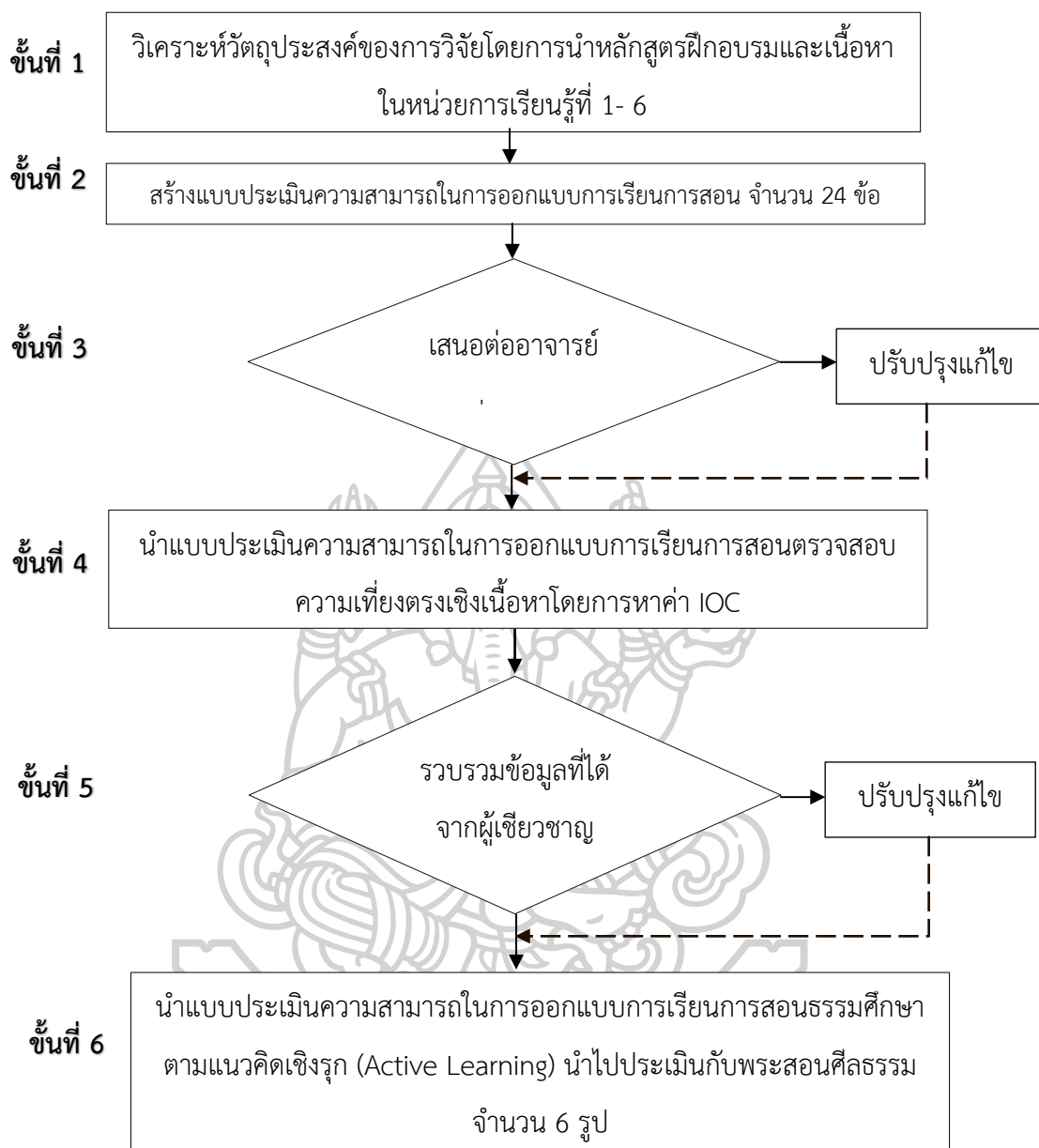
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	พอใช้

3. นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเดียวกับกับหน้า 83

5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คงไว้ทุกข้อ (ภาคผนวก ข) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ฉบับสมบูรณ์ ไปประเมินความสามารถกับพระสอนศีลธรรมต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ดังแผนภาพที่ 12



แผนภาพที่ 12 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน
ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2.3.3 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ในการจัดทำแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่างและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) วิธีการศึกษา

นำหลักสูตรฝึกอบรมและ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6 ภาคทฤษฎีของหลักสูตรฝึกอบรม มาวิเคราะห์เพื่อสร้างเป็นแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ให้ครอบคลุมตามเนื้อหาและถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.3.2 แหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นชุดเดียวกันกับการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

2.3.3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมและเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1- 6 ที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรมภาคทฤษฎี มาวิเคราะห์ประเด็นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่ได้รับการพัฒนา

2. สร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) การใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 3	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน 1	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	พอใช้

และมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี

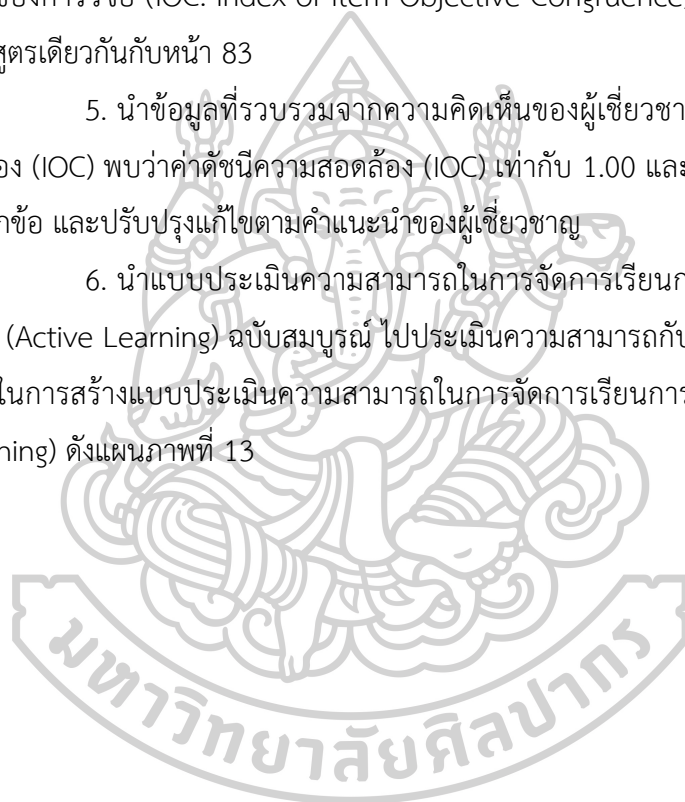
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 ระดับคุณภาพ พอใช้

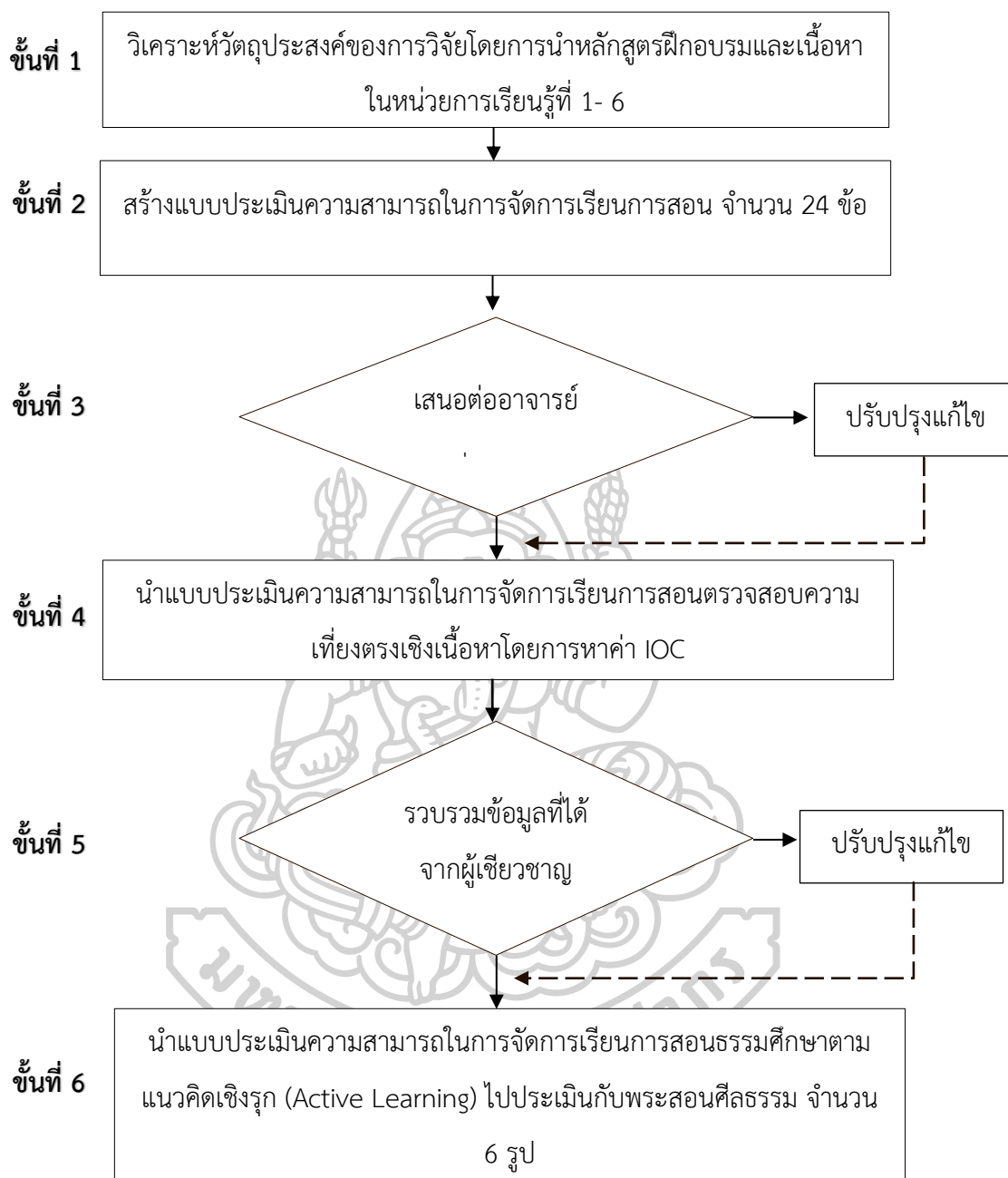
3. นำแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และพิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเดียวกันกับหน้า 83

5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คงคำถามไว้ทุกข้อ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ฉบับสมบูรณ์ ไปประเมินความสามารถกับพระสอนศีลธรรมต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ดังแผนภาพที่ 13





แผนภาพที่ 13 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตาม
แนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2.3.4 แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ในการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อร่างและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.3.4.1 วิธีการศึกษา

นำหลักสูตรฝึกอบรมและ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6 ภาคทฤษฎีของหลักสูตรฝึกอบรม มาวิเคราะห์เพื่อสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ให้ครอบคลุมตามเนื้อหาและถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.3.4.3 แหล่งข้อมูล

เป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันกับการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

2.3.4.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการนำหลักสูตรฝึกอบรม มาวิเคราะห์ประเด็นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและวัตถุประสงค์ของพระสอนศีลธรรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับการประเมินที่สะท้อนถึงความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ที่ได้รับการพัฒนา
2. ร่างแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยมีประเด็น ดังนี้ 1 ด้านความรู้ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการนำไปใช้ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ 4) ด้านสื่อประกอบการ

ฝึกอบรม จำนวน 2 ข้อ 5) ด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 2 ข้อ 6) ด้านผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 22 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Likert rating scale 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 3	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	มาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนน 1	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	น้อย

และมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

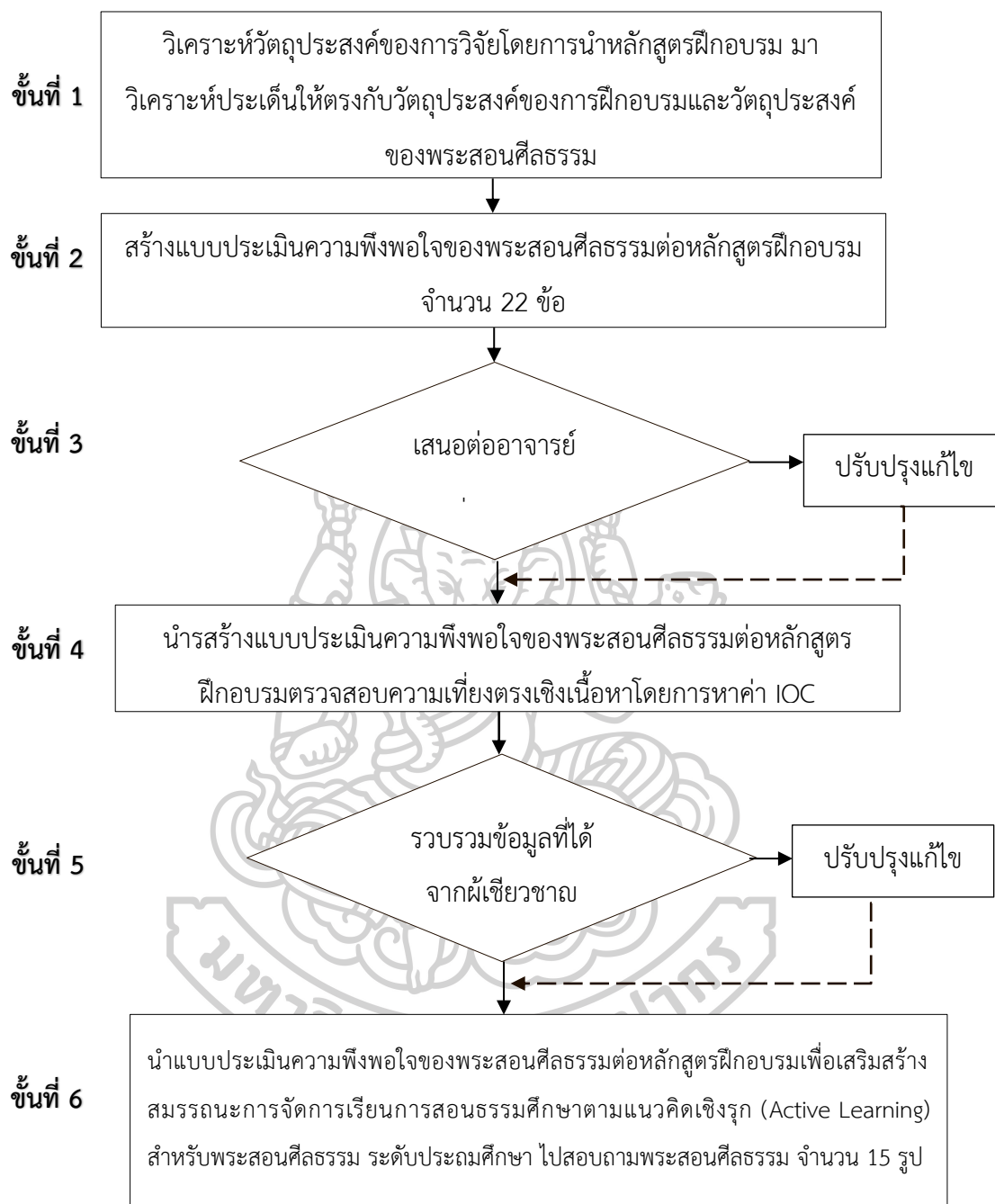
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	น้อย

3. นำแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเหมือนกันกับหน้า 83

5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คงข้อคำถามไว้ทุกข้อ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ ไปประเมินความพึงพอใจกับพระสอนศีลธรรมต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ดังแผนภาพที่ 14



แผนภาพที่ 14 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active
Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.3.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2.3.5 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ในการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน
ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) มีวัตถุประสงค์ เพื่อร่างและตรวจสอบคุณภาพของ
แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก
(Active Learning)

2.3.5.1 วิธีการศึกษา

ผลจากการฝึกอบรมในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 6 หน่วยการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีของ
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก
(Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ส่งผลต่อความสามารถในการ
จัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุกโดยนักเรียนแสดงความคิดเห็นจากการทำแบบ
ประเมิน

2.3.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของ
นักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.5.3 แหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นชุดเดียวกันกับการตรวจสอบคุณภาพของ
แบบทดสอบ

2.3.5.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการนำหลักสูตรฝึกอบรม มาวิเคราะห์
ประเด็นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ให้สอดคล้องกับการ
ประเมินที่สะท้อนถึงความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม

2. ร่างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน
ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) การจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ 2) การใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 4 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 4 ข้อ
รวมทั้งรวม 16 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Likert rating scale 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้
คะแนน ดังนี้

คะแนน 3	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	มาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนน 1	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	น้อย

และมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	น้อย

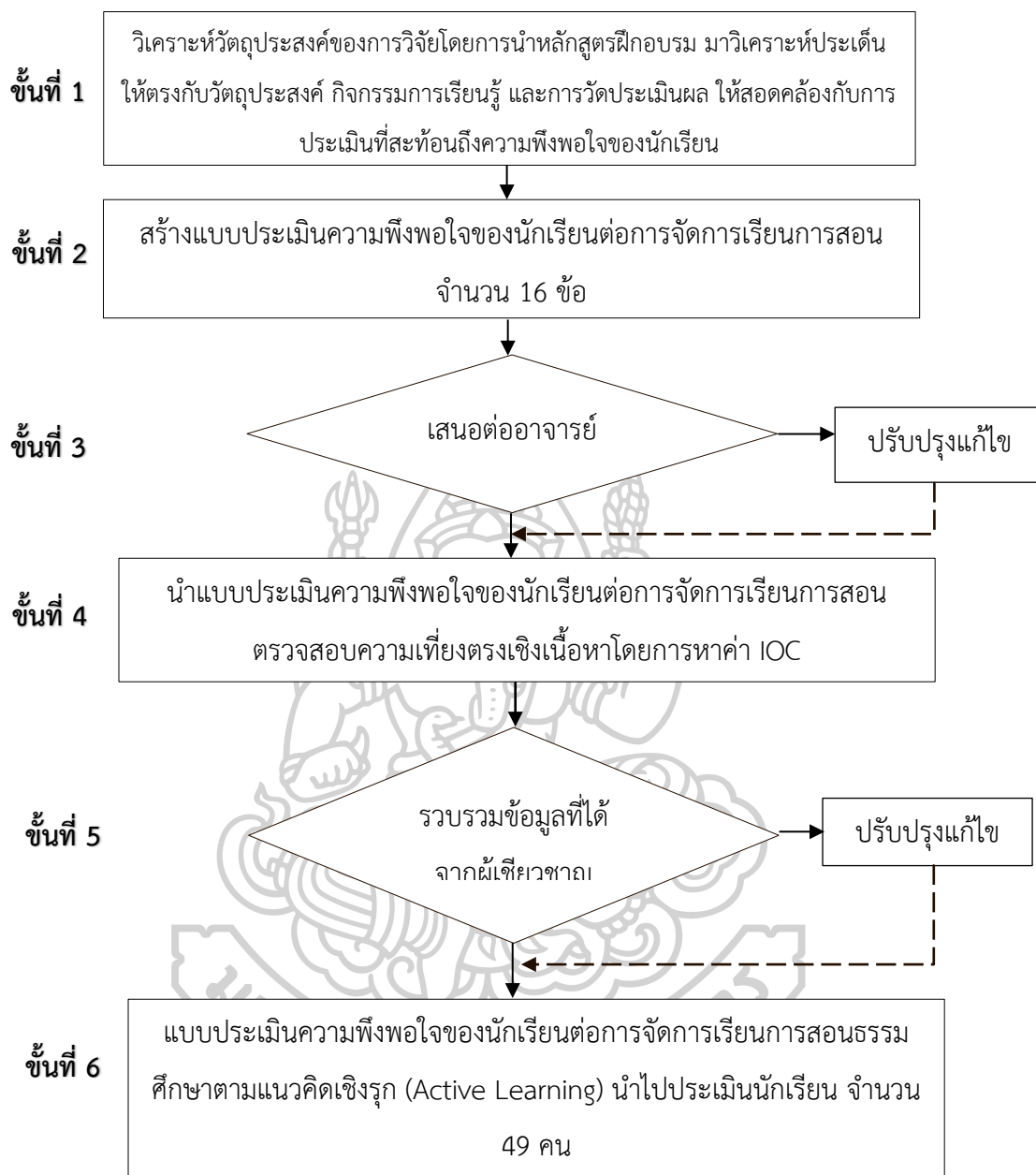
3. นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความ (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเหมือนกันกับหน้า 83

5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คงข้อคำถามไว้ทุกข้อ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ฉบับสมบูรณ์ ไปประเมินกับนักเรียนต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ดังแผนภาพที่ 15





แผนภาพที่ 15 ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

2.3.5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปขั้นตอนที่ 2 (Development : D₁) ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สรุปขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	1.1 ร่างหลักสูตร	สรุปผลการวิเคราะห์ จาก R ₁	แบบวิเคราะห์เอกสาร	แบบวิเคราะห์เอกสาร	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
	1.2 อภิปรายหลักสูตร	ตรวจคุณภาพของหลักสูตร	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน	แบบอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	สอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
	1.3 ประเมินคุณภาพหลักสูตร	ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน	แบบประเมินหลักสูตร	Rating Scale 5 ระดับ	ศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
2. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	2.1 ร่างหน่วยการเรียนรู้	สรุปผลการวิเคราะห์ จาก R ₁	แบบวิเคราะห์เอกสาร	1. แบบวิเคราะห์เอกสาร	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
	2.2 อภิปรายหน่วยการเรียนรู้	ตรวจคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน	แบบอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
	2.3 ประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้	ประเมินความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน	แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้	Rating Scale 5 ระดับ	ศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
3. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา	3.1 เพื่อร่างและตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	ร่างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน	แบบตรวจสอบความสอดคล้อง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3. ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ที่ได้พัฒนาจากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน และ เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม

3.1 วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3.2 วิธีการศึกษา

1. ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากบุคคลดังต่อไปนี้

1.1 เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขอให้ครูปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเข้าร่วมอบรม

1.2 ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี เพื่อขอให้ครูสอนศีลธรรม ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเข้าร่วมอบรม

1.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสมหวัง เพื่อขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เข้าร่วมอบรม ในหน่วยที่ 6 จำนวน 20 คน

เพื่อใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เจ้าอาวาสวัดสมหวังเพื่อขอใช้สถานที่ในการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3.3 แหล่งข้อมูล

1. ภาคทฤษฎี จำนวน 15 รูป โดยคัดเลือกแบบสมัครใจ

2. ภาคปฏิบัติ จำนวน 6 รูป โดยคัดเลือกแบบสมัครใจ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
2. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
4. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 24 ข้อ
5. แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3.5 แบบแผนการวิจัยระยะที่ 1 ภาคทฤษฎี

เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) (Tuckman,1999)



X แทน การฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

T₁ แทน การทดสอบก่อนการฝึกอบรม

T₂ แทน การทดสอบหลังฝึกอบรม

3.6 เวลาและสถานที่

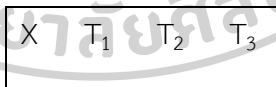
ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมวันที่ 22-24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 ณ วัดสมหวัง ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.7 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

โดยมีขั้นตอนในการทดลองตามกำหนดการการฝึกอบรม ดังนี้ ในวันที่ 22 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 07.00 - 08.00 น. ให้พระสอนศีลธรรมลงทะเบียนเข้าอบรม โดยการสแกนคิวอาร์โค้ด เวลา 08.00 - 08.30 พิธีเปิดการฝึกอบรม โดยพระครูสุตธรรมสิทธิ์ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานศูนย์พระปริยัตินิเทศก์ เวลา 08.30 - 09.00 ทดสอบความรู้ ด้วยระบบออนไลน์ Google Form เวลา 09.00 -11.00 เริ่มอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน จากมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นวิทยากร และ 13.00 - 14.00 อบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ต่อ ครบ 3 ชั่วโมง เวลา 14.00 - 17.00 อบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม โดยพระมหาณรงค์ราช ปณิธานิติ ปธ.๘ นักวิชาการศึกษา สำนักงานพระสอนศีลธรรม เป็นวิทยากร วันที่ 23 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.00 - 11.00 อบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล โดยรองศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์ และ ดร.เมธี ดิษฐ์สวัสดิ์ จากมหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นวิทยากร เวลา 13.00 - 16.00 อบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรมโดยผู้วิจัย วันที่ 24 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.00 - 11.00 อบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ และเวลา 13.00 - 16.00 อบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนะสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน/คณะวิทยากร มหาวิทยาลัยศิลปากร เวลา 16.00 - 16.30 ประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม 16.30 - 17.00 พิธีปิดและมอบวุฒิบัตร โดย พระครูปริยัตยาภิรม เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี และทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรม 7 วัน

3.8 แบบแผนการวิจัยระยะที่ 2 ภาคปฏิบัติ

เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบอนุกรมเวลา (One Group Time Series Design) (Tuckman, 1999)



X แทน การฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

- T₁ แทน พัฒนาการความสามารถช่วงเวลาที่ 1 หลักจากการฝึกอบรม
- T₂ แทน พัฒนาการความสามารถช่วงเวลาที่ 2 หลักจากการฝึกอบรม
- T₃ แทน พัฒนาการความสามารถช่วงเวลาที่ 3 หลักจากการฝึกอบรม

3.9 เวลาและสถานที่

โรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมทำการสอนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนิตเขตติดตามผล หลังจากอบรมโดยมีระยะห่างกัน 3 ครั้ง ๆ ไม่เกิน 7 วัน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ โดยรูปที่ 1 พระปลัดพีรัชชัย นายโก ทำการสอนโรงเรียนบ้านบางใหญ่ ตำบลสินเจริญ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีนางสาวเบญจวรรณ ชูโลก ตำแหน่งครูผู้ช่วย เป็นผู้ช่วยนิตเขต รูปที่ 2 พระดณฺพงค์ เตชวิโส ทำการสอนที่โรงเรียนวัดประสพตำบลท่าทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีนายนิคม บัวแก้ว ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้ช่วยนิตเขต รูปที่ 3 พระศุภกร ปิยธโร ทำการสอนที่โรงเรียนบ้านเกาะน้อย ตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีนางวรภรณ์ จันทร์ทองพูน ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษเป็นผู้ช่วยนิตเขต รูปที่ 4 พระใบฎีกาอภิชาติ อภิชาติ ทำการสอนที่โรงเรียนบ้านเกาะน้อย ตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีนายสมหมาย เทพนุ้ย ตำแหน่งครูผู้ช่วยเป็นผู้ช่วยนิตเขต รูปที่ 5 พระพรชัย ปภาโส และรูปที่ 6 พระวัฒน์ชัย จิตคุโณ ทำการสอนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเทคนิคมินบุรีอนุสรณ์ 1 ตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมี ร้อยตำรวจตรีสุวรรณ พุ่มพวง เป็นผู้ช่วยนิตเขต

3.10 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนในการดำเนินการทดลองตามกำหนดการนิตเขตและติดตามผล ดังนี้ โดยวันที่ 25 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งประชุมแจ้งการนิตเขตติดตามผล กับพระสอนศีลธรรม โดยการประชุมออนไลน์ผ่าน Application Zoom เพื่อนัดวันการส่งแผน นิตเขตนิตเขตทั้ง 3 ครั้ง วันที่ 26 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 ประชุมชี้แจงการนิตเขตติดตามผล กับผู้ช่วยนิตเขต โดยการประชุมผ่าน Application Zoom เพื่อนัดวันการส่งแผน และนัดวันการนิตเขตและประเมินผลทั้ง 3 ครั้ง โดยกำหนดส่งแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ก่อนวันที่ 30 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 จัดกิจกรรมการเรียนรู้อันครั้งที่ 1 ภายในวันที่ 30 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 ส่งแผนการจัดการเรียนรู้อันครั้งที่ 2 ก่อนวันที่ 6 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565 จัดกิจกรรมการเรียนรู้อันครั้งที่ 2 ภายในวันที่ 7 เดือน มกราคม พ.ศ. 2564 และส่งแผนการจัดการเรียนรู้อันครั้งที่ 3 ก่อนวันที่ 13 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565 จัดกิจกรรมการเรียนรู้อันครั้งที่ 3 ภายในวันที่ 14 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565 และวันที่ 15 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565 ผู้วิจัย ผู้ช่วยนิตเขตและพระสอนศีลธรรม ร่วมกันประชุมออนไลน์ผ่าน Application Zoom เพื่อสรุปผลเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ปัญหา และอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4. ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

4.1 วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ได้แก่

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ก่อนและหลังการฝึกอบรม
2. ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม
3. ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ของพระ
4. ศึกษาระดับความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
5. ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

4.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

1. ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย พระสอนศีลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 รูป
2. ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย พระสอนศีลธรรมที่ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 6 รูป
3. นักเรียนที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปสอนในโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน จำนวน 49 คน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง โดยเลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ รวมจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ โดยทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google form ใช้เวลา 30 นาที

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 24 ข้อ

3. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 24 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการนำไปใช้ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ 4) ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม จำนวน 2 ข้อ 5) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 ข้อ 6) ผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 22 ข้อ

5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 4 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 16 ข้อ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบ 3 ด้านคือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี 3) ด้านการวัดและประเมินผล ด้วย ค่าร้อยละ

2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบ 3 ด้านคือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี 3) ด้านการวัดและประเมินผล ด้วยการวัดพัฒนาการจากคะแนนการวัด 3 ครั้ง ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ย

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน 1	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	พอใช้

2.4 เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	พอใช้

3. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี 3) ด้านการวัดและประเมินผล ด้วยการวัดพัฒนาการจากคะแนนการวัด 3 ครั้ง ดังนี้

3.1 ค่าเฉลี่ย

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน 1	หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	พอใช้

3.4 เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	พอใช้

4. ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา ดังนี้

4.1 ค่าเฉลี่ย

4.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 เกณฑ์การให้คะแนน

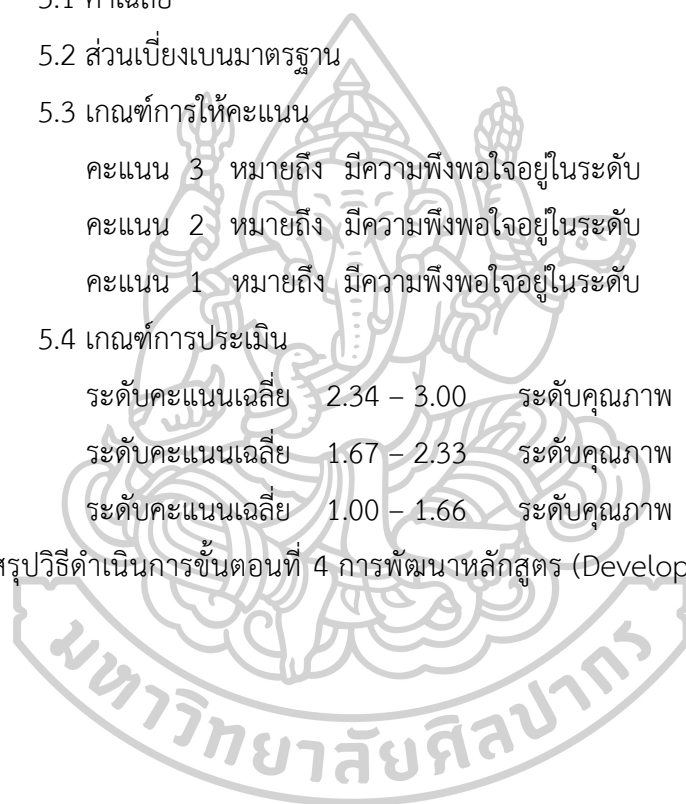
คะแนน 3	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	มาก
คะแนน 2	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	ปานกลาง

คะแนน 1 หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	น้อย
4.4 เกณฑ์การประเมิน		
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ ปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ น้อย

5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ดังนี้

5.1 ค่าเฉลี่ย		
5.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
5.3 เกณฑ์การให้คะแนน		
คะแนน 3 หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	มาก
คะแนน 2 หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนน 1 หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	น้อย
5.4 เกณฑ์การประเมิน		
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ ปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ น้อย

สรุปวิธีดำเนินการขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาหลักสูตร (Development : D₂) ดังตารางที่



ตารางที่ 12 สรุปขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา	1. ประเมินความรู้ความเข้าใจ	พระสอนศีลธรรม จำนวน 15 รูป	1. แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ	1. ค่าร้อยละ	ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตร
	2. ประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน	พระสอนศีลธรรม	2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	3. ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอน	จำนวน 6 รูป	3. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอน	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	4. ประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม	พระสอนศีลธรรม จำนวน 15 รูป	4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	5. ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน	นักเรียน จำนวน 49 คน	5. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	

5. ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm : C) รับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

5.1 วัตถุประสงค์

เพื่อรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. แบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

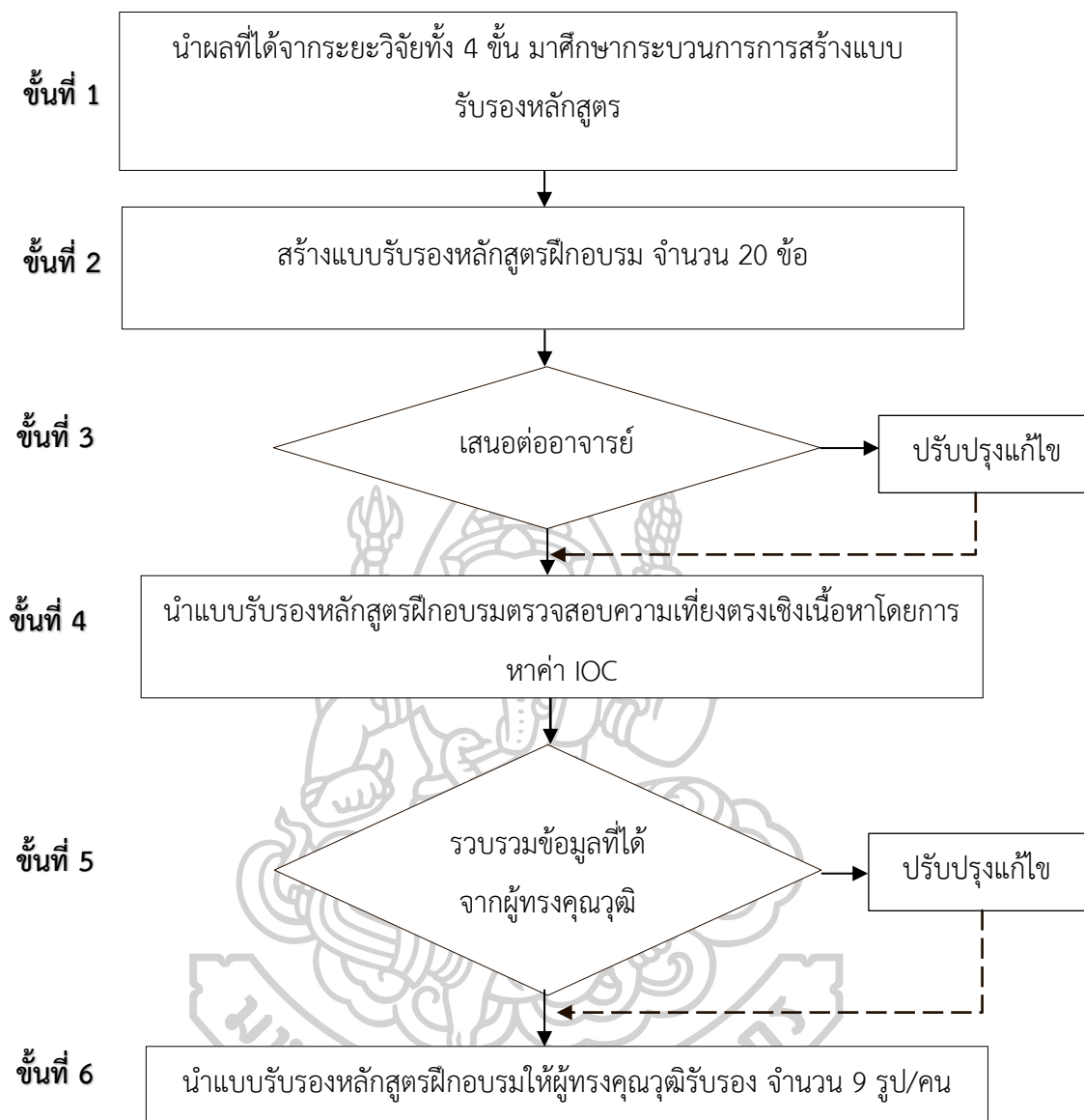
5.3 แหล่งข้อมูล

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา จำนวน 9 รูป/คน ดังนี้ 1) เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี 3) เจ้าคณะอำเภอเวียงสระ 4) เจ้าคณะอำเภอดอนสัก 5) เจ้าคณะอำเภอไชยา 6) เจ้าคณะอำเภอบ้านตาขุน 7) เจ้าคณะอำเภอคีรีรัฐนิคม 8) เจ้าคณะอำเภอชัยบุรี 9) ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.4 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือสำหรับใช้ในการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

1. นำผลที่ได้จากระยะวิจัยทั้ง 4 ชั้น มาศึกษากระบวนการการสร้างแบบรับรองหลักสูตร
2. ร่างประเด็นและจัดทำแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบ check list เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย จำนวน 20 ประเด็น
3. นำเสนอแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก 213) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและสูตรเหมือนกันกับหน้า 83
5. นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
6. นำแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรม ฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรม ดังแผนภาพที่ 16



แผนภาพที่ 16 ขั้นตอนในการสร้างแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบรายการ

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดวัน เวลา และนำแบบรับรองคุณภาพหลักสูตรเข้าไปพบผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง
2. รับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาโดยความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ
3. สรุปผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 4) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4.1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม 4.2) ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรม 4.3) ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรม 4.4) ศึกษาระดับความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 4.5) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) และ 5) เพื่อรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินงานวิจัยซึ่งมีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Method) เสริมด้วยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล 5 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

4.1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.2 ผลการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.3 ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.4 ผลความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

4.5 ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ตอนที่ 5 ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

1. ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา
3. ผลการวิเคราะห์การสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของพระสอนศีลธรรม

1.1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี 4 ประเด็นดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ 2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะการสอน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์เป็นการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนามนุษย์ให้เกิดปัญญาส่งเสริมองค์ความรู้ทางด้านคุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สมบูรณ์ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และปัญญา โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาโดยใช้หลักธรรม 4 หมวด ประกอบด้วย 1) การสอนแบบอริยสัจ 2) การสอนแบบโยนิโสมนสิการ 3) การสอนไตรสิกขา 4) การสอนแบบเบญจขันธ์
2. ผลการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการฝึกอบรม จะต้องสอดคล้องกับการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม หลังจากที่ได้ฝึกอบรมผู้เข้าฝึกอบรมต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยจัดทำแผนหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เข้าฝึกการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และทำให้ผู้เข้าฝึกการฝึกอบรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทำให้มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Practice) และเจตคติ (Attitude) ต่าง ๆ ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของผู้เข้าอบรมให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) พัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 4 (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm : C) รับรองหลักสูตร โดยกระบวนการในการฝึกอบรม 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นก่อนฝึกอบรม 2) ขั้นฝึกอบรม 3) ขั้นหลังการฝึกอบรมและมืองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้าง 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อการสอน 7) การวัดและประเมินผล และกิจกรรมการเรียนการสอน มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป

3. ผลการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พบว่า เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นได้จากประสบการณ์จากกิจกรรม ผู้เรียนจึงเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย โดยการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนมีบทบาทอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน หรือการอภิปราย และผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน เน้นทักษะปฏิบัติ เน้นภาระงาน และชิปปาโมเดลโดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) เข้าสู่บทเรียน ผู้สอนจูงใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ผู้เรียนตั้งประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงหรืออธิบาย แล้วนำไปสู่การขบคิดเพื่อเกิดข้อสรุปหรือองค์ความรู้ใหม่ และแบ่งปันประสบการณ์ของตนกับผู้อื่นนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกัน 3) นำสู่เนื้อหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน คิดและประมวลความรู้สู่การนำเสนอที่เป็นรูปธรรม 4) ปรึกษาหารือ สรุปประเด็นสำคัญ หาข้อสรุปร่วมกัน 5) ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนได้นำความคิดรวบยอดหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นไปประยุกต์รู้จักการนำไปใช้ในชีวิตจริง 6) ประยุกต์ใช้ นำผลการเรียนรู้สามารถบูรณาการการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ากับผู้เรียน 7) ประเมินผล โดยประเมินจากกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ผลงาน ที่สะท้อนถึงความเข้าใจ

4. ผลการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน พบว่าพระสอนศีลธรรมจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับความเป็นครูการจัดการศึกษา จึงจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติการสอนจึงจะสามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากการแสดงออกของบุคคลถึงความรู้ความสามารถทักษะและเจตคติ

ในการกระทำหรือการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ตามมาตรฐานที่คาดหวัง ซึ่งสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนรู้เชิงรุก 2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก 3) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล

1.2 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา

โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา จำนวน 10 รูป มีรายละเอียดดังนี้



ภาพการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 10 รูป อายุเฉลี่ย 46 ปี พรรษาเฉลี่ย 24 พรรษา ทุกรูปเป็นพระสังฆาธิการ จบนักธรรมชั้นเอก มีวุฒิเปรียญธรรม 3 ประโยค จำนวน 2 รูป คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ มีวุฒิเปรียญธรรม 5 ประโยค จำนวน 1 รูป คิดเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ มีวุฒิเปรียญธรรม 6 ประโยค จำนวน 1 รูป คิดเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม จำนวน 6 รูป คิดเป็น 60 เปอร์เซ็นต์ จบปริญญาโท จำนวน 9 รูป คิดเป็น 90 เปอร์เซ็นต์ จบปริญญา

เอก จำนวน 1 รูป คิดเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ มีประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน 10 ปี จำนวน 2 รูป คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ มีประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน 15 ปี จำนวน 2 รูป คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ และมีประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน มากกว่า 15 ปี จำนวน 6 รูป คิดเป็น 60 เปอร์เซ็นต์

2. ความต้องการจำเป็นที่จะเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา มีรายละเอียดดังนี้

สรุปสาเหตุที่พระสอนศีลธรรมควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) พบว่าส่วนใหญ่พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการสอน ส่วนมากเน้นการบรรยาย ไม่ค่อยมีเทคนิคและกระบวนการในการสอนเท่าที่ควร ดังคำกล่าวที่ว่า

“ควรเพิ่มเติมความรู้ให้พระสอนศีลธรรมมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา มากยิ่งขึ้นโดยการฝึกอบรม”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 2

“ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพราะในช่วงที่ผ่านมาพระสอนศีลธรรมไม่ได้เข้าอบรมในลักษณะการ เพิ่มศักยภาพในการเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผลเลย”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 6

“การสอนแบบการบรรยายหรือการเทศนาเพียงอย่างเดียวไม่อาจทันต่อยุคสมัยใหม่จะทำให้ ผู้เรียนเกิดความเบื่อควรให้พระสอนศีลธรรมเข้าฝึกอบรมเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 8

“หากได้ทำหน้าที่ครูสมควรที่พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่สอนศีลธรรมที่สอนธรรมศึกษาใน โรงเรียนหรือพระสอนปริยัติธรรมแผนกธรรมที่สอนนักเรียนควรพัฒนาตนเองให้สมกับความเป็นครู”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 9

สรุปสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ที่จะเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับพระสอนศีลธรรม พบว่าส่วนใหญ่ควรมีสมรรถนะ ด้านองค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการประเมินผล ดังคำกล่าวที่ว่า

“การจัดการออกแบบการเรียนการสอน การใช้สื่อในการสอน และกิจกรรมให้ผู้เรียนนั้นได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 5

“ควรมีสมรรถนะครบทุกด้าน ทั้งเชิงรูปธรรมและนามธรรม สมรรถนะทางด้านองค์ความรู้ ทางด้านการประเมิน และทางด้านการเรียนการสอนที่ครูสอนศีลธรรมควรมีครบทุกด้าน”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 3

“จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีทักษะในการออกแบบการเรียนการสอน และควรมีกิจกรรมในการเรียนการสอนควบคู่ด้วย และพระครูสอนศีลธรรมนั้นควรเข้าถึงเทคโนโลยีให้ตามทันเด็กสมัยใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดการเรียนการสอนนั้นน่าเบื่อ”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 1

สรุปการสอนแนวพุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนธรรมชาติศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ที่จะเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับพระสอนศีลธรรม พบว่าส่วนใหญ่ควรประยุกต์หลักธรรมใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนครูผู้สอนควรประเมินผู้เรียนว่าควรใช้หลักธรรมหมวดใด เช่น การสอนแบบอริยสัจ 4 การสอนแบบกัลยาณมิตร การสอนแบบไตรสิกขา ดังคำกล่าวที่ว่า

“แนวการสอนควรเน้นกระบวนการคิดสอนให้เด็กเกิดคำถามในตัวเองและสามารถหาคำตอบนั้นได้ด้วยตัวเอง จะสอดคล้องกับรูปแบบอริยสัจ 4 คือการหาเหตุที่แท้จริง โดยจะมีคุณครูเป็นที่ปรึกษาเพื่อมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้คำตอบของแต่ละบุคคล”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 1

“ควรสอนเรื่องอริยสัจ 4 เพื่อให้เด็กได้รู้ถึงสังขธรรม ที่เกิดขึ้นเช่น ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค รู้เหตุ รู้ผล รู้ต้น รู้ประมาณ และมีกัลยาณมิตรซึ่งกัน”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 7

“หลักไตรสิกขาเป็นหลักที่ทำให้พระพุทธศาสนามั่นคง ผู้สอนต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี และเด็กก็จะมีความศรัทธา”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 8

สรุปกิจกรรมการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) พบว่าส่วนใหญ่ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติฝึกให้เกิดทักษะในการจัดการเรียนการสอน ดังคำกล่าวที่ว่า

“กิจกรรมควรมีความหลากหลาย เช่นการบรรยายพร้อมกับกิจกรรมเล่นเกม กิจกรรมแบบกลุ่มหรือแบบคู่เพื่อหาคำตอบ กิจกรรมที่มีความหลากหลายจะทำให้นักเรียนนั้นสนใจและเรียนรู้ มากกว่าการสอนบรรยายเพียงอย่างเดียว”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 1

“ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะปฏิบัติและสอดแทรกหัวข้อธรรมเน้นกระบวนการคิดและวิเคราะห์ให้กับครูพระเพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับเด็กนักเรียน”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 4

“ควรใช้เทคนิคในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย การทำงานกลุ่ม การฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้อย่างแท้จริง”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 6

สรุปสื่อและเทคโนโลยีการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) พบว่าส่วนใหญ่ควรใช้สื่อที่หลากหลายประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ เอกสารประกอบ หนังสือ แผนการสอน เป็นต้น เพื่อฝึกให้พระสอนศีลธรรมมีทักษะประสบการณ์ทั้งผลิต ใช้ ประเมิน การใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ดังคำกล่าวที่ว่า

“ต้องมีสื่อวิดีโอเป็นองค์ประกอบหลัก และต้องมีเอกสารประกอบ สิ่งที่อยู่รอบตัวก็สามารถนำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 5

“ควรมีหนังสือหลักสูตร แผนการสอน เป็นแนวทางให้พระสอนศีลธรรมว่าในแต่ละสัปดาห์นั้นควรสอนอย่างไร”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 6

“ต้องมีครบทุกสื่อที่หาได้จากที่นั่น ๆ คือมีทั้งเอกสาร การสอนด้วยคอมพิวเตอร์”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 10

สรุปการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) พบว่าส่วนใหญ่ผู้ควรมีการบูรณาการการประเมินที่หลากหลายให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เช่น การทดสอบ การประเมิน การปฏิบัติ การประเมินชิ้นงาน ดังคำกล่าวที่ว่า

“ทำแบบทดสอบก่อนเรียนหลังจากนั้นก็ทำแบบทดสอบอีกครั้งเพื่อวัดผลจากการเรียน ว่าก่อนเรียนมีความเข้าใจแค่ไหนและหลังเรียนมีความเข้าใจแค่ไหน คือวัดผลว่าพระรูปนี้มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ได้เพียงใด”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 2

“การประเมินที่ดีต้องตรงตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางเอาไว้ ทั้งการปฏิบัติและผลการเรียน และการประเมินผลอย่างอื่นที่หลากหลาย และการประเมินแต่ละอย่างต้องตอบโจทย์ ตรงจุดประสงค์และเป้าหมาย”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 3

“ต้องให้ครูที่เป็นพี่เลี้ยงติดตามและประเมินการสอนของพระสอนศีลธรรมว่ามีการพัฒนาหลังจากผ่านการฝึกอบรมแล้วมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร แล้ววัดพัฒนาการจากการสอนเดือนแรกและเดือนถัดไปว่ามีพัฒนาการการสอนเป็นอย่างไรและเกิดทักษะความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นหรือไม่”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 9

สรุปทั้งหมด พบว่าพระสอนศีลธรรมควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เนื่องจากพระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการสอน ส่วนมากเน้นการบรรยาย ไม่ค่อยมีเทคนิคและกระบวนการในการสอนเท่าที่ควร จึงควรเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านองค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการประเมินผล โดยการนำหลักการสอนแนวพุทธศาสตร์คือ การสอนแบบอริยสัจสี่ การสอนแบบกัลยาณมิตร การสอนแบบไตรสิกขา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติฝึกให้เกิดทักษะในการจัดการเรียนการสอน ใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ เอกสารประกอบ หนังสือ แผนการสอน เป็นต้น เพื่อฝึกให้พระสอนศีลธรรมมีทักษะประสบการณ์ทั้งผลิต ใช้ ประเมิน

การใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ควรมีการบูรณาการการประเมินให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เช่น การทดสอบ การประเมินการปฏิบัติ การประเมินชิ้นงาน มาพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม

3. ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

กล่าวคือ พระสอนศีลธรรมต้องเห็นคุณค่าของความเป็นครูและควรจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวที่ว่า

“พระสอนศีลธรรมต้องเห็นคุณค่าของความเป็นครูเห็นคุณค่าต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ และมีความสามารถในการสอน ที่สำคัญคือนักเรียนต้องได้รับความรู้ที่แท้จริงที่ไม่ใช่แค่ในการสอบ และควรจัดอบรมเพื่อประเมินทักษะบ่อย ๆ เพื่อที่พระสอนศีลธรรมจะได้ประเมินตนเองว่ายังขาดทักษะส่วนไหนที่ใช้ในการเรียนการสอน”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 1

“ควรจะมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องดูการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นอย่างไร และปรับเปลี่ยนเนื้อหาการฝึกอบรมเพื่อที่จะได้มีไอเดียใหม่ ๆ ขึ้นมา”

ผู้ทรงคุณวุฒิรูปที่ 9

1.3 ผลการวิเคราะห์การสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของพระสอนศีลธรรม

ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพระสอนศีลธรรม โดยการคัดเลือกแบบสมัครใจ (Voluntary Selection) ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 196 รูป ตอบแบบสอบถาม จำนวน 130 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.32 ไม่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 66 รูป คิดเป็นร้อยละ 33.68 มีรายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสาเหตุที่ต้องการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1	เพิ่มสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	4.73	0.59	มากที่สุด	1
2	เพิ่มความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	4.40	0.61	มาก	3
3	เกิดการยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	4.47	0.64	มาก	2
4	เพิ่มโอกาสในการสอนพระพุทธศาสนา	4.40	0.57	มาก	3
ผลรวม N = 130		4.50	0.60	มากที่สุด	

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ต้องการฝึกอบรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.60$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 1 ต้องการเพิ่มสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, $SD = 0.59$) เป็นลำดับ 1 รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 3 เกิดการยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, $SD = 0.64$) และลำดับ 3 ได้แก่ ข้อที่ 2 เพิ่มความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.61$) และ ข้อที่ 4 เพิ่มโอกาสในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.57$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1	ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน	4.69	0.48	มากที่สุด	1
2	การออกแบบการเรียนการสอน	4.34	0.65	มาก	5
3	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.55	0.61	มากที่สุด	2
4	การใช้สื่อเทคโนโลยี	4.40	0.60	มาก	4
5	การวัดประเมินผล	4.48	0.63	มาก	3
ผลรวม N = 130		4.49	0.59	มาก	

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, $SD = 0.59$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.73$, $SD = 0.59$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, $SD = 0.61$) และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, $SD = 0.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแนวพุทธศาสตร์ที่ต้องการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนธรรมศึกษา

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1	การสอนแบบอริยสัจ 4	4.62	0.55	มากที่สุด	1
2	การสอนแบบกัลยาณมิตร	4.32	0.54	มาก	4
3	การสอนแบบโยนิโสมนสิการ	4.54	0.64	มากที่สุด	2
4	การสอนแบบเบญจขันธ์	4.25	0.69	มาก	5
5	การสอนไตรสิกขา	4.49	0.67	มาก	3
ผลรวมเฉลี่ย N = 130		4.44	0.61	มาก	

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแนวพุทธศาสตร์ที่ต้องการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนธรรมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 การสอนแบบอริยสัจ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, $SD = 0.55$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 3 การสอนแบบโยนิโสมนสิการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, $SD = 0.64$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 4 การสอนแบบเบญจขันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, $SD = 0.69$) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1	การบรรยาย	4.58	0.64	มากที่สุด	1
2	การฝึกปฏิบัติ	4.41	0.59	มาก	4
3	การทำใบงาน	4.42	0.76	มาก	3
4	การใช้เกมส์	4.26	0.71	มาก	6
5	กิจกรรมคู่	4.48	0.71	มาก	2
6	กิจกรรมกลุ่ม	4.38	0.63	มาก	5
ผลรวมเฉลี่ย N = 130		4.42	0.67	มาก	

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในการฝึกอบรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 การบรรยาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, $SD = 0.64$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 5 กิจกรรมคู่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, $SD = 0.71$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 4 การใช้เกมส์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, $SD = 0.76$) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีที่ต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1	เอกสารประกอบการฝึกอบรม	4.62	0.63	มากที่สุด	1
2	คอมพิวเตอร์	4.28	0.66	มาก	4
3	โปรเจคเตอร์	4.61	0.58	มากที่สุด	2
4	สิ่งพิมพ์	4.30	0.67	มาก	3
ผลรวมเฉลี่ย N = 130		4.45	0.63	มาก	

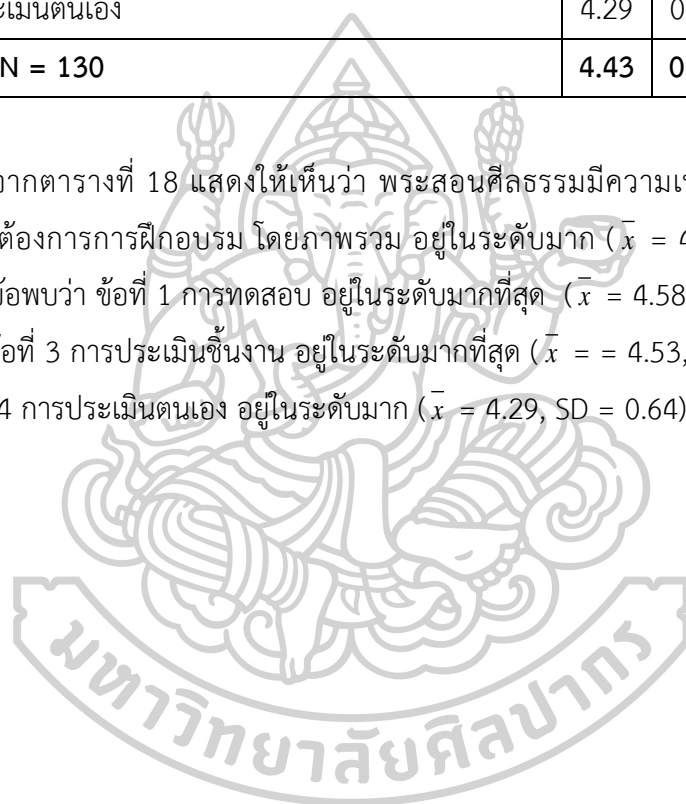
จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีในการฝึกอบรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, $SD = 0.63$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 1 เอกสารประกอบการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, $SD = 0.63$) เป็นลำดับ 1 รองลงมาข้อที่ 3 โปรเจคเตอร์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, $SD = 0.64$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 2 คอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.61$, $SD = 0.58$) ตามลำดับ



ตารางที่ 18 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่ต้องการการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1	การทดสอบ	4.58	0.61	มากที่สุด	1
2	การประเมินการปฏิบัติ	4.35	0.59	มาก	3
3	การประเมินชิ้นงาน	4.53	0.62	มากที่สุด	2
4	การประเมินตนเอง	4.29	0.64	มาก	4
ผลรวมเฉลี่ย N = 130		4.43	0.61	มาก	

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่ต้องการการฝึกอบรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 1 การทดสอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, $SD = 0.61$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 3 การประเมินชิ้นงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.62$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 4 การประเมินตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, $SD = 0.64$) ตามลำดับ



ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสถานที่ที่ต้องการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์	8	6.15	1
2	วัดในจังหวัดที่ผู้วิจัยจัดหา	122	93.85	2
	รวม	130	100	

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ที่ต้องการฝึกอบรม พบว่า ข้อที่ 1 วัดในจังหวัดที่ผู้วิจัยจัดหา คิดเป็นร้อยละ 93.85 เป็นลำดับ 1 และรองลงมา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ คิดเป็นร้อยละ 6.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับจำนวนวันที่เหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1	2 วัน	63	48.46	1
2	3 วัน	41	31.54	2
3	4 วัน	9	6.93	4
4	5 วัน	17	13.07	3
	รวม	130	100	

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนวันที่เหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม พบว่า ข้อที่ 1 จำนวน 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 48.46 เป็นลำดับที่ 1 รองลงข้อที่ 2 จำนวน 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 31.54 และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 3 จำนวน 4 วัน คิดเป็นร้อยละ 6.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงอบรมที่เหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1	14 ชั่วโมง	64	49.24	1
2	16 ชั่วโมง	31	23.84	2
3	18 ชั่วโมง	17	13.07	4
4	20 ชั่วโมง	18	13.85	3
	รวม	130	100	

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงอบรมที่เหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม พบว่า ข้อที่ 1 จำนวน 14 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 49.24 มากที่สุด เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 2 จำนวน 16 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 23.84 และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 4 จำนวน 18 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 13.07 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับความต้องการให้เนื้เทศติดตามผลหลังการฝึกอบรม

ข้อ	ประเด็นข้อสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1	ต้องการ	98	75.39	1
2	ไม่ต้องการ	32	24.61	2
	รวม	130	100	

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการให้เนื้เทศติดตามผลหลังการฝึกอบรม พบว่า ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 75.39 และไม่ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 24.61

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรมีการฝึกอบรมเพิ่มองค์ความรู้พระสอนศีลธรรมเพิ่มขึ้นการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็น จัดหาสื่อการเรียนการสอน การสร้างพระให้เป็นพระสอนศีลธรรม และครูปริยัติธรรมควรได้รับการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องแผนการสอน ควรมีการประเมินผลจากตัวเด็กนักเรียนจนถึงผู้ปกครอง ตลอดถึงชุมชน และการฝึกอบรมควรมีพี่เลี้ยงนำไปฝึกการสอนสัก 2 ถึง 3 อาทิตย์

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ซึ่งได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการตอบแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนาและจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learn) สามารถสรุปลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับ (1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (2) การใช้สื่อเทคโนโลยี (3) การวัดและประเมินผล 2) เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับ (1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (2) การใช้สื่อเทคโนโลยี (3) การวัดและประเมินผล 3) เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับ (1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (2) การใช้สื่อเทคโนโลยี (3) การวัดและประเมินผล

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้าง 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อการสอน 7) การวัดและประเมินผล และกิจกรรมการเรียนการสอน มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ช้่นนำ 2) ช้่นสอน 3) ช้่นสรุป

3. เนื้อหาการเรียนรู้ มีดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ประยุกต์หลักธรรม เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาจัดการเรียนการสอนได้ 3) เทคนิคการวัดและประเมินผล เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

ได้ 4) เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีมาจัดการเรียนการสอนได้ 5) การออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความสามารถในการเขียนแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ สามารถจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาได้จริง และเกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียน

4. สมรรถนะที่พระสอนศีลธรรมต้องพัฒนา มีดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก 2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก 3) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล จากความต้องการของพระสอนศีลธรรมและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา ดังกล่าว จึงสามารถกำหนดเนื้อหาเพื่อใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ดังนี้

จากลักษณะสำคัญ 4 ประการดังกล่าว จึงสามารถสร้างองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ดังอธิบายในตอนต่อไป

2. ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

2. ผลการอภิปรายหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษาโดยวิธีการทำอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) จำนวน 7 คน

3. ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (rating scale) 5 ระดับ) จำนวน 5 คน

2.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2.1.1 ผลการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับ ประถมศึกษา

จากการนำผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา สามารถสังเคราะห์ห้วงองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 7 องค์ประกอบ ดังนี้

หลักการ

แผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2565) ด้านศาสนศึกษา มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้ 1) สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา โดยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผ่านการศึกษาพระปริยัติธรรม ธรรมศึกษา บาลีศึกษา เพิ่มศักยภาพทางปัญญาแก่ศาสนทายาท 2) ยกย่องและสนับสนุนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายตามหลัก “บ ว ร” พัฒนาระบบธรรมาภิบาล ระบบสารสนเทศ พัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย 3) พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น ผู้บริหารศาสนศึกษา ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี พระปริยัตินิเทศก์ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง 4) มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาจากภาครัฐและเอกชน (พระราชวรเมธี, 2560) และตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาระหว่างสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง มีความรู้คู่คุณธรรม เสริมสร้างศีลธรรม เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ สร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนห่างไกลอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และนำไปสู่ความสงบเรียบร้อยของสังคม (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง, 2562)

พระสอนศีลธรรมหากได้รับการพัฒนาหรือมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ก็จะสามารถให้การศึกษแก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพได้ เพราะการเสริมสมรรถนะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ทำให้พระสอนศีลธรรมรู้ว่า การจะเป็นครูหรือพระสอนศีลธรรมนั้นไม่ใช่เพียงการสอนอย่างเดียว แต่ยังมีบทบาทในด้านอื่น ๆ อีกที่จะต้องปฏิบัติจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีพระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น

สิ่งที่ต้องสร้างประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมได้ คือ ต้องให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถนะนั่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่พระสอนศีลธรรมต้องยึดถือและปฏิบัติ เมื่อพระสอนศีลธรรมได้ทำหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน ก็ต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของสมรรถนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับในการจัดการเรียนการสอน

จุดหมายของหลักสูตร

1. พัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล
2. พัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล
3. พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล

โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรมในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ภาคทฤษฎี

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 6 หน่วย ๆ ละ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง ดังนี้

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning จำนวน 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรมนำ Active Learning จำนวน 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เทคนิคการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ จำนวน 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม จำนวน 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม จำนวน 3 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 2 หน่วย ๆ ละ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning)
จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) จำนวน 3
ชั่วโมง

เนื้อหาของหลักสูตร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรมนำ Active Learning มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมในการจัดการเรียนการสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เทคนิคการวัดและประเมินผล มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลธรรมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้สื่อสารสนเทศธรรมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการออกแบบการสอนธรรมศึกษาเชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสาธิตการสอนธรรมศึกษาเชิงรุก

กิจกรรมการเรียนการสอน

ภาคทฤษฎี

1. การฟังบรรยาย (Lecture Method) จากวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในเนื้อหาตามหลักสูตรการฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมให้ได้ฝึกปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวิพากษ์ผลการปฏิบัติงาน

2. การลงมือปฏิบัติ (Practice) ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในเนื้อหาการฝึกอบรมซึ่งมีทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม โดยมีวิทยากรคอยชี้แนะ การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยจากผลการปฏิบัติงานจริงก่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

3. การเรียนรู้จากการอภิปราย (Discussion Method) โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนาทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

4. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมกลุ่มย่อย 4 - 5 คน ทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทศนคติ อย่างเสรีในกลุ่มยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้

5. การสาธิต (Demonstration Method) ให้ผู้เรียนสาธิตบทบาทในการแสดงทำให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการแสดงหรือการกระทำให้เป็นตัวอย่าง พร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการสังเกต แล้วให้ผู้เรียนได้ซักถาม อภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต

6. เพื่อนคู่คิด (think-pair-share) เป็นเทคนิคที่ผู้สอน ใช้คู่กับวิธีการสอนแบบอื่น เรียกว่าเทคนิคคู่คิด เป็นเทคนิคที่ผู้สอนตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นใบงาน กิจกรรม หรือแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบของตนเองก่อน แล้วจับคู่กับเพื่อน อภิปรายคำตอบร่วมกัน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของคุณถูกต้องแล้วจึงนำคำตอบไปอธิบายให้เพื่อนทั้งชั้น ฟัง

7. การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม (Questioning Method) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ หรือ การประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น

8. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิด และท่าทางการแสดง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความสุขสนทนและเพลิดเพลิน

9. การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ (Collaborative learning group) กิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยในกลุ่มประกอบด้วย สมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

10. การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (ICT Classroom) เป็นการใช้สื่อที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนานไปพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ต่าง ๆ ซึ่งด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกมในรูปแบบของดิจิทัลไม่ว่าจะเป็น วิดีโอเกม เกมออนไลน์ หรือ เกมที่สร้างมาสำหรับสมาร์ทโฟน สามารถเข้าถึงผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่มีการเข้าถึงอุปกรณ์การสื่อสารและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้ง่าย ฯลฯ

ภาคปฏิบัติ

1. การออกแบบการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
2. การจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ตามแผนการจัดการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน

สื่อประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ประกอบด้วย

1. เอกสารประกอบการบรรยายหน่วยที่ 1-6
3. สื่อ Power Point สำหรับการบรรยาย หน่วยที่ 1-6
4. ตัวอย่างแผนการสอนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบซิปปา (CIPPA MODEL) ธรรมชาติศึกษาชั้นตรี วิชาธรรม
5. ตัวอย่างแผนการสอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบอริยสัจ ธรรมชาติศึกษาชั้นตรี วิชาวินัย - เเบญจศีล
6. ตัวอย่างแผนการสอนที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบโยนิโสมนสิการ ธรรมชาติศึกษาชั้นตรี วิชาวินัย - เเบญจธรรม
7. ตัวอย่างแผนการสอนที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบไตรสิกขา ธรรมชาติศึกษาชั้นตรี กระทุ
8. ใบงาน

การวัดและประเมินผล

ภาคทฤษฎี

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง มีทั้งหมด 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ โดยให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ภาคปฏิบัติ

1. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Likert rating scale 3 ระดับ

2. แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Likert rating scale 3 ระดับ

2.1.2 ผลการร่างหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา มืองค์ประกอบดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objectives) โดยการกำหนดสิ่งที่พระสอนศีลธรรมต้องการจะมีสมรรถนะหรือบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล 2) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล และ 3) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

สาระสำคัญ

เป็นการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้เข้าใจถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยได้ระบุความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่เรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การประยุกต์หลักธรรมนำ Active Learning
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เทคนิคการวัดและประเมินผล
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบการจัดการเรียนการสอน
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสาธิตการจัดการเรียนการสอน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

ชิ้นงานใช้ใบงาน ส่วนภาระงานใช้การนำเสนอ การสาธิตการสอน

กิจกรรมการเรียนรู้

เป็นการผสมผสานการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กับการจัดการเรียนรู้แนวพุทธศาสตร์

สื่อการเรียนรู้

มีการใช้สื่อที่หลากหลาย

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินใบงานจากกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย
2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย
3. ทดสอบความรู้ก่อนและหลังฝึกอบรม
4. ประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน
5. ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
6. ประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม

2.1.3 ผลการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร

ประกอบด้วย 5 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง โดยเลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ = 0.82 (ภาคผนวก ข)

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ แบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ ระดับประถมศึกษา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ = 1.00 (ภาคผนวก ข)

3. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ แบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ = 1.00 (ภาคผนวก ข)

4. แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง

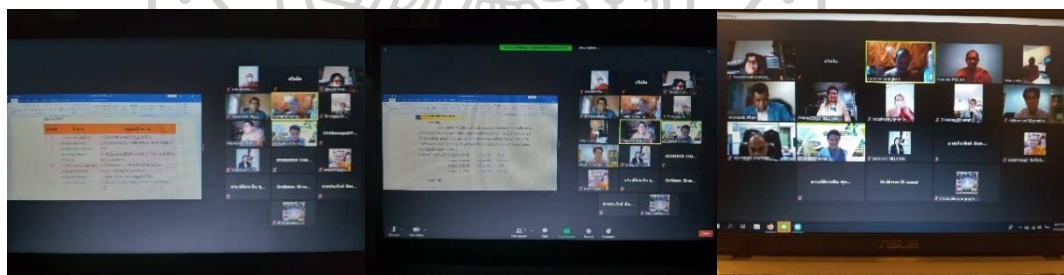
สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา จำนวน 22 ข้อ แบบ rating scale 3 ระดับโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ = 1.00 (ภาคผนวก ข)

5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) จำนวน 16 ข้อ แบบ rating scale 3 ระดับโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ = 1.00 (ภาคผนวก ข)

จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่าคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2. คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการอภิปรายกลุ่มหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

โดยการอภิปรายกลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion) จำนวน 7 คน ระบบประชุมออนไลน์ผ่าน Application Zoom วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2564 เวลา 16.30 น. ดังภาพประกอบ และมีรายละเอียดดังตารางที่ 23



ภาพการอภิปรายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Group Discussion)

ตารางที่ 23 ผลการอภิปรายกลุ่มของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ประเด็นอภิปรายกลุ่ม	ผลการอภิปรายกลุ่ม
1. หลักการของหลักสูตร	<p>จะต้องดูเป้าหมายของพระสอนศีลธรรมว่าต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์อะไรและจะส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างไร คุณสมบัติของพระสอนศีลธรรมที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้จบปริญญาตรีหรือไม่เนื่องจากหลักสูตรผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนพอสมควร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างควรจบปริญญาตรี เนื่องจากความหลากหลายของพระสอนศีลธรรมจึงควรชี้ให้เห็นหลักการของหลักสูตรว่าควรเน้นอะไรเบื้องหลังของความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจำเป็นต้องทำกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ต้องอธิบายให้เข้าใจจากกลุ่มตัวอย่างและให้เขียนหลักการให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันว่ามีสภาพอย่างไร จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องอาศัยอะไรอาจจะอธิบายมีความจำเป็นของการทำหลักสูตรต้องเขียนให้เห็นถึงสภาพปัญหาเกิดจากความบกพร่องอะไรทำไมถึงต้องใช้ Active Learning และให้บ่งบอกถึงคุณลักษณะของพระสอนศีลธรรมควรมีลักษณะอย่างไร หลักการของหลักสูตรควรมีการยึดหยุ่น กับพระสอนศีลธรรม ควรมีจุดเน้นโดยให้เอาข้อมูลจาก R₁ มาสังเคราะห์ด้วยการพัฒนาหลักสูตรนี้จึงจะทำให้พระสอนศีลธรรมเกิดสมรรถนะตามหลักสูตรฝึกอบรม</p>
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	<p>วัตถุประสงค์มีความชัดเจนมีข้อสังเกตว่าในแต่ละสมรรถนะแค่ 3 ประเด็นครอบคลุมหรือยัง และวัตถุประสงค์จะต้องถึงผู้เรียน นักเรียนจะได้ทำอะไร หลักสูตรฝึกอบรมนี้เป็นหลักสูตรเฉพาะ ควรส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความพึงพอใจจากการเรียนรู้ และควรเพิ่มนิยามศัพท์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน</p>

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ประเด็นอภิปรายกลุ่ม	ผลการอภิปรายกลุ่ม
<p>3. เนื้อหาของหลักสูตร</p> <p>4. โครงสร้างของหลักสูตร</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิวิภาครวมกัน</p>	<p>ตารางการฝึกอบรมใส่ตารางทดสอบก่อนและหลัง เขียนตารางภาคทฤษฎี ให้ชัดเจนขึ้น และต้องเขียน ภาคปฏิบัติเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาที่ตรงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้และจะเชื่อมโยงในการสร้างเครื่องมือ จะส่งผลไปถึงการวัดและประเมินผล เนื้อหาตรงกับหน่วยไหน และตรงกับแผนไหน ควรเพิ่ม 2 ช่อง คือสื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล ให้นำนักชั่วโมงหากเนื้อหาไหนสำคัญควรเพิ่มชั่วโมงของหน่วยนั้น และโครงสร้างฝึกอบรมเน้นทฤษฎีเกินไป ควรเพิ่มทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติแยกให้เห็น และควรเพิ่ม ผลที่ได้รับ ควรจัดลำดับหน่วยการเรียนรู้หน่วยสุดท้ายหน่วยการวัดผลจบแต่ละหน่วยให้มีประเด็นการประเมินเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตพฤติกรรม เช่น การใฝ่รู้ ตั้งใจเรียน สะท้อนคิด ต้องมีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีควรเพิ่ม ตาราง กิจกรรมภาคปฏิบัติ</p>
<p>5. กิจกรรมการเรียนรู้</p>	<p>การใช้กิจกรรมการฝึกอบรม 10 วิธีในการจัดอบรมมีความจำเป็นที่จะใช้ทั้ง 10 วิธีหรือไม่ ควรใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วย เช่น Activity Based Learning; ABL การเรียนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน Case Based Learning; CBL การรู้โดยใช้กรณีศึกษา Group Process กระบวนการกลุ่ม และใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p>
<p>6. สื่อการสอน</p>	<p>ควรเพิ่ม คลิปวิดีโอ ตัวอย่างการสอน</p>
<p>7. การวัดและประเมินผล</p>	<p>การทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมไม่สามารถจำข้อสอบได้เนื่องจากเป็นข้อสอบชุดเดียวกันต้องการสลับข้อ หรือสลับตัวเลือกหรือเปลี่ยนสถานการณ์ข้อคำถาม ใช้ระบบสุ่ม จบแต่ละหน่วยให้มีการประเมินประเด็นเชิงคุณภาพ พฤติกรรมการสังเกต ใฝ่รู้ ตั้งใจเรียน สะท้อนคิด ต้องมีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ข้อสอบจะต้องไปดูนิยามว่าจะประเมินดูอะไรบ้าง ความสามารถ การวัดการปฏิบัติควรใช้ เกณฑ์ Scoring Rubric เพื่อให้ชัดเจนในการประเมิน และมีเกณฑ์การประเมิน ประเด็นข้อสอบจะโฟกัสไปที่จุดไหน การวัดความรู้เป็นแบบพื้น ๆ เกินไป ควรทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ต้องทำเกณฑ์ใหม่ ปรับข้อสอบใหม่</p>

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ประเด็นอภิปรายกลุ่ม	ผลการอภิปรายกลุ่ม
	ควรเป็นข้อสอบการนำไปใช้ กำหนดหน่วยให้ชัดเจน คะแนนจากการวัด ควรวัดพฤติกรรม การนำไปใช้ ควรใช้เกณฑ์ Scoring Rubric ในแผน จะต้องประเมินอะไรบ้าง พฤติกรรมที่เราต้องการจะวัด ควรใช้ผู้ประเมิน ร่วม เวลาของการฝึกอบรมควรมีกำหนดว่ากี่ชั่วโมงถึงจะผ่านการ ฝึกอบรม พระสอนศีลธรรมที่เขียนแผนการเรียนรู้ และจัดการเรียนการสอน ไม่ควรให้ผู้วิจัยประเมินอย่างเดียว ควรจะเชิญผู้ประเมินมาร่วม ประเมิน
8. ระยะเวลาในการ ฝึกอบรม	ไม่มีข้อแนะนำเนื่องจากวิภาคในโครงสร้างของหลักสูตรแล้ว

2.3 ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ เรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับ ประถมศึกษา ประกอบด้วย

2.3.1 ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน รายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ 24 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ประเด็นที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณาของ					\bar{x}	SD	แปลผล	ลำดับ
			ผู้เชี่ยวชาญ								
			1	2	3	4	5				
1.	หลักการ										
	1.1	มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	5	4	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด	
	1.2	มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	5	4	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด	
		รวม						4.60	0.55	มากที่สุด	5
2.	วัตถุประสงค์										
	2.1	ความชัดเจน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	2.2	ความเป็นไปได้	5	5	4	4	4	4.40	0.55	มาก	
	2.3	ความเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม	4	4	3	4	5	4.00	0.71	มาก	
		รวม						4.40	0.57	มาก	6
3.	โครงสร้าง										
	3.1	ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	3.2	ความเหมาะสมของโครงสร้าง	5	5	5	4	4	4.60	0.55	มากที่สุด	
	3.3	สามารถเอาไปอบรมได้จริง	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
		รวม						4.73	0.48	มากที่สุด	3
4.	เนื้อหา										
	4.1	สามารถนำไปใช้อบรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	4.2	ความเหมาะสมของเนื้อหา	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	4.3	การจัดลำดับเนื้อหา	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	4.4	เนื้อหาสามารถนำไปสอนหรืออบรมได้จริง	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
		รวม						4.80	0.45	มากที่สุด	2

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ประเด็นที่	ชื่อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{x}	SD	แปลผล	ลำดับ
			1	2	3	4	5				
5.	กิจกรรมการฝึกอบรม										
	5.1	ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุตาม วัตถุประสงค์	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	5.2	ความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	5.3	สามารถปฏิบัติได้จริง	5	5	5	4	4	4.60	0.55	มากที่สุด	
	5.4	ความน่าสนใจ	5	5	4	4	4	4.40	0.55	มาก	
		รวม						4.65	0.50	มากที่สุด	4
6.	สื่อการสอน										
	6.1	ความเป็นไปได้ของสื่อการสอน ที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด	
	6.2	ความเหมาะสมของสื่อกับ กิจกรรม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	6.3	ช่วยให้กิจกรรมบรรลุตาม เป้าหมาย	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
		รวม						4.80	0.45	มากที่สุด	2
7.	การวัดและประเมินผล										
	7.1	การวัดและประเมินผลบรรลุ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ฝึกอบรม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	
	7.2	ความเหมาะสมของการวัดและ ประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	
	7.3	ความเป็นไปได้ของการวัดและ ประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด	1
	ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ							4.70	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, $SD = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ 7 การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$, $SD = 0.00$) เป็นลำดับ 1 รองลงมาได้แก่ ประเด็นที่ 4 เนื้อหา และ ประเด็นที่ 6 สื่อการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$, $SD = 0.45$) และลำดับสุดท้าย ประเด็นที่ 2 วัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.57$) ตามลำดับ

2.3.2 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ผลการประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

หน่วยที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{x}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
1		รู้หลักเชิงรุก								
	1.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 25 (ต่อ)

หน่วยที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{x}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
2	ประยุกต์หลักกรรม									
	2.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด
3	วัดและประเมินผล									
	3.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.6	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 25 (ต่อ)

หน่วยที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{x}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
4	สื่อสอนธรรม									
	4.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด
5	ออกแบบสร้างสรรค์									
	5.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 25 (ต่อ)

หน่วยที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{x}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
6	สอนสร้างสุข									
	6.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด
7	การออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม									
	7.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 25 (ต่อ)

หน่วยที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{x}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
8	การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักสูตร									
	8.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรบ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรบ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรบ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรบ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม						5.00	0.00	มากที่สุด
		ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ						5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายหน่วย พบว่า ทุกหน่วยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$, $SD = 0.00$)

จึงได้หลักสูตรฝึกอบรบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวก จ)

3. ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ภายหลังการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน
 ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
 นำไปใช้กับพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ และ
 ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ รวม 8 หน่วยการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ภาคทฤษฎี

จัดฝึกอบรมพระสอนศีลธรรมจำนวน 15 รูป จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรมหน่วยการ
 เรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบ
 สร้างสรรค์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข หน่วยละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง ในวันที่
 22-24 ธันวาคม 2564 ที่วัดสมหวัง อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก่อนการฝึกอบรมมี
 การทดสอบก่อนอบรมด้วย 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรม
 ศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10 ข้อ
 2) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ
 รวมทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ เวลา 30 นาที ทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google Form แล้วดำเนินการ
 ฝึกอบรมโดยการฝึกอบรมแต่ละหน่วยมีการประเมินพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ และการประเมินชิ้นงานของ
 ผู้เข้าอบรม หลังการฝึกอบรมประเมินความพึงพอใจด้วย 2) ประเมินความพึงพอใจของพระสอน
 ศีลธรรมต่อหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก
 (Active Learning) ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการนำไปใช้ จำนวน 5 ข้อ
 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 3 ข้อ 4) ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม จำนวน 2 ข้อ 5) ด้านการ
 วัดและประเมินผล จำนวน 2 ข้อ 6) ด้านผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 22
 ข้อ และเมื่อหลังการฝึกอบรม 7 วันพระสอนศีลธรรมทำแบบทดสอบหลังอบรมอีกครั้งโดยการส่งลิงค์
 ทาง Application line ทำแบบทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google Form เป็นข้อสอบชุดเดิมแต่
 สลับข้อคำถามมีกำหนดการฝึกอบรมดังกล่าวกำหนดการฝึกอบรม



กำหนดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
 สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
 22 ธค. 2564 ถึง 24 ธค. 2564
 ณ วัดสมหวัง (อบรม) & สายาศิริสร้อย (พัก)

วันที่	เวลา/กิจกรรม					
	22/12/2564	07.00-08.00 ลงทะเบียน คณะวิทยากร	08.00-08.30 ศวิ.เปิด พระครูประทีปคุณารักษ์ ผู้อำนวยการวัดสมหวัง สุราษฎร์ธานี	08.30-09.00 พสกนิกรร่วม คณะวิทยากร	09.00-11.00 รับฟังแจ้ง โครงการศูนย์ ศวิ.สุราษฎร์ นครศรีพร	13.00-14.00 ผู้จัดเชิงรุก (ศวิ) ศส.ร.น.ฉีร์ สิริสุเมธินัน ม.ศศ.ป.บ.ร.
23/12/2564	08.00-11.00 วัดและประเมินผล ศส.ร.น.ฉีร์ สิริสุเมธินัน ม.ศศ.ป.บ.ร.			USC	13.00-16.00 สื่อและงาน นิตยสาร ม.ค.ร. รองผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศรีวิชัย	17.00 เบรค
24/12/2564	08.00-11.00 อบรมแบบเช้าสรร ศส.ร.น.ฉีร์ สิริสุเมธินัน/คณะวิทยากร ม.ศศ.ป.บ.ร. และคณะวิทยากร				13.00-16.00 สอนคำสอน ศส.ร.น.ฉีร์ สิริสุเมธินัน/คณะวิทยากร ม.ศศ.ป.บ.ร. และคณะวิทยากร	17.00 พิธีปิดอบรมกฐินบัตร พระครูประทีปคุณารักษ์ เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สมัคร >  >  > เข้ากลุ่ม

สมัครฟรี ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2564
 โทรศัพท์ 094-850-6359 ๗๕ ปัดถนพเขต ๗ ภูเก็ต
 กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

หมายเหตุ
 * รับสมัครจำนวนจำกัด 20 รูป
 * นำ Notebook มาด้วย

ภาพกำหนดการฝึกอบรม

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ในภาคทฤษฎี มีรายละเอียดดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก

วิทยากรแจ้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ของกิจกรรม พระสอนศีลธรรมร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้วิทยากรแจกตัวอย่างแผนการสอนบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิทยากร และ เล่นเกมส์ Kahoot (การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี : ICT Classroom) ให้ความรู้เรื่อง Active Learning ใช้เกมส์ ปิงโก 9 ภาพ เรื่องธิดากาชาติ เพื่อประเมินค่า คิดวิเคราะห์ คำถาม ใครผิดที่สุดสร้างสรรค์ คำถาม ตอนจบควรเป็นอย่างไร (การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม : Questioning Method) วิทยากรเปิดเพลง 3 เพลง แล้ววาดรูป 3 รูป จินตนาการ แล้ววาด 1 เพลง 3 ภาพ โดยการเปิดเพลงใน ยูทูบ (การระดมสมอง : Brainstorming) วิทยากรให้จับคู่โดยการจับฉลากเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (เทคนิคเพื่อนคู่คิด : think-pair-share) โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม (การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ : Collaborative learning group) และฝึกปฏิบัติออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning (การลงมือปฏิบัติ : Practice) ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หาแนวทางการพัฒนาการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (การระดมสมอง : Brainstorming) ปรับปรุงแก้ไขใบงาน โทวตให้

คะแนนแต่ละกลุ่มว่ากลุ่มใดสร้างผลงานได้ดีที่สุดและให้รางวัลชมเชย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุกดังภาพประกอบ



ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม

วิทยากรแจ้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ให้พระสอนศีลธรรมร่วมกัน กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้วิทยากรแจกตัวอย่างแผนการสอนและ ตั้งคำถาม 1) มีแผนตอนอายุ เท่าไหร่ ระบุชื่อ 2) สิ่ง que เสียใจที่สุด สิ่ง que ดีใจที่สุด 3) เมื่อเช้าตั้งแต่ 9-11.00 ได้เรียนรู้อะไรบ้าง 4) เข้าใจคำว่า Active Learning (การเรียนรู้แบบใช้คำถาม : Questioning Method) วิทยากรให้ผู้เข้า อบรมนั่งรวมกลุ่มเป็นสามเหลี่ยมด้านเท่าทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในคำถามทั้ง 4 คำถาม (การเรียนรู้จากการอภิปราย : Discussion Method) ช่วยกันสรุปความคิดรวบยอดในคำตอบข้อที่ 4 ของแต่ละกลุ่ม วิทยากรบรรยายให้ความรู้ (การฟังบรรยาย : Lecture Method) และ (การเรียนรู้ ด้วยเทคโนโลยี : ICT Classroom) แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับคู่โดยการจับฉลาก (เพื่อนคู่คิด : think-pair-share) เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทำกิจกรรมร่วมกัน รวมกลุ่ม ๆ ละ 3-5 คน (การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ : Collaborative learning group) และให้ทุกคน เล่ารายละเอียดแต่ละข้อ แล้วให้สาระกิจกรรม ฝึกปฏิบัติออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active

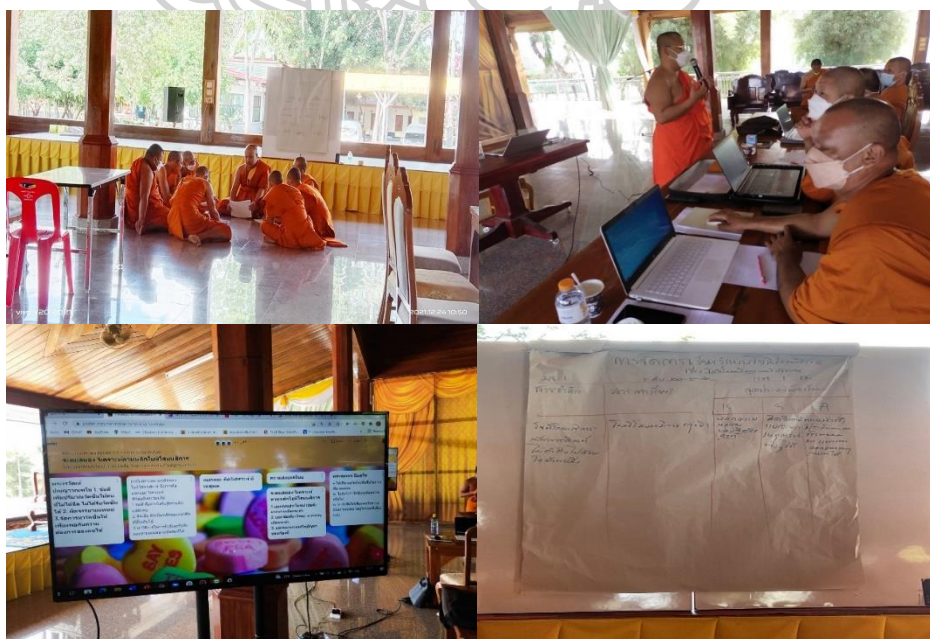
Learning) ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยการสังเคราะห์แบบ OLE (การลงมือปฏิบัติ : Practice) แต่ละกลุ่มเสนอผลงานการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้หาแนวทางการพัฒนาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในประเด็นดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สอนผู้เรียนสนุกไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ การร่วมกันคิดวิเคราะห์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

กลุ่มที่ 2 การกระตือรือร้น ในกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และไม่ทิ้งของเก่า ภายใต้หลักเหตุผล

กลุ่มที่ 3 การสอนที่มีกิจกรรม เช่นเกมส์ การเล่นโดยมีเนื้อหาสาระที่พอดี และมีกิจกรรมร่วมในกระบวนการเรียนการสอน การสอนแบบผสมผสานลูกเล่น ไม่น่าเบื่อ ชวนให้น่ารู้ นำเรียนกิจกรรมนั้นมาเป็นการเป็นกิจกรรมที่สามารถบูรณาการได้ และ สรุปผลในสาระการเรียนรู้จากกิจกรรม

กลุ่มที่ 4 ความเข้าใจการเรียนรู้รูปแบบใหม่ เป็นการเรียนรู้ที่เน้น กระบวนการกระทำ แล้วปรับปรุงแก้ไขในงานโหวตให้คะแนนแต่ละกลุ่มว่ากลุ่มใดสร้างผลงานได้ดีที่สุดและให้รางวัลชมเชย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรมดังภาพประกอบ



ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล

วิทยากรแจ้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผล พระสอนศีลธรรมร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ให้พระสอนศีลธรรมดูตัวอย่างแบบทดสอบที่ดี วิทยากรแจกเอกสารในการวิเคราะห์สร้างแบบทดสอบวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และฝึกปฏิบัติการสร้างแบบทดสอบปรับปรุงแก้ไขใบงาน (การลงมือปฏิบัติ : Practice ร่วมกับ การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี : ICT Classroom) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล ดังภาพประกอบ



ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม

วิทยากรแจ้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ และพระสอนศีลธรรมร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ ส่งลิงค์แผนการสอน และขั้นตอนการสร้างสื่อ แบ่งกลุ่มร่วมกันเรียนรู้ (การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ : Collaborative learning group) บรรยายให้ความรู้ (การฟังบรรยาย : Lecture Method) และให้ฝึกปฏิบัติ (การลงมือปฏิบัติ : Practice) พร้อมกับวิทยากรตามทีละขั้นตอน (การสาธิต : Demonstration Method) ฝึกการสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Power Point 2016 ฝึกการสร้างเกมด้วยโปรแกรม Kahoot โดยใช้เนื้อหาจากหน่วยที่ 2 มาตั้งเป็นคำถาม ฝึกการสร้างแบบทดสอบด้วยโปรแกรม Google Form โดยใช้แบบทดสอบที่

สร้างขึ้นในหน่วยที่ 3 (การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี : ICT Classroom) เมื่อสร้างสื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานการผลิตสื่อการสอนธรรมศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม ดังภาพประกอบ

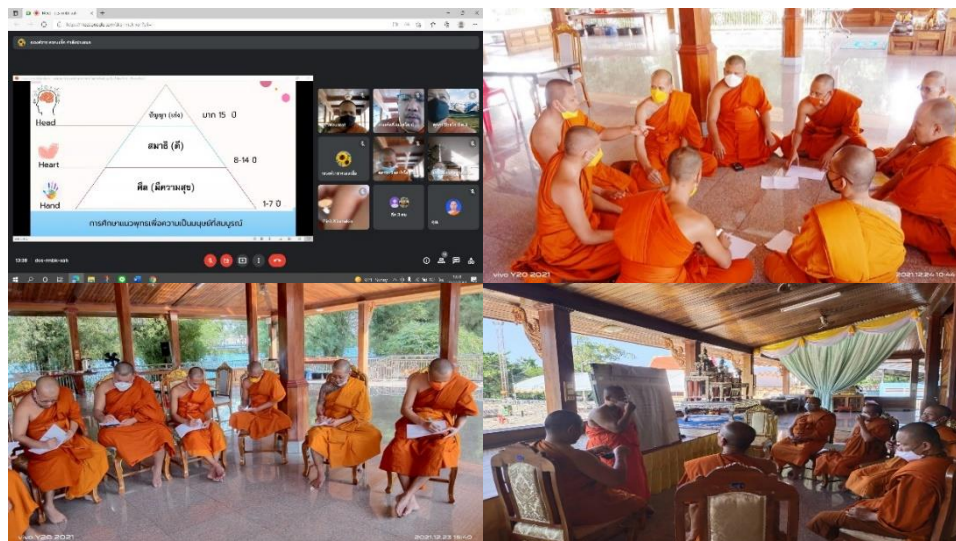


ภาพกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์

วิทยากรแจ้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้พระสอนศีลธรรมร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้แจกตัวอย่างแผนการสอนธรรมศึกษาวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม (การฟังบรรยาย : Lecture Method) ฝึกการสังเคราะห์ เนื้อหาของหลักสูตรธรรมศึกษาและฝึกปฏิบัติการออกแบบแผนการสอน (การลงมือปฏิบัติ : Practice) เมื่อได้แผนการสอนแล้วให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานการออกแบบแผนการสอน (การเรียนรู้จากการอภิปราย : Discussion Method) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หาแนวทางการพัฒนาการออกแบบแผนการสอนและปรับปรุงแก้ไขในงานให้ดี (การระดมสมอง : Brainstorming)

ขึ้นโหนดให้คะแนนแต่ละกลุ่มและนำไปใช้สาธิตการสอนในหน่วยที่ 6 พร้อมให้รางวัลชมเชย การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ ดังภาพประกอบ



ภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข

วิทยากรแจ้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการสาธิตในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสมหวัง อำเภอมืองสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 คน ร่วมเข้าเป็นนักเรียนทดลองและทุกคนมีโทรศัพท์มือถือที่สามารถโทร 3. ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 รูปและคัดเลือก 1 รูปโดยการจับฉลากเพื่อสาธิตการจัดการเรียนการสอนและพระสอนศีลธรรมรูปที่สาธิตการสอนสามารถเปลี่ยนผู้สอนโดยกับจับฉลากรายชื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรูปอื่นสอนแทนสามารถเปลี่ยนได้ตลอดการสาธิตไม่เกิน 3 ครั้ง ดำเนินการสอนเป็นเวลา 1 ชั่วโมง ตามที่ได้ออกแบบและได้รับการโหวตจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมในหน่วยที่ 5 หรือใช้ขั้นกิจกรรมจากตัวอย่างแผนการสอน ดังนี้ 1) เข้าสู่บทเรียน 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) นำสู่เนื้อหา 4) ปรัชญาหรือ 5) ลงมือปฏิบัติ 6) ประเมินผล 7) ประยุกต์ใช้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรูปอื่นคอยสังเกตการณ์สามารถตั้งประเด็นคำถามแนะนำผู้สอนและจดบันทึกได้เมื่อสอนเสร็จแล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข ดังภาพประกอบ



ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข

3.2 ภาคปฏิบัติ

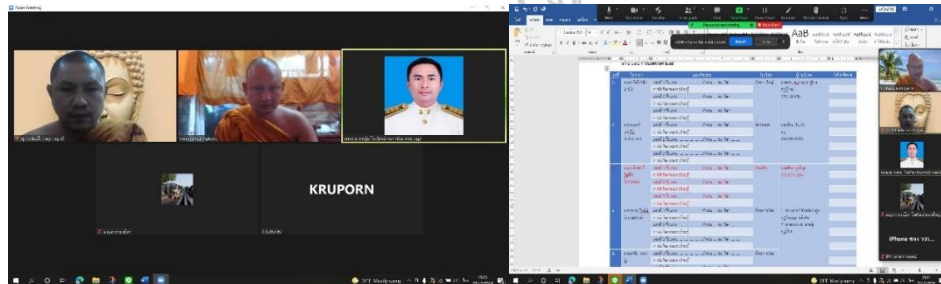
โดยการเขียนแผนการเรียนรู้และปฏิบัติการณ์การสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน โดยพระสอนศีลธรรมจำนวน 6 รูป จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประยุกต์หลักธรรม และหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม โดยผู้วิจัยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอให้ครูเป็นผู้ช่วยนิเทศในการประเมินและเก็บรวบรวมข้อมูลแจ้ง Time Line การนิเทศติดตามผลผ่าน Application Zoom เพื่อทำข้อตกลงเบื้องต้น พระสอนศีลธรรมทำการสอนในโรงเรียน โดยมีการนิเทศและติดตามผลดังภาพประกอบ

Time Line การนิเทศติดตามผล
 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
 สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ที่	หัวข้อ	ประเด็น	วัน/เดือน/ปี	เวลา
1.	ชี้แจงการนิเทศติดตามผล กับ พระสอนศีลธรรม	- ประชุมผ่าน Application Zoom - นัดวันการส่งแผน - นัดวันการนิเทศทั้ง 3 ครั้ง	24/12/2564	16.30
2.	ชี้แจงการนิเทศติดตามผล กับ ผู้ช่วยนิเทศ	-- ประชุมผ่าน Application Zoom - นัดวันการส่งแผน - นัดวันการนิเทศและประเมินผลทั้ง 3 ครั้ง	25/12/2564	15.30
3.	ส่งแผนการสอนครั้งที่ 1	พระสอนศีลธรรมส่งแผนให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศ	ก่อนวันที่ 30/12/2564	
4.	จัดกิจกรรมการเรียนรูครั้งที่ 1	ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศดำเนินการนิเทศและประเมินผล	31/12/2564	
5.	ส่งแผนการสอนครั้งที่ 2	พระสอนศีลธรรมส่งแผนให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศ	ก่อนวันที่ 6/1/2565	
6.	จัดกิจกรรมการเรียนรูครั้งที่ 2	ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศดำเนินการนิเทศและประเมินผล	7/1/2565	
7.	ส่งแผนการสอนครั้งที่ 3	พระสอนศีลธรรมส่งแผนให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศ	ก่อนวันที่ 13/1/2565	
8.	จัดกิจกรรมการเรียนรูครั้งที่ 3	ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศดำเนินการนิเทศและประเมินผล	14/1/2565	
9.	สรุปผล	ผู้วิจัย/ผู้ช่วยนิเทศ/พระสอนศีลธรรม ประชุมผ่าน Application Zoom เพื่อสรุปผลเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ชีพภูทก และอุปสรต เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป	15/1/2564	12.30

Time Line การนิเทศติดตามผล

ที่	หัวข้อ	แผนการสอน	นิเทศ	ผู้นิเทศ	วันที่นิเทศ
1.	ขอแจ้งให้ที่ปรึกษา	แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา	ที่ปรึกษา	นางสาวอุษณีย์ คุ้มสุวรรณ์	
2.	ขอแจ้งให้ที่ปรึกษา	แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา	ที่ปรึกษา	นายอดิศักดิ์ ส.	
3.	ขอส่งแผนการสอน	แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา	ที่ปรึกษา	1. นางพรณี ใจดีทอง 2. นางสมลา ชาติอยู่สุวรรณ์	
4.	ขอแจ้งให้ที่ปรึกษา	แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา	ที่ปรึกษา		
5.	ขอแจ้งให้ที่ปรึกษา	แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา	ที่ปรึกษา	นางสมรมา ชูทอง	
6.	ขอแจ้งให้ที่ปรึกษา	แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา แจ้งให้ที่ปรึกษา	ที่ปรึกษา		



ภาพ Time Line การนิเทศติดตามผล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การออกแบบแผนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม

เป็นการนิเทศติดตามผลพระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป จำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งห่างกัน 7 วัน ซึ่งพระสอนศีลธรรมเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเรียงความกระทู้ธรรม, ธรรมวิภาค, พุทธประวัติ, วินัย-เบญจศีล-เบญจธรรม วิชาไตรชาหนึ่ง จำนวน 3 แผน และทำข้อตกลงร่วมกันว่าจะให้ผู้วิจัยประเมินวิชาใดขึ้นอยู่กับความสนใจของพระสอนศีลธรรม ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศร่วมกันประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนด้วย 1) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 11 ข้อ 2) ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ และ 3) ความสามารถในการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ ซึ่งพระสอนศีลธรรมได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ



๑. วัตถุประสงค์
 ๑) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้า
 ๒) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมของพระสาวก
 ๓) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมของพระสงฆ์
 ๔) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. เนื้อหาสาระการเรียนรู้
 ๑. ความหมายของพระพุทธเจ้า
 ๒. ความหมายของพระสาวก
 ๓. ความหมายของพระสงฆ์
 ๔. ความหมายของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๓. วิธีการเรียนการสอน
 ๑. การบรรยาย
 ๒. การอภิปราย
 ๓. การฝึกปฏิบัติ

๔. สื่อการเรียนการสอน
 ๑. หนังสือเรียน
 ๒. ใบความรู้
 ๓. ใบงาน
 ๔. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

แผนการสอบธรรมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา หน้า ๓

ตารางการสอบ

วันที่	สถานที่สอบ	โรงเรียน	เวลา
๙ มกราคม ๕๕	วัดโสมนัสราชวรวิหาร	โรงเรียนวัดโสมนัสราชวรวิหาร	๐๘.๐๐-๑๒.๐๐
๑๖ มกราคม ๕๕	วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร	โรงเรียนวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร	๐๘.๐๐-๑๒.๐๐
๒๓ มกราคม ๕๕	วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร	โรงเรียนวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร	๐๘.๐๐-๑๒.๐๐

หมายเหตุ : วันสอบราชการตามปฏิทินของปี ๒๕๕๕ และราชการตาม

แผนการสอบที่ ๑. ๑๒ โสคติปาละ แผนการปฏิบัติธรรม

แผนการสอบธรรมศึกษา (Active Learning) แบบบูรณาการ
 เรื่อง พุทธ พจน ๑ เรื่อง ๑๒ โสคติปาละ
 ชั้นประถมศึกษาตอนต้น เวลา ๑ ชั่วโมง

- ๑. จุดประสงค์การเรียนรู้**
- ด้านความรู้**
 - บอกความหมายของ ๑๒ โสคติปาละได้
 - อธิบายถึงเรื่องพระรัตนตรัยได้
 - อธิบายถึงเรื่องพระรัตนตรัยได้
 - อธิบายถึงเรื่องพระรัตนตรัยได้
 - ด้านทักษะ**
 - สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
 - สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
 - สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
 - ด้านเจตคติ**
 - มีความรักและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา
 - มีความรักและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา
 - มีความรักและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา

แผนการสอบธรรมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา หน้า ๔

ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า
 ๑. พระพุทธเจ้า
 ๒. พระสาวก
 ๓. พระสงฆ์
 ๔. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความรู้เกี่ยวกับพระสาวก
 ๑. พระสาวก
 ๒. พระสงฆ์
 ๓. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความรู้เกี่ยวกับพระสงฆ์
 ๑. พระสงฆ์
 ๒. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความรู้เกี่ยวกับพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
 ๑. พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. สื่อการเรียนการสอน
 ๑. หนังสือเรียน
 ๒. ใบความรู้
 ๓. ใบงาน
 ๔. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓. การวัดผลและประเมินผล
 ๑. การวัดผล
 ๒. การประเมินผล
 ๓. การวัดผลและประเมินผล

ภาพตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประยุกต์หลักธรรมของพระสอนศีลธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม

เป็นการนิเทศติดตามผลพระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป จำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งห่างกัน 7 วัน โดยพระสอนศีลธรรมทำการสอนในโรงเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบมาในวิชาเรียงความกระตือรือร้น, ธรรมวิภาค, พุทธประวัติ, วินัย-เบญจศีล-เบญจธรรม วิชาใดวิชาหนึ่ง จำนวน 3 แผน และทำข้อตกลงร่วมกันว่าจะให้ผู้วิจัยประเมินวิชาใดขึ้นอยู่กับความสมัครใจของพระสอนศีลธรรม ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศร่วมกันประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ 2) ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ และ 3) ความสามารถในการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ และเมื่อพระสอนศีลธรรมสอนครบทั้ง 3 ครั้งทำการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนโดยการส่งลิงค์แบบประเมินออนไลน์ ด้วย

Google Form ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ 2) การใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 4 ข้อ และ 3) การวัดและประเมินผล จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ เพื่อให้นักเรียนทำการประเมิน โดยมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมดังภาพประกอบ



ภาพการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรมของพระสอนศีลธรรม



4. ตอนที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น

4.1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.2 ผลการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.3 ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.4 ผลความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

4.5 ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยทดสอบพระสอนศีลธรรม จำนวน 15 รูป มีรายละเอียดดังตารางที่ 26



ตารางที่ 26 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

รูปที่	Pre Test (30)	ร้อยละ	Post Test (30)	ร้อยละ	ผลต่าง
1	7	23.33	15	50.00	26.67
2	5	16.67	16	53.33	36.67
3	12	40.00	20	66.67	26.67
4	6	20.00	16	53.33	33.33
5	15	50.00	23	76.67	26.67
6	17	56.67	22	73.33	16.67
7	10	33.33	17	56.67	23.33
8	8	26.67	15	50.00	23.33
9	8	26.67	16	53.33	26.67
10	4	13.33	17	56.67	43.33
11	9	30.00	23	76.67	46.67
12	10	33.33	16	53.33	20.00
13	7	23.33	18	60.00	36.67
14	10	33.33	22	73.33	40.00
15	9	30.00	17	56.67	26.67
\bar{x}	9.13	30.44	18.20	60.67	30.22
SD	3.50		2.96		

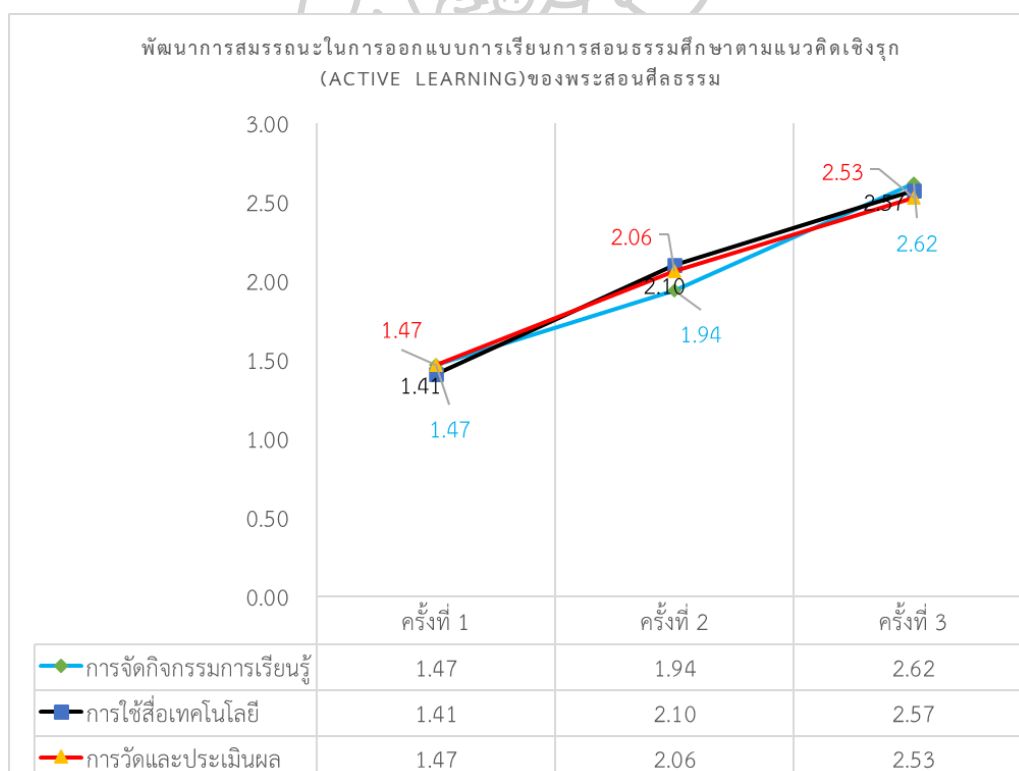
จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรมทั้ง 15 รูป พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม โดยมีผลต่างคิดเป็นร้อยละ 30.22 ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

4.2 ผลการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสนทนาแบบคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม โดยประเมินพระสอนศีลธรรมจำนวน 6 รูป มีรายละเอียดดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ผลการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสนทนาแบบคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

รูปที่	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้						การใช้สื่อเทคโนโลยี						การวัดและประเมินผล								
	ครั้งที่ 1	คุณภาพ	ครั้งที่ 2	คุณภาพ	ครั้งที่ 3	คุณภาพ	ครั้งที่ 1	คุณภาพ	ครั้งที่ 2	คุณภาพ	ครั้งที่ 3	คุณภาพ	ครั้งที่ 1	คุณภาพ	ครั้งที่ 2	คุณภาพ	ครั้งที่ 3	คุณภาพ			
1	1.36	พอใช้	1.82	ดี	2.73	ดีมาก	1.57	พอใช้	1.71	ดี	2.14	ดี	1.33	พอใช้	1.83	ดี	2.50	ดีมาก			
2	1.45	พอใช้	1.64	พอใช้	2.36	ดีมาก	1.57	พอใช้	2.00	ดี	2.57	ดีมาก	1.17	พอใช้	1.67	ดี	2.50	ดีมาก			
3	1.45	พอใช้	1.91	ดี	2.73	ดีมาก	1.14	พอใช้	1.86	ดี	2.71	ดีมาก	1.67	ดี	2.00	ดี	2.33	ดี			
4	1.45	พอใช้	1.91	ดี	2.55	ดีมาก	1.29	พอใช้	2.00	ดี	2.43	ดีมาก	1.50	พอใช้	2.00	ดี	2.50	ดีมาก			
5	1.36	พอใช้	2.09	ดี	2.55	ดีมาก	1.57	พอใช้	2.71	ดี	2.86	ดีมาก	1.17	พอใช้	2.33	ดี	2.67	ดีมาก			
6	1.73	ดี	2.27	ดี	2.82	ดีมาก	1.29	พอใช้	2.29	ดี	2.71	ดีมาก	2.00	ดี	2.50	ดีมาก	2.67	ดีมาก			
\bar{X}	1.47	พอใช้	1.94	ดี	2.62	ดีมาก	1.41	พอใช้	2.10	ดี	2.57	ดีมาก	1.47	พอใช้	2.06	ดี	2.53	ดีมาก			
SD	0.14		0.22		0.17		0.19		0.36		0.26		0.32		0.31		0.13				
	รวม	$\bar{x} = 2.01, SD = 0.18$						รวม	$\bar{x} = 2.03, SD = 0.27$						รวม	$\bar{x} = 2.02, SD = 0.25$					
	ลำดับ	3						ลำดับ	1						ลำดับ	2					
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) รวมทุกด้าน																					
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD รวมทุกด้าน																					
ระดับคุณภาพ																					
ดี																					

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.02$, $SD = 0.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าพระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป มีพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ทุกด้านสูงขึ้น ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 โดยด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ครั้งที่ 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.41$, $SD = 0.19$) ครั้งที่ 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.10$, $SD = 0.36$) ครั้งที่ 3 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.57$, $SD = 0.26$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ด้านการวัดและประเมินผล ครั้งที่ 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.47$, $SD = 0.32$) ครั้งที่ 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.06$, $SD = 0.31$) ครั้งที่ 3 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.57$, $SD = 0.26$) และลำดับสุดท้าย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.47$, $SD = 0.14$) ครั้งที่ 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.94$, $SD = 0.22$) ครั้งที่ 3 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.62$, $SD = 0.17$) ตามลำดับ ดังข้อมูลประกอบจากแผนภาพที่ 17



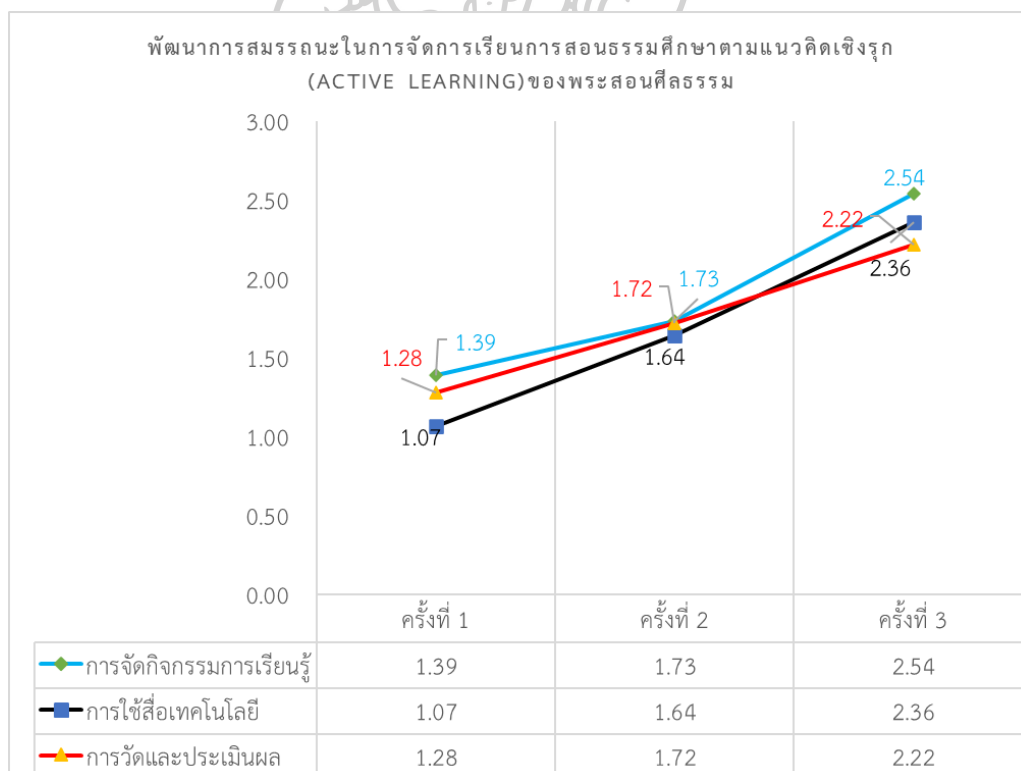
แผนภาพที่ 17 พัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.3 ผลการพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม โดย ประเมิณพระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป มีรายละเอียด ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ผลการพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

รูปที่	การจัดการจัดการเรียนรู้						การใช้สื่อเทคโนโลยี						การวัดและประเมินผล					
	ครั้งที่ 1	คุณภาพ	ครั้งที่ 2	คุณภาพ	ครั้งที่ 3	คุณภาพ	ครั้งที่ 1	คุณภาพ	ครั้งที่ 2	คุณภาพ	ครั้งที่ 3	คุณภาพ	ครั้งที่ 1	คุณภาพ	ครั้งที่ 2	คุณภาพ	ครั้งที่ 3	คุณภาพ
1	1.09	พอใช้	1.45	พอใช้	2.36	ดีมาก	1.00	พอใช้	1.29	พอใช้	2.14	ดี	1.00	พอใช้	1.33	พอใช้	2.50	ดีมาก
2	1.27	พอใช้	1.45	พอใช้	2.36	ดีมาก	1.00	พอใช้	1.43	พอใช้	2.14	ดี	1.17	พอใช้	1.67	ดี	2.17	ดี
3	1.27	พอใช้	1.73	พอใช้	2.45	ดีมาก	1.00	พอใช้	2.00	ดี	2.29	ดี	1.67	ดี	2.00	ดี	2.33	ดี
4	1.55	พอใช้	1.91	พอใช้	2.82	ดีมาก	1.00	พอใช้	1.57	พอใช้	2.00	ดี	1.00	พอใช้	1.33	พอใช้	2.00	ดี
5	1.45	พอใช้	1.82	พอใช้	2.82	ดีมาก	1.14	พอใช้	2.00	ดี	3.00	ดีมาก	1.00	พอใช้	2.00	ดี	2.00	ดี
6	1.73	ดี	2.00	ดี	2.45	ดีมาก	1.29	พอใช้	1.57	พอใช้	2.57	ดีมาก	1.83	ดี	2.00	ดี	2.33	ดี
\bar{X}	1.39	พอใช้	1.73	ดี	2.54	ดีมาก	1.07	พอใช้	1.64	พอใช้	2.36	ดีมาก	1.28	พอใช้	1.72	ดี	2.22	ดี
SD	0.23		0.23		0.22		0.12		0.30		0.37		0.37		0.33		0.20	
	รวม		$\bar{x} = 1.89, SD = 0.23$			ดี	รวม		$\bar{x} = 1.69, SD = 0.26$		ดี	รวม		$\bar{x} = 1.74, SD = 0.30$		ดี		
	ลำดับ		1				ลำดับ		3			ลำดับ		2				
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) รวมทุกด้าน	1.77																	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD รวมทุกด้าน	0.26																	
ระดับคุณภาพ	ดี																	

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.77$, $SD = 0.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป มีพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ทุกด้านสูงขึ้น ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 โดยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.39$, $SD = 0.23$) ครั้งที่ 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.73$, $SD = 0.23$) ครั้งที่ 3 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.54$, $SD = 0.22$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ด้านการวัดและประเมินผล ครั้งที่ 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.28$, $SD = 0.37$) ครั้งที่ 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.72$, $SD = 0.33$) ครั้งที่ 3 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.22$, $SD = 0.20$) และลำดับสุดท้าย ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ครั้งที่ 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.07$, $SD = 0.12$) ครั้งที่ 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.64$, $SD = 0.30$) ครั้งที่ 3 มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.36$, $SD = 0.37$) ตามลำดับ ดังข้อมูลประกอบจากแผนภาพที่ 18



แผนภาพที่ 18 พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม

4.4 ผลความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยการสอบถามพระสอนศีลธรรม จำนวน 15 รูป มีรายละเอียดดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ผลความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1. ด้านความรู้					
1.1	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 รู้หลักเชิงรุก	2.47	0.64	มาก	3
1.2	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม	2.53	0.52	มาก	2
1.3	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 3 วัดและประเมินผล	2.47	0.64	มาก	3
1.4	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 4 สื่อสอนธรรม	2.27	0.70	ปานกลาง	5
1.5	มีความรู้หลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 5 การออกแบบสร้างสรรค์	2.33	0.82	ปานกลาง	4
1.6	สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.67	0.62	มาก	1
	รวม	2.46	0.66	มาก	6
2. ด้านการนำไปใช้					
2.1	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 รู้หลักเชิงรุก ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.53	0.64	มาก	3
2.2	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.53	0.52	มาก	3
2.3	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 3 วัดและประเมินผล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.40	0.51	มาก	4
2.4	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 4 สื่อสอนธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.67	0.79	มาก	1
2.5	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.60	0.51	มาก	2
	รวม	2.55	0.59	มาก	5

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความ คิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
3.1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการฝึกอบรมสามารถพัฒนาสมรรถนะได้	2.60	0.51	มาก	2
3.2	กิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจสามารถปฏิบัติได้จริง	2.40	0.51	มาก	3
3.3	สามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.73	0.46	มาก	1
	รวม	2.58	0.49	มาก	4
4. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม					
4.1	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	2.73	0.46	มาก	1
4.2	สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้	2.60	0.51	มาก	2
	รวม	2.67	0.49	มาก	1
5. ด้านการวัดและประเมินผล					
5.1	ความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	2.67	0.49	มาก	1
5.2	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	2.60	0.51	มาก	2
	รวม	2.64	0.50	มาก	2
6. ด้านผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม					
6.1	มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.67	0.49	มาก	1
6.2	มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.60	0.51	มาก	2
6.3	เกิดการยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	2.60	0.51	มาก	2
6.4	มีโอกาสนในการสอนพระพุทธศาสนา	2.47	0.52	มาก	3
	รวม	2.59	0.51	มาก	3
	รวมทั้งฉบับ	2.55	0.56	มาก	

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ผลความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.55$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พระสอนศีลธรรมทั้ง 15 รูป มีความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา หลังการฝึกอบรมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4 โดยด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ข้อที่ 4.1 สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.73$, $SD = 0.46$) และ ข้อ 4.2 สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.60$, $SD = 0.51$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ด้านการวัดและประเมินผล ข้อที่ 5.1 ความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.67$, $SD = 0.49$) และข้อ 5.2 วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย ($\bar{x} = 2.60$, $SD = 0.51$) และลำดับสุดท้าย ด้านความรู้ ข้อที่ 1.6 สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 2.67$, $SD = 0.49$) มากที่สุด รองลงมา ข้อที่ 1.2 มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.53$, $SD = 0.52$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 1.4 มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 4 สื่อสอนธรรม อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 2.27$, $SD = 0.70$) ตามลำดับ



4.5 ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยการสอบถามนักเรียน จำนวน 49 คน มีรายละเอียดดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น		แปลผล	ลำดับ
		\bar{x}	SD		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1.1	มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	2.57	0.50	มากที่สุด	1
1.2	ช่วยให้ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	2.22	0.69	มาก	5
1.3	เน้นการปฏิบัติ	2.12	0.75	มาก	6
1.4	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	2.37	0.67	มาก	3
1.5	ช่วยให้ให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	2.31	0.58	มาก	4
1.6	ช่วยให้ให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	2.37	0.70	มาก	3
1.7	ช่วยให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	2.37	0.73	มาก	3
1.8	สามารถประยุกต์หลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน	2.39	0.67	มาก	2
	รวม	2.34	0.66	มาก	1
2. ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี					
2.1	ประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	2.41	0.81	มาก	1
2.2	ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย	2.20	0.68	มาก	3
2.3	ได้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	2.33	0.66	มาก	2
2.4	มีความสุข และสนุก ในการจัดการเรียนการสอน	2.18	0.81	มาก	4
	รวม	2.28	0.74	มาก	3
3. ด้านการวัดและประเมินผล					
3.1	มีส่วนร่วมในการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้	2.27	0.70	มาก	2
3.2	ทราบเกณฑ์ประเมินผลล่วงหน้า	1.98	0.75	ปานกลาง	3
3.3	มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม	2.41	0.70	มาก	1
3.4	วัดผลและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน	2.41	0.64	มาก	1
	รวม	2.27	0.70	มาก	2
	รวมทั้งฉบับ	2.30	0.69	มาก	

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.30$, $SD = 0.69$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนทั้ง 49 คน มีความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 5 โดยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อที่ 1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 2.57$, $SD = 0.50$) มากที่สุด รองลงมา ข้อที่ 1.7 ช่วยให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 2.39$, $SD = 0.67$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 1.3 เน้นการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.12$, $SD = 0.75$) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ข้อที่ 2.1 ประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.41$, $SD = 0.81$) มากที่สุด รองลงมา ข้อที่ 2.3 ได้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.33$, $SD = 0.66$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 2.4 มีความสุข และสนุก ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.18$, $SD = 0.81$) และลำดับสุดท้าย ด้านการวัดและประเมินผล ข้อที่ 3.3 มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.41$, $SD = 0.70$) และข้อที่ 3.4 วัดผลและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.41$, $SD = 0.64$) มากที่สุด รองลงมา ข้อที่ 3.1 มีส่วนร่วมในการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.41$, $SD = 0.64$) และลำดับสุดท้าย ข้อที่ 3.2 ทราบเกณฑ์ประเมินผลล่วงหน้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.98$, $SD = 0.75$) ตามลำดับ



5. ตอนที่ 5 ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน

ตารางที่ 31 ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็น	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1	หลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์แก่ การศึกษาของคณะสงฆ์	✓	
2	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอน ศีลธรรมได้	✓	
3	โครงสร้างของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ได้	✓	
4	เนื้อหาของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	✓	
5	กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอน ศีลธรรมได้	✓	
6	สื่อการสอนของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ได้	✓	
7	การวัดและประเมินผลของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระ สอนศีลธรรมได้	✓	
8	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระ สอนศีลธรรมได้	✓	
9	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของ พระสอนศีลธรรมได้	✓	
10	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของ พระสอนศีลธรรมได้	✓	
11	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระ สอนศีลธรรมได้	✓	
12	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของ พระสอนศีลธรรมได้	✓	

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
13	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุขทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	✓	
14	หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ออกแบบแผนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	✓	
15	หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	✓	
16	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน	✓	
17	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้าน ศาสนศึกษา	✓	
18	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 มาตราที่ 17 ข้อ 2 การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในคุณค่าแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	✓	
19	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา พ.ศ. 2557	✓	
20	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษา	✓	

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 รูป/คน เห็นด้วยทุกประเด็น และรับรองว่า สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมนี้ได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 4) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4.1) เปรียบเทียบความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม 4.2) ศึกษาพัฒนาการสมรรถนะในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรม 4.3) ศึกษาพัฒนาการสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรม 4.4) ศึกษาระดับความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา 4.5) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 5) เพื่อรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินงานวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนาซึ่งมีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Method) เสริมด้วยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาคทฤษฎี จำนวน 15 รูป และ ภาคปฏิบัติ จำนวน 6 รูป ได้มาโดยการคัดเลือกแบบสมัครใจ (Voluntary Selection) และนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พระสอนศีลธรรมจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน จำนวน

49 คน แบบแผนการทดลองภาคทฤษฎี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) และแบบแผนการทดลองภาคปฏิบัติเป็นแบบอนุกรมเวลา (One Group Time Series Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 2) แบบประเมินพัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 3) แบบประเมินพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 4) แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

1.1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาโดยใช้หลักสูตร 4 หมวด ประกอบด้วย 1) การสอนแบบอริยสัจ 2) การสอนแบบโยนิโสมนสิการ 3) การสอนไตรสิกขา 4) การสอนแบบเบญจขันธ์ มีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) พัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 4 (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การรับรอง (Confirm : C) รับรองหลักสูตร มี

กระบวนการในการฝึกอบรม 3 ขั้นตอนคือ 1) ก่อนฝึกอบรม 2) ขณะฝึกอบรม 3) หลังฝึกอบรม มีกิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุปโดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน เน้นทักษะปฏิบัติ เน้นภาระงาน และชิปาโมเดลโดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) เข้าสู่บทเรียน 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) นำเสนอเนื้อหา 4) ปรึกษาหารือ 5) ลงมือปฏิบัติ 6) ประยุกต์ใช้ 7) ประเมินผล ซึ่งสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก 2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก 3) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล

1.1.2 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการสอนพระพุทธศาสนา จำนวน 10 รูป พบว่าพระสอนศีลธรรมควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เนื่องจากพระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการสอน ส่วนมากเน้นการบรรยาย ไม่ค่อยมีเทคนิคและกระบวนการในการสอนเท่าที่ควร จึงควรเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านองค์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการประเมินผล โดยการนำหลักการสอนแนวพุทธศาสตร์คือ การสอนแบบอริยสัจสี่ การสอนแบบกัลยาณมิตร การสอนแบบไตรสิกขา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติฝึกให้เกิดทักษะในการจัดการเรียนการสอน ใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ เอกสารประกอบ หนังสือ แผนการสอน เป็นต้น เพื่อฝึกให้พระสอนศีลธรรมมีทักษะประสบการณ์ทั้งผลิต ใช้ ประเมิน การใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ควรมีการบูรณาการการประเมินให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เช่น การทดสอบ การประเมินการปฏิบัติ การประเมินชิ้นงาน มาพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม

1.1.3 ผลการวิเคราะห์การสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของพระสอนศีลธรรม พบว่าพระสอนศีลธรรมมีความต้องการในการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, $SD = 0.63$)

1.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบดังนี้คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) โครงสร้าง 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการสอน 7) การวัดและประเมินผล พบว่าผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากการอภิปรายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีคำแนะนำให้ปรับปรุงบางประเด็นโดยภาพรวมพบว่ามีเหมาะสมและจากการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, $SD = 0.45$)

1.2.2 หน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ภาคทฤษฎี 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข และ 2) หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติจริงและวัดพัฒนาการประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม และหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม พบว่าผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากการอภิปรายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีคำแนะนำให้ปรับปรุงบางประเด็นโดยภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมและจากการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$, $SD = 0.00$)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมมีจำนวน 5 ฉบับ ประกอบด้วย

1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม พบว่า ผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม พบว่า ผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม พบว่า ผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

4) แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของพระสอนศีลธรรม พบว่า ผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และ

5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของนักเรียน พบว่า ผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

1.3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข หน่วยละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง มีพระสอนศีลธรรม จำนวน 15 รูป ใช้เวลาอบรมจำนวน 3 วัน ในวันที่ 22 - 24 ธันวาคม 2564 ที่วัดสมหวัง อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก่อนการฝึกอบรมมีการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) จำนวน 30 ข้อ เวลา 30 นาที ทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google Form แล้วดำเนินการฝึกอบรมโดยการฝึกอบรมแต่ละหน่วยมีการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ และการประเมินชิ้นงานของผู้เข้าอบรม หลังการฝึกอบรมประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 22 ข้อและเมื่อหลังฝึกอบรม 7 วันพระสอนศีลธรรมทำแบบทดสอบหลังอบรมอีกครั้งโดยการส่งลิงค์ทาง Application line ทำแบบทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google Form เป็นข้อสอบชุดเดิมแต่สลับข้อคำถาม

1.3.2 ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การออกแบบแผนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก

ประยุกต์หลักธรรม มีพระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป โดยการปฏิบัติการสอนจริงในโรงเรียน จำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งห่างกัน 7 วัน โดยครูเป็นผู้ช่วยนิเทศและประเมินผล การนิเทศติดตามผลผ่าน ด้วยการประชุม ผ่านระบบ Online พระสอนศีลธรรมทำการสอนในโรงเรียน โดยเขียนแผนการสอนวิชาเรียงความกระทู้ธรรม, ธรรมวิภาค, พุทธประวัติ, วินัย-เบญจศีล-เบญจธรรม วิชาใดวิชาหนึ่ง จำนวน 3 แผน และจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ตามแผน เมื่อพระสอนศีลธรรมสอนครบทั้ง 3 ครั้งทำการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม จำนวน 16 ข้อ เป็นแบบประเมินออนไลน์ ด้วย Google Form

1.4 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

1. 4.1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรมทั้ง 15 รูป พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม โดยมีผลต่างคิดเป็นร้อยละ 30.22 ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

1.4.2 ผลการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.02$, $SD = 0.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าพระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป มีพัฒนาศักยภาพในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ทุกด้านสูงขึ้น ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

1.4.3 ผลการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.77$, $SD = 0.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป มีพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ทุกด้านสูงขึ้น ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

1.4.4 ผลความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.55$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พระสอนศีลธรรมทั้ง 15 รูป มีความพึงพอใจของพระ

สอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา หลังการฝึกอบรมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4

4.5 ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.30$, $SD = 0.69$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนทั้ง 49 คน มีความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 5

1.5 ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 รูป/คน เห็นด้วยทุกประเด็น และรับรองว่า สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมนี้ได้

2. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา สามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

พบว่าพระสอนศีลธรรมมีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก สาเหตุอาจเนื่องมาจาก พระสอนศีลธรรมต้องการเพิ่มสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา เพื่อให้เกิดการยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา เพิ่มความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา และพระสอนศีลธรรมต้องการเพิ่มโอกาสในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ด้วยสาเหตุดังกล่าวพระสอนศีลธรรมต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการ

วัดประเมิณผล 4) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี 5) ด้านการออกแบบการเรียนการสอน สอดคล้องกับ
 สุเทพ เชื้อสมุทร (2556 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
 มัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมมี 6 ด้าน ได้แก่ 1)
 ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านผลิตและ การใช้สื่อ 4) ด้านการวัด
 และประเมินผล 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 6) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ และ กันตวรรณ มีสมสาร
 (2560 : 45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูปฐมวัยใน
 ศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
 ทั้งสมรรถนะที่เป็นจริงและสมรรถนะที่คาดหวังประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัด
 ประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและ
 การประเมินผล อีกทั้ง พรรณี ผุดเกตุ (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้าน
 การสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 2 ด้าน
 คือ 1) ด้านความรู้ในวิชาชีพครูตามประเด็นการพัฒนาของรูปแบบและ 2) ด้านทักษะปฏิบัติ โดย
 ประเด็นพัฒนามีทั้ง ความรู้ และทักษะวิชาชีพครู

2.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรม
 ศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา โดย
 ภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสามารถนำไปใช้อบรม
 เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
 สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ได้พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ
 จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม
 ระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบดังนี้คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4)
 โครงสร้าง 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการสอน 7) การวัดและประเมินผล มีหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด
 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ภาคทฤษฎี 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลัก
 เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล หน่วยการ
 เรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข
 และ 2) ภาคปฏิบัติ 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก
 ประยุกต์หลักธรรม และหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ทั้งนี้
 อาจเนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมถูกพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย
 และพัฒนา ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ศึกษาความต้องการจำเป็น โดยการศึกษา
 ข้อมูลพื้นฐานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดการเรียนการ

สอนธรรมศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ สมรรถนะของพระสอนศีลธรรม การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าพระสอนศีลธรรมสมควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น จากการสอบถามพระสอนศีลธรรมซึ่งพระสอนศีลธรรมมีความต้องการในการฝึกอบรมในระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจากการได้รับคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการใช้หลักสูตรฝึกอบรม การอภิปรายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จึงได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ที่เหมาะสมในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพระสอนศีลธรรม ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 6 หน่วยการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง ซึ่งใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทำให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาได้ถูกต้องตามกระบวนการและภาคปฏิบัติ 2 หน่วยการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งห่างกัน 7 วัน ซึ่งทำให้พระสอนศีลธรรมได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติการเรียนการสอนจริงในโรงเรียน และนิเทศติดตาม เพื่อให้ข้อแนะนำ และประเมินความสามารถ ของพระสอนศีลธรรม ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า พระสอนศีลธรรม 1) ความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังฝึกอบรมอยู่ในระดับสูงขึ้น 2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรมมีผลพัฒนาการอยู่ในระดับสูงขึ้น 3) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรมมีผลพัฒนาการอยู่ในระดับสูงขึ้น 4) ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 5) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมาก และขั้นตอนที่ 5 (Confirm : C) รับรองหลักสูตรฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักสูตรนี้ได้ สอดคล้องกับ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555: 230) กล่าวว่า ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพการปฏิบัติ ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือการประเมินความต้องการจำเป็นของ

กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย การวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้มาสังเคราะห์ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Develop: D₁) คือ การออกแบบและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาโดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (R₁) มาพัฒนานวัตกรรม ทำให้นวัตกรรมที่ พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂) คือ การนำนวัตกรรมไปใช้จริงกับ กลุ่มเป้าหมายและต้องมีการประเมินระหว่างใช้ ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Develop: D₂) ประเมิน ประสิทธิภาพของนวัตกรรมหรือบางกรณีอาจจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามจุดประสงค์ ก็ สามารถดำเนินการปรับปรุงนวัตกรรมอีกครั้ง และ ชนะสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564: 153-155) ได้เสนอ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และการรวบรวมข้อมูล พื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดลักษณะและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นที่ 3 การเลือกและจัดเนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางในการประเมินผล ขั้นที่ 5 การตรวจสอบ คุณภาพของหลักสูตร ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นที่ 7 การประเมินหลักสูตร ขั้นที่ 8 การ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และยังสอดคล้องกับ กานตยุทธ ตรีบุญนิธิ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำ วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู ของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การ วิเคราะห์สมรรถนะ การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม การนำหลักสูตรไปใช้และการ ประเมินผลหลักสูตร อีกทั้ง ญัฐวิภา วิริยา (2553: 125) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมภาษาศาสตร์ประยุกต์เบื้องต้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูสอนภาษาอังกฤษในระดับ ประถมศึกษา ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้ 1. การศึกษาความต้องการของผู้ เข้าอบรมและของสังคม 2. กำหนดจุดมุ่งหมาย 3. การเลือกเนื้อหาสาระ 4. การจัดรวบรวมเนื้อหา สาระ 5. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ 6. การประเมินผล

2.3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการ สอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับ ประถมศึกษา

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรม ศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย ดังนี้

2.3.1 ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลัก เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล หน่วยการ เรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอน สร้างสุข หน่วยละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง ในวันที่ 22-24 ธันวาคม 2564 ที่วัดสมหวัง

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก่อนการฝึกอบรมมีการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) จำนวน 30 ข้อ เวลา 30 นาที ทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google Form แล้วดำเนินการฝึกอบรมโดยการฝึกอบรมแต่ละหน่วยมีการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ และการประเมินชิ้นงานของผู้เข้าอบรม หลังการฝึกอบรมประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 22 ข้อและเมื่อหลังฝึกอบรม 7 วัน พระสอนศีลธรรมทำแบบทดสอบหลังอบรมอีกครั้งโดยการส่งลิงค์ทาง Application line ทำแบบทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google Form เป็นข้อสอบชุดเดิมแต่สลับข้อความ พบว่าโดยภาพรวมวิทยากรรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 1) แจ้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ของกิจกรรม 2) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ 3) แจกตัวอย่างแผนการสอนบรรยาย 4) การฟังบรรยาย : Lecture Method บรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 5) การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี : ICT Classroom ให้ความรู้โดยใช้เกมส์ เล่นเกมส์ Kahoot 6) การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม : Questioning Method ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ 7) การระดมสมอง : Brainstorming วิทยากรเปิดเพลง 3 เพลง แล้ววาดรูป 3 รูป จินตนาการแล้ววาด 1 เพลง 3 ภาพ โดยการเปิดเพลงใน ยูทูบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้หาแนวทางการพัฒนาการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การสร้างสื่อการเรียนรู้ การออกแบบการวัดและประเมินผล 8) เทคนิคเพื่อนคู่คิด : think-pair-share ให้จับคู่โดยการจับฉลากเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 9) การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ : Collaborative learning group โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มในการเขียนแผนการสอน สร้างเกม Kahoot ออกแบบข้อสอบในการวัดและประเมินผล สร้างแบบทดสอบด้วย Google Form 10) การลงมือปฏิบัติ : Practice และฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนการสอน สร้างเกม Kahoot สร้างแบบทดสอบด้วย Google Form 11) การเรียนรู้จากการอภิปราย : Discussion Method นำเสนอผลงานโดยช่วยกันปรับปรุงแก้ไขภายในกลุ่มและหาข้อสรุประหว่างกลุ่ม สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) และ ญัตติ สกฐิ (2559) การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดกระบวนการคิดและสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ และ พระวีรกุล วรธมโมและคณะ (2562 : 7) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแบบ Active learning ในรายวิชาการจัดการการตลาด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการตลาด มีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนดังนี้ 1) ช้่นนำ ใช้เทคนิค Brainstorming เทคนิคนี้แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มด้วยกลุ่มละ 4-5 ผู้สอนกำหนดหัวข้อ รายการสินค้าของแต่ละบริษัท และกำหนดเวลา ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่ม แล้วทุกคน

นำเสนอแนวคิดของตนและบันทึกทุกแนวคิดที่มีผู้นำเสนอ 2) ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ใช้เทคนิค การเขียนพร้อมกันรอบวง Simultaneous round table เทคนิคนี้เหมือนการเขียนรอบวง แตกต่าง กันที่เน้นให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเขียนคำตอบพร้อมกัน ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียน อธิบายสินค้าของบริษัท แต่ละชนิดที่ผู้สอนนำมาให้ดูว่าเป็นสินค้าประเภทใดและให้ตอบพร้อมกัน 3) ชั้นสร้างองค์ความรู้ ร่วมกัน ใช้เทคนิค Team - pair - solo เป็นเทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่และทำคนเดียว โดย ผู้สอนกำหนดปัญหาเรื่อง ระดับผลิตภัณฑ์คาดหวัง ให้แล้วผู้เรียนทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนงานสำเร็จ จากนั้นจะแยกทำงานเป็นคู่จนงานสำเร็จ สุดท้ายผู้เรียนแต่ละคนแยกมาทำเองจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง 4) ชั้นนำเสนอความรู้ ใช้เทคนิค Time Discussion โดยผู้สอนกำหนดโจทย์ให้ผู้เรียนเรื่อง ส่วนผสม ผลิตภัณฑ์ที่ดี ให้ผู้เรียนและสมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันคิดและอภิปรายพร้อมกัน 5) ชั้นลงมือปฏิบัติหรือ ประยุกต์ใช้ ใช้เทคนิค Team - pair - solo และ เทคนิค Concept map โดยผู้สอนกำหนดเรื่องการ แบ่งระดับผลิตภัณฑ์ และส่วนประสมผลิตภัณฑ์ ให้ผู้เรียนร่วมกันคิดและสร้างผังความคิด (Concept map) เพื่อนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนโดยมาคู่ และให้สมาชิกแต่ละคนสรุปแผนผังความคิดของตนเอง จากหัวข้อที่กำหนดให้แล้วนำเสนอความคิดของตนเองต่อผู้สอน 6) ชั้นประเมินผล จัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว อีกทั้ง ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี (2526 : 52-58 อ่างใน ทิศนา แชนณี, 2560 : 300) กล่าวว่ากระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ชั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นกำหนดปัญหา หรือชั้นทบทวน ยกปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง ด้วยความรอบคอบ และพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งนักเรียนจะต้องคิดแก้ไขให้ได้ 2) ชั้นตั้งสมมติฐาน หรือชั้น สมมุติ โดยการพิจารณาว่าสาเหตุของปัญหาที่ยกขึ้นมา นั้นมีอะไรบ้าง สร้างความเข้าใจว่า ในการ แก้ปัญหาใด ๆ นั้นจะต้องทราบสาเหตุของปัญหา หรือแก้ปัญหาเหล่านั้น คิดแก้ที่สาเหตุนั้น อาจจะมี กระทบอะไรได้บ้าง คือให้กำหนดสิ่งที่กระทำเป็นข้อ ๆ ไป 3) ชั้นการทดลองและเก็บข้อมูล หรือชั้น นิโรธ ผู้เรียนต้องกระทำด้วยตนเองตามหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้เมื่อได้ผลประการใด ต้องบันทึกผล แต่ละอย่าง หรือที่เรียกว่าข้อมูลไว้เพื่อพิจารณาในขั้นต่อไป 4) ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล หรือ ชั้นมรรค จากการกระทำด้วยตนเองได้ส่งผลออกมา ผลบางประการชี้ให้เห็นว่า แก้ปัญหาได้บ้าง แต่ ไม่ค่อยชัดเจนนัก ผลที่ถูกต้องชี้ให้เห็นว่าแก้ปัญหาได้แน่นอนแล้ว และได้บรรลุจุดหมายแล้ว ได้ แนวทางหรือข้อปฏิบัติที่เราต้องการแล้ว จะทำให้เห็นว่าสิ่งใดแก้ปัญหาได้จริง สามารถสรุปการกระทำ ที่ได้ผลนั้นไว้เป็นข้อ ๆ หรือเป็นระบบ หรือเป็นแนวทางปฏิบัติและให้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติอย่าง เต็มที่ตามแนวทางนั้น สอดคล้องกัน

2.3.2 ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การออกแบบแผนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักสูตร จำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักสูตร จำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในแต่ละครั้ง ห่างกัน 7 วัน โดยผู้วิจัยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอให้ครูเป็น

ผู้ช่วยนิเทศในการประเมินและเก็บรวบรวมข้อมูลแจ้ง Time Line การนิเทศติดตามผลผ่าน Application Zoom เพื่อทำข้อตกลงเบื้องต้น พระสอนศีลธรรมทำการสอนในโรงเรียน โดยเขียนแผนการสอนวิชาเรียงความกระทู้ธรรม, ธรรมวิภาค, พุทธประวัติ, วินัย-เบญจศีล-เบญจธรรม วิชาไดวิชาหนึ่ง จำนวน 3 แผน และจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ตามแผนการสอนที่เขียน จำนวน 3 ครั้งโดยตกลงร่วมกันว่าจะให้ผู้วิจัยประเมินวิชาใดขึ้นอยู่กับความสมัครใจของพระสอนศีลธรรม ผู้วิจัยและผู้ช่วยนิเทศร่วมกันประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม จำนวน 24 ข้อ และประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม จำนวน 24 ข้อ และเมื่อพระสอนศีลธรรมสอนครบทั้ง 3 ครั้งทำการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม จำนวน 16 ข้อ โดยการส่งลิงค์แบบประเมินออนไลน์ ด้วย Google Form เพื่อให้นักเรียนทำการประเมิน สอดคล้องกับ ศุภวารณ สัจพิบูล (2560) ก่อนการสอนต้องวิเคราะห์ความต้องการ ประเด็นหรือจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาร่วมกัน เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาให้ผู้รับการนิเทศสนับสนุนในการที่จะทำตามเป้าหมายที่กำหนดได้สำเร็จ ระหว่างการสอน เป็นการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยผู้สอนงานจะต้องเลือกใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีในการสังเกตและบันทึกผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาสะท้อนผลร่วมกับผู้รับการสอนงานในขั้นตอนต่อไป หลังการสอน เป็นการสะท้อนผลการเรียนรู้การประเมิน ผลการสอนงาน และการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาโดยในขั้นตอนนี้ ควรกระตุ้นให้ผู้รับการสอนงานสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนและเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้รับการสอนงานฝึกฝนการค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา และเปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนงานได้ดียิ่งขึ้นในขั้นตอนนี้ ผู้สอนงานจะต้องใช้เทคนิคการสอนงานที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้รับการสอนงานเพื่อให้ผู้รับการสอนงานเกิดการยอมรับและสามารถนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดกระบวนการสอนงานดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นวงจรเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้นั้นต้องอาศัยการเสริมพลังอำนาจซึ่งเป็นการเสริมแรงและการให้กำลังใจในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และ จันทรทิพย์ วงศ์ประชารัตน์ (2556 : 44) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูในด้านจิตสำนึกในหน้าที่และพัฒนาความรู้ด้านวิชาการ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ อีกทั้ง ภณทิรา สุปการ (2557 : 34-35) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนโดยการประสานสัมพันธ์

ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานเป็นการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพัฒนาวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพการศึกษาอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและโรงเรียนในที่สุด

2.4 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

2.4.1 ความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรฝึกอบรมได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาโดยมีเนื้อหาของหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยตามแนวพุทธศาสตร์บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งทำให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงขึ้น สอดคล้องกับ สุพักษ์ สมสา (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่าครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการพัฒนาเพิ่มขึ้น และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ อีกทั้ง วราวุฒิ มั่นสุขผล (2557:134) พบว่าสมรรถนะการออกแบบอีเลิร์นนิ่งเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วมีความรู้ในการวิเคราะห์เนื้อหา สามารถแบ่งเนื้อหาย่อย ๆ ได้ และสามารถจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาได้

2.4.2 พัฒนาการความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมมีพัฒนาการทุกด้านสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรฝึกอบรมได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาพระสอนศีลธรรมได้ผ่านการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6 ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นและผ่านการนิเทศให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ทำให้ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมสูงขึ้น สอดคล้องกับ พรรณี ผุดเกตู (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียน ในจังหวัดสงขลา พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ที่เข้าร่วมพัฒนาตามรูปแบบสามารถปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตาม

สมรรถนะที่กำหนดได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติได้ดีมากที่สุด คือ สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ สุปัทธ์ สมสา (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า สมรรถนะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะโดยผ่านเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 ทุกด้าน และยังพบว่าสอดคล้องกับ วรารุณี มั่นสุขผล (2557:136) พบว่าสมรรถนะการออกแบบอีเลิร์นนิ่งเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว อาจารย์สามารถเลือกใช้สื่อสำหรับการสอนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72สามารถพัฒนาและออกแบบแผนการสอนและสามารถสร้างเครื่องมือและเลือกวิธีประเมินผลได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อีกทั้ง พิระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้ทำวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การเขียนแผนจัดการเรียนรู้มีผลโดยรวมอยู่ในระดับ 3 คือ เขียนได้ชัดเจนมาก ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ ชื่อเรื่อง ชั้นที่สอน วัน เดือน ปี เวลา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ขั้นตอนการสอนตามกระบวนการจัดการความรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล

2.4.3 พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมมีพัฒนาการทุกด้านสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรฝึกอบรมได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาพระสอนศีลธรรมได้ผ่านการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6 ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นและผ่านการนิเทศให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 ทำให้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม หลังการฝึกอบรมสูงขึ้น สอดคล้องกับ สุปัทธ์ สมสา (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมจากการประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา ประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่าปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะผ่านเกณฑ์การสอนที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 อีกทั้ง พิระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้ทำวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครู ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้และทักษะปฏิบัติ และครูจัดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงานหรือทักษะที่เรียนไปแล้ว

2.4.4 ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นได้ผ่านการสอบถามความต้องการจำเป็นของพระสอนศีลธรรมที่เข้ารับการฝึกอบรมจึงทำให้ตรงกับความต้องการของพระสอนศีลธรรมจึงทำให้พระสอนศีลธรรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุพักษ์ สมสา (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ อมรศรี แสงส่องฟ้า (2557:171) พบว่า ครูมีความเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมทั้งด้านปัจจัยป้อน กระบวนการจัดการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับดีมาก อีกทั้ง พิระพรรณ ทองศูนย์ (2556) ได้ทำวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่าครูสามารถนำความรู้ไปใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ มีระยะเวลาเหมาะสมและเป็นประโยชน์ที่ได้รับการฝึกอบรม

2.4.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระสอนศีลธรรมได้ผ่านการฝึกอบรมตาม หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ทำให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนจึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุพักษ์ สมสา (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อีกทั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการนำความรู้และทักษะของครูที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

2.5. ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 รูป/คน เห็นด้วยทุกประเด็น และรับรองว่า สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม

นี้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษาเป็นประโยชน์เพราะทำให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รู้หลักปฏิบัติ นำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นความสุขความเจริญในชีวิต และหลักสูตรฝึกอบรมสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาให้พระสอนศีลธรรม สอดคล้องกับ วรารุณี มั่นสุขผล (2557: 162-163) ได้ทำการรับรองการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์โดยการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 อยู่ในระดับเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา นำไปใช้ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา
2. แม่กองธรรมสนามหลวงควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา นี้ไปใช้เพื่อขยายผลในจังหวัดอื่นเพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการฝึกอบรมตามสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาจึงควรแยกหน่วยในการฝึกอบรม
2. ผลการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลการพัฒนาการน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรเพิ่มเวลาการฝึกอบรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์

3. ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของพระสอนศีลธรรม ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี มีผลพัฒนาการน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรเพิ่มเวลาการฝึกอบรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม

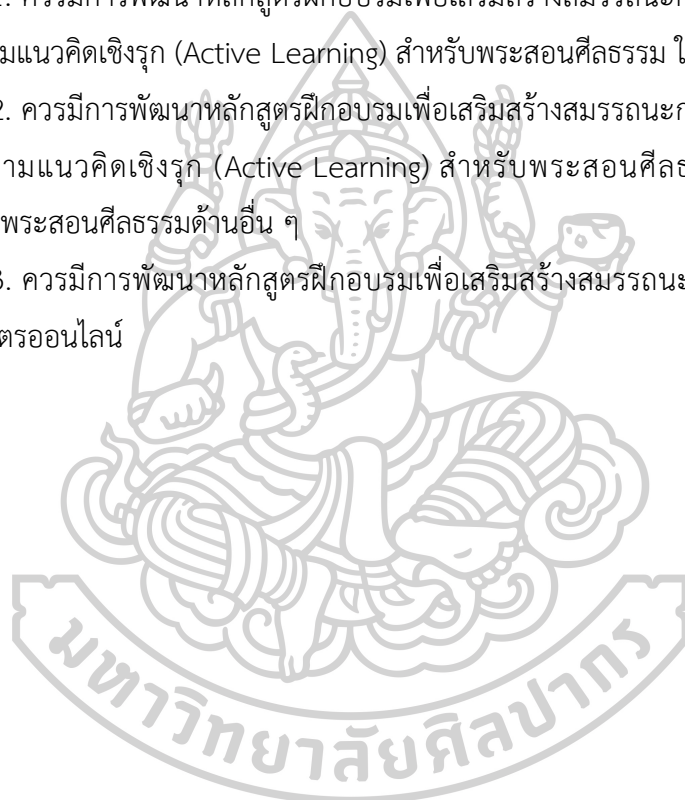
4. กระบวนการในการฝึกอบรมผู้เข้าอบรมต้องมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี ดังนั้นควรทดสอบผู้เข้าอบรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะ

3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ในระดับมัธยมศึกษา

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ควรมีการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมด้านอื่น ๆ

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะให้พระสอนศีลธรรมในรูปแบบหลักสูตรออนไลน์



รายการอ้างอิง

- Anderson, J. R. (1992). *Cognitive Psychology and Its Implication* (2 ed.). San Francisco: Freeman.
- Baldwin, J., and Williams, H. (1988). *Active Learning: a Trainer's Guide*. England: Blackwell Education.
- Bonwell, C. C., and Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. Washington D.C.: ERIC Clearinghouse on Higher Education.
- Coker, H. (1996). Identifying and Measuring Teacher Competencies: The Cawall County Procect. *Journal of Teacher Education*, 28(1).
- Creswell, J. W., and Clark. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. California: Sage.
- Ellis, R. (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Goldstein, M. B. (1993). *The Teaching of Languuage in Our School*. New York: The MacMillan Co.
- McClelland, D. C. (1993). *Testing for Competence Rather than for 'Intelligence'* American Psychologist.
- Moore, K. D. (1994). *Secondary Instructional Metkod*. New York: Wm. C. Brown Communication.
- Oliva, P. F. (1992). *Developing The Curriculum* (3 ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Oliva, P. F. (2009). *Developing The Curriculum* (7 ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Pehi, G. (1992). *An Assessment of the Classroom Competencies of In-Service Lementary School Teacher in American Samoa*: Dissertation Adstracts International.
- Prabhu, N. S. (1984). "Procedural Syllabuses." in T.E. Read (ed.). *Trends in Language Syllabus Design*. Singapore: Singapore University Press.
- Romine, S. (1997). Student and Faculty Perception of an Effective University Instructional Climates. *The Journal of Educational Research*, 6, 139-143.
- Sowell, J. (1996). *Curriculum An Integrative Introduction*. New Jersey: Prentice Hall.

- Stufflebeam, D. L. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Itasca: Peacock.
- Sutherland, T. E., and Bonwell, C. C. (1996). *Using Active Learning in College Classes: A Range of Options for Faculty*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development. Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace & World.
- Thornton, T. L. (1998). *The Use of Benchmarking to Measure Indicator of high Technology Performance in A K-12 International school*. (Dessertation. Ph.D),
- Tuckman, B. W. (1999). *Conducting Educational Research* (5 ed.). Michigan: Harcourt Brace College Publishers.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: The university of Chicago press.
- Walla, M. J. (1991). *Training Foreign Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wienert, F. E. (2001). "Concept of competence : a conceptual clarification." In *Defining and selecting key competencecies*. Gottingen: Hogrefe.
- กรมการศาสนา. (2553). คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.
- กรมการศาสนา. (2554). รายงานโครงการศึกษาวิจัยการศึกษาทบทวนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัณฑ์วรรณ มีสมสาร. (2560). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 7(2), 45-56.
- กานตยุทธ ตรีบุญนิธิ. (2556). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาครูศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. มหาวิทยาลัยศิลปากร, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.
- กิตติธัช คงชะวัน. (2553). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- เกษม ศรีเต็มมา. (2551). ความเป็นมา..เป็นไปของ Active Learning. วารสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 1(1), 1-14.
- คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2559). การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). ารแพทยศาสตรศึกษา มอ, 2(4), 2-4.
- คณะสงฆ์และรัฐบาล. (2558). หลักสูตรธรรมศึกษาขั้นตรี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

- คมสินธุ์ ต้นสีนนท์. (2561). การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการในรายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- จกมล นิชุตติมาเทวินทร์. (2542). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (*Training and Development*). กรุงเทพฯ: พีเอ ลิฟวิ่ง.
- จิตรลดา ผึ้งทอง. (2560). ผลการสอนแบบอริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย. (วิทยาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
- ฉวีวรรณ ตาลสุก. (2556). การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- ชนสิทธิ์ ลิทธิ์สูงเนิน. (2564). การพัฒนาหลักสูตร. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เขาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ *Active Learning* เพื่อผู้เรียนยุคใหม่ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. จันทบุรี: โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จันทบุรี.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *Active Learning*. ข่าวสารวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553.
- ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. (2550). บทบาทของครู กับ *Active Learning* Retrieved from <https://www.sila5.com/blog/blog/detail/var/44s274>
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2542). การจัดการทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวิภา วิริยา. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาศาสตร์ประยุกต์เบื้องต้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- ทศพล โสমনันท์. (2562). ผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาต่อความรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, 12(2), 14-27.
- ทองฟู ชินะโชติ. (2540). การฝึกอบรมกับการพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- চারঙ্গক্তি คงคาสวีสดี. (2553). *Competency* ภาคปฏิบัติ...เขากำกันอย่างไร? กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. (2542). การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูธนบุรี.
- นนทลี พรธาดาวิชย์. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้อิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้อ. วารสาร *UTK* ราชวมงคลกรุงเทพ, 11(1), 85-94.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2542). กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการฝึกอบรม. สงขลา: เหมการพิมพ์.
- พรณิ ผุดเกตุ. (2555). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในจังหวัดสงขลา. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,
- พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล (ใจชื่อสมบุญ). (2554). สภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระพิทักษ์ อริยปุตุโต. (2560). แนวทางโยนิโสมนสิการเรื่องพุทธศาสนิกชนสำหรับโรงเรียนมัธยมวัดแม่โจย จังหวัดอุดรดิติถ์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
- พระมหาสุรศักดิ์ มุ่งซ้อนกลาง. (2557). การศึกษาผลการเรียนรู้อและการคิดแบบคุณโทษและทางออกเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- พระมานิตย์ โชติธมโม (อรรคชาติ). (2552). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ. (ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระราชวรเมธี. (2560). แผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา. ม.ป.ท.: คณะกรรมการปฏิรูปพระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคม.
- พัชรี ม้าลออกเพชร และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรรษย์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์เรื่องประวัติศาสตร์เมืองกาญจนบุรี. วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย, 7(1).
- พัทธนันท์ สังขระมย์. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อรายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยวิธีสอนแบบเบญจขันธ-สอดแทรกผังกราฟิก หน่วยการเรียนรู้อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (ปริญญาบัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียววี ยินดีสุข. (2560). ทักษะ 7 C ของครู 4.0. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิระพรรณ ทองศูนย์. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยศิลปากร, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
- ภัณฑิรา สุปการ. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะศึกษาศาสตร์. (2561). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ *Active Learning* เพื่อส่งเสริมผู้เรียนในยุค *Thailand 4.0*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิจัยวิทยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9 ed.). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- ยุวดี ทองอ่อน. (2561). *Active Learning: การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม*. นครสวรรค์: วารสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: แอลทีเพลส.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- วรารุณี มั่นสุขผล. (2557). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- วัชร เกษพิชัยณรงค์ และน้ำค้าง ศรีวัฒนาโรทัย. (2555). การเรียนเชิงรุกและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก. Paper presented at the การเรียนการสอนเชิงรุก, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วาริ โศกเตี้ย. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา ระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนหัวนา จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- วารุณี อัครโกคิน. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- วิจิตร อวาทกุล. (2540). การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: อาร์แอนด์ปรีน.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2558). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- วิทยาลัยสงฆ์ เชียงราย. (2562). พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. Retrieved from http://crb.mcu.ac.th/krupra/?page_id=11

- วีระพงษ์ สิงห์ครุฑ. (2558). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและทักษะทางสังคม สาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวรรณ สัจพิบูล. (2560). แนวคิดการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 37(1).
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2555). คุณภาพผู้เรียน...เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ QUALITY OF STUDENTS DERIVED FROM ACTIVE LEARNING PROCESS. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 6(2), 1-13.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2550). เทคนิคการจัดฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2547). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. Retrieved from https://84000.org/tipitaka/dic/v_seek.php?text=%E0%BE%D7%E8%CD%B9
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรีนติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- สามารถ ยั่งยืน. (2552). วิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการ. Retrieved from <http://oknation.nationtv.tv/blog/monsikan/2009/08/09/entry-1>
- สาลินี อุดมผล และมาเรียม นิลพันธุ์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการอาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(1), 116-128.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 –2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. สำนักกฎหมาย. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุเทพ เชื้อสมุทร. (2556). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีปทุม,
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ชาญประเสริฐ. (2557). *Active Learning: การจัดการเรียนจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: นิตยสาร สสวท.*
- สุพิทักษ์ สมสา. (2560). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนบ้านโคกกุง. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.
- สุนน อมรวีวัฒน์. (2542). คู่มือการดำเนินการโครงการประชุมปฏิบัติการเรื่องการจัดกระบวนการการเรียนรู้แบบ *Active Learning*. นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สุรางค์ ธูปูชากร. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำ *School mapping*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- สุหัชชา พิมพ์เนา. (2561). การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผู้เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น. (ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- องอาจ นัยวัฒน์. (2551). การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญไอรินทร์ ราชวงศ์. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁)

- | | |
|----------------------------|---|
| 1. ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 2. ผศ.ดร.บุญรอด ชาตียนนท์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 3. พระศรีธรรมภาณี (ดร.) | ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 4. พระปลัดໄໝິตໄໝິโต (ดร.) | ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 5. รศ.ดร.เรวดี กระจ่างวงศ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล
คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ |

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁)

- | | |
|-----------------------------------|--|
| 1. ผศ.ดร.บุญรอด ชาตียนนท์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 2. พระปลัดระพิน พุทธิสาร (ผศ.ดร.) | ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 3. พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 4. ผศ.ดร.เรวดี กระจ่างวงศ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ |
| 5. ดร.เมธี ดิษฐ์ศักดิ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ |

ผู้ทรงคุณวุฒิในการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 1. ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 2. ผศ.ดร.บุญรอด ชาตียนนท์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 3. ดร.อาทิตย์ญา โพธิ์สวຍ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้
โรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์ |
| 4. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร (ผศ.ดร.) | ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 5. พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 6. ผศ.ดร.เรวดี กระจ่างวงศ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ |
| 7. ดร.เมธี ดิษฐ์สวัสดิ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ |

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินเครื่องมือการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁)

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 1. ผศ.ดร.บุญรอด ชาตียนนท์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 2. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร (ผศ.ดร.) | ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 3. พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 4. ผศ.ดร.เรวดี กระจ่างวงศ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ |
| 5. ดร.เมธี ดิษฐ์สวัสดิ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ |

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบรับรองหลักสูตร

1. พระปลัดระพิน พุทธิสารโร (ผศ.ดร.) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ (ผศ.ดร.) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระปลัดโฆษิต โฆสิตโต (ดร.) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รศ.ดร.เรวดี กระโหมวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ
5. ดร.เมธี ดิษฐ์ศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยทักษิณ





ตารางที่ 32 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
1	ประเภทของเอกสาร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2	ชื่อเอกสาร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3	ชื่อผู้แต่ง	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4	ปีที่พิมพ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
5	หน้าที่	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6	สถานที่พิมพ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
7	สำนักพิมพ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
8	หัวข้อ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
9	สาระสำคัญ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 1.00									



ตารางที่ 33 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป									
1.1	ชื่อ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.2	ฉายา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.3	อายุ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.4	พรรษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.5	ตำแหน่ง	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.6	วุฒิการศึกษาสูงสุดทางธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.7	วุฒิการศึกษาทางโลก	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.8	ประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่จะเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา									
2.1	ท่านคิดว่าพระสอนศีลธรรมควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) หรือไม่ เพราะเหตุใด	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.2	ท่านคิดว่าสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ที่จะเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับพระสอนศีลธรรม ควร มีสมรรถนะใดบ้าง อย่างไร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.3	ท่านคิดว่าแนวคิดการสอนแนวพุทธ ศาสตร์ในการจัดการเรียนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ที่จะเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับพระสอนศีลธรรม ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
2.4	ท่านคิดว่ากิจกรรมการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ควรเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.5	ท่านคิดว่าสื่อและเทคโนโลยีการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ควรเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.6	ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ควรเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ = 1.00



ตารางที่ 34 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของพระสอนศีลธรรม ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป									
1.	อายุ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.	พรรษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.	วุฒิการศึกษานักธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.	วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
5.	วุฒิการศึกษาสามัญ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.	ประสบการณ์ในการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
7.	ตำแหน่งการปกครองทางคณะสงฆ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ตอนที่ 2 ความต้องการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา									
1. เหตุผลที่ต้องการฝึกอบรม									
1.1	เพิ่มสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.2	เพิ่มความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.3	เกิดการยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.4	เพิ่มโอกาสในการสอนพระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2. สมรรถนะที่ท่านต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา									
2.1	ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.2	การออกแบบการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.3	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.4	การใช้สื่อและเทคโนโลยี	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.5	การวัดประเมินผล	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3. รูปแบบการสอนแนวพุทธศาสตร์ที่ท่านต้องการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา									
3.1	การสอนแบบอริยสัจ 4	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
3.2	การสอนแบบกัลยาณมิตร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.3	การสอนแบบโยนิโสมนสิการ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.4	การสอนแบบเบญจขันธ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.5	การสอนไตรสิกขา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ท่านต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม									
4.1	การบรรยาย	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.2	การฝึกปฏิบัติ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.3	การทำงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.4	การใช้เกมส์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.5	กิจกรรมคู่	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.6	กิจกรรมกลุ่ม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
5. สื่อและเทคโนโลยีที่ท่านต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม									
5.1	เอกสารประกอบการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
5.2	คอมพิวเตอร์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
5.3	โปรเจคเตอร์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
5.4	สิ่งพิมพ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6 การวัดและประเมินผลที่ท่านต้องการวัดและประเมินผลในการฝึกอบรม									
6.1	การทดสอบ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.2	การประเมินการปฏิบัติ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.3	การประเมินชิ้นงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.4	การประเมินตนเอง	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ตอนที่ 3 ความพร้อมในการฝึกอบรม									
1.	สถานที่ที่ท่านต้องการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.	จำนวนวันที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.	จำนวนชั่วโมงที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรมเมื่อผ่านการอบรมแล้ว ท่านต้องการให้มีการประเมินการจัดการเรียนการสอน และนิเทศติดตามผล	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 1.00									

ตารางที่ 35 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของประเด็นการอภิปรายกลุ่มของร่างหลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active
Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
1.	หลักการของหลักสูตร (มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบัน)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
2.	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (มีความชัดเจน ความเป็นไปได้ และเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
3.	เนื้อหาของหลักสูตร (มีความเหมาะสม จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา และสามารถนำไปอบรมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
4.	โครงสร้างของหลักสูตร (มีความเป็นไปได้อย่างเหมาะสม และสามารถเอาไปอบรมได้จริงตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
5.	กิจกรรมการเรียนรู้ (มีความเป็นไปได้อย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง และความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
6.	สื่อการสอน (มีความเป็นไปได้อย่างเหมาะสม และช่วยให้กิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
7.	การวัดและประเมินผล (มีความเป็นไปได้อย่างเหมาะสม ของการวัดและประเมินผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
8.	ระยะเวลาในการอบรม (มีความเหมาะสม กับเนื้อหา บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม

ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 1.00

ตารางที่ 36 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของประเด็นการอภิปรายกลุ่มของหน่วยการเรียนรู้หน่วยที่ 1-6 ของสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
1.	จุดประสงค์การเรียนรู้ (มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
2.	สาระสำคัญ (มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
3.	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ (มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
4.	ชิ้นงาน/ภาระงาน (มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
5.	กิจกรรมการเรียนรู้ (มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
6.	สื่อการเรียนรู้ (มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม
7.	การวัดและประเมินผล (มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร)	1	1	1	1	1	5	1.00	เหมาะสม

ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 1.00

ตารางที่ 37 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
1.1	Active Learning มีความหมายอย่างไร ก. ผู้สอนเป็นผู้กระทำหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ข. ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ค. ผู้บริหารลงมือปฏิบัติด้วยตนเองพร้อมกับผู้สอน ง. ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการชี้แนะผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.2	Active Learning คือ อะไร ก. กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ข. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้ลงมือทำ ค. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้แบบกลุ่ม ง. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีทักษะในการพูด	1	1	0	1	1	4	0.80	นำไปใช้
1.3	การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีข้อดีอย่างไร ก. ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนมีประสิทธิภาพในการทำงาน ข. ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการนำเสนอผลงานวิชาการ ค. ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น และสามารถเก็บกักข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นไว้ในความทรงจำได้นานขึ้นด้วย ง. ช่วยให้ผู้สอนมีแรงเสริมหรือแรงจูงใจสำหรับการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.4	กิจกรรมเพื่อส่งเสริม Active Learning ในชั้นเรียนนั้นอยู่บนพื้นฐานของทักษะใด ก. ตา ดู หู ฟัง ข. ฟัง ดู ทำตาม ค. เขียน อ่าน จำ ง. พูด ฟัง เขียน อ่าน สะท้อน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
1.5	<p>พื้นฐานแนวคิดของรูปแบบ Active Learning มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร</p> <p>ก. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิด</p> <p>ข. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการเรียนการคำนวณ</p> <p>ค. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการทำงานกลุ่ม</p> <p>ง. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมกีฬา นันทนาการ</p>	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.6	<p>การเรียนรู้คืออะไร</p> <p>ก. การอ่านออกเขียนได้</p> <p>ข. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องจากการเรียนการสอน</p> <p>ค. ความรู้ ความจำ และความเข้าใจ</p> <p>ง. กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องจากประสบการณ์</p>	1	0	0	1	1	3	0.60	ตัดออก
1.7	<p>ธรรมชาติของการเรียนรู้ ขั้นตอนใดสำคัญที่สุด</p> <p>ก. ความต้องการของผู้เรียน</p> <p>ข. สิ่งเร้าที่น่าสนใจ</p> <p>ค. การตอบสนอง</p> <p>ง. การได้รับรางวัล</p>	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.8	<p>องค์ประกอบของการเรียนรู้ ขั้นตอนใดสำคัญที่สุด</p> <p>ก. จุดประสงค์</p> <p>ข. ความพร้อม</p> <p>ค. การตอบสนอง</p> <p>ง. ผลต่อเนื่อง</p>	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.9	<p>สุ จี ปุ ลิ เป็นการเรียนรู้แบบใด</p> <p>ก. การเรียนรู้ทางมอเตอร์</p> <p>ข. การเรียนรู้ทางวจนภาษา</p> <p>ค. การเรียนรู้โดยการรับรู้</p> <p>ง. การเรียนรู้ทางสังคม</p>	1	1	0	0	1	3	0.60	ตัดออก

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
1.10	พฤติกรรมใดที่เกิดจากการเรียนรู้ ก. ศิล สมาธิ ปัญญา ข. ความรู้ ทักษะ เจตคติ ค. ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน ง. สุ จี ปุ ลิ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.11	พฤติกรรมใดเป็นการรับรู้ ก. พระสันติชัยลืมตา ข. พระไพศาลเจียหุพัง ค. พระสมควรเห็นคนเดินมา ง. พระอรรคพงษ์เดินไปเดินมา	1	1	1	1	0	4	0.80	นำไปใช้
1.12	เครื่องมือที่สำคัญนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ก. หลักการจัดการเรียนรู้ ข. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ค. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ง. กระบวนการเรียนรู้	1	1	0	0	1	3	0.60	ตัดออก
1.13	การตั้งสมมติฐานของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตรงกับ ขั้นตอนใดของอริยสัจสี่ ก. ทุกข์ ข. สมุทัย ค. นิโรธ ง. มรรค	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.14	รูปแบบการสอนบูรณาการระหว่างวิชา ก. แบบภายในวิชา ข. แบบหลอมรวม ค. แบบขนาน ง. แบบสหวิทยาการ	1	1	1	0	0	3	0.60	ตัดออก
2.	ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี								
2.1	สื่อการสอนใด ที่ครูต้องจัดทำขึ้นเอง ก. แบบฝึกทักษะ ข. ชุดการเรียนการสอน ค. บทเรียนสำเร็จรูป ง. หนังสือเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
2.2	สิ่งใดที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ก. แผนการจัดการเรียนรู้ ข. นวัตกรรมการศึกษา ค. สื่อการเรียนรู้ ง. เทคโนโลยีทางการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.3	สื่อการสอนที่ดีมีคุณสมบัติสำคัญที่สุด ก. เหมาะกับกิจกรรมการเรียนการสอน ข. ใช้ง่าย ปลอดภัย และสะดวก ค. เหมาะกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ง. เหมาะกับวัยของผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.4	สื่อการสอนประเภทใด ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนใช้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก. หนังสือเรียน ข. ชุดการเรียนการสอน ค. บทเรียนสำเร็จรูป ง. แบบฝึกทักษะ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.5	สิ่งใดที่ช่วยทำให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น ก. เทคโนโลยีทางการศึกษา ข. นวัตกรรมการศึกษา ค. แผนการจัดการเรียนรู้ ง. สื่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.6	สื่อที่สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น เป็นสื่อการสอนประเภทใด ก. โทรทัศน์และภาพยนตร์ ข. นิทรรศการ ค. ทัศนสัญลักษณ์ ง. ภาพนิ่ง การบันทึกเสียง และวิทยุ	1	1	1	0	0	3	0.60	ตัดออก

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
2.7	สื่อประเภทใดที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ก. มีความทันสมัย ข. น่าสนใจ ค. สอดคล้องกับหลักสูตร ง. เนื้อหาครบถ้วน ถูกต้อง	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.8	สื่อการสอนมีคุณค่ากับผู้เรียน อย่างไร ก. กระตุ้นให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมสื่อ ข. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง ค. ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ง. ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจ	1	1	1	1	0	4	0.80	นำไปใช้
2.9	ตัวเลือกใดไม่ใช่องค์ประกอบในการเรียนการสอน ก. ผู้บริหาร ข. สื่อการเรียนการสอน ค. ผู้เรียน ง. ผู้สอน	1	1	1	0	0	3	0.60	ตัดออก
2.10	นวัตกรรมใดเหมาะสมสำหรับเป็นนวัตกรรมที่ครูนำไปใช้ประโยชน์โดยตรง ก. บทเรียนสำเร็จรูป ข. วิทยูและโทรทัศน์ช่วยสอน ค. มัลติมีเดีย ง. ชุดการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.11	ตัวเลือกใดไม่ใช่บทบาทของสื่อในการเรียนการสอน ก. ใช้สื่อเพื่อช่วยการสอนของครู ข. ช่วยผู้เรียนฝึกทักษะและการปฏิบัติได้ ค. ช่วยการเรียนแบบค้นพบ ง. เหมาะสำหรับการสอนเป็นกลุ่มใหญ่	1	1	0	0	1	3	0.60	ตัดออก
2.12	สื่อการเรียนรู้ใดเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน ก. บทเรียนสำเร็จรูป ข. แบบฝึกหัด ค. หนังสือเรียน ง. คู่มือครู	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป	
		1	2	3	4	5	รวม			
2.13	การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ไม่ต้องคำนึงถึงปัจจัยใด ก. มีความสอดคล้องกับหลักสูตร ข. รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ ค. เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัย ง. ภาษาที่ใช้เป็นไปตามความเหมาะสมของผู้เรียน		1	1	0	1	0	3	0.60	ตัดออก
2.14	สิ่งใดเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทเทคนิค/ วิธีการ ก. แบบฝึกหัด ข. สารเคมี ค. การสาธิต ง. เอกสาร		1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.15	สิ่งใดไม่ใช่สื่อประเภทอุปกรณ์ ก. เครื่องฉาย ข. เครื่องเล่นเทปเสียง ค. เครื่องเล่นวีดิทัศน์ ง. นิตยสาร		1	0	0	1	1	3	0.60	ตัดออก
2.16	สื่อการเรียนการสอน มีบทบาทอย่างไร ก. เป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนสนุกสนาน ข. เป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนของครู ค. เป็นตัวกลางระหว่างครูและนักเรียน ง. เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกของครู		1	1	1	0	0	3	0.60	ตัดออก
3.	ด้านการวัดและประเมินผล									
3.1	การวัดผลการศึกษาเชิงปริมาณ คือการวัดสิ่งใด ก. การวัดเขาวงกตปัญหา ข. การวัดผลสัมฤทธิ์ ค. การวัดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ง. การวัดความซื่อสัตย์ของนักเรียน		1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.2	การวัดผลสิ่งใดต้องวัดจากพฤติกรรมการแสดงออก ก. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข. การวัดผลการสอบระหว่างภาค ค. การวัดความกตัญญูของนักเรียน ง. การวัดผลการทำแบบฝึกหัด		1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
3.3	การวัดผลการศึกษามีความคลาดเคลื่อนมาจากสาเหตุใด ก. คุณภาพของเครื่องมือ ข. คุณภาพของผู้เรียน ค. คุณภาพของผู้สอน ง. คุณภาพของหลักสูตร	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.4	ผลการสอบของนักเรียน ได้คะแนน 60 คะแนน สามารถสรุปได้อย่างไร ก. นักเรียน เรียนดี ข. นักเรียน เรียนอ่อน ค. นักเรียนต้องปรับปรุง ง. ต้องนำไปเทียบคะแนนเต็ม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.5	ผลที่ได้จากการวัด คือ อะไร ก. ระดับคุณภาพ ข. คะแนน ค. ระดับพัฒนาการ ง. ผ่านกับไม่ผ่าน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.6	กระบวนการที่นำข้อมูลจากการวัดผลมาวินิจฉัยตัดสินคุณภาพโดยใช้กฎเกณฑ์ ก. การทดสอบ ข. การวิเคราะห์ ค. การประเมินผล ง. การตัดสินใจ	1	1	1	1	0	4	0.80	นำไปใช้
3.7	ผู้ประเมินดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดการตัดสินใจ ก. มีความมั่นใจในผลประเมิน ข. รู้ระดับผลของผู้ถูกประเมินมาแล้ว ค. สามารถรู้ผลว่าสอบได้ หรือสอบตก ง. มีการวัดผลหลายครั้งหลายด้าน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
3.8	สิ่งใดที่ผู้ประเมินไม่ต้องคำนึงถึงในการประเมินผลการศึกษา ก. เจตคติของผู้เรียน ข. ค่านิยม คุณธรรม ค. ความสนใจทำงาน ง. ความรู้ความเข้าใจ								
		1	1	1	0	0	3	0.60	ตัดออก
3.9	ในการประเมินผลการศึกษาสามารถกระทำได้เมื่อใด ก. ก่อนจัดการเรียนรู้ ข. ระหว่างจัดการเรียนรู้ ค. หลังจัดการเรียนรู้ ง. สามารถกระทำได้ตลอดเวลา								
		1	0	1	0	1	3	0.60	ตัดออก
3.10	การประเมินผลการเรียนควรรู้สิ่งใดก่อน ก. จุดประสงค์ ข. คะแนนผลการเรียนรู้ ค. เครื่องมือ ง. กระบวนการ								
		1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.11	การวัดผลและประเมินผลการเรียนมีผลให้เกิดกับนักเรียน ข้อใด ก. เจตคติ ข. แรงจูงใจ ค. ทักษะ ง. ความพึงพอใจ								
		-1	0	1	0	1	1	0.20	ตัดออก
3.12	การทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน นำผลการประเมินมาเปรียบเทียบดูความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน การประเมินแบบใด ก. ประเมินความก้าวหน้า ข. ประเมินผลสัมฤทธิ์ ค. ประเมินความพึงพอใจ ง. ประเมินจุดเด่น จุดด้อย								
		-1	1	0	1	1	2	0.40	ตัดออก

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
3.13	ตัวเลือกใดไม่ใช่สาเหตุให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ก. วิธีการจัดการเรียนการสอน ข. สื่อและอุปกรณ์การเรียน ค. หลักสูตร ง. ครูผู้สอน	1	1	0	0	1	3	0.60	ตัดออก
3.14	การประเมินผลการศึกษาเพื่อดูพื้นความรู้ ความสามารถและปัญหาของนักเรียน เกิดประโยชน์กับใครมากที่สุด ก. ครูผู้สอน ข. ผู้บริหาร ค. นักเรียน ง. ด้านการวิจัย	1	0	1	0	1	3	0.60	ตัดออก
3.15	การทดสอบ หมายถึง อะไร ก. การวัดความรู้ของนักเรียน ข. การวัดความสำเร็จในการรวมกิจกรรมของนักเรียน ค. การวัดพฤติกรรมนักเรียนด้านทักษะพิสัย ง. การวัดความสามารถของนักเรียนจากผลงานที่ผ่านมา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.16	การประเมินผลจากแบบทดสอบของแมงก่องธรรมสนามหลวงเป็นแบบใด ก. อิงกลุ่ม ข. อิงเกณฑ์ ค. อิงกลุ่ม และอิงเกณฑ์ ง. สรุปลำไม่ได้	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.17	การทดสอบไม่ควรวัดในระดับใด ก. ความจำ ข. ความเข้าใจ ค. การนำไปใช้ ง. การสังเคราะห์	1	0	0	1	1	3	0.60	ตัดออก
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 0.82									

ตารางที่ 38 ผลการตรวจสอบคุณภาพการสอนของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนที่ศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
1.1	วิเคราะห์หลักสูตร ธรรมศึกษาเพื่อ กำหนดเป้าหมายการ เรียนรู้	3. ระบุขอบข่ายการนำหลักสูตรไปออกแก่การเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับสมรรถนะของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ 2. ระบุขอบข่ายการนำหลักสูตรไปออกแก่การเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับสมรรถนะของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ 2 แผนการเรียนรู้ 1. ระบุขอบข่ายการนำหลักสูตรไปออกแก่การเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับสมรรถนะของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ 1 แผนการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
1.2	เลือกและลำดับเนื้อหาสาระการเรียนรู้อย่างเหมาะสม	<p>3. ระบุขอบข่ายเนื้อหา สามารถเชื่อมโยงวิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้</p> <p>2. ระบุขอบข่ายเนื้อหา สามารถเชื่อมโยงวิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ 2 แผนการเรียนรู้</p> <p>1. ระบุขอบข่ายเนื้อหา สามารถเชื่อมโยงวิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ 1 แผนการเรียนรู้</p>	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
1.3	มีจุดประสงค์ที่สะท้อนเนื้อหาสาระและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน	3. มีความเชื่อมโยงกันระหว่างจุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายคาบกับหน่วยการเรียนรู้ และจุดประสงค์ต้องครอบคลุม พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ได้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ 2. มีความเชื่อมโยงกันระหว่างจุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายคาบกับหน่วยการเรียนรู้ และจุดประสงค์ต้องครอบคลุม พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ได้ 2 แผนการเรียนรู้ 1. มีความเชื่อมโยงกันระหว่างจุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายคาบกับหน่วยการเรียนรู้ และจุดประสงค์ต้องครอบคลุม ทักษะพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
1.	ด้านการจัดการกรรมการเรียนรู้									
1.4	จัดการกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	<p>3. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน เน้นทักษะการคิด เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะ ค่านิยม และ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ได้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้</p> <p>2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน เน้นทักษะการคิด เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะ ค่านิยม และ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ได้ 2 แผนการเรียนรู้</p> <p>1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน เน้นทักษะการคิด เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะ ค่านิยม และ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ได้ 1 แผนการเรียนรู้</p>	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
1.5	จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมและทักษะทางสังคม	<p>3. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นประจำ</p> <p>2. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นเป็นบางครั้ง</p> <p>1. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อมีโอกาส</p>	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
1.	ด้านการจัดการกรรมการเรียนรู้									
1.6	จัดการกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด	3. ออกแบบการจัดการจัดการกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้อย่างครบถ้วน 2. ออกแบบการจัดการจัดการกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้บางประเด็น 1. ออกแบบการจัดการจัดการกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญคลุมเครือ ไม่สมบูรณ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
1.	ด้านการจัดการกรรมการเรียนรู้									
1.7	ส่งเสริมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และ ปฏิบัติการ	3. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน แสวงหา ความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้สั้น ข้อสงสัย 2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียน แสวงหา ความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้ บางประเด็น 1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน แสวงหา ความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ บาง โอกาส	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
1.8	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรียนรู้อย่าง หลากหลายเหมาะสม สอดคล้องกับวัย และ ความต้องการของ ผู้เรียน	3. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานการเรียนรู้เชิง รุกร่วมกับกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ ได้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ 2. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานการเรียนรู้เชิง รุกร่วมกับกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ ได้ทั้ง 2 แผนการเรียนรู้ 3. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานการเรียนรู้เชิง รุกร่วมกับกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ ได้ทั้ง 1 แผนการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
1.9	มีการนำผลการ ออกแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ไป ใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และปรับ ใช้ตามสถานการณ์ อย่างเหมาะสมและ เกิดผลกับผู้เรียน ตามที่คาดหวัง	3. นำผลการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม และเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง ได้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ 2. นำผลการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม และเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง ได้ทั้ง 2 แผนการเรียนรู้ 2. นำผลการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม และเกิดผลกับผู้เรียน ตามที่คาดหวัง	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ชื่อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
1.10	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 แผนการเรียนรู้ 2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2 แผนการเรียนรู้ 1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1 แผนการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้
1.11	ออกแบบกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้อง เชื่อมโยงกัน	3. ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปร่างเป็นระบบโดยบูรณาการกับทุกวิชาเชื่อมโยงกันอย่างสอดคล้องเหมาะสม 2. ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปร่างเป็นระบบโดยบูรณาการกับทุกวิชาเชื่อมโยงกันอย่างสอดคล้องเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้
		1. ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปร่างเป็นระบบโดยบูรณาการกับทุกวิชาไม่เชื่อมโยงสอดคล้องกัน							

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
2. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี									
2.1	รู้และเข้าใจสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้อรรถศาสตร์ศึกษา	3. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้อรรถศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนอรรถศาสตร์ศึกษาได้เป็นอย่างดี 2. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้อรรถศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้พอสมควร 1. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้อรรถศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้บ้าง	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.2	ผลิตสื่อใช้สื่อ และเทคโนโลยีหรือแหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสม	3. ออกแบบสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. ออกแบบสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ 2 วิชา 1. ออกแบบสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ 1 วิชา							

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ชื่อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
2. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี										
2.3	สื่อและเทคโนโลยีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์	3. ออกแบบสื่อและเทคโนโลยีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. ออกแบบสื่อและเทคโนโลยีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. ออกแบบสื่อและเทคโนโลยีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.4	กำหนดสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา	3. ออกแบบสื่อและเทคโนโลยีเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. ออกแบบสื่อและเทคโนโลยีเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. ออกแบบสื่อและเทคโนโลยีเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
2.	ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี									
2.5	ใช้โปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้	3. ออกแบบโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ทุกวิชา 2. ออกแบบโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ 2 วิชา 1. ออกแบบโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.6	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้	3. ออกแบบโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ทุกวิชา 2. ออกแบบโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ 2 วิชา 1. ออกแบบโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ชื่อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
2. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี									
2.7	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ทุกวิชา ออกแบบการเรียนการสอนได้ 2 วิชา	3. ออกแบบโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ทุกวิชา 2. ออกแบบโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ 2 วิชา 1. ออกแบบโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้การออกแบบการเรียนการสอนได้ 1 วิชา	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3. ด้านการวัดและประเมินผล									
3.1	รู้และเข้าใจการวัดและประเมินผล รู้และเข้าใจการวัดและประเมินผล รู้และเข้าใจการวัดและประเมินผล	3. รู้และเข้าใจการวัดและประเมินผล 2. รู้และเข้าใจการวัดและประเมินผล 1. รู้และเข้าใจการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.2	การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3. ออกแบบการวัดและประเมินผล 2. ออกแบบการวัดและประเมินผล 1. ออกแบบการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
3.3	ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลได้เหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	3. ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลได้เหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลได้เหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 1. ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลได้เหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้
3.4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้	3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สม่ำเสมอ ต่อเนื่อง 2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สม่ำเสมอ ต่อเนื่อง 1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บางครั้ง	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
3.5	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้	3. ออกแบบโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ทุกวิชา. 2. ออกแบบโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 2 วิชา 3. ออกแบบโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้
3.6	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้	3. ออกแบบโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 3 วิชา 2. ออกแบบโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 2 วิชา 1. ออกแบบโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	นำไปใช้
ผลรวมทั้งหมด = 1.00									

ตารางที่ 39 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
1.	ด้านการจัดการกรรมการเรียนรู้									
1.1	มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดการกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษา	3. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ทุกวิชา 2. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ 2 วิชา 1. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.2	การจัดการกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด	3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเดลที่สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้อย่างครบถ้วน 2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเดลที่สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้บางประเด็น 1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเดลที่สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญคลุมเครือ ไม่สมบูรณ์	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.3	เพื่อพัฒนาคุณธรรมและทักษะทางสังคม	3. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิเศษต่าง ๆ ในชุมชน เป็นประจำ 2. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิเศษต่าง ๆ ในชุมชน เป็นเป็นบางครั้ง 1. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิเศษต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อมีโอกาส	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
1.4	ส่งเสริมนักเรียนแสวงหาความรู้และปฏิบัติกิจกรรม	3. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวม ข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้สิ้นข้อสงสัย 2. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวม ข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้บางประเด็น 1. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวม ข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ บางโอกาส	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.5	ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กันและสังคม	3. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อุบัติการณ์ทำหน้าที่ของตนเอง มีความอดทนต่อความขัดแย้ง และสามารถแก้ไข ความขัดแย้งในทางที่ดีได้ 2. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อุบัติการณ์ทำหน้าที่ของตนเอง มีความอดทนต่อความขัดแย้ง 1. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อุบัติการณ์ทำหน้าที่ของตนเอง	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.6	จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้	3. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร มีความสุขในการเรียน และไว้วางใจ สามารถเข้าถึงได้อย่างสนิทใจ 2. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร มีความสุขในการเรียน และไว้วางใจ 1. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
1.7	นำเสนอสถานการณ์ปัญหา หรือเรื่องที่จะสอนได้อย่าง น่าสนใจ	3. สามารถนำสถานการณ์ปัจจุบัน หยิบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมศึกษา ได้อย่างมี เหมาะสมและ ประสิทธิภาพ 2. สามารถนำสถานการณ์ปัจจุบัน หยิบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมศึกษา ได้อย่างเหมาะสม 1. สามารถนำสถานการณ์ปัจจุบัน หยิบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมศึกษา ได้	1	1	1	1	5	1.00	น่าพอใจ
1.8	สรุปทเรียน ประเด็น ปัญหา แนวคิดต่าง ๆ เพื่อ เชื่อมโยงให้เกิดองค์ความรู้ ได้อย่างเหมาะสม	3. นักเรียนองค์ความรู้ สามารถสรุปประเด็นชีวิตประจำวันได้ อย่างเหมาะสม 2. นักเรียนองค์ความรู้ สามารถสรุปประเด็นชีวิตประจำวันได้ 1. นักเรียนองค์ความรู้ได้	1	1	1	1	5	1.00	น่าพอใจ
1.9	ฝึกนักเรียนบันทึกความรู้ ความเข้าใจหรือเก็บ หลักฐานซึ่งงานนักเรียนใน สมุดบันทึกหรือแฟ้มสะสม ผลงานของตนเอง	3. ฝึกนักเรียนให้เก็บหลักฐานการเรียนรู้ ได้อย่างเรียบร้อย ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงได้ตรงเวลา 2. ฝึกนักเรียนเก็บหลักฐานการเรียนรู้ ได้อย่างเรียบร้อย ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงได้แต่ไม่ตรงเวลา 1. ฝึกนักเรียนเก็บหลักฐานการเรียนรู้ ไม่เรียบร้อย ไม่ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงไม่ตรงเวลา	1	1	1	1	1	1.00	น่าพอใจ

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
1.10	สามารถควบคุมดูแลชั้นเรียนได้และมีเทคนิควิธีการในการควบคุมชั้นเรียนที่เหมาะสม	3. มีทัศนคติที่ดี อดทน สร้างอารมณ์เชิงบวก มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน 2. มีทัศนคติที่ดี อดทน มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน 1. มีทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.11	ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	3. ใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้อย่างหลากหลาย 2. ใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้มากกว่า 3 วิธี 1. ใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้น้อยกว่า 3 วิธี	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี									
2.1	รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนธรรมศึกษา	3. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาได้เป็นอย่างดี 2. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้พอสมควร 1. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้บ้าง	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
2.	ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี								
2.2	ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมและจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	3. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.3	สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว 2. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างพอสมควร 1. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้บ้าง	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
2.	ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี								
2.4	ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอน	3. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ได้ 2. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่มีอยู่แล้วและมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ 1. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอนได้	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.5	โปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา							
2.6	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3. สร้างแบบทดสอบ แสดงผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2. สร้างแบบทดสอบ แสดงผลข้อมูล ด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 3. สร้างแบบทดสอบด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
2.	ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี								
2.7	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ทุกวิชา 2. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.	ด้านการวัดและประเมินผล								
3.1	ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ	3. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา ด้านทักษะทางสังคม ด้านอารมณ์ความรู้สึก และสามารถแปลผลได้ 2. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา ด้านทักษะทางสังคม และสามารถแปลผลได้ 3. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา และสามารถแปลผลได้	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป	
			1	2	3	4	5			รวม
3.2	นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผลได้	เกณฑ์การประเมิน 3. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและประเมินผลได้มากกว่า 2 โปรแกรม 2. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 2 โปรแกรม 1. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและประเมินผลได้น้อยกว่า 2 โปรแกรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.3	ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	เกณฑ์การประเมิน 3. ประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน 2. ประเมินผลก่อนเรียน และหลังเรียน 1. ประเมินผลระหว่างเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.4	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้	เกณฑ์การประเมิน 3. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ทุกวิชา. 2. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 2 วิชา 3. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 1 วิชา								
3.5	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้	เกณฑ์การประเมิน 3. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 3 วิชา 2. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 2 วิชา 1. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 1 วิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
			1	2	3	4	5		
3.6	นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้	3. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง 2. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ต่อเนื่อง 1. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ บางครั้ง	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 1.00									

ตารางที่ 40 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความสอดคล้อง					รวม	ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
1.	ด้านความรู้								
.1.1	ท่านมีความรู้ในเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับใด หลังจากผ่านการอบรมหน่วยที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.2	ท่านมีความรู้ในเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับใด หลังจากผ่านการอบรมหน่วยที่ 2 ประยุกต์หลักธรรมนำ Active Learning	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.3	ท่านมีความรู้ในเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับใด หลังจากผ่านการอบรมหน่วยที่ 3 เทคนิคการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.4	ท่านมีความรู้ในเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับใด หลังจากผ่านการอบรมหน่วยที่ 4 เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.5	ท่านมีความรู้ในเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับใด หลังจากผ่านการอบรมหน่วยที่ 5 การออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.6	ท่านสามารถความรู้ที่ได้อบรมไปประยุกต์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.	ด้านการนำไปใช้								
2.1	ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรมหน่วยที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.2	ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรมหน่วยที่ 2 การประยุกต์หลักธรรมนำ Active Learning ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 40 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความสอดคล้อง						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
2.3	ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรม หน่วยที่ 3 เทคนิคการวัดและ ประเมินผล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการ เรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.4	ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรม หน่วยที่ 4 เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ ไป ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.5	ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรม หน่วยที่ 5 การออกแบบการเรียนการสอน เชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ไปประยุกต์ใช้ใน การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้								
3.1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการฝึกอบรม สามารถพัฒนาสมรรถนะของท่านได้ใน ระดับใด	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.2	กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจสามารถปฏิบัติ ได้จริง	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.3	ท่านสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไป ประยุกต์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.	ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม								
4.1	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการ เรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
4.2	สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้า อบรมเข้าใจและสามารถปฏิบัติตาม กิจกรรมได้	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 40 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความสอดคล้อง						ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5	รวม		
5.	ด้านการวัดและประเมินผล								
5.1	ความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
5.2	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.	ด้านผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม								
6.1	ท่านมีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.2	ท่านมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.3	การยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
6.4	โอกาสในการสอนพระพุทธานุสาสนา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ = 1.00									



ตารางที่ 41 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุป
		5	4	3	2	1			
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
1.1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.4	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.5	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.6	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.7	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
1.8	ทำให้นักเรียนสามารถประยุกต์หลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.	ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี								
2.1	พระสอนศีลธรรมใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.2	พระสอนศีลธรรมใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.3	นักเรียนได้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
2.4	นักเรียนมีความสุข และสนุก ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.	ด้านการวัดและประเมินผล								
3.1	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.2	นักเรียนทราบเกณฑ์ประเมินผลล่วงหน้า	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้

ตารางที่ 41 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		5	4	3	2	1	รวม		
3.3	พระสอนศีลธรรมมีการประเมินผลอย่างยุติธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
3.4	วัดผลและประเมินผลก่อนเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	นำไปใช้
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ = 1.00									



ตารางที่ 42 ผลการตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของแบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		5	4	3	2	1	รวม		
1.	หลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้อ และมีประโยชน์แก่ การศึกษาของคณะสงฆ์	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
2.	วัตถุประสงค์ของหลักสูตรทำให้สามารถ พัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
3.	โครงสร้างของหลักสูตรทำให้สามารถ พัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
4.	เนื้อหาของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนา สมรรถนะของพระสอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
5.	กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรทำให้ สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอน ศีลธรรม	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
6.	สื่อการสอนของหลักสูตรทำให้สามารถ พัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
7.	การวัดและประเมินผลของหลักสูตรทำให้ สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระ สอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
8.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก ทำให้ สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอน ศีลธรรมได้	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
9.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระ สอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
10.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระ สอนศีลธรรมได้	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		5	4	3	2	1	รวม		
11.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
12.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
13.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุขทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
14.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ออกแบบแผนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
15.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
16.	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
17.	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้าน ศาสนศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ						ค่า IOC	สรุป
		5	4	3	2	1	รวม		
18.	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 มาตราที่ 17 ข้อ 2 การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในคุณค่าแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
19.	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา พ.ศ. 2557	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
20.	หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด = 1.00									





ภาคผนวก ค
คำระดับการประเมิน

ตารางที่ 43 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ประเด็น ที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
1.	หลักการ									
	1.1	มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	5	4	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
	1.2	มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา	5	4	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	วัตถุประสงค์									
	2.1	ความชัดเจน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.2	ความเป็นไปได้	5	5	4	4	4	4.40	0.55	มาก
	2.3	ความเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม	4	4	3	4	5	4.00	0.71	มาก
3.	โครงสร้าง									
	3.1	ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.2	ความเหมาะสมของโครงสร้าง	5	5	5	4	4	4.60	0.55	มากที่สุด
	3.3	สามารถเอาไปอบรมได้จริง	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4.	เนื้อหา									
	4.1	สามารถนำไปใช้อบรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.2	ความเหมาะสมของเนื้อหา	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.3	การจัดลำดับเนื้อหา	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.4	เนื้อหาสามารถนำไปสอนหรืออบรมได้จริง	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 43 (ต่อ)

ประเด็น ที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
5.	กิจกรรมการเรียนรู้									
	5.1	ความเป็นไปได้ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	5.2	ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	5.3	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้จริง	5	5	5	4	4	4.60	0.55	มากที่สุด
	5.4	ความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	4	4	4	4.40	0.55	มาก
6.	สื่อการสอน									
	6.1	ความเป็นไปได้ของสื่อการสอนที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
	6.2	ความเหมาะสมของสื่อกับกิจกรรม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	6.3	ช่วยให้กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมาย	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.	การวัดและประเมินผล									
	7.1	การวัดและประเมินผลบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
	7.2	ความเหมาะสมของการวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.3	ความเป็นไปได้ของการวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.	ระยะเวลา									
	8.1	ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	5	5	4	4	4	4.40	0.55	มาก
	8.2	ความเป็นไปได้ที่จะช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	5	5	5	4	4	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ =							4.69	0.45	มากที่สุด	

ตารางที่ 44 ผลการประเมินความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับประสสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

หน่วย ที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
1 รู้หลักเชิงรุก										
	1.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2 ประยุกต์หลักธรรม										
	2.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 44 (ต่อ)

หน่วย ที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
3 วัดและประเมินผล										
	3.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.6	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4 สื่อสอนธรรม										
	4.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 44 (ต่อ)

หน่วย ที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
5 ออกแบบสร้างสรรค์										
	5.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6 สอนสร้างสุข										
	6.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

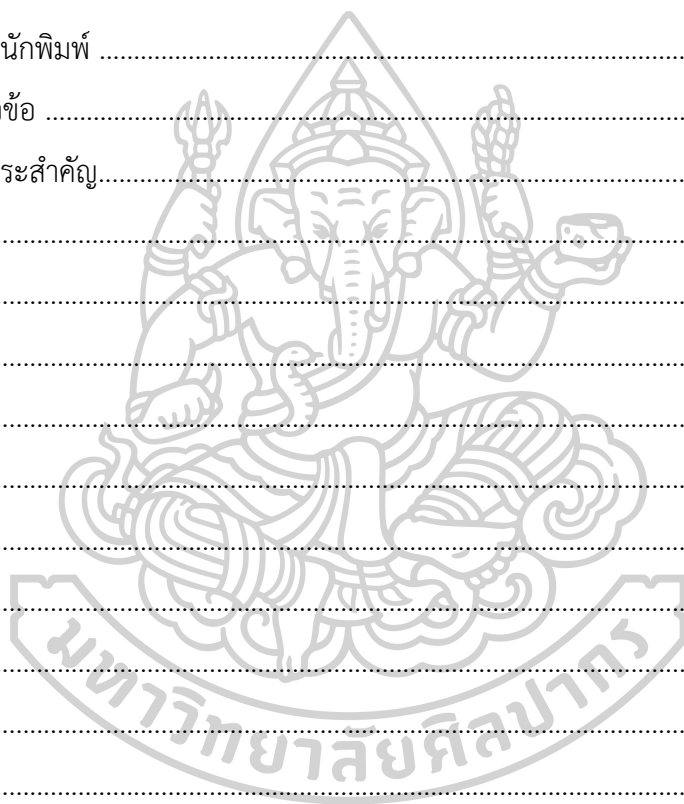
ตารางที่ 44 (ต่อ)

หน่วย ที่	ข้อ	รายการประเมิน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	SD	แปลผล
			1	2	3	4	5			
7 ออกแบบแผนการเรียนรู้เชิงรุกประยุกต์หลักธรรม										
	7.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	7.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม										
	8.1	ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.3	ความเหมาะสมของกิจกรรมฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.4	การนำกิจกรรมไปปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.5	ความเหมาะสมของสื่อประกอบการฝึกอบรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	8.6	การวัดและประเมินมีความเป็นไปได้อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ =							5.00	0.00	มากที่สุด	



แบบวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประเภทของเอกสาร
2. ชื่อเอกสาร
3. ชื่อผู้แต่ง
4. ปีที่พิมพ์
5. หน้าที่
6. สถานที่พิมพ์
7. สำนักพิมพ์
9. หัวข้อ
9. สาระสำคัญ.....



แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ
จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม
ระดับประถมศึกษา

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนพระพุทธศาสนา)

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มี 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นที่จะเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา
3. การสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการถอดเทปเก็บประเด็น เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์
4. ประเด็นข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะบันทึกส่งภายหลัง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงตามข้อมูลจริงที่ศึกษา
5. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ถูกสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ขอกราบขอบพระคุณ ที่กรุณาสละเวลา มา ณ โอกาสนี้ เป็นอย่างสูง

พระปลัดนนทณัฐ์ ชินวโร (ศฤงคาร)

นักศึกษาศรีอริยคุณุชฌ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

1. ชื่อ..... ฉายา..... อายุ..... ปี พรรษา
2. ตำแหน่ง.....
3. วุฒิการศึกษาสูงสุดทางธรรม นักรธรรม.....
 เปรียญธรรม.....
4. ตำแหน่ง.....
4. วุฒิการศึกษาทางโลก ปริญญาโท ปริญญาเอก
5. ประสบการณ์การสอนศีลธรรมในโรงเรียน 10 ปี 15 ปี มากกว่า 15 ปี
6. ข้อมูลในการติดต่อ หมายเลขโทรศัพท์.....
Line.....

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่จะเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

1. ท่านคิดว่าพระสอนศีลธรรมควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....

2. ท่านคิดว่าสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ที่จะเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับพระสอนศีลธรรม ควรมีสมรรถนะใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

3. ท่านคิดว่าแนวคิดการสอนแนวพุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนธรรมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ที่จะเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับพระสอนศีลธรรม ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

.....

.....

4. ท่านคิดว่ากิจกรรมการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

5. ท่านคิดว่าสื่อและเทคโนโลยีการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

6. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมที่ทำให้พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้ข้อมูล

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกข้อมูล

(.....)

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการ
จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม
ระดับประถมศึกษา

(สำหรับพระสอนศีลธรรม)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ความพร้อมในการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

3. โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

4. ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้วิจัยใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ขอขอบพระคุณ ที่กรุณาสละเวลามา ณ โอกาสนี้

พระปลัดนนทณัฏฐ์ ชินวโร (ศฤงคาร)

นักศึกษาปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาระบุข้อมูลโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

1. อายุ

20 – 30 31 – 40 41 – 50 51 – 60 มากกว่า 61

2. พรรษา

1 – 5 6 – 10 11 – 20 21 – 30 มากกว่า 30

3. วุฒิการศึกษาขั้นต้น

นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท นักธรรมชั้นเอก

4. วุฒิการศึกษาปริญญาธรรม

ไม่จบปริญญาธรรม ปธ. 1-2 ปธ. 3 ปธ. 4 ปธ. 5
 ปธ. 6 ปธ. 7 ปธ. 8 ปธ. 9

5. วุฒิการศึกษาสามัญ

มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. ปวส.
 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

6. ประสบการณ์ในการสอนธรรมศึกษา

น้อยกว่า 5 ปี 6 – 10 ปี 11 – 15 ปี 16 – 20 ปี

7. ตำแหน่งการปกครองทางคณะสงฆ์

ไม่มีตำแหน่งทางการปกครอง ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส
 เจ้าคณะตำบล

ตอนที่ 2 ความต้องการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในช่องประเด็นข้อสอบถามโดยพิจารณาความต้องการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่	ประเด็นข้อสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. สาเหตุที่ต้องการฝึกอบรม						
1.1	เพิ่มสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา					
1.2	เพิ่มความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา					
1.3	เกิดการยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา					
1.4	เพิ่มโอกาสในการสอนพระพุทธศาสนา					
2. สมรรถนะที่ท่านต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา						
2.1	ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน					
2.2	การออกแบบการเรียนการสอน					
2.3	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
2.4	การใช้สื่อเทคโนโลยี					
2.5	การวัดและประเมินผล					
3. รูปแบบการสอนแนวพุทธศาสตร์ที่ท่านต้องการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนธรรมศึกษา						
3.1	การสอนแบบอริยสัจ 4					
3.2	การสอนแบบกัลยาณมิตร					
3.3	การสอนแบบโยนิโสมนสิการ					
3.4	การสอนแบบเบญจขันธ์					
3.5	การสอนไตรสิกขา					
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ท่านต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม						
4.1	การบรรยาย					
4.2	การฝึกปฏิบัติ					
4.3	การทำใบงาน					
4.4	การใช้เกมส์					
4.5	กิจกรรมคู่					
4.6	กิจกรรมกลุ่ม					
5. สื่อและเทคโนโลยีที่ท่านต้องการเรียนรู้ในการฝึกอบรม						
5.1	เอกสารประกอบการฝึกอบรม					
5.2	คอมพิวเตอร์					
5.3	โปรเจคเตอร์					

ข้อที่	ประเด็นข้อสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5.4	สิ่งพิมพ์					
6. การวัดและประเมินผลที่ท่านต้องการในการฝึกอบรม						
6.1	การทดสอบ					
6.2	การประเมินการปฏิบัติ					
6.3	การประเมินชิ้นงาน					
6.4	การประเมินตนเอง					

ตอนที่ 3 ความพร้อมในการฝึกอบรม

คำชี้แจง กรุณาระบุข้อมูลโดยการทำเครื่องหมาย ลงใน ตามความเป็นจริง

1. สถานที่ที่ท่านต้องการฝึกอบรม

- มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
 วัดในจังหวัดที่ผู้วิจัยจัดหา

2. จำนวนวันที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม

- 2 วัน
 3 วัน
 4 วัน
 5 วัน

3. จำนวนชั่วโมงที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุดในการฝึกอบรม

- 14 ชั่วโมง
 16 ชั่วโมง
 18 ชั่วโมง
 20 ชั่วโมง

4. เมื่อผ่านการอบรมแล้วท่านต้องการให้มีการประเมินการจัดการเรียนการสอน และนิเทศติดตามผล

- ต้องการ
 ไม่ต้องการ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....



ประเด็นการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อ
ร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา
ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้ร่วมอภิปรายกลุ่มคนที่	ระดับการศึกษา	ประสบการณ์ด้านการศึกษา
1
2
3
4
5
6
7

ตอนที่ 2 แนวทางการอภิปรายกลุ่ม

เกริ่นนำ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม กล่าวทักทาย แนะนำตัว อธิบายความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการอภิปรายกลุ่ม และขออนุญาตบันทึกเสียง เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อน

1. หลักการของหลักสูตร มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบัน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความชัดเจน ความเป็นไปได้ และเหมาะสมกับผู้เข้าอบรมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3. เนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสม จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา และสามารถนำไปอบรมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. โครงสร้างของหลักสูตร มีความเป็นไปได้ เหมาะสม และสามารถเอาไปอบรมได้จริงตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. กิจกรรมการเรียนรู้ มีความเป็นไปได้ เหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง และความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

6. สื่อการสอน มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และช่วยให้กิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

7. การวัดและประเมินผล มีความเป็นไปได้ เหมาะสม ของการวัดและประเมินผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

8. ระยะเวลาในการอบรม มีความเหมาะสม กับเนื้อหา บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
ฝึกอบรม หรือไม่ อย่างไร

.....

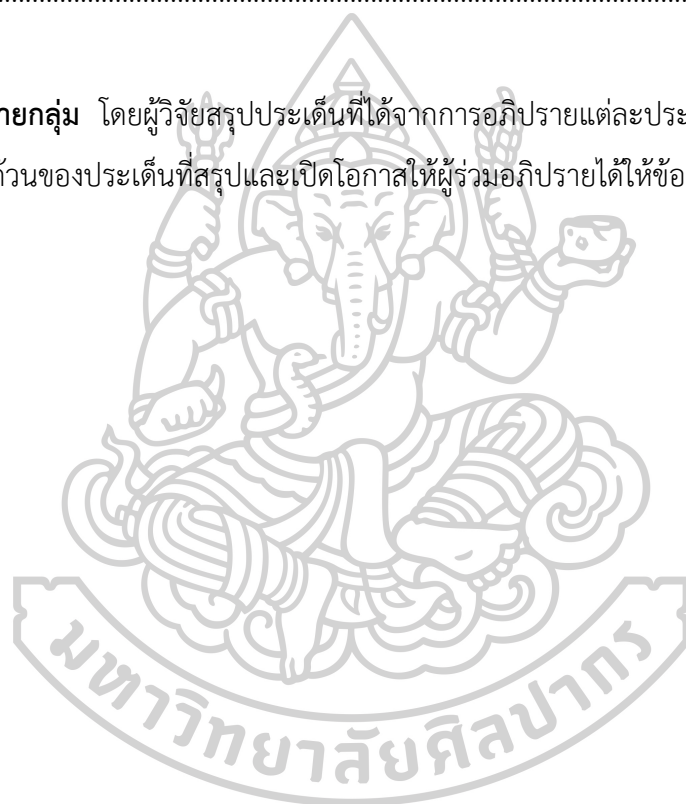
.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ปิดการอภิปรายกลุ่ม โดยผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากการอภิปรายแต่ละประเด็น ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของประเด็นที่สรุปและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมอภิปรายได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จึงกล่าว
ขอบคุณ



ประเด็นการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อ
หน่วยการเรียนรู้หน่วยที่ 1-6 ของสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน
ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้ร่วมอภิปรายกลุ่มคนที่	ระดับการศึกษา	ประสบการณ์ด้านการศึกษา
1
2
3
4
5
6
7

ตอนที่ 2 แนวทางการอภิปรายกลุ่ม

เกริ่นนำ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม กล่าวทักทาย แนะนำตัว อธิบายความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการอภิปรายกลุ่ม และขออนุญาตบันทึกเสียง เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนไม่ให้เกิดคลาดเคลื่อน

1. จุดประสงค์ มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร

.....

2. สารสำคัญ มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หรือไม่อย่างไร

.....

3. เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

4. ชิ้นงาน/ภาระงาน มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

5. กิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

6. สื่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

7. การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสม ช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ปิดการอภิปรายกลุ่ม โดยผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากการอภิปรายแต่ละประเด็น ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของประเด็นที่สรุปและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมอภิปรายได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จึงกล่าวขอบคุณ

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก
(Active Learning)

(สำหรับพระสอนศีลธรรม)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. แบบทดสอบฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความรู้ของพระสอนศีลธรรมก่อนและหลังการฝึกอบรมด้วยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3. แบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มี 3 ด้าน จำนวน 30 ข้อ เวลา 30 นาที ประกอบด้วย

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ

4. ทดสอบด้วยระบบออนไลน์ Google Form

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ขอขอบพระคุณ ที่กรุณาสละเวลามา ณ โอกาสนี้

พระปลัดนนทณัฏฐ์ ชินวโร (ศฤงคาร)

นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. **ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้**
- 1.1 Active Learning มีความหมายอย่างไร
- ก. ผู้สอนเป็นผู้กระทำหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
- ข. ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง**
- ค. ผู้บริหารลงมือปฏิบัติด้วยตนเองพร้อมกับผู้สอน
- ง. ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการชี้แนะผู้เรียน
- 1.2 Active Learning คือ อะไร
- ก. กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ**
- ข. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้ลงมือทำ
- ค. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้แบบกลุ่ม
- ง. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีทักษะในการพูด
- 1.3 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีข้อดีอย่างไร
- ก. ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนมีประสิทธิภาพในการทำงาน**
- ข. ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการนำเสนอผลงานวิชาการ
- ค. ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น และสามารถเก็บกักข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นไว้ในความทรงจำได้นานขึ้นด้วย
- ง. ช่วยให้ผู้สอนมีแรงเสริมหรือแรงจูงใจสำหรับการเรียนการสอน
- 1.4 กิจกรรมเพื่อส่งเสริม Active Learning ในชั้นเรียนนั้นอยู่บนพื้นฐานของทักษะใด
- ก. ตา ดู หู ฟัง
- ข. ฟัง ดู ทำตาม
- ค. เขียน อ่าน จำ
- ง. พูด ฟัง เขียน อ่าน สะท้อน**
- 1.5 พื้นฐานแนวคิดของรูปแบบ Active Learning มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร
- ก. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิด
- ข. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการเรียนการคำนวณ
- ค. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการทำงานกลุ่ม**
- ง. กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในกิจกรรมกีฬา นันทนาการ
- 1.6 ธรรมชาติของการเรียนรู้ ชั้นตอนใดสำคัญที่สุด
- ก. ความต้องการของผู้เรียน
- ข. สิ่งเร้าที่น่าสนใจ**
- ค. การตอบสนอง
- ง. การได้รับรางวัล

- 1.7 องค์ประกอบของการเรียนรู้ ขั้นตอนใด
สำคัญที่สุด
ก. จุดประสงค์
ข. ความพร้อม
ค. การตอบสนอง
ง. ผลต่อเนื้อง
- 1.8 พฤติกรรมใดที่เกิดจากการเรียนรู้
ก. ศิล สมาธิ ปัญญา
ข. ความรู้ ทักษะ เจตคติ
ค. ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน
ง. สุ จิ ปุ ลิ
- 1.9 พฤติกรรมใดเป็นการรับรู้
ก. พระสันตชัยลืมตา
ข. พระไพศาลเจียหุพัง
ค. พระสมควรเห็นคนเดินมา
ง. พระอรคพงษเดินไปเดินมา
- 1.10 การตั้งสมมติฐานของวิธีการทาง
วิทยาศาสตร์ ตรงกับขั้นตอนใดของ
อริยสัจสี่
ก. ทุกข์
ข. สมุทัย
ค. นิโรธ
ง. มรรค
2. **ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี**
- 2.1 สื่อการสอนใด ที่ครูต้องจัดทำขึ้นเอง
ก. แบบฝึกทักษะ
ข. ชุดการเรียนการสอน
ค. บทเรียนสำเร็จรูป
ง. หนังสือเรียน
- 2.2 สิ่งใดที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุน
การจัดการกระบวนการเรียนรู้
ก. แผนการจัดการเรียนรู้
ข. นวัตกรรมการศึกษา
ค. สื่อการเรียนรู้
ง. เทคโนโลยีทางการศึกษา
- 2.3 สื่อการสอนที่ดีมีคุณสมบัติสำคัญที่สุด
ก. เหมาะกับกิจกรรมการเรียนการสอน
ข. ใช้ง่าย ปลอดภัย และสะดวก
ค. เหมาะกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้
ง. เหมาะกับวัยของผู้เรียน
- 2.4 การสอนประเภทใด ที่เหมาะสมสำหรับ
ให้ผู้เรียนใช้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ก. หนังสือเรียน
ข. ชุดการเรียนการสอน
ค. บทเรียนสำเร็จรูป
ง. แบบฝึกทักษะ

- 2.5 สิ่งใดที่ช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
- ก. เทคโนโลยีทางการศึกษา
- ข. นวัตกรรมการศึกษา**
- ค. แผนการจัดการเรียนรู้
- ง. สื่อการเรียนรู้
- 2.7 สื่อการสอนมีคุณค่ากับผู้เรียน อย่างไร
- ก. กระตุ้นให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมสื่อ
- ข. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง
- ค. ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
- ง. ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจ**
- 2.9 สื่อการเรียนรู้ใดเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน
- ก. บทเรียนสำเร็จรูป
- ข. แบบฝึกหัด
- ค. หนังสือเรียน**
- ง. คู่มือครู
3. **ด้านการวัดและประเมินผล**
- 3.1 การวัดผลการศึกษาเชิงปริมาณ คือการวัดสิ่งใด
- ก. การวัดเชิงวิพินญา
- ข. การวัดผลสัมฤทธิ์**
- ค. การวัดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ง. การวัดความซื่อสัตย์ของนักเรียน
- 2.6 สื่อประเภทใดที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี
- ก. มีความทันสมัย
- ข. น่าสนใจ
- ค. สอดคล้องกับหลักสูตร**
- ง. เนื้อหาครบถ้วน ถูกต้อง
- 2.8 นวัตกรรมใดเหมาะสมสำหรับเป็นนวัตกรรมที่ครูนำไปใช้ประโยชน์โดยตรง
- ก. บทเรียนสำเร็จรูป
- ข. วิทยูและโทรทัศน์ช่วยสอน
- ค. มัลติมีเดีย
- ง. ชุดการสอน**
- 2.10 สิ่งใดเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทเทคนิค/วิธีการ
- ก. แบบฝึกหัด
- ข. สารเคมี
- ค. การสาธิต**
- ง. เอกสาร
- 3.2 การวัดผลสิ่งใดต้องวัดจากพฤติกรรมการแสดงออก
- ก. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ข. การวัดผลการสอบระหว่างภาค
- ค. การวัดความกตัญญูของนักเรียน**
- ง. การวัดผลการทำแบบฝึกหัด

- 3.3 การวัดผลการศึกษามีความคลาดเคลื่อนมาจากสาเหตุใด
- ก. คุณภาพของเครื่องมือ**
- ข. คุณภาพของผู้เรียน
- ค. คุณภาพของผู้สอน
- ง. คุณภาพของหลักสูตร
- 3.4 ผลการสอบของนักเรียน ได้คะแนน 60 คะแนนสามารถสรุปได้อย่างไร
- ก. นักเรียน เรียนดี
- ข. นักเรียน เรียนอ่อน
- ค. นักเรียนต้องปรับปรุง
- ง. ต้องนำไปเทียบคะแนนเต็ม**
- 3.5 ผลที่ได้จากการวัด คือ อะไร
- ก. ระดับคุณภาพ
- ข. คะแนน**
- ค. ระดับพัฒนาการ
- ง. ผ่านกับไม่ผ่าน
- 3.6 กระบวนการที่นำข้อมูลจากการวัดผลมาวินิจฉัยตัดสินคุณภาพโดยใช้กฎเกณฑ์
- ก. การทดสอบ
- ข. การวิเคราะห์
- ค. การประเมินผล**
- ง. การตัดสินใจ
- 3.7 ผู้ประเมินจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดการตัดสินใจ
- ก. มีความมั่นใจในผลประเมิน
- ข. รู้ระดับผลของผู้ถูกประเมินมาแล้ว
- ค. สามารถรู้ผลว่าสอบได้ หรือสอบตก
- ง. มีการวัดผลหลายครั้งหลายด้าน**
- 3.8 การประเมินผลการเรียนควรรู้สิ่งใดก่อน
- ก. จุดประสงค์**
- ข. คะแนนผลการเรียนรู้
- ค. เครื่องมือ
- ง. กระบวนการ
- 3.9 การทดสอบ หมายถึง อะไร
- ก. การวัดความรู้ของนักเรียน**
- ข. การวัดความสำเร็จในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- ค. การวัดพฤติกรรมนักเรียนด้านทักษะพิสัยและจิตพิสัย
- ง. การวัดความสามารถของนักเรียนจากผลงานที่ผ่านมา
- 3.10 การประเมินผลจากแบบทดสอบของแม่งองธรรมสนามหลวงเป็นแบบใด
- ก. อิงกลุ่ม
- ข. อิงเกณฑ์**
- ค. อิงกลุ่ม และอิงเกณฑ์
- ง. สรุปไม่ได้

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก

(Active Learning)

(สำหรับผู้วิจัย/ผู้ช่วยนิเทศ)

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความสามารถฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสามารถของพระสอนศีลธรรมหลังการฝึกอบรมด้วยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3. แบบประเมินความสามารถฉบับนี้มี 3 ด้าน จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย

- | | |
|---|--------------|
| 1. ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | จำนวน 11 ข้อ |
| 2. ด้านความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี | จำนวน 7 ข้อ |
| 3. ด้านความสามารถในการวัดและประเมินผล | จำนวน 6 ข้อ |

4. แบบประเมินฉบับนี้เป็นรูปแบบการประเมินแบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ โปรดอ่านเกณฑ์การตรวจให้คะแนนก่อนทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงตามความเป็นจริง

คะแนน 3 หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2 หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน 1 หมายถึง	มีความสามารถอยู่ในระดับ	พอใช้

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ขอเจริญ ขอขอบคุณ ที่กรุณาสละเวลามา ณ โอกาสนี้

พระปลัดนนทณัฐ์ ชินวโร (ศฤงคาร)

นักศึกษาศรีวิภาคุณุณีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบประเมินความสามารถจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ประเมิน () ครั้งที่ 1 () ครั้งที่ 2 () ครั้งที่ 3

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้ประเมินชื่อ.....ตำแหน่ง.....
2. ผู้สอนชื่อ.....วิชา.....
วัด.....ตำบล.....อำเภอ.....
3. วิชาที่สอน.....หัวข้อที่สอน.....จำนวนเวลาที่สอน.....ชม.
4. โรงเรียนที่สอน.....ตำบล.....อำเภอ.....

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.	ด้านการจัดการเรียนรู้อ					
1.1	มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ	3. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ทุกวิชา 2. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ 2 วิชา 1. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ 1 วิชา				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด	<p>3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้อย่างครบถ้วน</p> <p>2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้บางส่วน</p> <p>1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญคลุมเครือ ไม่สมบูรณ์</p>				
1.3	เพื่อพัฒนาคุณธรรมและทักษะทางสังคม	<p>3. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นประจำ</p> <p>2. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นบางครั้ง</p> <p>1. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และ</p>				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.4	ส่งเสริมนักเรียนแสวงหาความรู้และปฏิบัติภารกิจ	งานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อมีโอกาส 3. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้สิ้นข้อสงสัย 2. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้บางประเด็น 1. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ บางโอกาส				
1.5	ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสังคม	3. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อำนาจการทำหน้าที่ของตนเอง มีความอดทนต่อความขัดแย้ง และสามารถแก้ไข ความขัดแย้งในทางที่ดีได้ 2. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อำนาจการทำหน้าที่ของตนเอง มีความอดทนต่อความขัดแย้ง 1. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อำนาจการทำหน้าที่ของตนเอง				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.6	จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	<p>3. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร มีความสุขในการเรียน และไว้วางใจ สามารถเข้าถึงได้อย่างสนิทใจ</p> <p>2. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร มีความสุขในการเรียน และไว้วางใจ</p> <p>1. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร</p>				
1.7	นำเสนอสถานการณ์ปัญหาหรือเรื่องที่จะสอนได้อย่างน่าสนใจ	<p>3. สามารถนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน หยียบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ</p> <p>2. สามารถนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน หยียบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้อย่างเหมาะสม</p> <p>1. สามารถนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน หยียบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้</p>				
1.8	สรุปทเรียน ประเด็นปัญหา แนวคิดต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดองค์ความรู้ ได้อย่างเหมาะสม					

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.9	ฝึกนักเรียนบันทึกความรู้ความเข้าใจหรือเก็บหลักฐานชิ้นงานนักเรียนในสมุดบันทึกหรือแฟ้มสะสมผลงานของตนเอง	ชีวิตประจำวันได้ 1. นักเรียนมีองค์ความรู้ได้ 3. ฝึกนักเรียนให้เก็บหลักฐานการเรียนรู้ได้อย่างเรียบร้อย ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงได้ตรงเวลา 2. ฝึกนักเรียนให้เก็บหลักฐานการเรียนรู้ได้อย่างเรียบร้อย ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงได้แต่ไม่ตรงเวลา 1. ฝึกนักเรียนให้เก็บหลักฐานการเรียนรู้ไม่เรียบร้อย ไม่ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงไม่ตรงเวลา				
1.10	สามารถควบคุมดูแลชั้นเรียนได้และมีเทคนิควิธีการในการควบคุมชั้นเรียนที่เหมาะสม	3. มีทัศนคติที่ดี อดทน สร้างอารมณ์เชิงบวก มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน 2. มีทัศนคติที่ดี อดทน มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน 1. มีทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน				
1.11	ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนพัฒนาเต็ม	3. ใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้อย่างหลากหลาย				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
	ตามศักยภาพ	2. ใช้เทคนิคในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้มากกว่า 3 วิธี 1. ใช้เทคนิคในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้น้อยกว่า 3 วิธี				
2.	ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี					
2.1	รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนธรรมชาติศึกษา	3. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้เป็นอย่างดี 2. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้พอสมควร 1. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้บ้าง				
2.2	ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	3. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
			1. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา			
2.3	สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว 2. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างพอสมควร 1. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้บ้าง				
2.4	ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	3. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ 2. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่มีอยู่แล้วและมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ 1. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาจัดการเรียนการสอนได้				
2.5	โปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้	3. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา				
2.6	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3. สร้างแบบทดสอบ แสดงผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2. สร้างแบบทดสอบ แสดงผลข้อมูล ด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1. สร้างแบบทดสอบด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้				
2.7	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ทุกวิชา 2. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
		เกณฑ์การประเมิน Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา				
3.	ด้านการวัดและประเมินผล					
3.1	ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ	3. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา ด้านทักษะทางสังคม ด้านอารมณ์ความรู้สึก และสามารถแปลผลได้ 2. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา ด้านทักษะทางสังคม และสามารถแปลผลได้ 3. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา และสามารถแปลผลได้				
3.2	นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผลได้	3. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและประเมินผลได้มากกว่า 2 โปรแกรม 2. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 2 โปรแกรม				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
3.3	ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง	1. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและ ประเมินผลได้น้อยกว่า 2 โปรแกรม 3. ประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลัง เรียน 2. ประเมินผลก่อนเรียน และหลังเรียน 1. ประเมินผลระหว่างเรียน				
3.4	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ ในการวัดและประเมินผลได้	3. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ใน การวัดและประเมินผลได้ทุกวิชา 2. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ใน การวัดและประเมินผลได้ 2 วิชา 1. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ใน การวัดและประเมินผลได้ 1 วิชา				
3.5	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการ วัดและประเมินผลได้	3. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัด และประเมินผลได้ 3 วิชา 2. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัด และประเมินผลได้ 2 วิชา 1. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัด				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
3.6	นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้	และประเมินผลได้ 1 วิชา 3. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง 2. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ต่อเนื่อง 1. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ บางครั้ง				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
(สำหรับผู้วิจัย/ผู้ช่วยนิเทศ)

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความสามารถฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสามารถของพระสอนศีลธรรมหลังการฝึกอบรมด้วยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3. แบบประเมินความสามารถฉบับนี้มี 3 ด้าน จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย

- | | |
|---|--------------|
| 1. ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | จำนวน 11 ข้อ |
| 2. ด้านความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี | จำนวน 7 ข้อ |
| 3. ด้านความสามารถในการวัดและประเมินผล | จำนวน 6 ข้อ |

4. แบบประเมินฉบับนี้เป็นรูปแบบการประเมินแบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ โปรดอ่านเกณฑ์การตรวจให้คะแนนก่อนทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงตามความเป็นจริง

คะแนน 3 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนน 2 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน 1 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ	พอใช้

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ขอเจริญพร ขอบคุณ ที่กรุณาสละเวลามา ณ โอกาสนี้

พระปลัดนนทณัฏฐ์ ชินวโร (ศฤงคาร)

นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบประเมินความสามารถจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

ประเมิน () ครั้งที่ 1 () ครั้งที่ 2 () ครั้งที่ 3

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้ประเมินชื่อ.....ตำแหน่ง.....
2. ผู้สอนชื่อ.....ฉายา.....อำเภอ.....
3. วิชาที่สอน.....หัวข้อที่สอน.....จำนวนเวลาที่สอน.....ชม.
4. โรงเรียนที่สอน.....ตำบล.....อำเภอ.....

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.	ด้านการจัดการเรียนรู้อ					
1.1	มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ	3. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ทุกวิชา 2. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ 2 วิชา 1. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมศึกษาได้ 1 วิชา				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด	<p>3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้อย่างครบถ้วน</p> <p>2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญได้บางประเด็น</p> <p>1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับโมเมนต์ สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญ และสรุปประเด็นสำคัญคลุมเครือ ไม่สมบูรณ์</p>				
1.3	เพื่อพัฒนาคุณธรรมและทักษะทางสังคม	<p>3. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นประจำ</p> <p>2. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และงานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นบางครั้ง</p> <p>1. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อบรมคุณธรรม เป็นจิตอาสา และ</p>				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.4	ส่งเสริมนักเรียนแสวงหาความรู้และปฏิบัติภารกิจ	งานพิธีต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อมีโอกาส 3. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้สั้นข้อสงสัย 2. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ ได้บางประเด็น 1. แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน แสวงหาความรู้ รวบรวมข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และวิพากษ์วิจารณ์ บางโอกาส				
1.5	ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสังคม	3. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อำนาจการทำหน้าที่ของตนเอง มีความอดทนต่อความขัดแย้ง และสามารถแก้ไข ความขัดแย้งในทางที่ดีได้ 2. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อำนาจการทำหน้าที่ของตนเอง มีความอดทนต่อความขัดแย้ง 1. ให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ให้อำนาจการหน้าที่ของตนเอง				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.6	จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	<p>3. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร มีความสุขในการเรียน และไว้วางใจ สามารถเข้าถึงได้อย่างสนิทใจ</p> <p>2. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร มีความสุขในการเรียน และไว้วางใจ</p> <p>1. นักเรียนรู้สึกเป็นกัลยาณมิตร</p>				
1.7	นำเสนอสถานการณ์ปัญหาหรือเรื่องที่จะสอนได้อย่างน่าสนใจ	<p>3. สามารถนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน หยิบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ</p> <p>2. สามารถนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน หยิบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้อย่างเหมาะสม</p> <p>1. สามารถนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน หยิบยกประเด็นสำคัญมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้</p>				
1.8	สรุปทบทเรียน ประเด็นปัญหา แนวคิดต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดองค์ความรู้ ได้อย่างเหมาะสม					

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
1.9	ฝึกนักเรียนบันทึกความรู้ความเข้าใจหรือเก็บหลักฐานชิ้นงานนักเรียนในสมุดบันทึกหรือแฟ้มสะสมผลงานของตนเอง	ชีวิตประจำวันได้ 1. นักเรียนมีองค์ความรู้ได้ 3. ฝึกนักเรียนให้เก็บหลักฐานการเรียนรู้ได้อย่างเรียบร้อย ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงได้ตรงเวลา 2. ฝึกนักเรียนให้เก็บหลักฐานการเรียนรู้ได้อย่างเรียบร้อย ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงได้แต่ไม่ตรงเวลา 1. ฝึกนักเรียนให้เก็บหลักฐานการเรียนรู้ไม่เรียบร้อย ไม่ครบถ้วน และสามารถนำมาแสดงไม่ตรงเวลา				
1.10	สามารถควบคุมดูแลชั้นเรียนได้และมีเทคนิควิธีการในการควบคุมชั้นเรียนที่เหมาะสม	3. มีทัศนคติที่ดี อดทน สร้างอารมณ์เชิงบวก มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน 2. มีทัศนคติที่ดี อดทน มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน 1. มีทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจต่อเด็กนักเรียน				
1.11	ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนพัฒนาเต็ม	3. ใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้อย่างหลากหลาย				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
	ตามศักยภาพ	2. ใช้เทคนิคในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้มากกว่า 3 วิธี 1. ใช้เทคนิคในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้น้อยกว่า 3 วิธี				
2.	ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี					
2.1	รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนธรรมชาติศึกษา	3. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาได้เป็นอย่างดี 2. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้พอสมควร 1. รู้และเข้าใจสื่อการเรียนรู้ ประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนได้บ้าง				
2.2	ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	3. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
			1. สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา			
2.3	สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว 2. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างพอสมควร 1. สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้บ้าง				
2.4	ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	3. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ 2. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่มีอยู่แล้วและมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้ 1. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาจัดการเรียนการสอนได้				
2.5	โปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้	3. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกวิชา 2. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา 1. สามารถสร้างเนื้อหาจากโปรแกรม PowerPoint มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา				
2.6	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3. สร้างแบบทดสอบ แสดงผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2. สร้างแบบทดสอบ แสดงผลข้อมูล ด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1. สร้างแบบทดสอบด้วยโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้				
2.7	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ทุกวิชา 2. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม				

ชื่อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
		<p>Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 2 วิชา</p> <p>1. สามารถสร้างเกมส์แบบทดสอบด้วยโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 1 วิชา</p>				
3.	ด้านการวัดและประเมินผล					
3.1	ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ	<p>3. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา ด้านทักษะทางสังคม ด้านอารมณ์ความรู้สึก และสามารถแปลผลได้</p> <p>2. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา ด้านทักษะทางสังคม และสามารถแปลผลได้</p> <p>3. ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านสติปัญญา และสามารถแปลผลได้</p>				
3.2	นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผลได้	<p>3. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและประเมินผลได้มากกว่า 2 โปรแกรม</p> <p>2. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและประเมินผลได้ 2 โปรแกรม</p>				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
3.3	ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง	1. สามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการวัดและ ประเมินผลได้น้อยกว่า 2 โปรแกรม 3. ประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลัง เรียน 2. ประเมินผลก่อนเรียน และหลังเรียน 1. ประเมินผลระหว่างเรียน				
3.4	โปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ ในการวัดและประเมินผลได้	3. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ใน การวัดและประเมินผลได้ทุกวิชา 2. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ใน การวัดและประเมินผลได้ 2 วิชา 1. นำโปรแกรม Google Form มาประยุกต์ใช้ใน การวัดและประเมินผลได้ 1 วิชา				
3.5	โปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการ วัดและประเมินผลได้	3. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัด และประเมินผลได้ 3 วิชา 2. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัด และประเมินผลได้ 2 วิชา 1. นำโปรแกรม Kahoot มาประยุกต์ใช้ในการวัด				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
			3	2	1	
3.6	นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้	และประเมินผลได้ 1 วิชา 3. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง 2. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ต่อเนื่อง 1. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนรู้ บางครั้ง				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

**แบบประเมินความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะการ
จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม
ระดับประถมศึกษา (พระสอนศีลธรรม)**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจหลังการฝึกอบรมด้วยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3. แบบประเมินฉบับนี้มี 6 ด้าน จำนวน 22 ข้อ ประกอบด้วย

1. ด้านความรู้	จำนวน	6	ข้อ
2. ด้านการนำไปใช้	จำนวน	5	ข้อ
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวน	3	ข้อ
4. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม	จำนวน	2	ข้อ
5. ด้านการวัดและประเมินผล	จำนวน	2	ข้อ
6. ด้านผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม	จำนวน	4	ข้อ

4. แบบประเมินฉบับนี้เป็นรูปแบบการประเมินแบบ Rating scale 3 ระดับ โปรดอ่านเกณฑ์การตรวจให้คะแนนก่อนทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงตามความเป็นจริง

คะแนน 3	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	มาก
คะแนน 2	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนน 1	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ	น้อย

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา ขอขอบพระคุณ ที่กรุณาสละเวลามา ณ โอกาสนี้

พระปลัดนนทณัฏฐ์ ชินวโร (ศฤงคาร)

นักศึกษาศรีวิภาคุณุภะบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
1.	ด้านความรู้				
1.1	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 รู้หลักเชิงรุก				
1.2	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม				
1.3	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 3 วัดและประเมินผล				
1.4	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 4 สื่อสอนธรรม				
1.5	มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการฝึกอบรมหน่วยที่ 5 การออกแบบสร้างสรรค์				
1.6	สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
2.	ด้านการนำไปใช้				
2.1	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 รู้หลักเชิงรุก ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				
2.2	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				
2.3	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 3 วัดและประเมินผล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				
2.4	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 4 สื่อสอนธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				
2.5	สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมหน่วยที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
3.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
3.1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการฝึกอบรมสามารถพัฒนาสมรรถนะได้				
3.2	กิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจสามารถปฏิบัติได้จริง				
3.3	สามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
4.	ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม				
4.1	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้				
4.2	สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้				
5.	ด้านการวัดและประเมินผล				
5.1	ความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล				
5.2	วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย				
6.	ด้านผลที่เกิดกับพระสอนศีลธรรม				
6.1	มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				
6.2	มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				
6.3	เกิดการยอมรับในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา				
6.4	มีโอกาสในการสอนพระพุทธศาสนา				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก
(Active Learning)
(สำหรับนักเรียน)

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

2. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจหลังการฝึกอบรมด้วยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

3. แบบประเมินฉบับนี้มี 3 ด้าน จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย

- | | | | |
|--------------------------------|-------|---|-----|
| 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | จำนวน | 8 | ข้อ |
| 2 ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี | จำนวน | 4 | ข้อ |
| 3 ด้านการวัดและประเมินผล | จำนวน | 4 | ข้อ |

4. แบบประเมินฉบับนี้เป็นรูปแบบการประเมินแบบ Rating scale 3 ระดับ โปรดอ่านเกณฑ์การตรวจให้คะแนนก่อนทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงตามความเป็นจริง

- | | | | |
|---------|---------|--------------------------|---------|
| คะแนน 3 | หมายถึง | มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ | มาก |
| คะแนน 2 | หมายถึง | มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ | ปานกลาง |
| คะแนน 1 | หมายถึง | มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ | น้อย |

5. แสดงความคิดเห็นด้วยระบบออนไลน์ Google Form

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรมระดับประถมศึกษา ขอเจริญพร ที่กรุณาสละเวลามา ณ โอกาสนี้

พระปลัดนนทณัฐ์ ชินวโร (ศฤงคาร)

นิสิตปริญญาโทชั้นบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การนิเทศ)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
1.	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1.1	มีความเหมาะสมกับเนื้อหา				
1.2	ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น				
1.3	เน้นการปฏิบัติ				
1.4	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย				
1.5	ช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น				
1.6	ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล				
1.7	ช่วยให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี				
1.8	สามารถประยุกต์หลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
2.	ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี				
2.1	ประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม				
2.2	ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย				
2.3	ได้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน				
2.4	มีความสุข และสนุก ในการจัดการเรียนการสอน				
3.	ด้านการวัดและประเมินผล				
3.1	มีส่วนร่วมในการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้				
3.2	ทราบเกณฑ์ประเมินผลล่วงหน้า				
3.3	มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม				
3.4	วัดผลและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

**แบบรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน
 ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
 (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)**

1. หลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์แก่การศึกษาของคณะสงฆ์

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
3. โครงสร้างของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
4. เนื้อหาของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
5. กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
6. สื่อการสอนของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
7. การวัดและประเมินผลของหลักสูตรทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
8. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
9. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
10. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
11. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
12. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
13. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

14. หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ออกแบบแผนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

15. หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมได้

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

16. หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

17. หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้าน ศาสนศึกษา

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

18. หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 มาตราที่

17 ข้อ 2 การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในคุณค่าแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

19. หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา พ.ศ. 2557

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

20. หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษา

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ความเห็นการรับรอง

.....

ลงชื่อ

()

ตำแหน่ง



ภาคผนวก จ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก
(Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา



หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน
 ธรรมชาติตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
 สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา

ผู้เรียบเรียง

พระปลัดนนทณัฏฐ์ ศฤงคาร

นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ)

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

**หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา
ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม
ระดับประถมศึกษา**

หลักการ

พระสอนศีลธรรมในศตวรรษที่ 21 ควรมีการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก Active Learning เพราะการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ มีประสบการณ์จากกิจกรรมซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พระสอนศีลธรรมจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ควรมีดังนี้ คือ 1) ความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) 3) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก

พระสอนศีลธรรมจึงควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา เพื่อให้เกิดสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาแก่ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ และหลักสูตรฝึกอบรมนี้สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาให้พระสอนศีลธรรมมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ระดับประถมศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้พระสอนศีลธรรมได้ทำหน้าที่สอนศีลธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยี 3) การวัดและประเมินผล

2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) การใช้สื่อและเทคโนโลยี (3) การวัดและประเมินผล

3. เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) เกี่ยวกับ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยี 3) การวัดและประเมินผล

โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ รวม 18 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ ที่	แผนการจัดการ การเรียนรู้	จุดประสงค์การ เรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1 รู้หลักเชิงรุก	1.1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	1. มีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.5	1.5
2 ประยุกต์หลักธรรม	2.1 การประยุกต์หลักธรรมนำ Active Learning	2. มีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักธรรมใจการจัดการเรียนการสอน	การใช้หลักธรรมใจการจัดการเรียนการสอน	1.5	1.5
3 วัดและประเมินผล	3.1 เทคนิคการวัดและประเมินผล	1. มีความรู้ความเข้าใจในการวัดและ	การวัดและประเมินผลธรรมชาติศึกษา	1.5	1.5

หน่วยการเรียนรู้ ที่	แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์การ เรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
		ประเมินเบื้องต้น 2. สร้างแบบวัดและ ประเมินอย่างง่ายได้			
4 สื่อสอนธรรม	4.1 เทคนิคการใช้ สื่อสารสนเทศ	1. มีความรู้ความ เข้าใจในการใช้สื่อ อย่าง เหมาะสมในการ จัดการเรียนการสอน 2. สามารถผลิตสื่อ เบื้องต้นในการ จัดการเรียนการสอน ได้เลือกสื่อและการ วัดประเมินผลได้ อย่างเหมาะสม	การใช้สื่อสารสนเทศ ธรรมศึกษา	1	2
5 ออกแบบ สร้างสรรค์	5.1 การออกแบบ การจัดการเรียน การรู้	สามารถเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้ได้โดยบูรณา การจัดการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก ประยุกต์หลักธรรม	การออกแบบการสอน ธรรมศึกษาเชิงรุก	1.5	1.5
6 สอนสร้างสุข	6.1 การสาธิตการ จัดการเรียนการ สอน	สามารถทำการสอน ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	การสาธิตการสอน ธรรมศึกษาเชิงรุก	0	3

2. ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ รวม 6 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ ที่	แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์การ เรียนรู้	กิจกรรมการนิเทศ	เวลา (ชม.)
7 ออกแบบการ เรียนการสอนเชิง รุกประยุกต์	7.1 การออกแบบ แผนการจัดการ เรียนการสอนเชิง	สามารถออกแบบการ จัดการเรียนรู้ที่ธรรม ศึกษาตามแนวคิดเชิง	1. ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 หลังจากอบรมไม่เกิน 7 วัน	1

หน่วยการเรียนรู้ ที่	แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์การ เรียนรู้	กิจกรรมการนิเทศ	เวลา (ชม.)
หลักสูตร	รุกประยุกต์ หลักสูตร	รุก (Active Learning) ในวิชา เรียงความกระทุ้, ธรรม, พุทธ, วินัย วิชาใด วิชาหนึ่ง ได้จำนวน 3 แผน	2. ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2 หลังจากสอนครั้งที่ 1 ไม่ เกิน 7 วัน	1
			3. ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 3 หลังจากสอนครั้งที่ 1 ไม่เกิน 7 วัน	1
8 การจัดการ เรียนการสอนเชิง รุกประยุกต์ หลักสูตร	8.1 การจัดเรียน การสอนเชิงรุก ประยุกต์ หลักสูตร	การจัดการเรียนการ สอนธรรมชาติศึกษาตาม แนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ตามแผนการจัดการ เรียนรู้ จำนวน 3 แผน	1. จัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 หลังจากอบรม ไม่เกิน 7 วัน	1
			2. จัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 หลังจากการจากสอน ครั้งที่ 1 ไม่เกิน 7 วัน	1
			3. จัดการเรียนการสอนครั้งที่ 3 หลังจากการจากสอน ครั้งที่ 2 ไม่เกิน 7 วัน	1

กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมมุ่งให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ และมีทักษะ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และโครงสร้าง เนื้อหาของหลักสูตรแบ่งเป็น ดังนี้

1. การฟังบรรยาย (Lecture Method) จากวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในเนื้อหาตามหลักสูตรการฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมให้ได้ฝึกปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวิพากษ์ผลการปฏิบัติงาน

2. การลงมือปฏิบัติ (Practice) ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในเนื้อหาการฝึกอบรมซึ่งมีทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม โดยมีวิทยากรคอยชี้แนะ การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยจากผลการปฏิบัติงานจริงก่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

3. การเรียนรู้จากการอภิปราย (Discussion Method) โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนาทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

4. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมกลุ่มย่อย 4 - 5 คน ทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทัศนคติ อย่างเสรีในกลุ่มยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้

5. การสาธิต (Demonstration Method) ให้ผู้เรียนสาธิตบทบาทในการแสดงทำให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง พร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการสังเกต แล้วให้ผู้เรียนได้ซักถาม อภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต

6. เพื่อนคู่คิด (think-pair-share) เป็นเทคนิคที่ผู้สอน ใ้คู่กับวิธีการสอนแบบอื่นเรียนว่าเทคนิคคู่คิด เป็นเทคนิคที่ผู้สอนตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นใบงาน กิจกรรม หรือแบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบของตนเองก่อน แล้วจับคู่กับเพื่อน อภิปรายคำตอบร่วมกัน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของคนถูกต้องแล้วจึงนำคำตอบไปอธิบายให้เพื่อนทั้งชั้น ฟัง

7. การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม (Questioning Method) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สังเคราะห์ หรือ การประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น

8. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิดและท่าทางการแสดง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

9. การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ (Collaborative learning group) กิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยในกลุ่มประกอบด้วย

สมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

10. การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (ICT Classroom) เป็นการใช้สื่อที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนานไปพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ต่าง ๆ ซึ่งด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกมในรูปแบบของดิจิทัลไม่ว่าจะเป็น วิดีโอเกม เกมออนไลน์ หรือ เกมที่สร้างมาสำหรับสมาร์ตโฟน สามารถเข้าถึงผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่มีการเข้าถึงอุปกรณ์การสื่อสารและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้ง่าย ๆ าล่า

สื่อการสอน

สื่อประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ประกอบด้วย

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา
2. สื่อ Power Point สำหรับการบรรยาย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-6
3. ใบงานที่ 1.1 ออกแบบขั้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
4. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ที่ 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบซิปปา (CIPPA MODEL) ธรรมศึกษาชั้นตรี วิชาธรรม
5. ใบงานที่ 2.1 การออกแบบการขึ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประยุกต์หลักธรรม
6. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ที่ 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบอริยสัจ ธรรมศึกษาชั้นตรี วิชาวินัย – เบญจศีล
7. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ที่ 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบโยนิโสมนสิการ ธรรมศึกษาชั้นตรี วิชาวินัย – เบญจธรรม
8. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ที่ 2.3 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบไตรสิกขาธรรมศึกษาชั้นตรี กระทำ
9. ใบงานที่ 3.1 ออกแบบการวัดและประเมินผลธรรมศึกษา
10. ใบงานที่ 4.1 เทคนิคการใช้สื่อสารสนเทศ
11. ใบงานที่ 5.1 ออกแบบแผนการเรียนรู้ธรรมศึกษา

การวัดและประเมินผล

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง มีทั้งหมด 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ โดยให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงขึ้น 61 เปอร์เซนต์ ขึ้นไป ระดับคุณภาพ ดีมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงขึ้น 41 – 60 เปอร์เซนต์ ระดับคุณภาพ ดีมาก
 คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงขึ้น 21 – 40 เปอร์เซนต์ ระดับคุณภาพ ดี
 คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงขึ้น 1 – 20 เปอร์เซนต์ ระดับคุณภาพ พอใช้

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	พอใช้

3. แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี จำนวน 7 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ รวม 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ Scoring Rubric scale 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	ระดับคุณภาพ	ดี
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	ระดับคุณภาพ	พอใช้

วิทยากร

วิทยากรที่ร่วมในการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมแบ่งตามหน่วยการเรียนรู้
มีคุณสมบัติดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วย	คุณสมบัติวิทยากร
1	รู้หลักเชิงรุก	1. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป 2. มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี 3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) 4. มีตำแหน่งทางการศึกษาอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์/ครูชำนาญการพิเศษ
5	ออกแบบสร้างสรรค์	
6	สอนสร้างสุข	
2	ประยุกต์หลักกรรม	1. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป 2. มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี 3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนการสอนแนวพุทธศาสตร์ 4. มีตำแหน่งทางการศึกษาอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์/ครูชำนาญการพิเศษ
3	วัดและประเมินผล	1. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป 2. มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี 3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวัดและประเมินผลทางการศึกษา 4. มีตำแหน่งทางการศึกษาอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์/ครูชำนาญการพิเศษ
4	สื่อสอนธรรม	1. มีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท 2. มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี 3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

คุณสมบัติผู้เข้าอบรม

ผู้เข้าที่ร่วมการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับ **พระสอนศีลธรรม** ระดับประถมศึกษา
มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นพระสอนศีลธรรม
2. เป็นครูพระสอนปริยัติธรรมแผนกธรรม
3. สามารถใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้

ตารางอบรม

ตารางการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน
 ธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา มี
 ดังนี้

วันที่	เวลา	กิจกรรม
1	07.00 – 09.00 น.	ลงทะเบียน พิธีเปิด ทดสอบความรู้ก่อนฝึกอบรม
	09.00 – 11.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก
	11.00 – 13.00 น.	พัก
	13.00 – 14.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก (ต่อ)
	14.00 – 17.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประยุกต์หลักธรรม
2	08.00 – 11.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัดและประเมินผล
	11.00 – 13.00 น.	พัก
	13.00 – 16.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อสอนธรรม
3	08.00 – 11.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ออกแบบสร้างสรรค์ (ฝึกปฏิบัติ)
	11.00 – 13.00 น.	พัก
	13.00 – 16.00 น.	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สอนสร้างสุข (สาธิตการสอน)
	16.00	พิธีปิด มอบวุฒิบัตร



หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

รู้หลักเชิงรุก



แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

1 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
- 1.2 สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ได้

2 สาระสำคัญ

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครูสอน โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน คิด และเขียนในการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร และทักษะการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียน

3 เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
2. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
3. ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
4. ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
5. บทบาทผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning
6. รูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning)

- 6.1 รูปแบบการสอนแบบเน้นทักษะปฏิบัติ
- 6.2 การจัดการเรียนรู้แบบภาระงาน
- 6.3 รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA MODEL)
- 7. ตัวอย่างขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบโมเดลซิปปา
- 8. ตัวอย่างขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ธรรมชาติศึกษา ระดับประถมศึกษา

เอกสารประกอบการบรรยาย

หลักสูตรฝึกอบรม หน่วยที่ 1
พระพิทักษ์เชิงรุก



4 ชิ้นงาน/ภาระงาน

- 4.1 ใบงานที่ 1.1 ออกแบบชิ้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

5 กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำ

1. วิทยากรแจ้งผู้เข้ารับการอบรมให้ทราบถึงจุดประสงค์ของกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
2. พระสอนศีลธรรมร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้เมื่ออบรมเสร็จในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ต้องสามารถ อภิปรายถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้
3. วิทยากรแจกตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่

ขั้นสอน

1. วิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. ใช้เกมส์ Kahoot กระตุ้นการเรียนรู้และให้ความรู้เรื่อง Active Learning
3. เกมส์ ปิงโก 9 ภาพ เรื่องธิดากาชาติ ประเมินค่า คติวิเคราะห์ คำถาม ใครผิดที่สุด
สร้างสรรค์ คำถาม ตอนจบควรเป็นเป็นอย่างไร ถ้ามควรมีเงื่อนไข เปิดเพลง 3 เพลง แล้ววาดรูป 3
รูป จินตนาการแล้ววาด 1 เพลง 3 ภาพ โดยการเปิดเพลงใน ยูทูป
4. วิทยากรจับคู่โดยการจับฉลากเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
5. ฝึกปฏิบัติออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ตามใบงานที่
1.1 ออกแบบขั้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มเสนอผลงานการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning
2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้หาแนวทางการพัฒนาการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
3. ปรับปรุงแก้ไขใบงาน
4. โหวตให้คะแนนแต่ละกลุ่มว่ากลุ่มใดสร้างผลงานได้ดีที่สุด
5. ใ้รางวัลชมเชย

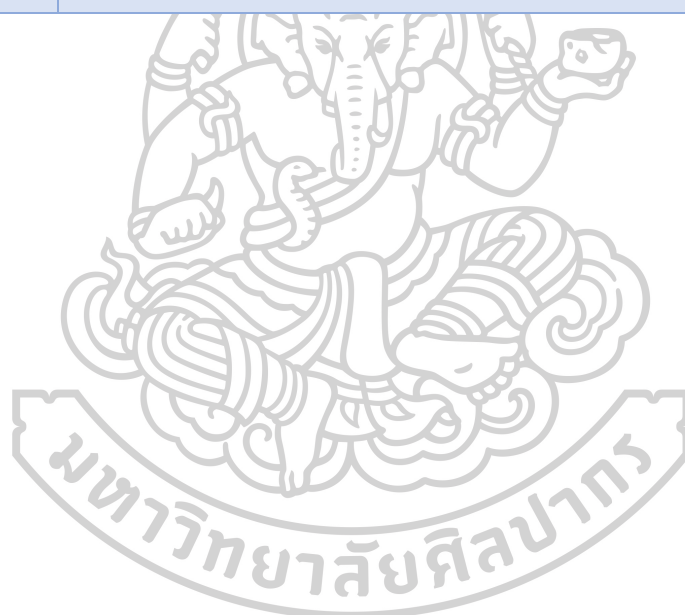
6 สื่อการเรียนรู้

- 6.1 เอกสารประกอบการบรรยาย
- 6.2 สื่อการเรียนรู้ PowerPoint หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- 6.3 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบ ชิปปา (CIPPA Model)
- 6.4 ใบงานที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

7 การวัดและประเมินผล

7.1 ประเมินใบงานที่ 1.1 ออกแบบชิ้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
เกณฑ์การประเมินใบงานที่ 1.1

ระดับคะแนน	ลักษณะของงาน
3 (ดี)	เขียนกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้ครบทุกขั้นตอน ชัดเจนตรงประเด็น เชื่อมโยงกัน มีความหลากหลาย และสามารถปฏิบัติได้จริง ได้ทุกขั้นตอนสอดคล้องกัน
2 (ผ่าน)	เขียนกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้ครบทุกขั้นตอน ชัดเจนตรงประเด็น เชื่อมโยงกัน มีความหลากหลาย และสามารถปฏิบัติได้จริง ได้ทุกขั้นตอนไม่ค่อยสอดคล้องกัน
1 (ปรับปรุง)	เขียนกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้ไม่ครบทุกขั้นตอน ไม่ค่อยชัดเจนตรงประเด็น ไม่มีความเชื่อมโยงกัน ไม่มีความหลากหลาย





หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก

ใบงานที่ 1.1 การออกแบบขั้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ชื่อ..... ฉายา.....

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้าอบรมออกแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเขียนแสดงถึงกระบวนการจัดกิจกรรม วิธีการสอน/เทคนิค/ ตามที่ท่านเข้าใจ

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ธศ. 1 รู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- | | |
|--|---|
| 2.1 นักเรียนอธิบายหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทฤษฏี หมวด ๒ ได้ | K |
| 2.2 | P |
| 2.3 | A |

3.สาระสำคัญ

หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทฤษฏี หมวด ๒ เป็นการมีสติสัมปชัญญะ การมีหิริโอตตัมปะการมีขันติโสรจจะ และการตอบแทนคุณบุพการี ความกตัญญูกตเวทิตี หากบุคคลยึดมั่นและปฏิบัติได้ จะอยู่ในสังคมด้วยความเป็นสุข

4. เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

- ธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง
- ธรรมเป็นโลกบาล 2 อย่าง

- ธรรมอันทำให้งาม 2 อย่าง
- บุคคลหาได้ยาก 2 อย่าง

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นที่.....ชื่อชั้น

กิจกรรม

บทบาทครู	บทบาทนักเรียน

ชั้นที่.....ชื่อ

ชั้น

กิจกรรม

บทบาทครู	บทบาทนักเรียน

ชั้นที่.....ชื่อ

ชั้น

กิจกรรม

บทบาทครู	บทบาทนักเรียน

ชั้นที่.....ชื่อ

ชั้น

กิจกรรม

บทบาทครู	บทบาทนักเรียน

ชั้นที่.....ชื่อ

ชั้น

กิจกรรม

บทบาทครู	บทบาทนักเรียน

ชั้นที่.....ชื่อ

ชั้น

กิจกรรม

บทบาทครู	บทบาทนักเรียน





บันทึกผลหลังการอบรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้หลักเชิงรุก

1. ผลจากการอบรม ดังนี้

.....

.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

3. แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

...../...../.....

4. ข้อเสนอแนะจากวิทยากร

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

...../...../.....



ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1.1

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบซิปปา (CIPPA MODEL)

ธรรมศึกษาชั้นตรี วิชาธรรม

เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2

เวลา.....ชั่วโมง

สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษา

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ธศ. 1 รู้และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- | | |
|---|---|
| 2.1 อธิบายหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2 ได้ | K |
| 2.2 สามารถแสดงพฤติกรรมตามหลักธรรมได้อย่างเหมาะสม | P |
| 2.3 มีความศรัทธาในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2 | A |

3. สาระสำคัญ

หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด ๒ เป็นการมีสติสัมปชัญญะ การมี หิริโอตตปะการมีขันติโสรัจจะ และการตอบแทนคุณบุพการี ความกตัญญูทเวที หากบุคคลยึดมั่น และปฏิบัติได้ จะอยู่ในสังคมด้วยความเป็นสุข

4. เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

1) ธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง 2) ธรรมเป็นโลกบาล 2 อย่าง 3) ธรรมอันทำให้งาม 2 อย่าง 4) บุคคลหาได้ยาก 2 อย่าง

5. ชี้นำงาน/ภาระงาน

ที่	ชี้นำงาน	ภาระงาน
1	ใบกิจกรรมที่ 1	ตอบคำถามเกี่ยวกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2

6. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม

1.1 พระสอนศีลธรรมและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2 โดยใช้คำถามเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ โดยตั้งประเด็นคำถาม ดังนี้

- นักเรียนเคยเรียนเรื่องหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2 บ้างหรือไม่
- หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2 มีอะไรบ้าง
- นักเรียนเคยได้ยินได้เห็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2 จากที่ไหนบ้าง

บ้าง

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่

2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มศึกษาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในทุกะ หมวด 2 ซึ่งประกอบด้วย ธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง ธรรมเป็นโลกบาล คือ คัมภีร์ 2 อย่าง ธรรมอันทำให้งาม 2 อย่าง และบุคคลหาได้ยาก 2 อย่าง จากใบความรู้ที่ 1

ขั้นที่ 3 เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

3.1 ครูให้คำปรึกษา แนะนำ วิธีการวิเคราะห์คำถาม และการตั้งคำถามให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้คำถามที่ถูกต้อง ตรงประเด็น และตอบสนอง จุดประสงค์การเรียนรู้ของเรื่องที่ตนเองได้รับ

3.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่ตนเองได้รับ

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย และระดมสมองเพื่อตั้งคำถามสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2 ซึ่งประกอบด้วย ธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง ธรรมเป็นโลกบาล คือ คຸ້ມครอง 2 อย่าง ธรรมอันทำให้งาม 2 อย่าง และบุคคลหาได้ยาก 2 อย่าง มาร่วมกันอภิปราย และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การจัดระเบียบความรู้

5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์และสรุปความรู้ เพื่อเตรียมนำเสนอผลงานที่หลากหลาย ตามความสนใจของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและการแสดงผลงาน

6.1 นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำผลงานที่สมบูรณ์แล้ว

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้

7.1 นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน

7. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทุกะ หมวด 2

8.2 ใบงานที่ 1

8. การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด
ความรู้ความเข้าใจ	ตรวจใบกิจกรรม	ใบกิจกรรมที่ 1
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สังเกต	แบบประเมินสมรรถนะสำคัญ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	สังเกต	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

9 เกณฑ์การประเมิน

9.1 ใบงานที่ 1 หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในทฤษี หมวด 2

ข้อที่	ระดับคะแนน		
	4-5 คะแนน	2-3 คะแนน	1
1-4	ตอบคำถามได้ถูกต้องตรงประเด็น	ตอบคำถามได้ถูกต้องตรงประเด็นเป็นส่วนใหญ่	ตอบคำถามได้ถูกต้องตรงประเด็นน้อย

เกณฑ์การตัดสิน		
เกณฑ์	ร้อยละ	คะแนน
ผ่าน	60 ขึ้นไป	12 คะแนนขึ้นไป
ไม่ผ่าน	ต่ำกว่า 60	11 คะแนนลงมา

ความคิดเห็น (หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ / หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย)

ได้ทำการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ของแล้วมีความคิดเห็นดังนี้

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่

ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำเอากระบวนการเรียนรู้

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ในการสอนได้อย่างเหมาะสม

ยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรปรับปรุงพัฒนาต่อไป

3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่

นำไปใช้ในการสอนได้ ควรปรับปรุงก่อนนำไปใช้

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ใบงานที่ 1

หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในพุทธะ หมวด 2

ชื่อกลุ่ม.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ จำนวน 4 ข้อ (20 คะแนน)

1. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง

.....

.....

.....

.....

2. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของธรรมเป็นโลกบาล คือ คัมภีร์ครอง 2 อย่าง

.....

.....

.....

.....

3. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของธรรมอันทำให้งาม 2 อย่าง

.....

.....

.....

.....

4. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของบุคคลหาได้ยาก 2 อย่าง

.....

.....

.....

.....

เฉลยใบงานที่ 1

หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในพุทธะ หมวด 2

1. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง

ตอบ ธรรมมีอุปการะมาก หมายถึง ธรรมที่เกื้อกูลสนับสนุนการทำกิจทุกอย่างในชีวิต รวมไปถึงการเจริญกุศลธรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยดี ไม่ให้เกิดความผิดพลาดเสียหาย ได้รับผลสำเร็จตามประสงค์ เป็นคุณธรรมส่งเสริมให้มีความรอบคอบ ไม่ประมาทพลั้งเผลอ หากขาดธรรมนี้แล้วกิจที่ทำ คำที่พูด สิ่งที่เกิดทุกอย่าง ย่อมผิดพลาดเสียหาย มี 2 อย่าง คือ

1. สติ ความระลึกได้ หมายถึง ความระลึกรู้ชัดถึงสิ่งที่ทำ พูด คิด เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ไม่เผลอเผลอ

2. สัมปชัญญะ ความรู้ตัว หมายถึง ความรู้ตัวทั่วพร้อมในขณะที่กำลังทำ พูด คิด รู้ชัดในสิ่งที่นึกได้ไม่พ่นเพื่อนหลงลืม รู้ว่าสิ่งที่กำลังทำ พูด คิดนั้นเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ดีการปฏิบัติตน ผิดคนอบรมจิตด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สวดมนต์ ทำสมาธิ หรือปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน ๔ คือ ตั้งสติสัมปชัญญะไว้ที่กาย เวทนา จิต ธรรม

2. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของธรรมเป็นโลกบาล คือ คัมภีร์ 2 อย่าง

ตอบ ธรรมเป็นโลกบาล คือ คัมภีร์โลก หมายถึง คุณธรรมเป็นเครื่องคุ้มครองรักษาสัตว์โลกไว้ไม่ให้ทำความชั่ว หรือไม่ให้ประพฤตินุจริตด้วยกาย วาจา ใจ ทั้งในที่ลับและที่แจ้งทำให้มนุษยในโลกลนี้อยู่รวมกันเป็นสังคมได้อย่างมีความสุข พ้นจากความทุกข์ร้อนต่าง ๆ มี 2 อย่าง คือ

1. หิริ ความละอายแก่ใจ หมายถึง ความละอายใจตัวเองต่อการทำบาปทำความชั่ว ต่อความประพฤตินุจริตผิดศีลธรรมต่าง ๆ มีอาการรังเกียจต่อความชั่ว ไม่กล้าทำความชั่ว

2. โอตตัปปะ ความเกรงกลัว หมายถึง ความสะดุ้งกลัว หวาดกลัวต่อผลของความชั่วต่อผลของทุจริตที่ทำไว้จะตามให้ผลการปฏิบัติตน ไม่เบียดเบียนซึ่งผู้อื่น ไม่ทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของธรรมอันทำให้งาม 2 อย่าง

ตอบ ธรรมอันทำให้งาม หมายถึง ธรรมที่ทำให้บุคคลให้งดงามด้วยกิริยาทางกายวาจา และใจ อันเป็นความงามภายใน ไม่ใช่ความงามภายนอกที่เน้นรูปร่างหน้าตา มี 2 อย่าง คือ

1. ขันติ ความอดทน หมายถึง ความอดทน อดกลั้นต่อสิ่งที่ไม่กระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่แสดงอาการทุกข์ร้อน ความโกรธ ความไม่พอใจหรือความฉุนเฉียวออกมาให้เห็น

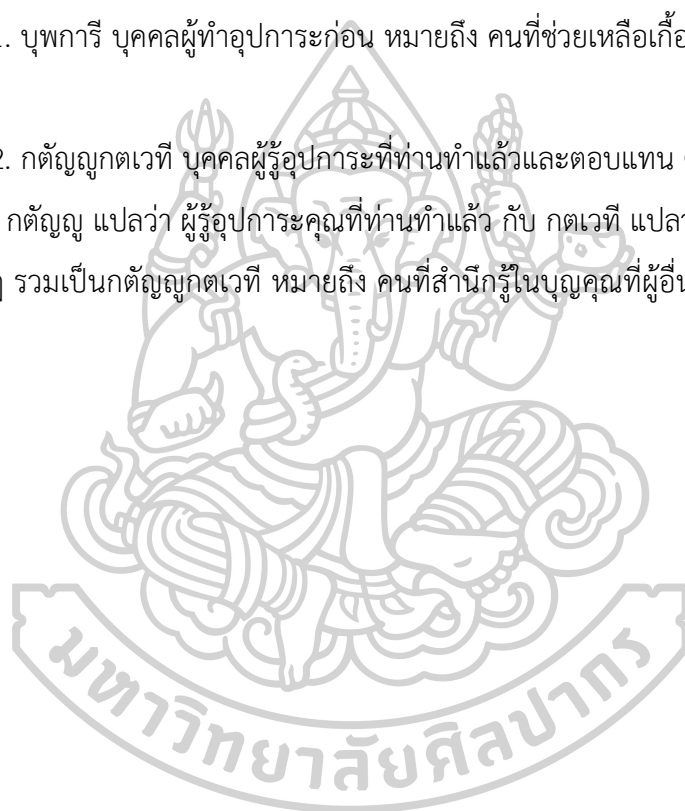
2. โสรจจะความเสี่ยม หมายถึง การควบคุมกาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อยเป็นปกติ ทำใจให้เข้มแข็งเบิกบานเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นการปฏิบัติตน มีกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย มีความสงบเสี่ยม มีอัธยาศัยใจงามไม่ก้าวร้าวหยาบคาย

4. อธิบายถึงความหมายและการปฏิบัติตนของบุคคลหาได้ยาก 2 อย่าง

ตอบ บุคคลหาได้ยาก หมายถึง บุคคลที่หาได้ไม่่ง่าย เกิดขึ้นได้ยาก เพราะการที่ทั้งสองฝ่ายจะปฏิบัติหน้าที่ต่อกันให้สมบูรณ์ครบถ้วนควบคู่กันไปในั้นเป็นไปได้ยากมาก กล่าวคือฝ่ายหนึ่งทำ แต่อีกฝ่ายไม่ทำ หรือทำด้วยกันทั้งสองฝ่าย แต่ยิ่งหย่อนกว่ากัน มี 2 ประเภท คือ

1. บุพการี บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน หมายถึง คนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นก่อน โดยไม่หวังผลตอบแทน

2. กตัญญู กตเวทิต บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน คำว่า กตัญญู กตเวทิต แยกเป็น 2 คำ คือ กตัญญู แปลว่า ผู้รู้อุปการะคุณที่ท่านทำแล้ว กับ กตเวทิต แปลว่า ประกาศคุณที่ท่านทำแล้วให้ปรากฏ รวมเป็นกตัญญู กตเวทิต หมายถึง คนที่สำนึกบุญคุณที่ผู้อื่นทำแก่ตนแล้วตอบแทนบุญคุณท่าน



ใบความรู้ที่ 1

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในทศะ หมวด 2

ธรรมมีอุปการะมาก 2 อย่าง

- | | |
|--------------|--------------|
| 1. สติ | ความระลึกได้ |
| 2. สัมปชัญญะ | ความรู้ตัว |

อธิบาย

ธรรมมีอุปการะมาก หมายถึง ธรรมที่เกื้อกูลสนับสนุนการทำความดีทุกอย่างในชีวิต รวมไปถึงการเจริญกุศลธรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยดี ไม่ให้เกิดความผิดพลาดเสียหาย ได้รับผลสำเร็จตามประสงค์ เป็นคุณธรรมส่งเสริมให้มีความรอบคอบ ไม่ประมาทพลั้งเผลอ หากขาดธรรมนี้แล้วกิจที่ทำได้ คำที่พูด สิ่งที่คิดทุกอย่าง ย่อมผิดพลาดเสียหาย มี 2 อย่าง คือ

1. สติ ความระลึกได้ หมายถึง ความระลึกนึกขึ้นได้ ฉกคิดขึ้นได้ ถึงสิ่งที่ทำ พูด คิดเป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ไม่เผลอเผลอ มีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำตลอดเวลาไม่สั่นไหวและกำจัดความประมาทสตินั้นสามารถระลึกได้ทั้ง 3 กาล คือ 1) ระลึกถึงสิ่งที่ล่วงมาแล้วได้ 2) ระลึกถึงสิ่งที่ปัจจุบันได้ 3) ระลึกถึงสิ่งอันมีขึ้นในภายหน้า

2. สัมปชัญญะ ความรู้ตัว หมายถึง ความรู้ตัวทั่วพร้อมในขณะที่กำลังทำ พูด คิด รู้ชัดในสิ่งที่นึกได้ ไม่พินเพื่อนหลงลืม รู้ว่าสิ่งที่กำลังทำ พูด คิดนั้นเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ดี เป็นอาการที่จิตตื่นตัวในขณะที่ทำงาน องค์ประกอบของสัมปชัญญะ มี 4 ประการ คือ 1) รู้ชัดว่าเป็นประโยชน์หรือไม่ใช่ประโยชน์ 2) รู้ชัดว่าเหมาะสมแก่กุศลหรือไม่เหมาะสมแก่กุศล 3) รู้ชัดว่าควรดำเนินหรือไม่ควรดำเนิน 4) รู้ชัดว่าเป็นความหลงหรือไม่หลง

ธรรมเป็นโลกบาล คือ คຸ້ມครองโลก 2 อย่าง

- | | |
|------------|------------------|
| ๑. ทิธี | ความละเอียดแก้ไข |
| ๒. โอตตปปะ | ความเกรงกลัว |

อธิบาย

ธรรมเป็นโลกบาล คือ คຸ້ມครองโลก หมายถึง คุณธรรมเป็นเครื่องคຸ້ມครองรักษาสัตว์โลกไว้ไม่ให้ทำความชั่ว หรือไม่ให้ประพฤติดุจจริตด้วยกาย วาจา ใจ ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ทำให้หมู่มนุษย์ในโลกนี้อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้อย่างมีความสุข พ้นจากความทุกข์ร้อนต่าง ๆ มี 2 อย่าง คือ

- 1) มารดาบิดาเป็นบุพการีของบุตรธิดา
- 2) ครูอาจารย์เป็นบุพการีของศิษย์
- 3) พระมหากษัตริย์เป็นบุพการีของราษฎร
- 4) พระพุทธเจ้าเป็นบุพการีของพุทธศาสนิกชน

หลักสูตรฉบับเต็มสามารถแสกนได้ตาม QR Code ด้านล่างนี้



ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พระปลัดนนทนัฎฐ์ ศฤงคาร
วัน เดือน ปี เกิด	19 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	นครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2548 สอบไล่ได้ นธ.เอก สำนักเรียนวัดจันทนาราม อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2550 สำเร็จการศึกษาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ การ ปกครองมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัย และ ประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. 2560 ศึกษาต่อปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการ สอน กลุ่มวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พักสงฆ์รุ่งโรจนาราม 190 หมู่ที่ 10 ตำบล บางสวรรค์ อำเภอ พระแสง จังหวัด สุราษฎร์ธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	

